

DET TREDJE ØYE

Lobsang Rampa

(del 2 og 3 av hans selvbiografi - iblandet masse esoterisk-åndelig kunnskap og visdom - finnes også oversatt til dansk (med noen ord også til norsk) som "historien om Rampa" – og kan leses eller nedlastes i forskjellige formater på www.lobsang-rampa.net)

Merk: De fleste av småbildene innsatt i denne web-utgaven av boken, var IKKE i den opprinnelige utg. som kom ut for mer enn 50 år siden.

FORORD

Til den engelske utgaven.

Jeg er tibetaner. En av de få som har satt sine ben i denne underlige, vestlige verden. Setningsbygningen og grammatikken i denne boken er på mange måter mangelfull, for jeg har aldri lært engelsk på skolen. Jeg fikk min undervisning i en japansk fangeleir, der jeg lærte språket så godt jeg kunne av kvinnelige, engelske og amerikanske fanger, som jeg pleiet. Jeg lærte å skrive det ved hjelp av "forsøk og feil".

Mitt elskede land er blitt overfalt av kommunistiske horder - som forutsagt. Av den grunn har jeg vært nødt til å skjule mitt virkelige navn og mine venners. Jeg har motarbeidet kommunismen så sterkt at mine venner i kommunistiske land ville få svi for det, hvis min identitet ble røpet. Jeg har vært i hendene på både kommunistene og japanerne, så jeg har personlige erfaringer om tortur, men det er ikke om tortur jeg har skrevet denne boken. Det er om et fredselkende land, som i så lang tid har vært misforstått og baktalt.

En del av det jeg forteller vil sikkert ikke bli trodd. Men det blir Deres sak, for Tibet er et land som er ukjent for resten av verden. Den mannen som fortalte fra et fremmed land at "innbyggerne red på havet på skilpadder" ble gjort til latter. Det samme var tilfelle med dem som hevdet at de hadde sett "levende fossiler" av fisk. Men nå er disse fossilene oppdaget, og en preue er ført til Amerika med fly for å bli undersøkt. Disse menneskene ble ikke trodd. Men senere viste det seg at de hadde fortalt den rene sannhet. Slik vil det også gå med meg.

Skrevet i "Skog-fårets" år. (1955.)
T. Lobsang Rampa.

MIN TIDLIGSTE BARNDOM

- Nei! Nei! Fire år gammel og kan ikke stå på en hest! Det kommer aldri til å bli en mann av deg! Hva tror du at din far vil si?

Dermed ga gamle Tzu både ponnien og den uheldige rytteren et slag over bakenden og spyttet i støvet.

De gylne takene og kuplene på Potala blinket i det strålende solskinn. Litt nærmere ble den blå vannflaten i innsjøen foran Slange-tempelet kruset av vannhønsene, Lenger borte på den steinete veien lød rop og skrik fra folk som ville sette fart i de langsomme yak-dyrene, som dro ut av Lhasa. Fra et sted i nærheten drønnet det ebmmn, bmmn, bmmn” fra basunene til musikk-munkene.

Men den slags dagligdagse ting hadde jeg ikke tid til å beskjefte meg med. Jeg hadde mer enn nok med å prøve å stå på ryggen av den uvillige ponnien min. Men Nakkim hadde andre planer. Den ville heller bli kvitt rytteren, gresse på marken, rulle seg på jorden og sprelle med bena.

Gamle Tzu var en ubehagelig læremester. Hele sitt liv hadde han vært hard og streng, og nå mens han var oppasser og ride-lærer for en liten gutt på fire år, mistet han ofte tålmodigheten. Han var en av de mennene fra Kham som sammen med andre ble valt ut på grunn av sin størrelse og styrke. Han var nesten syv fot høy og kraftig bygd. De utstopte skuldrene fremhevet hvor bred han var. I den østlige delen av Tibet finnes det et strøk, der mennene er mer enn alminnelig høye og kraftige. Mange av dem er over syv fot høye, og de blir valt ut for å tjene som politi-munker i klostrene. De stopper ut skuldrene for å gjøre seg enda større enn de er, de sverter ansiktene for å se farligere ut, og de bærer lange stokker, som de ikke er sene om å bruke på en uheldig synder.

Tzu hadde vært politi-munk, men nå var han ”barnepike” for en fyrstesønn. Han var altfor meget krøpling til å kunne gå større, så han holdt seg helst på hesteryggen. I 1904 hadde britene gjort invasjon i Tibet under ledelse av oberst Young-husband og forårsaket store ødeleggelser. Kanskje trodde de at den enkleste måten å vinne vårt vennskap på, var å skyte ned bygningene våre og drepe folkene våre. Tzu hadde vært en av forsvarerne, og i kampens hete var en del av den venstre hoften hans blitt skutt vekk.

Min far var en av de ledende menn i den tibetanske regjeringen. Både hans og mors familie hørte til de fornemste i landet, så gjennom dem fikk han en betydelig innflytelse på statens stell og styre. Jeg skal senere komme nærmere inn på vår form for statsstyre.

Far var en stor mann, tykk, og nesten seks fot høy. Det gikk store ord om styrken hans. I sin ungdom kunne han løfte en ponni opp fra jorden, og han var en av de få som torde våge en dyst med folk fra Kham, og som kunne komme fra det med hell.

De fleste tibetanere har svart hår og mørkebrune øyne. Far var en unntagelse, for han hadde kastanjebrunt hår, og øynene var grå. Han kunne ofte få noen utbrudd av sinne, som vi ikke skjønnte grunnen til.

Vi så ikke så meget til far. Tibet hadde gjennomgått en meget vanskelig periode. Britene gjorde invasjon i 1904, og Dalai Lama måtte flykte til India. I hans fravær ble styret overlatt til far og de andre ministrene. I 1909 kom Dalai Lama tilbake etter å ha vært i Peking, men kineserne var blitt modige da de hørte om resultatet av den britiske invasjonen, så i 1910 stormet de Lhasa. Dalai Lama måtte på ny trekke seg tilbake, også denne gang til India. Kineserne fikk imidlertid nok å gjøre da den kinesiske revolusjon brøt ut i 1911. De ble

fordrevet fra Lhasa, men ikke før de hadde begått de frykteligste forbrytelser mot vårt folk.

I 1912 vendte Dalai Lama tilbake til Lhasa. I den tiden han hadde vært borte, hadde hele ansvaret for styret i Tibet, hvilt på far og de andre medlemmene av regjeringen. Mor pleide å si at han aldri var den samme etterpå. Han hadde iallfall Hngen tid for oss barn, og vi følte heller ingen kjærlyghet for ham.

Særlig syntes han å ergre seg over meg, og derfor ble jeg overlatt på nåde og unåde til Tzu. ”Han får klare seg eller bukke under” som far sa.

Tzu betraktet min ynkelige figur på ponnien som en personlig fornærmelse. I Tibet lærer smågutter fra overklassen å ri nesten før de kan gå. Dyktighet på hesteryggen er nødvendig i et land der det ikke finnes kjøretøyer. All trafikk må skje til fots eller på hesteryggen. Tibetanske adelsmenn øver seg i ridning time etter time, dag etter dag. De kan stå på den smale tresalen mens hesten er i galopp, og i denne stillingen kan de skyte med gevær mot et bevegelig mål, og siden kan de skifte om til pil og bue. Enkelte dyktige ryttere kan fare i flokkevis i galopp bortover slettene og skifte hester ved å hoppe fra sal til sal. Jeg, som bare var fire år gammel, hadde min største vanskelighet med å sitte i en sal.

Ponnien min het Nakkim og var ragget og hadde lang hale.

Det smale hodet var meget intelligent. Den kjente et forbausende stort antall knep til å kaste den uønskede rytteren av salen. Yndlingsmåten var å løpe fort fremover og så plutselig stoppe brått og bøye hodet. Når jeg så gled hjelpeløs fremover nakken på den og nærmet meg hodet, løftet den det med et rykk, og jeg gjorde en fullstendig saltomortale før jeg nådde jorden. Der ble den stående og se på meg med en selvtilfreds mine.

Tibetanerne rir aldri i trav. Ponniene er små, og en rytter ville se latterlig ut på en ponni i trav. Som regel klarer det seg med en rolig passgang, og galopp blir bare brukt under øvelser.

Tibet er et teokratisk samfunn. Vi har ingen interesse av å delta i den øvrige verdens ”fremskritt”. Vi ønsker ikke annet enn å kunne meditere og overvinne de grensene som legemet besitter. Våre vise menn har lenge vært klar over at Vesten har kastet sitt begjærlige blikk på Tibets rikdommer, men de vet også at hvis vi slipper utlendinger inn, er det slutt på freden.

Den Siste kommunistiske invasjonen har vist at dette holder stikk.

Jeg hadde mitt hjem i Lhasa, i det fornemme strøket Lingkhor i skyggen av Potala, ved siden av ringveien som strekker seg rundt hele byen. Det finnes tre

slike ringvei er, og den ytterste, Lingkhor, blir meget brukt av pilegrimene.

Som alle husene i Lhasa hadde også vårt bare to etasjer på den siden som vendte ut mot veien. Ingen må nemlig se ned på Dalai Lama når han kommer forbi, derfor er grensen to etasjer.

Huset vårt var av stein og var bygd for mange år siden. Det

hadde form som en hul firkant, det vil si at det omsluttet en stor innvendig gårdsplass. Husdyrene våre levde i første etasje, vi selv i annen. Vi var så heldige at vi hadde steintrapp opp til annen etasje, men de fleste tibetanske husene har bare en stige opp. På bondegårdene har de en utskåret klatrestang, som en kan risikere å ødelegge huden i håndflatene på. Men som regel blir stengene glatte ved stadig bruk, for bøndene smører yak-smør i hendene, og det trekker seg inn i stangen. De som glemmer hvor glatt den er, kommer seg meget fort ned.

Under den kinesiske invasjonen i 1910 ble huset delvis lagt i ruiner, og den innvendige muren raste sammen. Da bygde far huset om til fire etasjer på den siden som ikke vendte ut mot veien. Derfra kunne vi ikke se over hodet på Dalai Lama når han passerte i en prosesjon, og da var det helt i orden.

Hovedporten inn til den innvendige gårdsplassen var tung og svart av elde. De kinesiske invasjonstroppene klarte ikke å forsere de solide bjelkene, så de brøt seg gjennom muren. Ved siden av inngangen lå værelset til hushovmesteren. Han kunne se alle som kom og gikk. Han ansatte og avskjediget tjenere, og sørget for at alt fungerte knirkefritt. Når trompetene gjallet fra klostrene, satt han her ved sitt vindu og delte ut mat til tiggerne fra Lhasa, slik at de slapp å gå sultne inn i nattemørket. Alle de adelige familiene sørget godt for de fattige i sitt distrikt. Ofte kom det også lenkede straffanger, for vi har få fengsler i Tibet, så fangene vandrer om i gatene og tigger seg til mat.

I Tibet håner vi ikke forbrytere eller ser på dem som pariaer.

Vi klar over at de fleste av oss en eller annen gang har gjort skyldig til straff - derfor er vi ikke så strenge mot dem som blir grepet.

I værelset til høyre for hovmesteren bodde to munk, som var hus-prester og daglig ba om gudenes bistand til alt vi foretok oss. Lavere adelsmenn hadde bare en husprest, men vår rang var slik at vi måtte ha to. Før vi foretok oss noe av betydning, spurte vi dem til råds og ba dem søke gudenes velsignelse. Hvert tredje år vendte de to munkene tilbake til klosteret sitt og ble erstattet av to andre.

I hver fløy av huset var det et kapell, og der brente det alltid en smør-lampe foran det utskårne trelalteret. De syv skålene med hellig vann ble vasket hver dag og fylt flere ganger om dagen.

Vi måtte sørge for at de var rene, for vi kunne når som helst vente at gudene kom for å drikke av dem. De to munkene levde godt og fikk samme mat som familien, så de kunne fortelle gudene at maten var god hos oss .

Til venstre for hovmesteren bodde den lovkyndige, som hadde til oppgave å passe på at alt i husholdningen foregikk på en korrekt og lovlig måte. Tibetanerne er meget lovlydige, og far var en så fremtredende mann at han måtte foregå andre med et godt eksempel.

Vi barn, min bror Paljør, min søster Yasodhara og jeg bodde i den nye fløyen, på den siden av gårdsplassen som lå lengst fra veien. På venstre side hadde vi et kapell, og til høyre skole- værelset, der også barna til tjenerne fikk sin undervisning. Skole-timene var lange og omfattende. Paljør kom ikke til å bebo legemet lenge. Han var svakelig og lite skikket til det harde livet som foresto oss. Før han var syv år, forlot han oss og vendte tilbake til landet med de mange templene. Yaso var seks år da han gikk fra oss, og jeg var fire. Jeg husker fremdeles hvordan han lå som et tomt hylster, da "dødsmennene" kom og hentet ham for å partere ham og legge ham ut som føde for gribbene, som skikken var.

Nå var jeg arving, og derfor ble det stilt større krav utdannelsen. Jeg var fire år og en temmelig middelmådig rytter. Far var imidlertid en streng mann, og som kirkefyrste mente han at sønnen skulle lære disiplin, for å være et eksempel på hvordan en burde bli oppdradd.

I mitt land får en gutt en strengere oppdragelse jo høyere rang han har. Enkelte av adelsmennene begynte etter hvert å mene at guttene ikke burde ha det så strengt, men slik var ikke far. Han så det slik: En fattig gutt har ikke noe håp om å få det behagelig senere i livet, så han bør vises vennlighet og hensynsfullhet mens han er ung. Men gutter fra overklassen har rikdom og gleder i vente, derfor bør de få en brutal behandling i barndommen og ungdommen. På den måten lærer de livets alvor å kjenne og kan senere vise hensyn overfor andre. Dette er det vanlige synet i Tibet. Under et slikt system

vil sveklinger bukke under, men de som overlever behandlingen, kan tåle hva som helst.

Tzu bodde i et værelse i første etasje, like ved hovedporten.

I årrekker hadde han vært politi-munk og hadde hatt anledning til å treffe alle slags folk, så nå holdt han nesten ikke ut å leve avsondret fra det hele. Han bodde i nærheten av stallene, der far hadde tyve hester, alle ponniene og trekkdyrene.

Tjenerne hatet synet av Tzu, for han var ivrig i tjenesten og blandet seg opp i arbeidet deres. Når far var ute og red, hadde han alltid en eskorte på seks væpnede menn. De var i uniform, og Tzu hadde det travelt med å passe på at utstyret alltid var helt i orden.

Av en eller annen grunn pleide disse seks rytterne å stille seg opp med ryggen til en av veggene for å kunne ri forover og møte far så snart han viste seg. Jeg fant ut at hvis jeg lente meg ut av et vindu i matboden, kunne jeg ta på en av rytterne mens han satt til hest. En dag da jeg hadde god tid, lurte jeg meg til å feste et tau gjennom det solide lærbeltet hans, så knyttet jeg endene sammen og heftet tauet inn på en krok innenfor vinduet.

Under alt oppstusset og snakket var det ingen som la merke til meg. Far viste seg, og rytterne red forover. Bare fem av dem. Den sjette ble trukket baklengs av hesten og ropte at åndene hadde tatt tak i ham. Beltet sprakk, og i forvirringen trakk jeg tauet til meg og forsvant ubemerket. Senere frydet det meg da jeg kunne si til rytteren:

Så, du kan ikke holde deg på hesten du heller, Ne-tuk!

Dagene var temmelig anstrengende, for vi var våkne atten av døgnets fire og tyve timer. Tibetannerne tror at det ikke er klokt å sove når det er lyst, for da kan dag-åndene komme og ta den som sover. Selv småbarn holder man våkne for å beskytte dem mot åndene. Det samme gjelder de syke, og de døende blir holdt ved bevissthet så lenge som mulig forat de ikke skal glemme den

Rette veien gjennom grenselandet til den neste verden.

I skoletimene lærte vi to språk, tibetansk og kinesisk. I Tibet hadde vi to forskjellige språk, et daglig og et høytidelig. Vi bruker dagligspråket når vi snakker med tjenere eller folk av lavere rang, og det høytidelige til folk av samme eller høyere rang. Selv hestene til en høytstående mann må tiltales i en høytidelig stil. Vår selvrådige katt, som listet seg tvers over gårdsplassen i et eller annet mystisk ærend, ble for eksempel tiltalt slik av en tjener:

”Behager det den nådige herr Pus å drikke denne uverdige melken?” Men det var likegyldig hvordan katten ble tiltalt, for den kom først når det passet den selv.

Skoleværelset var ganske stort. En gang i tiden hadde det vært brukt som spisesal for munkene som kom på besøk, men da de nye bygningene ble ferdige, gikk det over til å være skole-værelse for godset. Tilsammen var vi omkring seksti elever. Vi satt med bena over kors på gulvet foran et bord eller en benk, som var omkring atten tommer høyt. (= ca en halv meter). Vi satt med ryggen til læreren, så vi ikke kunne vite om han så på oss eller ikke. Dette tvang oss til ikke å sluntre unna.

Papiret i Tibet er håndgjort og kostbart, så det var altfor dyrt å spandere det på barn. Derfor brukte vi store, tynne tavler som var tolv ganger fjorten tommer. (30x35cm)

”Griflene” våre var en hard kalk, som ble funnet på Tsu La-fjellet. Det hever seg tolv tusen fot høyere enn Lhasa, som selv ligger tolv tusen fot over havet. Jeg prøvde å skaffe meg rødlig kalk, men Yaso ville helst ha purpur. Vi kunne få kalk i alle slags farger: rød, gul, blå og grønn. Noen av disse fargene skyldes

antagelig at det finnes forskjellige metall årer i kalkfjellet. Men uansett hva grunnen var, likte vi denne fargede kalken svært godt.

Aritmetikk kjedet meg rett og slett. Hvis 783 munkar hver spiser 52 kopper tsampa om dagen, og hver kopp inneholder $\frac{5}{8}$ liter, hvor stor beholder trenges da til en ukes forbruk? Yaso klarte dette uten vanskelighet. Men kanskje hadde ikke jeg så lyst hode som hun.

Da var det noe annet når vi hadde treskjæring. Det var et fag jeg likte, og der var jeg også flink. All trykning i Tibet foregår med utskårne treplater, så det er en stor fordel å være en dyktig treskjærer. Vi barn fikk naturligvis ikke treplater til å skjære i, for tre er meget kostbart, det må hentes helt fra India. Tibetansk tre var for hardt, og det var for mange kvister i det. Derfor brukte vi en bløt kleberstein, som det var lett å skjære i med en skarp kniv. Av og til brukte vi også bedervet yak-ost.

En ting, som aldri ble glemt, var å lære budene utenat. Vi måtte lese dem opp hver eneste dag så snart vi kom inn i skoleværelset, og vi måtte gjenta dem før vi fikk gå. Disse budene lyder slik:

Gjengjeld godt med godt!
Kom ikke i strid med bra folk!
Les Skriften og forstå den!
Hjelp dine naboer!

Loven er streng mot de rike for å lære dem forståelse og rettferdighet!

Loven er mild mot de fattige for å vise dem medlidenhet!
Betal din gjeld prompte!

Det var ingen mulighet for å glemme disse budene, for de var malt på vimpler, som hang på alle de fire veggene i skolerommet.

Livet besto ikke bare i skolegang og plikter. Vi lekte like ivrig som vi leste. Alle lekene våre var beregnet på å styrke oss og gjøre oss skikket til å tåle de veldige temperatursvingningene i Tibet. Om formiddagen om sommeren kan temperaturen stige så høyt som til 30 varmegrader, men om natten kan den synke helt ned til 20 grader under null. Og om vinteren kan det ofte være meget kaldere.

Bueskytning var morsomt, og det utviklet musklene. Vi brukte buer av barlind, som ble innført fra India. Men vi laget oss også armbrøster av tibetansk tre. Som buddhister skjøt vi aldri mot levende mål. Men vi skjøt mot bevegelig mål. Tjenerne holdt skyteskiver i lange snorer og lot dem bevege seg opp og ned uten at vi kunne beregne det, for tjenerne lå i skjul, så vi så dem ikke. De fleste av de andre kunne treffe målet mens de sto i salen på en ponni i galopp. Det klarte jeg aldri. Hopping likte jeg bedre, for da slapp jeg å tenke på hesten. Vi løp så fort vi kunne med noen femten fot (5m) lange stenger i hendene, og når vi var kommet i tilstrekkelig fart, hoppet vi opp i luften ved hjelp av stengene. Jeg pleide å si at de andre satt så lenge på hesteryggen at de ikke fikk trenet bena nok, mens jeg som bare brukte bena, ble den rene akrobat. Hoppstengene var glimrende når vi skulle over

elver, og det var en stor fryd for meg at de andre plumpet uti når de skulle prøve å følge meg.

Å gå på stylter var en annen av fornøyselsene våre. Vi kløv opp på dem og ble kjemper. Ofte sloss vi på stylter, og den som først falt ned, hadde tapt. Styltene var hjemmelaget, for vi kunne ikke gå til den nærmeste butikken og kjøpe slike ting. Vi brukte all vår overtalelseskunst for å få hovmesteren til å gi oss trestykker som kunne brukes. Veden måtte være ben og uten kvister. Så gjaldt det å finne trestykker til fotbretter. Da ingen sløste med trematerialer, måtte vi vente til det rette øyeblikk for å få våre ønsker oppfylt.

Piker og unge damer spilte en slags fjærball. I en liten trekule var det laget huller, og i dem ble det stukket fjær. Denne ballen ble holdt oppe i luften ved hjelp av føttene. Piken løftet skjørtet så høyt opp at hun kunne få fritt spark, og hun måtte bare bruke føttene, for hvis hun berørte ballen med hånden, ble hun ”disket”.

En flink pike kunne holde ballen i luften i opptil ti minutter før hun omsider gjorde et feilspark.

Den mest populære forlystelsen i Tibet, eller i det minste i det distriktet hvor Lhasa ligger, var å sette opp drager. En kan nesten kalle det en nasjonalsport. Men vi fikk ikke lov til å leke med drager hele året, av visse grunner. Noen år i forveien var det blitt brakt på det rene at hvis drager slet seg løs og havnet i fjellene, strømmet regnet ned i stride strømmer. En gikk derfor ut fra at de irriterte regngudene, og siden ble det bare tillatt å sette opp drager om høsten, som er tørketiden i Tibet. På visse tider av året er det heller ikke tillatt å rope høyt i fjellene, for lydbølgene fra stemmen får de overmettede regnskyene fra India til å utlade seg og falle ned på et feilaktig sted.

På den første høstdagen blir det sendt opp en ensom drage fra taket av Potala, og før det er gått mange minutter, vrimler det av drager i luften over Lhasa. Drager av alle størrelser og former danser og snor seg i den sterke brisen.

Jeg elsket drager, og jeg så med stolthet at min var en av de første som stevnet oppover. Vi laget dragene våre selv, som regel av bambusspiler, og alltid av fin silke. Vi hadde ingen vanskelighet med å skaffe oss materialer, for det var en ære for familien at dragen var av fineste sort. Hvis vi laget dragen av form som en kasse, forsynte vi den som regel med et fryktinngytende dragehode, og med vinger og hale.

Vi førte også luftkamper, der det gjaldt å tvinge andres drager ned. Vi festet glassbiter til dragesnoren og prøvde på den måten å skjære over snoren på andres drager og så erobre dragen når den falt ned.

Av og til pleide vi å lure oss ut etter at det var blitt mørkt, og da sendte vi dragene opp med små smørlamper. Øynene lyste rødt, og kroppen tegnet seg i forskjellige farger mot nattehimmelen. Vi likte særlig godt å gjøre dette når vi ventet de store karavanene fra Lho-dzong-distriktet. I vår barnslige uskyldighet trodde vi at bøndene fra slike fjerne steder ikke hadde anelse om så ”moderne” ting som drager, og derfor hadde vi lyst til å skremme dem.

En ting som vi også moret oss med, var å feste tre konkylier til dragene, for når så vinden blåste i dem, tutet de med en uhyggelig, hylende lyd. Vi lot også dragene med smørlamper hyle i nattestillheten og håpet at dette ville sette en støkk i folk som kom langveisfra. Vi fikk oss mang en god latter når vi tenkte på disse stakkars tilreisende, som lå og vred seg av skrekk på vertshusene og trakk teppene over hodet.

Selv om jeg ikke visste det den gang, skulle denne leken med drager bli meg til stor nytte senere i livet da jeg virkelig fløy med dem. Nå var det bare en lek, en festlig lek. Vi gjorde en ting som kunne ha vært ganske farlig. Vi laget veldige drager, opptil syv-åtte (2-2,5m) fot i firkant, forsynte dem med vinger på begge sider og plasserte dem på jorden foran en kløft, der det som regel var sterk oppdrift i luften. Så satte vi oss på ponniene og knyttet enden av snoren rundt livet. Deretter galopperte vi av sted så fort vi fikk ponniene til å løpe. Nå steg dragene høyere og høyere inntil de møtte oppdriften. Da kom det et rykk, og rytteren ble løftet rett opp av ponniene, ofte ti fot opp i luften før han langsomt sank ned til jorden igjen. Enkelte av kameratene mine ble nesten slitt i to, fordi de hadde glemt å trekke føttene ut av stigbøylene, men jeg, som ikke var noen flink rytter, klarte det fint, og det var en nytelse å bli løftet opp i luften. Jeg var eventyrlysten og fant ut at hvis jeg strammet snoren samtidig som jeg ble løftet, ville jeg stige enda høyere, kanskje kunne jeg holde meg svevende i flere sekunder. Og ved en anledning var jeg dum nok til å gjøre et forsøk. Følgen var at jeg ble løftet og ført av sted til jeg havnet på det flate taket av en bondegård, der bonden hadde lagret vinterforsyningen av brensel.

De tibetanske bøndene bor i hus med flate tak. Rundt taket er det en lav kant, som hindrer at brenselet faller ned, og dette brenselet består av tørket yak-gjødsel. Huset var bygd av murstein, og det hadde ikke skorstein, så røyken sivet ut gjennom et hull i taket. Jeg ble slept bortover taket etter snoren, og følgen var at jeg sopte en masse gjødsel ned i hullet, samtidig som jeg selv fulgte etter.

Mitt besøk var meget uønsket, og jeg ble møtt med skjellsord fra den rasende bonden. Da han riktig hadde gjennomprøyt meg, slepte han meg med til far, som ga meg en ny overhaling. Den natten kunne jeg ikke ligge på ryggen.

Neste dag fikk jeg den ubehagelige jobben å måke yak-gjødsel i fjøset, bære den til bondegården og spre den utover taket til tørk. Det var et temmelig slitsomt arbeid, og jeg var ikke mer enn seks år. Men alle var fornøyd, unntagen jeg selv. De andre guttene fikk seg en god latter, bonden fikk dobbelt så meget brensel som han hadde hatt, og far hadde vist at han var en streng og rettferdig mann. Og jeg? Selv neste natt var jeg så øm at jeg ikke kunne ligge på ryggen, og det skyldtes ikke at jeg var sår i enden av å ha sittet på hesteryggen. En kan kanskje si at dette var en meget hard behandling, men Tibet er ikke noe sted for sveklinger. Lhasa ligger som sagt tolv tusen fot (4000m) over havet, og temperatursvingningene er voldsomme. Andre distrikter ligger enda høyere, og der er livsvilkårene så strenge at sveklinger kunne bli en fare for andre. Det var dette som var grunnen til at jeg fikk en streng oppdragelse, det skyldtes ikke på noen måte grusomhet.

I de høyestliggende strøkene dypper folk nyfødte barn ned i iskalde elver for å prøve om de er sterke nok til å leve videre. Jeg har sett slike prosesjoner på vei til elven, ofte sytten tusen fot over havet. Prosesjonen stopper ved elvebredden, og bestemoren tar seg av barnet. Faren, moren og de nærmeste slektningene står i en gruppe omkring henne. Barnet blir kledd av, og bestemoren bøyer seg ned og dypper det under, så bare ansiktet og munnen er over vann. I det iskalde vannet blir barnet først rødt, deretter blått, og det slutter å skrike. Det ser ut som om det er dødt, men bestemoren har erfaring i slike ting, så hun løfter det opp, tørker det og kler på det igjen. Hvis barnet overlever denne behandlingen, har gudene talt. Hvis det dør, er det blitt spart for mange lidelser på jorden. Denne fremgangsmåten er den mest humane i et så iskaldt land. Det er bedre at noen få spedbarn dør, enn at de blir uhelbredelige invalider i et land som praktisk talt er uten helsevesen.

Da min bror døde og jeg ble arving, ble det nødvendig å sette fart i utdannelsen min, for når jeg fylte syv år, skulle astrologene utpeke den livsbanen jeg måtte følge. I Tibet blir allting avgjort av astrologene, enten det gjelder å kjøpe et yak-dyr eller å velge et yrke. Nå nærmet tiden seg. Jeg fylte

snart syv år, og da ville mor holde en stor fest for adelen og de høyere stender. De skulle være til stede for å høre hva astrologene hadde å forutsi.

Mor var nærmest tykk. Hun hadde rundt ansikt og svart hår.

Tibetanske kvinner bærer et slags spileverk av tre over hodet, og til dette blir håret drapert for å virke så dekorativt som mulig. Disse spilene er meget forseggjort. Som regel er de rød-lakkerte og prydet med halvedelstener og innlagt med jade og korall. Med et godt oljet hår tar det seg meget godt ut.

Tibetanske kvinner bruker muntre farger i klærne, meget rødt, grønt og gult. Som regel har de et forkle i en farge, med en bred stripe av en annen farge som står i kontrast til den første, men som samtidig harmonerer med den. Så har de en ørering i venstre øre, og størrelsen av den er avhengig av den rangen de har. Mor, som tilhørte en av de ledende familiene, hadde en ørering som var over seks tommer lang.

Vi hevder at kvinner skal ha fullstendig samme rettigheter som menn, men når det gjaldt alt som hadde med huset å gjøre, var mor suveren. Hun var en uinnskrenket diktator, en selvhersker som visste hva hun ville og fikk det som hun ville.

Når det gjaldt alt dette oppstusset og alt det som måtte forberedes til den store festen, var mor i sitt rette element. Nå gjaldt det å organisere, gi ordre og bestemme hvem som skulle inviteres. Alt dette hadde hun de beste forutsetninger for, og hun kjente verden. Hun hadde vært med far til både India, Peking og Shanghai, og overalt hadde hun hentet nye impulser.

Datoen for festen var bestemt, og nå ble innbydelsene meget omhyggelig skrevet med munkeskrift på tykt håndgjort papir, som alltid ble brukt ved slike høytidelige anledninger. Hver innbydelse var omkring to fot lang og tolv tommer bred, og den var forseglet med fars familiesegl, og også med mors, siden hun tilhørte en av de høyeste familiene. Dessuten hadde far og mor et fellessegl, så det kom til å stå tre segl på innbydelsene. Det var i det hele tatt noen imponerende dokumenter. Jeg må tilstå at jeg gruet meg når jeg tenkte på at alt dette oppstusset skyldtes meg. Jeg visste ikke dengang at jeg bare kom i annen rekke, det var den sosiale siden av saken som var viktigst. Hvis jeg hadde fått vite at det gjaldt å gjøre festen så strålende som mulig for å befeste fars og mors sosiale posisjon, ville det ikke ha gjort meg urolig, men nå gikk jeg fremdeles rundt og gruet meg.

Vi engasjerte egne bud til å avlevere innbydelsene. Hver mann fikk en velfødd hest og en lang stang som var kløvet i toppen. I denne kløften var innbydelsen festet. Stangen var prydet med familievåpenet, og dessuten var den dekorert med bønnevimpler, som flagret i vinden. Det var den rene forvirring på gårdsplassen da budene gjorde seg ferdige til avreise samtidig. Alle ropte og skrek, hestene vrinsket, og de store, svarte mastiffene (stor hund) gjødde. Da alt var klart, fikk budene store mugger med tibetansk øl, og vi hørte slurpingen da muggene ble drukket ut. Så ble hovedporten slått opp, og alle budene red ut i galopp under ville hyl.

Bud som i Tibet kommer med skriftlige beskjeder, har som regel også med seg en muntlig, og den kan være helt annerledes. I gamle dager fantes det nemlig mange banditter, som overmannet budene og tok brevene fra dem, og etterpå hendte det at de angrep det huset som brevet var rettet til. Derfor ble det skikk og bruk å skrive villedende brev for å lokke bandittene i en felle, der de ble tatt til fange. Denne gamle skikken med skriftlige og muntlige brev holder seg ennå - som et minne om fortiden. Selv nå har budene med seg en muntlig beskjed, og

hvis den ikke stemmer overens med den skriftlige, er det den muntlige som gjelder.

Inne i huset var det liv og røre. Veggene ble vasket og dekorert på ny, steingulvene ble skurt og tregulvene polert, så det nesten var farlig å gå på dem. De utskårne trealterne i hovedrommene ble polert og nylakkert, og det ble anskaffet mange nye smørlamper. Noen var av gull og andre av sølv, men de ble pusset så blanke at det var vanskelig å se forskjell på dem. Hele tiden for mor og hovmesteren omkring og passet på at alt gikk som det skulle. Noe ble påtalt, annet måtte gjøres om igjen, nye ordrer ble gitt, så tjenerne fikk nesten ikke pust i bakken. Vi hadde over femti tjenere dengang, og flere ble ansatt i anledning den store begivenheten. Alle ble holdt i full virksomhet, og de arbeidet med liv og lyst. Selv gårdsplassen ble skurt, så brolegningen skinte som om steinene var nylagt. I fugene mellom dem ble det fylt farget leire for å gi plassen et muntert preg. Da alt dette var ferdig, kalte mor tjenerne for seg og ga ordre om at alle skulle gå kledd i sine aller beste klær.

I kjøkkenet hersket det en feberaktig virksomhet. Forskjellige retter ble laget i enorme mengder. Tibet er et naturlig kjøleskap, så en kan gjøre maten ferdig i god tid. Klimaet er usedvanlig kaldt og meget tørt. Selv når temperaturen stiger, vil maten holde seg på grunn av den tørre luften. Kjøtt kan holde seg et års tid, korn i hundrevis av år.

Buddhister dreper ikke dyr, så det eneste kjøtt en har lov til å spise, er fra dyr som har styrtet utfor klippene og slått seg i hjel eller dyr som er blitt drept ved andre ulykkestilfelle. Vi hadde et godt lager av slikt kjøtt i matboden. Det finnes slaktere i Tibet, men de blir regnet som en uren kaste, og ingen av de troende familiene vil ha noe med dem å gjøre.

Mor hadde bestemt seg for å servere gjestene sjeldne og kostbare retter. Blant annet ville hun by dem syltede rhododendronblomster. For mange uker siden hadde tjenerne ridd av sted til foten av Himalaya, der disse blomstene vokser. I vårt land blir rhododendron svære trær, og blomstene finnes i forbausende mange forskjellige fargenyanser og har den skjønneste duft. De blomstene som ikke er helt utsprungne, blir plukket og vasket. et må gjøres meget varsomt, for en blomst som er støtt, kan ødelegge hele syltetøyet. Deretter blir blomstene lagt på store glasskrukker i en blanding av honning og vann, og krukken blir forseglet for at det ikke skal slippe luft til. Hver dag i flere uker blir krukkene satt ut i solskinnet, og de blir stadig snudd, slik at alle blomstene blir utsatt for solen. Blomstene modnes langsomt og blir fylt med nektar fra honningvannet. Enkelte utsetter blomstene for luften et par dager før de skal spises. Da tørker de og blir litt sprø, uten å miste hverken smak eller utseende. Når de så blir servert, strør en gjerne litt sukker på dem, for å la det se ut som sne. Far ristet på hodet over utgiftene til dette kostbare syltetøyet.

Du kunne ha kjøpt ti yak-dyr for samme pris som disse dyre blomstene, sa han.

Mors svar var typisk for kvinner:

Ikke vær dum ! Vi er nødt til å vise oss, og dessuten hører husholdningen under meg.

En annen delikatesse var haifinner. Haifinner blir innført fra China. De blir skåret opp, og det blir laget suppe av dem.

Enkelte hevder at hai finne-suppe er den største gastronomiske nytelse i verden, men jeg syntes at smaken var redselsfull. Det var med stor overvinnelse jeg svelget suppen. Det skyldtes vel at

når hai finnene var kommet den lange veien fra China, var de i en slik forfatning at fiskeren neppe ville ha kjent dem igjen. For å si det med pene ord var de en smule bedervet. Men enkelte syntes kanskje at det gjorde smaken mer pikant.

Jeg likte best unge bambusskudd, som også kom fra China.

De ble kokt på forskjellige måter, men jeg foretrakk dem rå med litt salt. Av disse bambusskuddene var de gulgrønne toppene de mest delikate, og jeg er redd for at mange av skuddene hadde mistet toppene før de ble kokt, uten at kokken ante hvor det var blitt av dem.

Alle kokker i Tibet er menn. Kvinner er ikke flinke til å lage tsampa, for de er ikke nøyaktige nok. De tar en håndfull av ditt og en klype av datt og håper at det klarer seg. Menn er meget nøyaktigere og gjør seg mer flid, og derfor er de bedre kokker. Kvinner er vel og bra til å tørke støv og prate, og naturligvis også ul noen få andre ting. Men til å lage tsampa? Nei!

Tsampa er hovedføden i Tibet. Det finnes folk som ikke har smakt noe annet enn tsampa og te fra sitt første til sitt siste måltid. Tsampa blir laget av bygg, som blir ristet til det er spredt og gyllenbrunt. Deretter blir kornene knust, slik at melet kommer ut, og så blir det ristet på ny. Dette melet blir fylt i en skål, og varm smør-te blir tilsatt. Så blir det hele rørt sammen inntil det får en fast konsistens. Salt, boraks og yak-smør blir tilsatt av hensyn til smaken. Resultatet - tsampa - kan kjevles ut til skiver eller trilles til boller, og det kan formes på mange dekorative måter. Tsampa er naturligvis ensformig kost alene, men det er kraftig, konsentrert mat, som en kan opprettholde livet med under alle forhold.

Mens noen av tjenerne laget tsampa, var andre opptatt med å kjerne smør. Vår måte å kjerne smør på kan ikke anbefales av hygieniske grunner. "Kjernene" besto av store geiteskinnssekker med hårene inn. De ble fylt med melk fra yak og geit og knyttet sammen, så de var helt tette. Etterpå ble sekken' dunket opp og ned inntil smøret dannet seg. Vi hadde et eget rom til dette. På gulvet der inne var det noen steinforhøyninger, omkring atten tommer høye. Melkesekkene ble løftet og dunket mot disse forhøyningene, og dette hadde samme virkning som kjerning. Det var ensformig å se og høre opptil ti tjenere, som sto time etter time med dette arbeidet. Det lød et hult euh, uhs når sekkene ble løftet og et skvalpende 'ezunks' når de ble sluppet ned. Det hendte at sekken sprakk hvis en ikke var varsom eller sekken var gammel. Jeg husker engang en kraftig kar som riktig skulle vise kreftene sine. Han arbeidet dobbelt så fort som de andre, så årene trådte fram på halsen hans av anstrengelsen. Da var det noen som sa: "Du er begynt å bli gammel, Timon. Du får ikke den rette farten opp." Timon gryntet av sinne og grep sekken med de mektige hendene sine. Han løftet den og dunket den ned. Men han hadde brukt altfor mange krefter og ble stående igjen med halsen av sekken i nevene. Det halvkjernede smøret sprøytet opp i ansiktet på den fortumlede Timon. I munnen, øynene, ørene og håret. Femti-seksti liter gyllen smørmasse rant nedover kroppen hans.

Mor hørte lyden og styrtet til. Det er visst den eneste gangen jeg har sett henne målløs. Det skyldtes kanskje raseri over tapet av smøret, eller kanskje hun trodde at den stakkars fyren hadde gjort det med vilje. I hvert fall grep hun resten av skinnsekken og slengte den i hodet på Timon. Han mistet fotfestet og falt så lang

han var, og der lå han og sprellet i smørmassen.

Klossete tjenere som Timon kunne ofte ødelegge smøret. Hvis de var skjødesløse når de dunket sekkene ned, kunne hårene på innsiden av sekken løsne og bli blandet med smøret. Det sjenerte ingen om de måtte plukke et hår eller to ut av smøret, men store dotter vek en tilbake for. Den slags smør ble brukt til lampene eller delt ut til tiggerne, som smeltet det og silte det gjennom et stykke tøy. Også mat som var mindre ”vellykket”, ble satt til side til tiggerne. Hvis en husholdning ønsket å vise naboene at den hadde en høy levestandard, ble også førsteklasses mat delt ut til tiggerne med den begrunnelse at den var ”mislykket”. Da ville tiggerne gå fra hus til hus og fortelle hvor godt de hadde spist. Og da var det naboenes tur til å vise seg, så tiggerne fikk det ene gode måltidet etter det andre. En kan si meget om tiggerne i Tibet. De tigger aldri direkte, men hvis de er dyktige ”fagmenn”, kan de leve ganske bra. I de østlige delene av landet er det ingen skam å tigge, og mange munkes tigger seg fram fra kloster til kloster. Det er en anerkjent praksis, og den er ikke verre enn veldedighetsinnsamlingene i Vesten. Det blir betraktet som en god gjerning å ha gitt mat til en omvandrende munk. Og tiggerne har sine faste prinsipper. Hvis en tigger har fått god behandling et sted, vil han holde seg vekk og ikke nærme seg huset igjen før det er gått en bestemt tid.

Også de to prestene, som tilhørte husstanden, fikk det travelt med forberedelsene til festen. De gikk fra skrott til skrott i matboden og leste bønner for de sjelene som hadde hatt bolig i disse skrottene. Vi tror nemlig at hvis et dyr blir drept - selv om det skjer ved et ulykkestilfelle - og spist, vil mennesket stå i gjeld til dette dyret. En slik gjeld blir betalt ved å ha en prest til å lese bønner for skrotten i håp om at dyret blir re- inkarnert på et høyere plan i sitt neste liv på jorden. I klostrene og templene finnes det munkes som ofrer hele sin tid på å be for dyr. Våre prester ba for hestene før en lengre reise, de ba for å hindre at hestene ble trette. I forbindelse med dette kan jeg nevne at en hest aldri blir benyttet to dager i trekk. Den samme regel gjelder trekkdyrene, og de vet om det selv. Hvis en hest blir tatt ut av stallen til en ridetur, og det har vært ridd på den dagen i forveien, stritter den imot og lar seg ikke rikke. Når så salen blir tatt av den igjen, nikker den med hodet som om den ville si: ”Det gleder meg at det ikke ble begått en urett mot meg.” Eslene er verre, for de venter helt til de er lastet. Da legger de seg rett ned og ruller seg for å rive lasten av.

*

Vi hadde tre katter, og de var stadig i virksomhet. Den ene holdt til i stallene og passet på musene. De måtte være meget forsiktige hvis de ikke skulle ende som kattermat. En annen holdt til i kjøkkenet. Den var litt oppe i årene og litt av en tosk. Den var blitt skremt av skuddene fra Younghusband-ekspedisjonen i 1904 og hadde fått for tidlig nedkomst, og vår katt var den eneste av kullet som levde opp. Av den grunn ble den kalt ”Younghusband”. Den tredje katten var en ærverdig matrone som bodde sammen med oss. Den tok sin morskjerning meget alvorlig og sørget for at katteslekten ikke døde ut. Når den ikke var opptatt med å pleie sine egne unger, fulgte den mor fra rom til rom. Den var liten og svart, og til tross for at den hadde en gulpande appetitt, så den nesten ut som et levende skjelett. Tibetanske dyr er ikke kjæledyr og heller ikke slaver, de er selvstendige vesener som har sine oppgaver, og de har sine rettigheter akkurat som menneskene har det. Etter den buddhistiske tro har alle dyr, ja alle levende vesener, sjel, og de blir gjenfødt på jorden i stadig høyere trinn.

Svarene på innbydelsene til festen lot ikke vente lenge på seg.

Det stoppet stadig ryttere utenfor hovedporten med svar på kløftede brevstenger. Hovmesteren fikk mer enn nok med å gjøre ære på sendebudene fra adelsmennene. Budet tok brevet ut av stangen og kom med sin muntlige beskjed. Så la han seg på kne for å vise sin ærbødighet for huset Rampa. Tjenerne våre stimlet sammen rundt sendebudene, og mange av dem utbrøt: "Stakkars deg! Du har ridd fantastisk fort. Du har ridd så fort at du nesten har sprenget hjertet. Stakkars deg!" Jeg var tankeløs nok til å innvende: "Nei, så galt er det ikke. Jeg så at han steg av hesten et stykke fra huset for å hvile seg litt før han gjorde en fin innsjutt." Men den bemerkningen ble mottatt på en slik måte at jeg vil trekke et glemselens slør over den pinlige scenen som fulgte.

Den siste dag var kommet. Den dagen som jeg fryktet. For nå skulle fremtiden stakes opp for meg, uten at jeg ble spurt. Da de første solstrålene sivet inn til meg om morgenen, kom en tjener inn til meg.

- Nå! Er du ikke oppe ennå, Tirsdag Lobsang Rampa? Er du blitt syvsover? Klokkeren er fire, og vi har meget å gjøre. Kom deg opp!

Jeg rev teppet av meg og sto opp. For meg betydde denne dagen vendepunktet i mitt liv.

I Tibet får en to navn, og det første er den dagen da en blir født. Jeg var født på en tirsdag, og derfor var Tirsdag det første navnet mitt. Lobsang var det navnet som foreldrene ga meg. Men hvis en gutt skal tre inn i et kloster, får han også et "munkenavn". Skulle jeg skifte navn? Det ville tiden vise. Jeg var syv år gammel, og jeg hadde nærmest lyst til å bli ferjemann og ro fram og tilbake over Tsang-po-elven, førti mil lenger borte. Men stopp et minutt! Ønsket jeg virkelig det? Ferjemenn tilhører en lav kaste, fordi de bruker båter av yak-hud, som er trukket over trespiler. Ferjemann? Lav kaste? Nei! Jeg ville heller bli profesjonell drageflyver. Da kunne jeg sveve fritt i luften, og det var bedre enn å sitte i en liten skinnbåt nede på elven. Jo, jeg ville bli drage-flyver og lage de herligste drager med veldige hoder og skinnende øyne. Men ingen spurte hva jeg hadde lyst til, for i dag skulle astrologene bestemme over meg. Skulle jeg flykte?

Nei, det nyttet ikke, for far ville bare sende ut folk og hente meg tilbake.

Men tross alt var jeg klar over at jeg var en Rampa, og da måtte jeg bøye meg for tradisjonene. Kanskje ville astrologene si at jeg skulle bli drage-flyver. Jeg hadde ikke annet å gjøre enn å vente og se.

SLUTT PA BARNDOMMEN

- Au! Du trekker hele hodet av meg, Yulgye! Hvis du ikke gir deg, blir jeg skallet som en munk!

- Sitt nå rolig, Tirsdag Lobsang! Hårpisken din må være stram og godt oljet, ellers får jeg med din mor å gjøre.

- Men du må ikke være så hardhendt, Yulgye! Du sliter hodet av meg.

- Det kan jeg ikke bry meg med å tenke på. Jeg har det travelt.

Der satt jeg på gulvet mens den kraftige tjeneren gjorde seg ferdig med hårpisken min. Til slutt var den elendige pisen stiv som en frossen Yak og skinte som månen på tjernet.

Mor hvirvlet rundt og var alle steder på en gang, så jeg hadde følelsen av at jeg hadde atskillige mødre. Det gjaldt de siste ordrene, de siste forberedelsene, og det var masse opphisset snakk. Yaso, som bare var to år eldre enn meg, for omkring som om hun var en kvinne på førti. Far hadde stengt seg inne i sitt private værelse og var utenfor hele ståket. Jeg ønsket at jeg var inne hos ham.

Av en eller annen grunn hadde mor ordnet det slik at vi skulle dra til Jo-Kang, tempelet i Lhasa. Sannsynligvis var det for å skape en religiøs bakgrunn for det som skulle skje senere. Omkring klokken ti om morgenen lød en tredobbel gongong for å kalle oss sammen. Vi steg opp på ponniene, far, mor, Yaso og fem andre, deriblant jeg, som gjorde det med liten lyst. Vi krysset Lingkor-veien og gikk av ponniene ved foten av Potala, som er et berg av bygninger, 400 fot høyt og 1200 fot langt. Vi fortsatte til fots forbi landsbyen Sho og over sletten ved Kyi Chu, inntil vi etter en halv time sto foran Jo-Kang. Rundt tempelet klynget det seg små hus, boder og staller for å friste pilegrimene. I tretten hundre år har tempelet stått der og ønsket tilbederne velkommen. Inne er det slitt tommedype groper i gulvflisene av fromme mennesker. Pilegrimer beveget seg andektig rundt den innerste rundgangen, og alle dreide på bedemøllene mens de passerte og gjentok uten stans: *Mantra Om! Mani padme Hum!* (mantraet på tibetansk under)

Taket ble båret av veldige trebjelker som var svarte av elde, og den tunge duften av den konstante brenningen av røkelse svevet om i rommet som lette sommerskyer rundt toppen av et fjell. Rundt veggene sto gylne statuer av guddommene våre. Foran dem var det stilt opp kraftige gitterskjermer av metall for å beskytte dem hvis noen ble mer nysgjerrige enn ærbødige. Flere av de mer kjente statuene var nesten begravd av kostbare stener, som var hopet opp rundt dem av fromme mennesker som hadde søkt om å bli bønnhørt. I staker av massivt gull sto lys, som hadde brent uopphørlig i tretten hundre år. Fra den mørke bakgrunnen lød bjeller og gongonger og de dempede støtene fra konkylie-trompetene. Vi foretok den rundgangen som tradisjonen krevde.

Da vi var ferdige med andaktsøvelsene våre, gikk vi opp på det flate taket. Det er bare noen få som oppnår en slik gunst, men far hørte til dem, for han var en av vergene for tempelet, og derfor fikk vi alltid lov.

Det kunne her kanskje være av interesse å høre om vår form for statsstyre.

I spissen for staten og kirken og høyesterett står Dalai Lama.

Alle i landet har rett til å henvende seg til ham. Hvis henvendelsen eller bønnen fortjener svar, eller hvis det er blitt begått en urett, sørger Dalai Lama for at bønnen blir innvilget eller at uretten blir gjort god igjen. Det er ingen overdrivelse å hevde at alle landets innbyggere, sannsynligvis uten unntagelse, enten elsker eller holder ham i ære. Han er selvhersker, han bruker sin makt og innflytelse, men aldri til fordel for seg selv, bare til fordel for land og folk. Han

forutsa at kommunistene ville overfalle landet og at folket for en tid ville miste friheten. Det er grunnen til at noen få av oss fikk en spesiell utdanning som skulle hindre at prestenes visdom og kunnskaper gikk til grunne.

Nest etter Dalai Lama er det to regjeringer. Den første er "kirkerådet". De fire medlemmene er munkar av lama-grad.

De står ansvarlige overfor Dalai Lama for alt som angår munke- og nonneklostre. Og alle geistlige saker blir først behandlet av dem.

Den neste er "Ministerrådet". Det har også fire medlemmer, to legmenn og en geistlig. De har med alt som gjelder landets styre og stell, og de skal sørge for at stat og kirke alltid er en enhet.

To embetsmenn, som en godt kan kalle statsministere, for det er de i virkeligheten, opptrer som "sambandsoffiseren" mellom de to rådene og gir sine innstillinger til Dalai Lama. De har også stor innflytelse når nasjonalforsamlingen en sjelden gang har møter. Dette er en forsamling på noen og femti mann, og de representerer de viktigste familiene og klostrene i Lhasa. De trer bare sammen når stillingen er særlig alvorlig, som i 1904 da britene gjorde invasjon i Lhasa og Dalai Lama måtte reise til Mongolia. I forbindelse med dette har mange mennesker i Vesten den underlige forestilling at "Dalai Lama var feig og rømte". Han rømte slett ikke, men en kan sammenligne krig i Tibet med et sjakkspill. Hvis kongen blir tatt, er spillet vunnet, og Dalai Lama er vår "konge". Uten ham ville vi ikke ha noe å kjempe for, og derfor måtte han komme seg i sikkerhet for å holde landet sammen. De som beskylder ham for feighet, vet simpelthen ikke hva de snakker om.

Nasjonalforsamlingen kan bli utvidet til å bestå av henimot fire hundre representanter, når alle lederne fra provinsene møter fram. Det finnes fem provinser: Hovedstaden Lhasa med distriktene U-Tsang og Shigatse, Gartok i vest, Chang i nord, Kham i øst og Lho-dzong i sør. I løpet av årene har Dalai Lama samlet mer og mer av makten i sin hånd, og han treffer de fleste beslutninger uten å forelegge dem for nasjonalforsamlingen og rådene. Og aldri har landet vært styrt så godt.

Utsikten fra tempelet var enestående. Mot øst strakte Lhasa-sletten seg grønn og frodig og med masse trær. Vannet glitret mellom trærne, for Lhasaelven snodde seg gjennom sletten for å forene seg med Tsang Po, førti mil lenger nede. Mot nord og sør reiste de veldige fjellkjedene seg og lukket dalførene inne og syntes å stenge oss ute fra resten av verden. Ved foten av fjellene lå mengder av klostre, og høyere opp på avsatsene lå hyttene til eneboerne spredt utover. Mot vest løftet de to mektigste klostrene seg som tvillingfjell. Det var Potala og Chakpori, og det siste var kjent som "Legekunstens tempel". Mellom dem lå Vest-porten og glitret i det kalde morgenlyset. Himmelen var dyp purpurfarget og ble fremhevet av den rene, hvite sneen på de fjerne fjellene. Lette skydotter drev langsomt av sted høyt oppe. Like i nærheten og i selve byen så vi ned på rådsbygningen, som hvilte mot nordmuren om tempelanlegget. Skattkammeret lå enda nærmere, og det var omgitt av alle bodene til handelsmennene og av selve markedsplassen, der en nesten kunne kjøpe hva som helst. Like ved og litt mot øst grenset et nonnekloster opp mot murene til "Lik-plassen".

På selve tempelområdet lød en ustanselig summing fra alle de besøkende, for dette er et av de helligste stedene for buddhistene. Pilegrimer, som var kommet langveis fra, sto og skravlet sammen. Nå hadde de vært inne og ofret gaver i håp om å få gudenes velsignelse. Andre kom med dyr som de hadde reddet fra slakterne og kjøpt for sine beskjedne sparepenger. Det regnes for en dyd å redde et liv, enten det er et dyr eller et menneske, og det blir belønnet av gudene.

Vi sto der og stirret på den gamle scenen, som alltid er like ny, vi hørte hvordan munkekoret steg og sank, vi hørte den dype bassen til eldre menn og den høye diskanten til messeguttenes.

Vi hørte slagene og drønnene fra trommene og den gylne klangen fra trompetene. Vi hørte skingrende rop og dempet banking, og alt blandet seg sammen og virket som om vi var fanget inn i et hypnotisk nett av følelser.

Munker vimset omkring og stelte hver med sitt. Noen hadde gule kutter, andre purpurrede. De fleste hadde rødbrune vadmelskutter, og det var de ordinære munkene. De som hadde meget gull på seg, hørte hjemme i Potala, og det gjorde også de om var kledd i kirsebærrøde kjortler. Messeguttenes var kledd i hvitt, og politimunkene i mørkt rødbrunt.

Alle, eller nesten alle, hadde en ting felles: Uansett hvordan de var kledd, hadde kuttene deres lapper av samme type som lappene på kuttene til Buddha. Utlendinger, som har sett tibetanske munk, eller sett bilder av dem, har ofte kommet med bemerkninger om disse "fillene". Men lappene er en del av drakten. Munkene i det tolv hundre år gamle Ne-Sar-klosteret er meget nøye med dette, og de bruker lapper av en lysere tone enn selve kutten.

Munkene bærer kutter i den rødfargen som viser hvilken orden de tilhører. Det finnes mange avskygninger i rødt, på grunn av at ulltøyet blir farget på forskjellig måte. Enkelte offisielle munk, som har sin virksomhet i Potala, bærer gylne, ermeløse jakker utenpå de røde kuttene.

Gull er en hellig farge i Tibet, for gull er uangripelig og alltid rent, og gull er den offisielle fargen til Dalai Lama. Enkelte munk eller høye lamaer som tjenstegjør hos Dalai Lama personlig, har tillatelse til å bære gylne kutter utenpå de vanlige røde.

Da vi sto der oppe på taket av Jo-Kang, kunne vi se mange skikkelser i gylne jakker og også en av de høye lamaene fra "Berget", som er det populære navn på Dalai Lamas residens, Potala. Vi stirret på alle de flagrende bønneflaggene og de praktfulle tempelkuppene. Himmelen var vakker og purpurfarget med noen lette hvite skydotter. Det var som om en kunstner hadde malt noen små, hvite flekker med penselen. Til slutt brøt mor fortryllesen og sa:

- Vi kaster bort tiden. Jeg gruer meg ved tanken på hva tjenerne finner på. La oss skynde oss hjem.

Vi spaserte tilbake til de tålmodige ponniene og red hjemover langs Lingchor-veien. For hvert skritt nærmet vi oss det som jeg kalte "Ildprøven", men som mor betraktet som sin "Store dag".

Da vi kom hjem igjen, tok mor et siste overblikk for å se at alt var i orden, og deretter spiste vi for å være styrket til det som foresto. Vi visste godt at ved slike anledninger ville gjestene forsyne seg godt og bli tilfredse, men det ville ikke bli stort igjen til det stakkars vertskapet. Derfor kunne vi ikke gjøre regning med å spise etterpå.

Munke-musikantene kom med klirrende instrumenter og ble vist ut i hagen. De bar på trompeter, klarinetter, gongonger og trommer, mens bekkene hang rundt halsen. De gikk ut i hagen med mye bråk, og der forlangte de øl for å komme i den rette stemning, så de kunne spille godt. I den neste halvtimen lød det fryktelig tuting og skingrende blåsing mens de stemte instrumentene sine.

Det ble et svare leven på gårdsplassen da de første gjestene viste seg. De kom ridende som en væpnet kavalkade med flagrende vimpler. Hovedportene ble slått opp, og to rekker av tjenere sto oppstilt på hver side for å ønske velkommen. Hovmesteren kom sammen med to medhjelpere som bar et utvalg av silkeskerf, som blir brukt til å ønske velkommen med i Tibet.

Det finnes åtte forskjellige sorter skjerf, og bare den rette sorten må bli brukt, fot ellers blir det ansett som en fornærmelse. Dalai Lama både gir og mottar første sort. Vi kaller disse skjerfene "khata", og de blir overrakt på følgende

måte: Giveren (hvis begge er av samme rang) står godt tilbake med begge armene utstrakt. Mottageren står på den samme måten. Giveren gjør et kort bukk og plasserer skjerfet over håndleddene til mottageren, som bukker, fjerner skjerfet fra håndleddene, undersøker det for å godkjenne det, og rekker det til en tjener. Hvis giveren skal levere et skjerf til en person av høyere rang, må han eller hun knele og rekke tunge (en tibetansk hilsen i likhet med å løfte på hatten) og legge skjerfet over føttene til mottageren.

I slike tilfelle vil da mottageren plassere sitt skjerf om halsen på giveren. Hvis Dalai Lama ønsker å vise en mann den høyeste ære, legger han skjerfet om halsen på ham, og da er skjerfet forsynt med en rød silketråd med tredobbel knute. Hvis han samtidig viser fram håndflatene, er det en enda større ære. Vi tibetanere har den faste overbevisning at hele en manns historie står skrevet i håndflatene hans, og når Dalai Lama viser hendene sine, er det for å gi uttrykk for sine vennligste følelser. I de senere år har jeg to ganger opplevd denne æren.

Hovmesteren sto og ventet, sammen med de to medhjelperne, for å ønske gjestene velkommen. Han bukket til dem, tok imot skjerfene deres og rakte dem til medhjelperen på venstre side.

Så tok han et skjerf av den rette sorten fra medhjelperen på høyre side for å gjengjelde hilsenen. Dette plasserte han enten over håndleddene eller rundt nakken på gjesten, overensstemmende med den rang han hadde.

Alle disse skjerfene var brukt gang på gang. Det var nødvendig, for de var kostbare og laget av silke av forskjellig finhet.

I Tibet må gaver være ledsaget av det tilhørende skjerf, og det samme må gratulasjonsbrev. Regjeringen bruker gule skjerf istedenfor de vanlige hvite.

Hovmesteren og medhjelperne fikk det etter hvert travelt. Gjestene kom i store mengder. De kom fra nabogodsene, fra Lhasa og fra fjernere distrikter, og de fulgte Lingkor-veien Inntil de tok av på vår private vei i skyggen av Potala. Kvinner, om hadde ridd lengre distanser, hadde på seg masker av lær for å beskytte huden mot den sandholdige vinden. Utenpå masken var det som regel malt et ansikt med enkle trekk, som skulle ligne på den som bar den. Jeg moret meg alltid over at jo styggere og eldre kvinnen var, desto vakrere og yngre var bildet på masken.

I huset var det stor virksomhet. Flere og flere gulvputer ble hentet fram fra lageret. Vi bruker ikke stoler i Tibet, men sitter med korslagte ben på puter, som er omkring to og en halv fot i firkant og omkring ni tommer tykke. De samme putene blir brukt til å sove på, men da blir flere lagt etter hverandre. For oss er dette mer komfortabelt enn stoler og høye senger.

Ettersom gjestene kom, fikk de smør-te og ble vist inn i et stort rom som var innredet til spisesal. Her kunne de velge seg forskjellige forfriskninger mens de ventet til selve festen begynte. Omkring førti kvinner fra de ledende familiene var kommet sammen med de kvinnelige tjenerne sine. Mor underholdt en del av dem, mens andre spaserte omkring i huset, så på møbler og utstyr og gjettet hvor meget det var verd. Huset var nesten overfylt av kvinner av alle skikkelser, størrelser og aldre. De kom fra de forskjelligste steder, og de nølte ikke et øyeblikk med å spørre tjenerne hva det og det kostet eller hva det var verd. De oppførte seg stort sett som kvinner gjør over hele verden.

Søster Yaso spankulerte stolt omkring i nye klær og hadde satt håret opp på en måte som hun anså for siste mote. Jeg syntes at det var fryktelig, men jeg har alltid hatt et eget syn på kvinner. Sikkert er det iallfall at den dagen syntes jeg at de var i veien.

Der var også en annen type kvinner, som ikke gjorde forvirringen mindre. En venter nemlig at kvinnene fra de høyeste samfunnslag i Tibet har et enormt utvalg av klær og like mange smykker. Disse måtte de naturligvis vise fram, men da det ville være et fryktelig bry å skifte klær og smykker til stadighet, hadde de med seg sine "echung-piker", som opptrådte som mannequiner for dem. Mors paraderte omkring i hennes klær og smykker. De blandet seg med gjestene og hjalp mor med arbeidet som visevertinner. I løpet av dagen skiftet

de klær både fem og seks ganger.

Mennene var mer interessert i underholdningen ute i hagen.

En trupp akrobater var blitt engasjert for å sette en ekstra spiss på selskapet. Tre av dem holdt en stang på femten fots lengde, og en fjerde klatret opp og sto på hodet på toppen. De andre rykket stangen vekk og lot ham falle, og han svingte seg i luften og kom ned på bena som en katt. Noen smågutter sto og så på, og plutselig fant de ut at de også skulle delta i underholdningen. De hentet en stang på åtte eller ti fot, reiste den opp, og den dristigste av dem klatret opp og prøvde å stå på hodet. Han kom fort ned og falt like i hodet på de andre. Men de hadde tykke og solide skaller, så de kom fra det med buler så store som egg.

Nå viste mor seg og førte alle kvinnene ut for å se på underholdningen og lytte til musikken. Det siste var ikke særlig vanskelig, for musikantene hadde satt til livs enorme kvanta med øl, så de sparte seg ikke.

Ved denne anledningen hadde mor kledd seg mer enn alminnelig flott. Hun hadde et skjørt av rødbrun yak-ull, og det rakk nesten ned til anklene. De høye tibetanske filtstøvlene var av reneste hvitt og hadde blodrøde såler, og de smakfulle broderiene på dem var også røde. Bolero-jakken var gulrød, nesten som munkekutten til far. I mine senere år som lege ville jeg kalt fargen ”bandasjer med jod”. Under jakken hadde hun en purpurfarget silke bluse. Alle disse fargene harmonerte med hverandre og var valgt ut for å symbolisere forskjellige munke- ordener.

Rundt den høyre skulderen hadde hun et skjerf av silkebrokade, og det ble holdt sammen ved den venstre hoften med en massiv gullspenne. Fra skulderen til hoften var skjerfet blodrødt, så gikk det over i lys oransje og var sterkt safrangult nede ved kanten av skjørtet.

Rundt halsen hadde hun en gullkjede, og i den hang det tre ammulettposer, som hun alltid bar. Hun hadde fått dem da hun giftet seg med far. Den ene var fra hennes familie, den andre fra hans, og den tredje fra Dalai Lama, og det var en stor ære.

Hun hadde også mange smykker på seg, for tibetanske kvinner bærer smykker og annen prydding i forhold til den rang mannen har. Derfor må alltid en mann kjøpe nye smykker til konen når han stiger i rang.

Mor hadde hatt det travelt i flere dager med å sette håret opp i hundre og åtte fletter, hver av dem så tykke som spissen av en svøpe. Hundre og åtte er et hellig tal i Tibet, og de kvinnene som hadde hår nok til mange fletter, kunne prise seg lykkelige. Forøvrig var håret delt med skil i midten, og det ble holdt oppe på toppen av hodet som en hatt, ved hjelp av et spileverk av tre. Det var rødlaakert tre, som var prydet med diamanter, jade og gull. Håret slynget seg oppover dette spileverket som slyngroser på et espalier.

Mor hadde en kjede med koraller i øret. Vekten var så stor at hun måtte støtte dem med en rød snor rundt øret for ikke å rive øreflippen i stykker. Øreringen rakk helt ned til livet; og jeg kunne ikke annet enn å beundre at hun klarte å bevege hodet.

Noen av gjestene gikk omkring og beundret hagene, mens andre satt sammen i grupper og diskuterte samfunnsspørsmål. Særlig var kvinnene flinke til å sladre sammen. ”Ja, kjære deg, fru Doring skal få nytt gulv, med fliser som er polert så de skinner.” ”Har du hørt at den lamaen som bor hos fru Rakasha ..”

Og i samme dur fortsatte de. Men imidlertid ventet alle på det som var hovedgrunnen til festen. Alt snakket var bare for å fylle ut ventetiden til det store øyeblikk var inne da astrologen skulle forutsi fremtiden og peke ut den veien jeg skulle ta gjennom livet. Det ville komme an på dem hvilken karriere jeg skulle velge.

Ettersom dagen kom på held og skyggene begynte å bli lange, falt det mer og mer ro over gjestene. De var mette av alle forfriskningene og i meget

mottagelig sinnsstemming. Når haugene av mat minket, kom trette tjenere med mer, og på den måten gikk tiden og maten med. De leide akrobatene som opptrådte ute i hagen, ble også trette, og en etter en listet seg av sted til kjøkkenet for å få en pust og mer øl.

Men musikantene var fremdeles i fin form. De blåste på trompetene, klimpret på symbalene og slo på trommene med liv og lyst. Alt dette spetaklet hadde fått fuglene til å rømme fra sine vante hvilesteder i trærne. Men det var ikke bare fuglene som ble skremt. Kattene hadde også søkt dekning på et sikkert sted før de første støyende gjestene kom. Selv de store, svarte mastiffene som bevoktet eiendommen, var tause. De sluttet å gjø og ga seg til å sove. De hadde fått så meget mat at de ikke orket å spise mer.

Det ble stadig mørkere, og nå svinset smågutter omkring mellom trærne med smørlamper og røkelseskar, og av og til klatret de for moro skyld opp i de nederste grenene i trærne.

Omkring på jorden sto gylne røkelseskar og sendte opp skyer av velluktende røk. Gamle koner passet dem, samtidig som de dreiet på bedemøllene og sendte tusenvis av bønner opp mot himmelen.

Far gikk omkring i en stadig frykt. Hagene hans var berømt over hele landet på grunn av alle de kostbare, importerte trærne og plantene. Nå hadde han følelsen av at den skjønne hagen var som en dyrehage. Han gikk omkring og vred seg i hendene og satte i et fornærmet utrop når en av gjestene ga seg til å fingre med en knopp. Særlig var han redd for aprikosene, pæretrærne og det lille dvergepletreet. De store, høye trærne som popler, pil, einer, bjerk og syress, var pyntet med bønneflagg, som flagret lett i den bløte kveldsbrisen.

Omsider døde dagen da solen gikk ned bak de fjerne toppene Hirnalaya. Fra klostrene lød trompeter, som forkynte at en dag var forbi, og hundrevis av smørlamper ble tent. De hang på grenene i trærne, de lyste fra det framstikkende takskjegget på huset, og de fløt omkring på det stille vannet i den kunstige innsjøen. Her strandet de som båter mot sandstranden eller vannliljebladene, og de drev henimot svanene som om de ville redde seg inn til den lille øya.

Det lød en dyp gongong, og alle snudde seg for å se på prosesjonen som nærmet seg. I hagen var det blitt reist et telt med en side helt åpen.

Innvendig var det en plattform med tre seter. Nå nærmet prosesjonen seg denne plattformen. Flere tjenere bar høye stenger med lys på toppen. Deretter kom fire trompetere som blåste en fanfare på sølvtrompetene. Bak dem gikk far og mor, og begge steg opp på plattformen. Så kom to gamle menn, to oldinger fra statsoraklet. De var fra Nechung og var de mest kjente astrologene i hele landet. Forutsigelsene deres har gang på gang vist seg å være riktige. Uken i forveien hadde de vært innkalt til Dalai Lama for å tyde fremtiden for ham. Nå skulle de gjøre det samme for en syv år gammel gutt. I dagevis hadde de vært opptatt med kartene og beregningene sine. I lang tid hadde de diskutert aspekter, stjernebaner og kvadrater og den innvirkningen de hadde. Men jeg skal heller komme tilbake til astrologien i et senere kapittel.

To lamaer bar oppteignelsene og kartene for astrologene. To andre trådte fram og hjalp de to oldingene opp på plattformen.

Og der sto de, som to gamle statuer av elfenben. De praktfulle kappene av kinesisk silke fremhevet hvor gamle de var. Og på hodet hadde de høye prestehatter, og de rynkede halsene så ut til å sige sammen under vekten.

Gjestene samlet seg rundt dem og satte seg på puter, som tjenerne hentet. All samtale stilnet, og alle spisset ørene for å høre den pipende stemmen til den eldste av astrologene. "Lha dre mi cho-nang-chig", sa han. (Guder, djevler og mennesker oppfører seg på samme måte.) Så ga han seg til å forutsi fremtiden. Han holdt på i en time, men så tok han en pause på ti minutter. Deretter fortsatte han en time til og trakk opp alle linjene for fremtiden. "Ha-le! Ha-le!" ropte de begeistrede tilhørerne. (Enestående! Enestående!)

Dermed var det sagt. En gutt på syv år skulle tre inn i et lamakloster, og etter en hard prøvetid skulle han bli utdannet som lege-prest. Han skulle lide meget vondt, forlate sitt fedreland og leve blant fremmede. Han skulle miste alt og begynne på nytt, men til slutt skulle han seire.

Etter hvert spredte mengden seg. De som var kommet langveisfra, overnattet for å bryte opp neste morgen. Andre reiste sammen med sitt følge og hadde fakler til å lyse veien. Det drønnet av hestehover og rop fra folk på gårdsplassen. Så ble den store porten slått opp, og hele selskapet red av sted. Hestehovene og ropene ble fjernere og fjernere, og til slutt ble alt oppslukt av nattestillheten.

MINE SISTE DAGER HJEMME

Inne i huset var det fremdeles liv og røre. Det ble drukket le i store mengder, og maten forsvant før de siste gjestene trakk eg tilbake for natten. Alle værelsene var opptatt, så det var ingen plass for meg. Utrøstelig spaserte jeg omkring og sparket til steiner og annet som lå i veien, men ingenting ga meg noen ide. Ingen tok hensyn til meg. Gjestene var trette og tilfredse.

Tjenerne var trette og irritable. Hestene har mer følelse, sa jeg til meg selv. Jeg vil gå og sove sammen med dem.

Stallen var varm og høyet bløtt, men til å begynne med fikk jeg ikke sove. Hver gang jeg holdt på å sovne, dunket en hest borti meg, eller jeg hørte støy fra huset. Men omsider døde alle lyder hen. Jeg løftet meg opp på albuen og kikket ut. Lysene gikk ut, ett etter ett. Snart var det bare det kalde, blå måneskinnet som ble reflektert fra de snekleddede fjellene. Hestene sov, noen sto og andre hadde lagt seg ned. Jeg sovnet også.

Neste morgen ble jeg vekket av at det ble ristet i meg, og en grov stemme brummet:

- Kom deg opp, Tirsdag Lobsang. Jeg må gjøre hestene klar, og du ligger i veien.

Jeg kom meg opp og gikk inn i huset for å få litt mat. Der var det full travelhet. Gjester gjorde seg ferdig til å dra, og mor gikk fra den ene til den andre for å få en siste prat med dem. Far diskuterte forskjellige forandringer med huset og hagen. Han fortalte en gammel venn at han ville importere glass fra India, for han hadde bestemt seg for å ha vinduer i huset. I Tibet finnes det ikke glass, det blir ikke fabrikkert der, og det er meget kostbart å få det fra India. Tibetanske vinduer er dekket med papir som er vokset og slipper lyset gjennom, men en kan ikke se gjennom dem. Utenfor vinduene er det solide treskodder - ikke så meget for å holde tyver vekk, men for å hindre at sanden som vinden fører med seg, trenger inn. Sanden kan ofte være som grus, og den ville uten vanskelighet knuse ubeskyttede vinduer. Den ville også såre både ansikter og hender, og den er så farlig at når vinden er på det verste, tør en ikke våge seg ut av husene. Folk i Lhasa holder øye med "Berget", og når de opdager at det plutselig blir skjult av en mørk sky, søker de dekning før sandstormen skjærer dem til blods. Men det er ikke bare menneskene som er på vakt. Derfor er det ikke ualminnelig at hester og hunder sørger for at menneskene kommer i dekning mens tiden er god. Kattene blir ikke sjenert av sandstormen, og yak-dyrene er helt immune.

Da den siste gjesten var reist, kalte far meg til seg og sa:

- Gå ned til butikkene og kjøp det du trenger. Tzu vet hva som er nødvendig.

Jeg tenkte på de tingene jeg trengte. Det var en tsampaskål av tre, en kopp og en rosenkrans. Koppen skulle være i tre deler: Understellet, selve koppen og lokket. Den skulle være av

sølv. Rosenkransen skulle være av tre og bestå av hundre og åtte polerte kuler. Hundre og åtte er som nevnt et hellig tal i Tibet, og det minner munkene om alt det de ikke må glemme.

Vi dro av sted, Tzu på hesten og jeg på ponnien. Vi red ut fra gårdsplassen og tok til høyre, og senere svingte vi til venstre og red på Ringveien forbi Potala til vi nådde butikkstrøket. Jeg så meg om som om det var første gang jeg var i byen - og jeg var redd for at det også ble den siste. Overalt var det butikker og boder med kjøpmenn, som nettopp var kommet til Lhasa. Noen solgte te fra China, andre tøyer fra India. Vi trengte oss gjennom mengden til den butikken vi skulle til, og underveis hilste Tzu ofte på venner fra gamle dager.

Jeg skulle kjøpe en rødbrun vadmelskappe. Den skulle være stor, ikke bare fordi jeg kom til å vokse, men av praktiske grunner. I Tibet bærer mennene svære kapper som er strammet sammen rundt livet. Den øverste delen blir da rommelig, og der kan han oppbevare alle de tingene som en mann synes at han må ha på seg. En alminnelig munk har for eksempel på seg en tsampa-skål, kopp, kniv, forskjellige amuletter, rosenkrans, en pose med ristet bygg, og av og til en reserve -beholdning av tsampa. Men da må en også huske på at en munk bærer på seg alle sine jordiske eiendeler.

Mine små, rørende innkjøp ble nøye overvåket av Tzu, som bare tillot de enkleste ting og dem som var strengt nødvendige for en novise. De besto i sandaler med såler av yak-lær, en liten skinnpose til ristet bygg, en tsampa-skål av tre, en kniv og en kopp av tre. Det ble ikke noe av den sølvkoppen som, jeg hadde drømt om. Dessuten fikk jeg bare lov til å kjøpe en billig rosenkrans, så jeg måtte selv polere kulene. Flere eiendeler skulle jeg ikke ha. Far var mangemillionær med veldig godser overalt i landet, med juveler og enda mer gull. Men mens jeg fikk min utdanning, skulle jeg være like fattig som en munk.

Jeg så meg om i gaten og så på de toetasjes bygningene med de fremspringende takene. Jeg så på butikkene som solgte haifinner og saldekkener. Jeg lyttet til den muntre kjeklingen mellom kjøpmenn og kunder om prisene. Gaten hadde aldri virket mer innbydende, og jeg misunte folk som kunne se den hver dag og fortsette med det.

Herreløse hunder løp omkring, snufset hist og her og knurret mot hverandre, og hester knegget til hverandre mens de ventet på at det behaget herskapene å komme tilbake. Yak-dyr rautet mens de trengte seg gjennom vrimmelen. Hva var det for hemmeligheter som var skjult bak papirvinduene? Hva var det for vidunderlige varer fra hele verden som var skjult bak de solide dørene i vareskurene? Hva kunne ikke de fortelle hvis de ville tale?

Jeg stirret på alt dette som på en gammel venn. Det falt meg ikke inn at jeg ikke ville få se det oftere. Jeg tenkte på alt det jeg hadde lyst på, alt det jeg hadde lyst til å kjøpe. Men drømmeriene mine ble plutselig avbrutt. En tung og truende hånd falt på skulderen min, jeg ble trukket i øret og ristet kraftig, og stemmen til Tzu brølte så hele verden kunne høre det:

- Kom nå, Tirsdag Lobsang! Er du falt i staver? Jeg skjønner ikke hvordan gutter er nå for tiden. De var ikke sånn i min tid.

Det falt ikke Tzu inn at jeg kom til å miste øret hvis jeg ble stående, så jeg hadde ikke annet å gjøre enn å følge ham. Når han sa "Kom nå", var det ikke bønn for annet. Han red forrest hele veien hjem, og hele tiden gryntet han: "Den nåværende generasjon! En verdiløs masse! Duger ikke! Dovent pakk som bare drar seg!" Den eneste gleden jeg hadde av ham, var da vi red hjemover langs Lingkor-veien. Da blåste det temmelig kraftig, og jeg fikk ly bak ham.

Da jeg kom hjem, undersøkte mor de sakene jeg hadde kjøpt. Til min store sorg var hun enig i at de var gode nok. Jeg hadde levd i det håpet at hun ville klandre Tzu og si at han burde ha kjøpt bedre kvalitet, men dessverre, jeg måtte nok oppgi å få en kopp av sølv. Jeg måtte klare meg med trekoppen, som var dreiet på en av basarene i Lhasa.

Jeg fikk ikke anledning til å være alene i den siste uken, Mor dra meg rundt til alle de fremtredende familiene i Lhasa for å la meg hilse på dem, men jeg kan ikke si at jeg likte det. Mor derimot nøyte det og frydet seg over å konversere og utveksle høflig snikksnakk. Jeg holdt på å kjede meg i hjel og betrakte det som en ildprøve, for jeg syntes at det var meningsløst å plage hverandre med å snakke om tull og tøys. Jeg ville heller være ute i det fri og more meg de siste få dagene jeg hadde igjen. Jeg hadde lyst til å leke med dragene mine, hoppe med staven og skyte med pil og bue. Jeg likte slett ikke å bli dradd rundt som en premieyak og bli vist fram for gamle, kjedelige damer, som ikke hadde annet å gjøre hele dagen enn å sitte på silkeputer og rope på tjenere som tilfredsstilte de minste lunene deres.

Men det var ikke bare mor som forsuret tilværelsen for meg, Far måtte besøke Drebung-klosteret, og jeg måtte være med for å se stedet. Drebung er det største klosteret i verden. Det har ti tusen munkere, veldige templer, en mengde småhus og bygninger som vokser oppover fra terrasse til terrasse, Hele samfunnet er som en innelukket by, og den er en bra by, som klarer å underholde seg selv. Drebung betyr "Rishaugen", og fra avstand ser den virkelig ut som en haug med ris, med tårn og kupler som skinte i solen. Men på den tiden var jeg ikke i humør til å beundre arkitektonisk skjønnhet. Jeg ble tvert imot ergerlig over å måtte kaste tiden bort på slikt.

Mens far satt ivrig opptatt sammen med abbeden, vandret jeg ulykkelig omkring. Jeg skalv av redsel når jeg så hvordan enkelte av de små novisene ble behandlet. "Rishaugen" var i virkeligheten syv klostre som dannet et hele. Der var syv ordener. Det var syv atskilte samfunn, som hadde slått seg sammen til et felles samfunn, Det var så stort at enkeltmennesket forsvant i mengden, men likevel var disiplinen streng, for fjorten abbeder hersket med jernhard hånd.

Jeg var glad da "denne deilige utflukten over en solbeskinnet eng," som far kalte det, var over, og gleden var ikke mindre da jeg fikk vite at jeg ikke skulle bli novise i Drebung, eller i Sera, som lå 5 km nord for Lhasa.

Til slutt nærmet den siste uken seg enden. Dragene mine ble tatt fra meg og gitt bort. Buene og de flotte fjærpilene mine ble brutt i stykker for å vise at jeg ikke lenger var et barn som hadde bruk for den slags leketøy. Jeg hadde følelsen av at hjertet brast samtidig, men det lot ikke til at noen syntes det spilte noen rolle.

Om kvelden sendte far bud etter meg, og jeg gikk inn i værelset hans. Det var et vakkert rom med herlige dekorasjoner på veggene, og i hyllene lå gamle og verdifulle bøker. Han satt ved siden av alteret og ba meg om å knele foran seg. Den seremonien førte med til "åpningen av boken". Boken var et digert bind. Bladene var omkring tre fot brede og tolv tommer lange (dvs.ca.90x30cm), og der sto opptegnet alt om vår familie fra århundrer tilbake. Først og fremst var alle navnene oppført, men det sto også om alt det de

forskjellige familiemedlemmene hadde utrettet, før familien som belønning ble opphøyd i adelsstanden. Der sto spesifisert alle de tjenester vi hadde gjort landet og herskeren. Det var som å lese historie når jeg så på de gamle, gulnede bladene. Det var annen gang denne familieboken ble åpnet for meg. Første gang husker jeg ikke, for det var for å innføre min unnfangelse og fødsel. Og nå var forutsigelsene til astrologene ført inn. Samtidig lå mitt horoskop der. Nå måtte jeg skrive mitt navn inn i boken, for i morgen begynte et nytt liv for meg. Det ville begynne i og med at klosterporten lukket seg bak meg.

De tunge trepermene ble langsomt slått igjen. De gylne spennene ble spent sammen med et klikk. Boken var tung, så selv far vaklet litt under vekten da han reiste seg for å legge den inn i den gylne kassetten igjen. Så la han den på plass i skapet under alteret. Over en liten søvlampe smeltet han litt voks og forseglet skapdøren med familieseglet, for at ikke boken skulle bli forstyrret av uvedkommende.

Han snudde seg mot meg og satte seg rolig ned på gulvputene.

Han slo på en gongong, og en tjener kom med smør-te. Det ble først en lang pause, men så fortalte han meg hele Tibets historie. Den gikk tilbake årtusen på årtusen, den gikk lenger tilbake enn Syndfloden. Han fortalte om gamle dager, da havet skyllet inn mot Tibets kyster, noe som også er blitt bevist ved utgravninger. Han fortalte at i nærheten av Lhasa var det blitt funnet fossiler av sjødyr og underlige muslinger. Det var også funnet redskaper av fremmede metaller og av ukjent bruk. Det hendte ofte at munkene som besøkte enkelte huler, kom til far med det de hadde funnet. Han viste meg noe av det. Men så skiftet han plutselig samtaleemne.

- Etter loven skal en vise strenghet mot barn fra de høyere stender, og mildhet mot de lavere, sa han. - Derfor må du gjennomgå en hard prøve før du er verdt til å bli opptatt i klosteret.

Han innprentet meg at jeg absolutt måtte lystre ordre, uansett hva jeg fikk ordre om. Og han sluttet med en bemerkning som gjorde at jeg ikke hadde lett for å sove den natten. Han sa:

- Min sønn! Du tror at jeg er hard og ukjærlig, men jeg tenker bare på familiens ære. Derfor sier jeg deg: Hvis du ikke består prøvene og av den grunn ikke blir opptatt, så vend ikke tilbake hit! For da vil du bli betraktet som en fremmed!

Han sa ikke et ord mer. Han bare nikket til meg at jeg skulle gå min vei.

Tidligere om kvelden hadde jeg sagt farvel til min søster Yaso.

Hun hadde vært ulykkelig, for vi hadde lekt sammen så ofte, og nå var hun ni år gammel, mens jeg ville bli syv - i morgen. Mor kunne jeg ikke finne. Hun hadde gått og lagt seg, så jeg fikk ikke anledning til å si farvel til henne. I ensomhet gikk jeg til mitt eget rom for siste gang og ordnet putene, som jeg skulle ligge på. Jeg la meg, men ikke for å sove. I lang tid lå jeg og tenkte på alt det far hadde sagt til meg. Jeg tenkte på den sterke motviljen han hadde for barn, og jeg tenkte med gru på morgendagen da jeg for første gang skulle sove borte fra hjemmet. Månen beveget seg langsomt bortover himmelen, og en nattfugl fløy utenfor vinduet. Fra taket hørte jeg lyden av bønnevimplene som dasket mot stengene. Omsider falt jeg i søvn, men da de første bleke solstrålene fikk månen til å slukne, ble jeg vekket av en tjener, - Han kom med en skål tsampa og en kopp smør-te. Mens jeg satt og spiste dette beskjedne måltidet, kom Tzu inn til meg.

- Nå, gutt, sa han. - Nå skilles våre veier. Takk skjebnen for det. Nå kan jeg vende tilbake til hestene mine. Oppfør deg nå bra og husk alt det jeg har lært deg.

Dermed snudde han seg om på hælen og forlot rommet.

Selv om jeg syntes at det var vondt den gang, var det nok den beste måten. En rørende avskjed ville bare ha gjort det verre for meg å forlate hjemmet - for første gang - og kanskje for godt. Hvis mor hadde vært oppe for å si farvel til meg, ville jeg uten tvil ha prøvd å overtale henne til å få bli hjemme. Mange barn i Tibet blir forkjælt hjemme, men jeg var blitt strengt oppdradd. Det ble ikke så meget som sagt farvel til meg da jeg forlot hjemmet, og senere fikk jeg vite at det skjedde etter ordre fra far. Han ville at jeg fra første dag skulle lære disiplin og fasthet.

Jeg spiste ferdig maten og stakk skålen og koppen inn på brystet under kappen. Den andre kappen og et par filtstøvler rullet jeg sammen til en bylt. Da jeg forlot rommet, ba en tjener meg om å gå stille, så jeg ikke vekket noen i huset. Jeg gikk langsomt bortover gangen. Det første morgengryet var gått over til mørke igjen, og det ble først spredt når solen kom opp for godt.

Jeg gikk ned trappen og ut på veien. Så forlot jeg hjemmet.

Ensom, redd og syk i hjertet.

Bildet: unge gutter som venter på å slippe inn i tempelet i Lhasa

FORAN TEMPELETS PORT

Veien førte rett oppover til Chakpori-klosteret, legekunstens tempel i Tibet. En streng skole! Jeg vandret oppover mens det stadig ble lysere, og da jeg nådde fram til hovedporten, som førte inn til gårdsplassen, møtte jeg og to andre som også ville søke om opptagelse i klosteret. Vi så forsiktig på hverandre, og jeg tror ikke at noen av oss gjorde særlig inntrykk på de andre. Men vi bestemte oss for å holde sammen, for vi skulle alle gjennom det samme.

Vi var litt redde da vi banket på, men ingen lukket opp. Da bøydde en av de andre seg, tok opp en stor stein og ga seg til hamre på porten med den. En munk viste seg og svingte en diger stakk, og vi var så redde at vi syntes den så ut som et helt tre.

- Hva vil dere, djevleunger? utbrøt han. - Tror dere ikke at jeg har annet å gjøre enn å åpne porten for dere?

- Vi ønsker å bli munk, svarte jeg spakt.

- Dere ligner mer på apekatter, sa han. - Vent her og ikke rør dere. Så vil læreren for lærlingene ta mot dere når han bli ledig.

Porten ble slått igjen med et brak og hadde nesten klemt en av de andre guttene flat, for han sto for nær. Vi satte oss ned på jorden, for vi ble trette av å stå. Folk kom og gikk til klosteret. En deilig matlukt sivet ut til oss gjennom et åpent vindu og fikk oss til å føle hvor sultne vi var. Mat så nær - og likevel utenfor rekkevidde. Endelig ble porten slått på vidt gap, og en høy, mager man viste seg i åpningen.

- Nå! brølte han. - Hva er det slike elendige slubberter vil?

- Vi ønsker å bli munk, svarte vi.

- Hva slags utskudd er det som kommer til klostrene nå for tiden?

Han ga tegn til at vi skulle følge ham innenfor muren, som omga hele klosterområdet. Han spurte hva vi var, hvem vi var og hvorfor vi kom. Vi svarte så godt vi kunne, og det var lett å se at han ikke var særlig imponert av oss. Til en, som var sønn av en gjeter, sa han:

- Skynd deg inn! Hvis du består prøvene, kan du bli her.

Til den neste sa han:

- Hva er det du sier, gutt? Er du sønn av en slakter? En som overtrer Buddhas lov? Kom deg ut i en fart, ellers blir du pisket nedover veien.

Den stakkars gutten glemte hvor trett han var, og han løp av sted som et lyn så støvet føk om ham.

Nå sto jeg igjen - alene på min syvende fødselsdag. Den magre munken sendte meg et rasende blikk, som fikk meg til å skjelve av skrekk der jeg sto. Han løftet stokken truende.

- Og du? Hva vil du her? Aha! En ung fyrstesønn som vil bli geistlig! Vi må først se hva du er laget av, hva slags stoff du er av, for dette er ikke noe sted for forkjælte overklasseunger. Gå førti skritt tilbake og sett deg ned. Sitt i lotusstillingen til du hører fra meg - og beveg ikke så meget som et øyelokk.

Uten videre snudde han seg og gikk fra meg. I triste tanker tok jeg bylten med meg og gikk førti skritt bakover. Der satte jeg meg ned med korslagte ben. Slik satt jeg hele dagen. Urørlig. støvet blåste mot meg og dannet små hauger på de oppvendte håndflatene mine, dynget seg opp på skuldrene og samlet seg i håret. Da solen begynte å synke, vokste sulten, og strupen snørte seg sammen av tørst, for jeg hadde hverken smakt vått eller tørt siden tidlig i grålysningen. Det passerte stadig munker forbi meg, men ingen tok notis av meg. Enkelte hunder stoppet et øyeblikk og snuste på meg, men så lusket de av sted igjen. En flokk småunger gikk forbi. En av dem slengte en stein i min retning. Den traff meg i hodet, så jeg begynte å blø. Men jeg rørte meg ikke. Jeg var altfor redd til det. Hvis jeg ikke klarte prøvene, ville far nekte meg adgang til det som engang var mitt hjem. Jeg hadde ikke noe sted å ty hen til. Jeg hadde ingenting å ta meg til. Derfor hadde jeg ikke annet valg enn å sitte ubevegelig, til tross for at det verket i musklene og jeg var stiv i hvert eneste ledd.

Solen gikk ned bak fjellene, og himmelen ble mørk. Stjernene skinte klart mot den svarte himmelen. Fra vinduene i klosteret blinket tusenvis av små smørlamper. Vinden var kald, og den pep og vislet i bladene på piletrærne. Rundt meg hørte jeg alle de svake lydene, som til sammen danner den underlige natte-lyden.

Jeg satt fremdeles urørlig, og det hadde jeg all grunn til. For det første var jeg for redd til å bevege meg, og for det annet var jeg helt stiv. Plutselig hørte jeg lyden av myke sandaler over den steinete jorden, jeg hørte på trinnene at det var en gammel mann som følte seg fram i mørket. En skikkelse dukket opp foran meg. Det var en gammel munk som var krokrygget og furet etter et slitsomt liv. Hendene skalv av elde, så han sølte litt te fra koppen som han bar i hånden. I den andre hånden holdt han en skål med tsampa. Han rakte begge mot meg, men jeg gjorde ikke tegn til å røre meg.

- Ta imot, min sønn, sa han. - For du har lov til å røre på deg så lenge det er mørkt.

Jeg drakk teen og slo tsampaen over i min egen skål. Og munken fortsatte:

- Nå kan du legge deg til å sove, men så snart den første solstrålen stiger opp på himmelen, må du innta den samme stillingen som i dag. Dette er en prøve og skyldes ikke grusomhet, som du kanskje tror nå. Bare de som klarer å gjennomgå denne prøven, er verdige til å stige opp i de høyere grader i vår orden.

Dermed tok han koppen og skålen og forlot meg. Jeg reiste meg opp og strakte bena. Så la jeg meg ned på siden og spiste resten av tsampaen. Nå var jeg virkelig trett. Jeg skjøv jorden til side, så det dannet seg en liten grop for hoftene, og jeg la den ene av knappene under hodet.

Mine syv år hadde vært alt annet enn lette. Hele tiden hadde far vært streng, fryktelig streng, og det var også denne første natten hjemmefra. Hele dagen hadde jeg tilbrakt i samme stilling, sulten, tørst og urørlig. Jeg ante ikke hva morgendagen ville bringe eller hva mer det ville bli forlangt av meg. Jeg måtte sove alene under frosthimmelen, alene med min redsel for mørket, alene med min redsel for fremtiden.

Jeg syntes at jeg neppe hadde lukket øynene før jeg ble vekket av trompetstøt. Da jeg slo øynene opp, så jeg at det var den første morgendemringen. De første lysstrålene viste seg på himmelen bak fjellene. Jeg skyndte meg opp og inntok samme stilling som dagen i forveien. Litt etter litt våknet klosteret til liv.

Den første lyden var som fra en sovende by, en intens snorkelyd. Den neste var dype sukk, som når en sovende våkner. Så vokste lydene til mumling, og ble til slutt som en summende bikube en sommerdag. Som regel ble det gitt tre støt i trompetene. Det første var som svak fuglekvisper i det fjerne, det neste som dyp brumming fra en konkylie, og det tredje som gjøing fra en hund. Da det ble lysere, skimtet jeg grupper av glattrakede hoder bak de åpne vinduene, vinduer som tidligere hadde virket som de tomme øyehulene i et kranium.

Ettersom dagen skred fram, ble jeg stivere, men jeg torde ikke så meget som å lee på meg, og jeg torde heller ikke falle i søvn. For hvis jeg rørte på meg og ikke besto prøven, hadde jeg ikke noe sted å gå hen. Far hadde gjort det klart for meg at hvis ikke klosteret ville ha meg, ville heller ikke han. Små grupper av munker kom ut fra de forskjellige bygningene og tok fatt på sine forskjellige oppgaver. Små gutter vandret omkring. Av og til slengte de en neve støv eller små steiner i retning av meg, og de kom med rå bemerkninger. Dagen gikk, og solen begynte å synke.

På ny skimtet jeg de små smørlampene i vinduene. Mørket falt hurtig på, og denne natten hadde jeg ikke annet lys enn stjerneskinnet, for månen sto senere opp. Eller som vi sier det: Månen var ung for tiden og kunne ikke stige så fort.

Jeg var syk av engstelse. Hadde de glemt meg? Var dette en ny prøve, siden jeg hverken fikk mat eller drikke? Hele dagen hadde jeg sittet fullstendig urørlig, men nå holdt jeg på å segne om av sult og tørst. Plutselig dukket et håp opp i meg, og jeg reiste meg, for nå var det mørkt. Jeg hørte en lyd og skimtet en mørk skikkelse. Da så jeg at det var en stor, svart hund/mastiff, som gikk og dro på noe. Den ensat ikke meg, men fortsatte helt uforstyrret med sitt. Håpet svant, og jeg kunne nesten ha grått. For ikke å bli svak, minnet jeg meg selv om at det bare var piker og kvinner som var så dumme at de gråt.

Til slutt hørte jeg at den gamle munken nærmet seg. Denne gang så han kjærligere på meg og sa:

- Her har du mat og drikke, min sønn, men ennå er du ikke ferdig. Du har morgendagen igjen. Pass på at du ikke rører på deg, for det er mange som faller fra i den ellefte time.

Med disse ordene snudde han seg og gikk fra meg.

Mens han snakket, hadde jeg drukket teen og tømt tsampaen over i min egen skål. Nå la jeg meg ned igjen, sikkert ikke lykkeligere enn natten i forveien. Da jeg lå der, syntes jeg at det hele var urettferdig, og nå hadde jeg ikke lyst til å bli munk, enten det var i den eller den orden. Nå ville jeg ha foretrukket å være pakkesel og bli drevet over fjellene. Men så falt jeg i søvn.

Neste dag, den tredje dagen, satt jeg i samme stillingen, og jeg følte at jeg stadig ble svakere - og mer og mer svimmel. Klosteret så ut til å svømme som en tåke av bygninger og klart lys og purpurfargede flekker, og hele bildet var isprengt med fjell og munker. Med en kraftanstrengelse klarte jeg å rive meg løs fra denne hildringen. Jeg var virkelig redd for at jeg ikke ville makte resten, nå når jeg hadde lidd så meget. Steinene under meg skar som kniver i kjøttet. I et av mine lyse øyeblikk ble jeg slått av den tanken at jeg var

glad jeg ikke var en høne som skulle legge ut egg, for da var det ikke nok med tre dager.

Solen så ut til å stå stille, og dagen var endeløs. Men omsider begynte solen å synke, skyggene ble lange, og kveldsvinden ga seg til å leke med en fjær som en fugl hadde mistet mens den fløy forbi. For tredje gang falt mørket på, og jeg så hvordan lysene dukket opp i vinduene, ett etter ett. Jeg håper at jeg dør i natt, tenkte jeg, for dette orker jeg ikke lenger. Men da gikk en dør opp langt foran meg, og læreren for lærlingene sto i åpningen.

- Kom hit, gutt! ropte han.

Da jeg prøvde å reise meg på de stive bena, styrtet jeg og ble liggende på magen.

Hvis du har lyst til det, kan du godt få lov til å ligge en natt til her ute, sa læreren ubarmhjertig. - Jeg har ikke tid til å vente på deg lenger.

Jeg grep bylten min og vaklet av sted mot ham.

- Gå inn, sa han. - Du skal være til stede ved aftenmessen, og kom til meg i morgen tidlig.

Det var varmt inne i klosteret, og det duftet deilig av røkelse.

Men sulten hadde samtidig gjort sansene mine skarpe, så jeg kjente matlukt, og jeg fulgte en flokk som gikk mot høyre. Mat -tsampa - smørte! Jeg albuete meg fram til første rekke som om jeg hadde årelang øvelse. Munker grep meg i hårpisken da jeg smøg meg mellom dem, men nå måtte jeg ha noe å spise, og det var det ingenting som kunne stanse meg.

Jeg følte meg litt bedre da jeg hadde fått mat i meg, og jeg ble med inn i tempelet og deltok i aftenmessen. Jeg var så trett at jeg ikke la merke til noe, men så var det heller ingen som ensset meg. Da munkene strømmet ut av tempelet, krøp jeg bak en stor søyle og strakte meg ut på steingulvet med bylten under hodet. Jeg sov.

Et voldsomt slag, så jeg trodde at hodet ville briste, og et brøl av stemmer:

- En ny gutt! En av de fornemme! Kom an! La oss kverke ham!

En av lærlingene hadde rykket til seg kappen, som jeg hadde under hodet, og en annen grep filtstøvlene. En bløt og seig masse av tsampa ble slengt i ansiktet på meg. Slag og støt haglet nedover meg, men jeg gjorde ingen motstand, for jeg trodde at det var en prøve på om jeg overholdt det sekstende budet, der det sto: "Bær lidelser og ulykker med tålmodighet og ydmykhet."

Da lød plutselig en stemme:

- Hva er det som går for seg her?

- Å! Der har vi det gamle skjelettet! hvasket en redd stemme.

Da jeg tørket tsampaen av øynene, bøyde læreren seg ned og trakk meg opp etter hårpisken.

- Tufs! Sveklings! Vil du bli en av de fremtidige lederne?

Smak den! Og den!

Han lot det regne med harde slag over meg uten stans.

- Din sveklings! Kan du ikke forsvare deg?

Da husket jeg avskjedsordene til gamle Tzu: "Oppfør deg bra, og husk alt det jeg har lært deg." Uvilkårlig snudde jeg meg og benyttet meg av et triks som Tzu hadde lært meg. Læreren ble overrumplet, og med et gisp av smerte fløy han over hode på meg og gled bortover steingulvet, så han skrapte huden av nesen og dunket hodet mot en søyle, så det ga et søkk i ham.

- Dette betyr døden for meg, tenkte jeg. - Men så er det slutt på alle plagene.

Hele verden syntes å stå stille. De andre guttene holdt pusten.

Med et brøl reiste den høye, magre munken seg, og blodet strømmet fra nesen. Jo, han brølte, men han brølte av latter.

- Din unge kamphane! Hva? Eller er du en rotte i fellen?

Hva? Men det skal vi nok bringe på det rene.

Så snudde han seg og pekte på en høy, frastøtende gutt på omkring fjorten år og fortsatte:

- Du, Ngawang, er den største slåsskjempen i hele klosteret.

Vis nå om sønn av en yak-driver er bedre til å slåss enn en fyrste-sønn.

For første gang følte jeg takknemlighet mot Tzu, den gamle politi-munken. I sine yngre dager hadde han vært mester i judo. (Jeg bruker uttrykket judo, selv om vårt system er forskjellig og mer omfattende, men det tibetanske ordet ville ikke si noe for europeiske lesere.) Han hadde lært meg, som han sa, alt det han selv kunne. Jeg hadde måttet kjempe mot voksne menn, men i denne kunsten spiller hverken alder eller styrke noen rolle, og jeg hadde ervervet meg en ganske stor dyktighet. Da jeg nå visste at min fremtid var avhengig av resultatet av denne kampen, ga det meg dobbel styrke, og jeg følte meg lykkelig.

Ngawang var både stor og kraftig, men han var meget keitet i bevegelsene. Jeg kunne se at han var vant til å seire i alminnelige slagsmål, der det bare kom an på rå kraft. Han røk på meg og ville gripe meg og gjøre meg hjelpeløs. Men nå var jeg ikke redd, takket være Tzu og den brutale undervisningen han hadde gitt meg. Da Ngawang styrtet mot meg, trakk jeg meg litt til side og tok et lett tak i armen hans. Føttene gled under ham, og han ble svingt rundt i en halvsirkel og havnet på hodet i gulvet. Han lå et øyeblikk og stønnet, men så reiste han seg og for på meg igjen. Jeg la meg rett ned og grep den ene foten

hans da han var over meg. Denne gang snurret han rundt og havnet på den venstre skulderen. Men ennå hadde han ikke fått nok. Han nærmet seg meget forsiktig, men så hoppet han til side og grep et tungt røkelseskar og svingte det etter kjettingen. Men et slikt våpen er meget langsomt og besværlig, og angrepet er lett å avverge. Jeg pilte mot ham, kom under den løftede armen hans og stakk en finger ganske lett inn i halsgropen på ham, slik som Tsu så ofte hadde vist meg. Han seg sammen, som et ras nedover en fjellside. De kraftløse fingrene slapp taket i kjettingen, og røkelse skaret ble slynget inn mellom de andre guttene og munkene.

Ngawang lå bevisstløs i omtrent en halv time. Dette spesielle grepet blir ofte brukt for å fri ånden fra legemet under astral-reiser eller ved lignende anledninger.

Læreren for lærlingene trippet bort til meg og ga meg et klaps på enden, så jeg holdt på å miste balansen, og så utbrøt han:

- Du er jo en mann, gutt!

Jeg var dristig nok til å svare:

- Da har jeg kanskje fortjent å få litt mat. Jeg har ikke fått meget av det i det siste.

- Spis og drikk til du sprekker, gutten min, sa han. - Nå er du førstemann for dette pakket. La en av dem vise deg veien inn til meg når du er mett.

Den gamle munken, som hadde gitt meg mat mens jeg satt ute om natten, kom bort og sa til meg:

- Du har gjort det godt, min sønn, for Ngawang tyranniserte alle de andre lærlingene. Nå skal du overta hans plass og herske ved hjelp av vennlighet og overbærenhet. Jeg ser at du har fått en god oppdragelse og at du kan benytte deg av det du har lært, og jeg tror ikke at de kunnskapene er kommet i gale hender. Kom nå med meg, så skal du få spise deg mett og drikke deg utørst.

Læreren for lærlingene hilste meget vennlig da jeg trådte inn i værelset hans.

- Sett deg ned, gutt, sa han. - Nå vil jeg undersøke om din åndelige styrke står på høyde med den legemlige. Nå har jeg tenkt å få deg i fellen, så det er best at du er på vakt.

Han stilte meg en utrolig mengde spørsmål, enkelte muntlig og andre skriftlig. I seks timer satt vi overfor hverandre putene, men til slutt

erklærte han at han var fornøyd. Jeg følt meg helt matt, jeg følte meg nesten som en garvet yak-hud.

- Følg meg gutt, sa han. - Jeg vil ta deg med til abbeden.

Det er en sjelden ære, men du vil få vite grunnen. Kom, så går vi.

Jeg fulgte ham gjennom brede korridorer, forbi seremonirom, indre templer og skoleværelser. Oppover trapper, gjennom brede korridorer, forbi gudenes sal og urtelageret. Opp enda flere trapper. Endelig sto vi oppe på det flate taket og gikk bortover mot huset til abbeden, som var bygd der oppe. Vi gikk gjennom en dør med gull panel, forbi en gyllen Buddha, rundt symbolet for legekunsten og inn i det private værelset til abbeden.

- Bøy deg, gutt, bøy deg, hvisket han. - Gjør akkurat som jeg.

Og høyt sa han:

- Dette er gutten Tirsdag Lobsang Rampa!

Han bøyde seg dypt tre ganger, og så la han seg utstrakt på gulvet. Jeg gjorde det samme, for jeg var ivrig etter å gjøre alt på den rette måten. Abbeden satt uberørt og så på oss, men så sa han:

- Sitt ned!

Vi satte oss på putene med bena over kors, på tibetansk maner.

Abbeden satt lenge og så på meg uten å si et ord. Men så kom

det:

- Tirsdag Lobsang Rampa! Jeg vet alt om deg, alt som er blitt forutsagt.

Din tålmodighet ble satt på en hard prøve, og det hadde vi god grunn til, men den grunnen får du først vite senere. Du skal vite at bare en av tusen munk er skikket for høyere ting, til å stige i gradene. De andre utfører bare sin daglige dont/gjerning. De er helt mekaniske og dreier på bedernøllene sine uten å vite hvorfor. Vi har ingen mangel på slike munk, men mangler noen som kan bære vår visdom og våre kunnskaper videre, når vårt land engang kommer inn under skyggen av fiendtlige skyer. Du vil få en spesiell utdanning, en meget krevende utdanning, men i løpet av få år vil du sitte inne med flere kunnskaper enn en lama klarer å erverve i løpet av et helt liv.

Veien blir tung, og den vil ofte være smertefull. Det koster smerte å bli clairvoyant, og det krever fullstendig herredømme over nervene å vandre i astral-planene. Det krever en vilje fast som fjell.

Jeg lyttet intenst og oppfattet alt det han sa. Men alt syntes å være for vanskelig for meg. Hadde jeg styrke nok til dette?

Og abbeden fortsatte:

-Her vil du bli utdannet i medisin og astrologi, og du skal få all den hjelp vi kan gi deg. Du vil også få lære alle de hemmelige kunster. Din vei er trukket opp for deg, Tirsdag Lobsang Rampa! Selv om du bare er syv år gammel, snakker jeg til deg som en mann, for slik er du blitt oppdradd.

Han bøyde hodet, og læreren reiste seg og bukket dypt. Jeg gjorde det samme, og vi gikk tause ut. Først da vi var kommet tilbake til lærerens værelse, brøt han tausheten.

- Du kommer til å arbeide hardt i tiden fremover, sa han.

- Men vi skal alle hjelpe deg så godt vi kan. Nå vil jeg sørge for at du får raket håret av deg.

Når en gutt i Tibet trer inn i et kloster for å bli utdannet til prest, blir håret raket av hodet med unntagelse av en lokk, og denne blir først fjernet når han får sin innvielse som prest. Samtidig skifter han navn, men det skal jeg komme tilbake til siden.

Læreren førte meg gjennom en rekke ganger til et lite værelse, som ble kalt "barber-salongen", og her fikk jeg ordre om å sette meg på gulvet.

- Rak håret av hodet på denne gutten, Tam-chø, sa læreren.

- Fjern samtidig lokken, for han skal skifte navn med en gang.

Tam-chø kom bort og grep hårpisken min med høyre hånd og løftet den rett opp.

- Hei, gutt! utbrøt han. - Fin pisk! Godt oljet! Velholdt!
Han dra fram en diger saks, samme sort som tjenerne våre brukte til beskjære trær med.

- Tishe! ropte han. - Kom her og hold for meg.
Medhjelperen styrtet til og holdt piskan så stramt at jeg nesten ble løftet fra gulvet. Tam-chø smattet med tungen og gryntet. Så gikk han løs med saksen og kuttet piskan av. Men det var bare begynnelsen. Medhjelperen kom med en skål varmt vann, så hett at jeg hoppet i været av smerte da det ble helt i hodet på meg.

- Hva er det som feiler deg, gutt? Ble du skollet? Men det skal du ikke bry deg om. Da er det lettere å få håret av.

Han kom med en trekantet kniv, av samme type som vi brukte til å skrape gulvene med hjemme, og etter en lang tid som virket som en evighet for meg, var hodet helt glattraket.

- Bli med meg, sa læreren og førte meg til værelset sitt, der han åpnet en stor bok. - Ja, hva skal vi kalle deg?

Han satt en stund og mumlet for seg selv, før han fortsatte:
- Jo, nå har jeg det. Fra nå av heter du Yza-mig-dmar Lah-lu, (Imidlertid vil jeg i denne boken benytte navnet Tirsdag Lobsang Rampa, da det er lettere for leseren.)

Jeg følte meg naken som et nylagt egg på hodet da læreren fulgte meg til skoleværelset. På grunn av at jeg hadde fått så god undervisning hjemme, gikk han ut fra at jeg satt inne med større kunnskaper enn vanlig for min alder, og derfor ble jeg satt i samme klasse som de sytten år gamle lærlingene. Jeg følte meg som en dverg blant kjemper. De andre hadde sett hvordan jeg behandlet Ngawang, så jeg hadde ikke bry med andre enn en stor, dum gutt. Han kom bakfra og la de store, skitne hendene sine på det såre hodet mitt. Det var et øyeblikks sak for meg å stikke fingrene mine under albuene hans og sende ham av sted, hylende av smerte. Jo, Tzu hadde virkelig undervist meg godt. De judo-instruktørene som jeg traff senere i uken, kjente alle Tzu, og sa at han var den dyktigste i hele Tibet. Senere hadde jeg ikke noe bry med guttene. Læreren hadde stått med ryggen til da gutten tok meg på hodet, men han ble snart klar over hva som skjedde. Han lo og moret seg så godt at han lot oss gå tidligere.

Det var omkring klokken halv ni om kvelden, så vi hadde tre kvarters tid fri, for tempeltjenesten begynte først kvart over ni. Men gleden var kortvarig, for da vi forlot skoleværelset, vinket min lama på meg og ba meg følge ham. Jeg gjorde det og undret meg på hva jeg nå skulle gjennomgå. Han førte meg inn i musikk- værelset, der det satt tyve gutter, som var nykomlinger akkurat som jeg. Tre musikanter satt og spilte, en på tromme, en på konkylie og en på sølvtrumpet, Lamaen sa:

- Nå skal vi synge, for å prøve hvordan stemmen din passer til koret.

Musikantene satte i med en velkjent melodi, som alle kunne synge. Vi hevet stemmene, men musikk læreren hevet øye-brynene. Han så først forbløffet ut, men så fikk han et smertefullt drag i ansiktet.

- Stopp! Stopp! skrek han og løftet hendene. - Dette ville få selv gudene til å krympe seg. Begynn om igjen, og gjør det ordentlig.

Vi satte i gang igjen, men på ny ble vi stoppet, og denne gangen kom musikk læreren bort til meg.

- Idiot! sa han. - Prøver du å drive gjøn med meg? Nå skal musikantene spille, og du skal synge solo, siden du ikke vil synge skikkelig sammen med de andre.

Jeg løftet røsten og ga meg til å synge, men det ble ikke lenge.

Musikk læreren slo til meg i fullt sinne.

- Tirsdag Lobsang, sa han. - Dine evner går iallfall ikke musikalsk retning. Jeg har vært her i fem og femti år, men maken til falsk stemme har jeg aldri hørt. Falsk! Ikke en riktig tone! For fremtiden får du ikke lov til å synge. Du får

bruke sangtimene til andre studier. Under tempeltjenesten skal du holde munn, for du synger så skjærende falsk at du ville ødelegge det hele. Gå din vei, din umusikalske vandal!

Jeg gikk. Jeg drev omkring inntil trompetene forkynte at det var på tide å samle seg i tempelet til aftenmesse. Siste natt - var det ikke siste natt jeg trådte inn i klosteret? Det følte som mange år. Det var som om jeg gikk i søvne, og nå var jeg sulten igjen.

Kanskje var det heldig, for ellers hadde jeg antagelig duppet av.

En hånd grep meg i kappen og svingte meg opp i luften. En svær lama med et vennlig ansikt løftet meg opp på sin brede skulder.

- Skynd deg, gutt, sa han. - Du vil komme for sent til messen, og da får du ikke noe. Jeg mener kveldsmat. Hvis du kommer for sent til messen, får du ikke mat, skjønner du, og du er sikkert tom som en tromme.

Han bar meg inn i tempelet og tok plass bak guttene, og satte meg varsomt ned på en pute foran seg.

- Se på meg, gutt, sa han. - Og svar det samme som jeg. Men når jeg synger, - ha, ha, - da skal du tie stille.

Jeg var meget takknemlig for denne hjelpen, for det var få som hadde vært vennlige mot meg. Hittil hadde jeg fått all instruksene brølt mot forsiden eller slått mot baksiden.

Jeg må ha sovnet, for da jeg våknet med et rykk, var messen over, og den store lamaen hadde båret meg inn i spisesalen. De hadde han plassert te, tsampa og noen kokte grønnsaker foran meg.

- Spis, gutt, og kom deg til sengs. Jeg skal vise deg hvor du skal ligge. I natt kan du få sove helt til klokken fem, men da skal du komme til meg.

Dette var det siste jeg hørte før klokken fem om morgenen, jeg ble vekket av en gutt som hadde vært vennlig mot meg dagen i forveien. Jeg så at jeg befant meg i et stort rom og lå på tre puter.

- Lama Mingyar Dondup ba meg om å vekke deg klokken fem.

Jeg kom meg opp og stablet putene opp mot veggen, som jeg så at de andre hadde gjort. De andre gikk ut, og gutten sa til meg:

- Vi må skynde oss og spise frokost, for jeg skal følge deg til lama Mingyar Dondup.

Jeg var begynt å forsonne meg med skjebnen, men jeg kan ikke si at jeg likte stedet eller hadde lyst til å bli der. Men jeg var klar over at jeg ikke hadde noe valg, og da ville det være fornuftigst av meg å innrette meg så godt jeg kunne.

Ved frokosten satt "leseren" og leste opp fra et av de hundre- og tolv bindene av Kan-gyur, de hellige, buddhistiske skriftene. Han måtte ha lagt merke til at jeg satt i andre tanker, for plutselig stoppet han lesningen og pekte på meg.

Nå, du lille nye gutt! Hva sa jeg sist? Nå! Fort !

Uten å tenke meg om svarte jeg:

- Du sa: "Den gutten hører ikke etter. Jeg skal ta ham!"

Alle brast i latter, og det hindret meg i å få en overhaling fordi jeg ikke fulgte med. Leseren smilte - noe som ikke hendte ofte og forklarte at han hadde lest en tekst fra skriftene, men han ville la det passere for denne gangs skyld.

Ved alle måltidene sto leseren ved en lesepult og leste opp fra de hellige skriftene. Munkene må ikke snakke under måltidet, og heller ikke tenke på maten. De må innta hellig visdom samtidig med maten. Alle satt på puter på gulvet og spiste ved et bord som var omkring atten tommer høyt (ca.45cm). Vi hadde ikke lov til å gjøre den minste lyd under måltidene, og det var strengt forbudt å hvile albuene på bordet.

Disiplinen på Chakpori var jernhard, men så betyr også Chakpori "jernfjellet". I de fleste klostrene var det så som så med disiplinen og pliktene.

Munkene kunne arbeide eller dovne seg som de selv ville. Kanskje en av tusen ønsket å gjøre karriere, og det var dem som ble lamaer, for lama betyr ”overmann”, og det kan ikke alle og enhver bli. I vårt kloster var disiplinen streng, fryktelig streng. Vi skulle utdanne oss til spesialister og

ledere, og derfor var det av stor viktighet at vi gikk i en streng skole. Vi gutter fikk ikke lov til å gå i de samme hvite kappene som messeguttene, vi måtte bruke rødbrune munkekutter. Naturligvis hadde vi også arbeidere, men disse munkene var tjener-munker, som hadde med husholdningen i klosteret. Vi måtte også ta vår tørn i husarbeidet for ikke å få for høye tanker om oss selv. Vi ble alltid minnet om det gamle buddhistiske ordtaket:

Vær selv et eksempel, gjør bare godt, og skad ikke andre. Det er hovedinnholdet av Buddhas lære.”

Abbeden, lama Cham-pa La, var like streng som min far, og han forlangte absolutt lydighet. Et av hans faste uttrykk var:

”Lesning og skrivning er hovedportene til all karakterdannelse”. Derfor fikk vi nok av det.

LÆRETID

”Dagen” begynte ved midnatt i Chakpori. Da midnattstrompetene gjallet, lød ekkoet gjennom de svakt opplyste korridoren, og vi rullet oss søvnige ut fra soveputene og famlet i mørke etter kappene og kuttene våre. Alle sov nakne, som skikk og bruk er i Tibet, for der lider ingen av falsk bluferdighet. Da vi hadde kledd oss, samlet vi sakene våre sammen i posen på brystet av kappen. Vi klapret av sted gjennom gangene uten å være særlig opplagt på en slik tid av døgnet. Vi var blitt lært: ”Det er bedre å hvile med et fredfylt sinn enn å sitte i bønn når en er sint.” Jeg grep meg ofte i å tenke: ”Hvorfor kan vi ikke da få lov til å hvile med et fredfylt sinn? For denne forstyrrelsen midt på natten gjør meg sint.” Men ingen kunne gi meg et tilfredsstillende svar, og jeg måtte gå sammen med de andre til bønne-salen. Her kastet talløse smørlamper sine stråler gjennom skyene av røkelse. I det flakkende lyset ble skyggene levende, og de veldige gudebildene så også ut til å leve. De bøyet seg og svaiet i takt med den messen vi leste.

Hundrevis av munk og gutter satt med korslagte ben på gulvputene. Alle satt i rekke i hele lengden av salen. Hver rekke satt mot hverandre, slik at første og annen rekke satt ansikt til ansikt, annen og tredje med ryggen mot hverandre, og så videre. Vi leste tekstene og versene i en egen toneart, for i Østen mener vi at selve lyden har en viss betydning og kraft.

Akkurat som en bestemt musikktoner kan få et glass til å springe, kan også en sammensetning av forskjellige toner gi sjelelig kraft. Vi leste også fra Kan-gyur. Det var et betagende syn å se hundrevis av menn i blodrøde kutter og gygne stolaer svaie og synge unisont, mens små sølvklokker ringte og trommene slo. Blå skyer av røkelse slynget seg i strimer rundt knærne på gudene, og i det usikre lyset syntes vi gang på gang at en av skikkelsene stirret på oss.

Messen varte en time, og da vendte vi tilbake til soveputene og lå til klokken fire. Den neste messen begynte kvart over fire. Klokken fem fikk vi det første måltidet av tsampa og smør-te.

Selv ved dette måltidet leste leseren fra de hellige skriftene, og her fikk vi også alle ordrer eller opplysninger. Det kunne være at vi ventet noen varer fra Lhasa, og ved måltidet ble det lest opp navnene på de munkene som skulle sørge for å hente varene og ta seg av dem. De ble da fritatt for de messene som de ikke kunne delta i.

Klokken seks møtte vi i skoleværelsene til første time. Et tibetansk bud lyder: ”Du skal utføre alle dine religiøse plikter og studere. I min barnslige uskyldighet kunne jeg ikke begripe hvorfor vi skulle adlyde dette budet når et

annet lød: ”Du skal akte og ære dine foreldre og dem som er av høy byrd.” Og det ble stadig brutt. Etter det jeg hittil hadde sett i klosteret, lot det nærmest til at det var en skam å være av høy byrd. Det hadde jeg i høy grad fått føle selv. Det falt meg ikke den gang inn at det ikke kommer an på hvilken rang en mann var født med, men på hans karakter.

Klokken ni hadde vi en ny messe, som avbrøt undervisningen i førti minutter. Det var ofte en velkommen avbrytelse, men så måtte vi være på plass igjen kvart på ti. Da gikk vi over til et annet fag og holdt på til klokken ett. Fremdeles var det ikke mat å få før vi hadde hørt en halv times messe, men da fikk vi smørte og tsampa. Deretter hadde vi en times kroppsarbeid for å røre på musklene og lære oss ydmykhet. Og jeg hadde inntrykk av at jeg som regel fikk de skitneste og minst behagelige jobbene.

Klokken tre hadde vi en times tvungen hvile, men vi hadde hverken lov til å snakke eller røre på oss, vi måtte ligge ganske stille. Dette likte vi slett ikke, for en time var for kort til å sove og for lang til å ligge stille. Vi kunne ha brukt tiden til noe meget bedre, syntes vi. Klokken fire måtte vi på skolen igjen, og det var den slitsomste del av dagen, for da holdt vi på uten stans i fem timer og fikk bare forlate værelset for å besørge vår fornødne. Det skulle ikke meget til før lærerne brukte bambusrøret, og enkelte av dem syntes å nyte det hver gang de kunne straffe en synder.

Klokken ni var vi ferdige og fikk vårt siste måltid - smørte og tsampa som vanlig. En sjelden gang - bare en sjelden gang - fikk vi grønnsaker. Som regel var det da skiver av kålrot eller noen meget små bønner. Alt var rått, men det spilte liten rolle for sultne gutter. Ved en uforglemmelig anledning fikk vi noen syltede valnøtter. Jes var åtte år den gangen og jeg var meget glad i disse valnøttene, som vi så ofte hadde hatt hjemme. Derfor var jeg dum nok til å prøve å bytte med en annen gutt. Jeg hadde en ekstra kappe, og den tilbød jeg i bytte. En av ”inspektørene” hørte dette, og jeg ble trukket midt ut på gulvet for å bekjenne min synd. Som straff for grådighet ble jeg dømt til å være uten mat og drikke i fire og tyve timer. Dessuten ble kappen tatt fra meg, for jeg hadde jo vist at jeg kunne unnvære den og ikke hadde bruk for den.

Klokken halv ti gikk vi til sovesalene, og jeg skal si at det ikke var noen som nølte. Jeg hadde trodd at den lange arbeidsdagen ville ta livet av meg, jeg ventet å falle død om når det skulle være, eller at jeg ville sovne uten å våkne igjen. Til å begynne med hadde jeg og de andre nye guttene prøvd å skjule oss i en krok for å duppe av en liten stund. Men etter hvert vente jeg meg til den lange dagen, og til slutt glemte jeg hvor lang den var.

*

Klokken var henimot seks om morgenen da den gutten som hadde vekket meg, fulgte meg gjennom en rekke korridorer og forlot meg utenfor døren til lama Mingyar Dondup. Der sto jeg da, men han ropte at jeg skulle komme inn - før jeg hadde banket på. Og jeg trådte inn til ham.

Rommet var meget vakkert og hadde de skjønneste veggmalerier. Noen var malt på selve murveggen, andre på silketøy. På noen lave bord sto statuetter av guder og gudinner, de var av jade eller emalje. Et stort livshjul hang på den ene veggen. Lamaen satt i lotus-stilling på gulvputen, og foran ham sto et lavt bord med masse bøker, og han satt og leste i en av dem da jeg trådte inn.

Sett deg ved siden av meg, Lobsang, sa han. - Vi har en masse å diskutere sammen. Men si meg først: Har du fått nok mat og drikke?

Jeg forsikret ham om at det hadde jeg fått.

- Abbeden har gitt ordre om at vi to skal samarbeide, fortsatte han.

- Vi har oppsporet din tidligere inkarnasjon, og den var meget god. Derfor ønsker vi å gi deg en videre utvikling av de kreftene og egenskapene som du

den gang hadde. I løpet av noen få år vil vi at du skal sitte inne med flere kunnskaper enn en lama erverver i løpet av et langt liv.

Han gjorde en pause og sendte meg et langt og hardt blikk.

Øynene var meget gjennomtrengende.

- Alle mennesker har frihet til å velge sin egen vel, sa han.

Din vei vil bli tung i førti år, hvis du velger den rette, men den fører til stor lykke i det neste liv. Den gale vei vil skaffe deg et makelig og behagelig liv med rikdom i dette liv, men den vil ikke gi deg noen utvikling. Du - og du alene - må velge.

Han stoppet og så på meg igjen.

- Far fortalte meg at hvis jeg ikke holdt mål i klosteret, fikk jeg ikke lov til å vende hjem igjen, svarte jeg.

- Hvordan kan jeg få et makelig og behagelig liv, hvis jeg ikke får lov til å vende hjem? Og hvem skal vise meg den rette veien, hvis jeg velger den?

Han smilte til meg da han svarte:

- Har du så lett for å glemme? Sa jeg ikke nettopp at vi kjenner din tidligere inkarnasjon? Hvis du velger den gale vei, den behagelige, vil vi flytte deg over til et annet kloster som en levende inkarnasjon, og i løpet av få år vil du stige til abbed. Din far ville ikke kalle det et feiltrinn.

Han snakket på en måte som fikk meg til å spørre:

- Ville du kalle det et feiltrinn?

- Ja, fordi jeg vet det jeg vet.

- Men hvem skal vise meg veien?

- Jeg skal være din fører hvis du velger den rette vei, men du må selv treffe ditt valg. Ingen vil prøve å påvirke deg.

Jeg så på ham, jeg stirret på ham. Og jeg likte å se på ham.

Han var en stor mann med skarpe, mørke øyne. Ansiktet var åpent og pannen høy. Jo, jeg likte synet av ham. Selv om jeg bare var syv år og hadde hatt en hard barndom, hadde jeg møtt mange mennesker og kunne bedømme om en mann var god.

- Jeg vil gjerne være din elev og velge den rette vei, svarte jeg litt trist, - Men ennå liker jeg ikke hardt arbeid.

Han lo, og latteren var dyp og varm.

- Lobsang, Lobsang, ingen av oss liker hardt arbeid, men få av oss er ærlige nok til å tilstå det.

Han kikket gjennom papirene sine og fortsatte.

- Vi blir nødt til å foreta en liten operasjon i hodet ditt for å gjøre deg clairvoyant, og vi vil fremskynde dine studier i hypnose. Og vi skal drive deg langt i metafysikk og medisin.

Jeg følte meg litt nedtrykt, for dette betydde mer hardt arbeid. Jeg hadde hatt det hardt nok i de syv årene jeg hadde levd, og jeg hadde hatt for liten tid til å leke eller sette opp drager. Det lot til at lamaen leste tankene mine.

- Ja, unge mann, sa han. - Du vil få god tid til å sette opp drager senere, eller rettere sagt, til å løfte mennesker. Men først må vi bli enige om hvordan vi skal legge studiene dine an.

Han bladde i papirene sine og leste litt hist og her.

- La meg se, sa han. - Fra klokken ni til ett. Ja, det gjør vi til å begynne med. Du kommer hit klokken ni hver morgen. Istedenfor å delta i messen, og da får vi mange interessante timer å diskutere. Vi begynner i morgen. Har du en hilsen til din far og mor? Jeg kommer til å snakke med dem i dag. Gi dem hårpisken din.

Jeg var helt overgitt. Når en gutt var godtatt i et kloster ble hårpisken skåret av og hodet ble glattraket, og pisen ble brakt til foreldrene av en lærling, som et tegn på at sønnen var godtatt. Men nå tilbød lama Mingyar Dondup å gjøre det personlig. Det betydde at han hadde tatt meg i sin varetekt, at jeg var hans "åndelige sønn". Denne lamaen var en meget fremstående mann, en dyktig mann, en mann som hadde stort ry overalt i Tibet. Jeg visste at jeg var i gode hender hos ham.

Da jeg denne morgenen kom tilbake til skoleværelset, var jeg en meget uoppmerksom elev. Tankene var ganske andre steder, og læreren fikk god anledning til å tilfredsstille sin trang til å straffe i det minste *en* liten gutt.

Alt var så hardt og tungt, og lærerne var strenge. Men omsider trøstet jeg meg med at jeg var kommet hit for å lære. Det var derfor jeg var reinkarnert, selv om jeg ikke husket hva det var jeg var nødt til å lære om igjen. Vi tror fullt og fast på reinkarnasjonen i Tibet. Vi tror at når et menneske når et bestemt stadium i utvikling, kan han velge om han vil gå over i et annet plan, eller vende tilbake til jorden for å lære mer - eller for å hjelpe andre. Det kan være vise menn, som har hatt sin misjon i livet, men som har dødd før de har fullført sin oppgave. I så fall kan de vende tilbake for å fullføre den, under forutsetning av at resultatet vil være til hjelp for andre. Få mennesker er i stand til å etterspore sine tidligere inkarnasjoner. Da trenger de nemlig visse tegn, og det koster både tid og penger å skaffe seg det. De som har slike tegn, blir kalt "levende inkarnasjoner". De får den aller strengeste behandling når de er unge, men når de blir eldre, er de gjenstand for den største ærbødighet. I mitt tilfelle skulle jeg få en spesiell utdanning for å utvikle mine okkulte kunnskaper. Den gang visste jeg ikke hvorfor.

Et regn av slag fikk meg tilbake til skoleværelset.

- Idiot! Tosk! Undermåler! Har hjerne-demonene tatt bolig i det tykke hodet ditt? Hva skal jeg gjøre med deg? Det er heldig for deg at det nå er tid til å gå til messe.

Med den bemerkningen ga læreren meg et kraftig slag og forlot værelset. En gutt, som satt ved siden av meg, opplyste:

- Glem ikke at det er vår tur til å være på kjøkkenet i kveld. Jeg håper å få sjanse til å fylle tsampa-sekken min.

Det var en hard jobb å arbeide på kjøkkenet, for de faste tjenermunkene behandlet oss gutter som slaver. Og det var ikke tale om en hvil etter det tunge slitet. Etter to anstrengende timer måtte vi direkte tilbake til skoleværelset igjen. Av og til ble vi holdt så lenge på kjøkkenet at vi kom for sent til timen, og da ble vi møtt av en rasende lærer. Han tok imot oss med bambusrøret uten å gi oss noen anledning til å forklare hvorfor vi kom for sent.

Min første dag på kjøkkenet ble praktisk talt den siste. Meget motvillig gikk vi i flokk gjennom de lange korridorene og klapret mot gulvflisene. I døren til kjøkkenet ble vi møtt av en sint munk, som brølte:

- Kom her, late drog! De første ti av dere skal inn her for å passe fyren.

Jeg var den tiende. Vi gikk nedover en lang trapp. Heten var overveldende. Foran oss så vi et rødlig skjær, det var lyset fra den brølende flammen. Svære hauger med yak-gjødse lå ved siden av fyrrommet, det var den som ble brukt til brensel.

- Ta disse skufle og heng i! brølte munken.

Jeg var en stakkars liten gutt på syv år, mens ingen av de andre var under sytten. Jeg klarte nesten ikke å løfte den tunge jernskuffelen, og mens jeg strevde med å skufle brensel inn i fyren, slapp jeg skuffelen over føttene til munken. Han satte i et brøl av raseri, grep meg i strupen og svingte meg rundt så jeg snublet.

Jeg ramlet bakover. En forferdelig smerte jag gjennom meg, og jeg kjente den væmmelige lukten av brent kjøtt. Jeg var falt mot den rødglødende risten foran ilden. Jeg sank sammen med et skrik og ble liggende i den glovarme asken. Øverst oppe på det venstre låret, nesten ved hoften, hadde risten brent seg innover til den ble stoppet av benet. Jeg har fremdeles et hvitt arr, som selv nå plager meg en del. Og på grunn av dette arret ble jeg mange år senere identifisert av japanerne.

Nå ble det oppstyr. Munker løp til fra alle kanter. Jeg lå fremdeles i den varme asken, men jeg ble øyeblikkelig løftet til side. Jeg hadde brannså over en

stor del av kroppen, men det fryktelige såret på låret var virkelig alvorlig. Så fort som mulig ble jeg båret opp til en lama, som var lege, og han ville prøve om det var mulig å redde foten. Risten hadde vært rusten, og da den brente seg inn i kjøttet, var en del rustflak blitt igjen. Lamaen måtte sondere såret og plukke flakene ut for å få det rent. Deretter ble det drysset noen pulveriserte urter i såret, og jeg fikk en stram bandasje. Resten av kroppen ble smurt med en urtesalve, som lindret smertene av brannsårene. Foten hamret og hamret, og jeg var sikker på at jeg aldri kom til å gå mer.

Da lamaen var ferdig, ba han en munk om å bære meg inn i et lite sideværelse, der jeg ble lagt til sengs på putene. En gammel munk kom inn og satte seg på gulvet ved siden av meg og leste bønner over meg. Jeg tenkte ved meg selv at det nyttet lite å lese bønner nå når ulykken allerede var skjedd. Samtidig bestemte jeg meg for å føre et rent liv, for nå visste jeg hva det ville si å bli torturert av ild-djevlene. Jeg tenkte på et bilde jeg hadde sett. Det forestilte en djevel, som pinte et stakkars offer på noenlunde samme måte som jeg var blitt brent.

Det kan være dem som synes at munkene var fryktelige mennesker, og det hadde de ikke ventet. Men hva vil egentlig en munk si? Med ordet munk mener vi enhver mann som tjenstgjør i et kloster. *Han behøver ikke være religiøs.* I Tibet kan nesten hvem som helst bli munk. Ofte blir en gutt sendt i kloster for å bli munk uten at noen spør om hans mening. Eller en mann synes at han har fått nok av å være sauegjeter, og han vil gjerne ha tak over hodet når temperaturen går ned i tyve kuldegrader.

Han blir ikke munk av religiøs overbevisning, men for sin egen makelighets skyld. Alle klostrene har "munker" som tjenere, murere, arbeidere og lignende. I andre deler av verden ville de sannsynligvis bare hete tjenere. Mange av dem sliter temmelig hardt, for det er ingen spøk å leve fra tolv til tyve tusen fot over havet. Det gjør dem harde, og derfor var de ofte brutale mot oss gutter.

For oss betyr "munk" nesten det samme som "mann", og vi bruker ganske andre betegnelser på prestskapet. En *chela* er en lærling, novise eller messegut. En *trappa* tilsvarer det folk flest kaller munk. De utgjør hovedmassen i klostrene. Den høyeste grad kaller vi lama. Hvis en sier at en trappa er en soldat, så er en lama en offiser. Hvis en skulle dømme etter det folk skriver og tror i Vesten, er det flere offiserer enn soldater, men det er ikke tilfelle. Lamaene er lærere, eller guru som vi kaller dem. Lama Mingyar Dondup skulle være min guru og jeg hans chela.

Over lamaene står abbedene. Ikke alle abbedene står i spissen for et kloster, for mange av dem har stillinger i statsadministrasjonen, og mange reiser fra kloster til kloster. De som var "levende inkarnasjoner", som det viste seg at jeg var, kunne bli abbeder når de var fjorten år; det kom an på om de besto de harde prøvene. Alle disse gruppene av prestskapet var strenge og alvorlige, men de var ikke grusomme, og de var alltid rettferdige.

En annen type "munker" er dem som vi kaller "politi-munker". Deres eneste oppgave er å opprettholde ro og orden. De hadde ingenting med tempeltjenesten å gjøre, men måtte være til stede for å kontrollere at alt foregikk som det skulle. Disse politi-munkene var ofte grusomme, og det var også tjenerstaben. Ingen vil falle på å klandre en biskop hvis gartneren hans begår en forbrytelse. Og det er heller ingen som venter at en gartner skal være en helgen, bare fordi han er i tjeneste hos en biskop.

I klosteret hadde vi også et fengsel. Det var et alt annet enn hyggelig sted, men så var det heller ikke hyggelige folk som ble plassert der. Jeg så bare fengselet en eneste gang, og det var da jeg skulle behandle en fange som var blitt syk. Det var like før jeg skulle forlate klosteret at jeg ble kalt ned til en av cellene.

Ute i bakgården var det en rekke med runde åpninger, omkring ni fot/2,7m i diameter, men øverst oppe smalnet de av til tre fot. Over disse åpningene lå steinheller, tykke som et mannsår. Fire politi-munker løftet en av disse hellene

til side, og en av dem kom med et rep av yak-hår, med en nokså skrøpelig løkke i den ene enden. Jeg stirret betenkt på repet. Torde jeg betro meg til noe slikt?

- Ærverdige lege-lama, sa munken. - Sett foten i løkken, så skal jeg fire deg ned.

Meget motvillig gikk jeg med på det.

- Du trenger et lys, fortsatte han og rakte meg en flakkende fakkell, som var flettet av garn og innsatt med smør. Nå ble jeg enda mer betenkt, for det var ikke nok med at jeg måtte holde meg fast i repet med den ene hånden og holde fakkelen i den andre, men jeg måtte være forsiktig så jeg ikke satte fyr på meg selv eller repet. Jeg lot meg fire ned 25-30 fot(>9m), mellom murvegger som glinset av fuktighet, og kom så ned på et skittent steingulv. I skjæret fra fakkelen så jeg en elendig skikkelse som lå lenet mot veggen. Et eneste blikk var nok. Det var ingen aura rundt ham, så det var ikke liv i ham. Jeg ba en bønn for sjelen, som flakket om mellom planene i tilværelsen, lukket de ville, stirrende øynene og ba om å bli halt opp igjen. Jeg hadde gjort det jeg kunne, så nå ville partererne” besørge resten.

Mannen hadde vært en omvandrende tigger som hadde søkt ly og bedt om mat i klosteret. Det hadde han fått, men om natten hadde han drept en munk for å røve fra ham de beskjedne eiendelene hans. Han ble grepet da han prøvde å unnsnippe og firt ned i fangecellen.

Men alt dette er en digresjon fra historien om ulykken som ramte meg i kjøkkenet.

Virkningen av den lindrende salven begynte etter hvert å forta seg, og jeg følte det som om huden var blitt flådd av kroppen. Det hamret og hamret i låret, det var som jeg holdt på å bli sprengt. I mine feberfantasier så jeg for meg hvordan brann- såret var som en flammende ild. Tiden gikk. Jeg hørte lyder som jeg kjente og mange som jeg ikke kjente. Smerten ilte gjennom kroppen på meg og fikk meg til å dirre og skjelve. Jeg lå på magen, til tross for at den glovarme asken også hadde brent meg foran. Jeg hørte en svak lyd og merket at en eller annen satte seg ved siden av meg. En vennlig og medfølelse stemme, stemmen til lama Mingyar Dondup, sa:

- Dette er for meget for deg, lille venn. Sov! Varsomme fingrer strøk meg nedover ryggraden. Gang på gang. Så husker jeg ikke mer.

En blek sol skinte inn i øynene på meg. Jeg blunket meg våken, og så snart bevisstheten vendte tilbake, trodde jeg at noen sparket til meg fordi jeg hadde forsovet meg. Jeg prøvde å hoppe opp for å gå til messen, men jeg sank tilbake i smerte. Låret!

En bløt stemme sa:

- Ligg stille, Lobsang, for i dag skal du hvile.

Med stor møyse snudde jeg hodet og så til min forbauselse at jeg lå i værelset til lamaen og at han satt ved siden av meg. Han så hvor forbauset jeg var og smilte.

- Forundrer det deg? Er det ikke riktig at to venner skal være sammen når den ene av dem er syk?

Med svak stemme hvisket jeg:

- Men du er jo en høy lama, og jeg er bare en gutt.

- Lobsang, vi har hatt meget med hverandre å gjøre i et tidligere liv, men det husker ikke du. Det gjør jeg, vi var sterkt knyttet til hverandre i vår forrige inkarnasjon. Men nå må du ligge stille og hvile, så du kan bli frisk igjen. Vi skal redde foten din, så du behøver ikke å bekymre deg for det.

Jeg tenkte på livshjulet, og jeg tenkte på budene i de buddhistiske skriftene:

Hellet svikter aldri en gavmild mann, men den gjerrige finner ingen trøst. La den mektige mann være gavmild mot den ydmyke. La ham se seg for på den lange livsveien. For rikdom svinger rundt som hjulet på en vogn, den kommer en gang til en, en annen gang til en annen. Tiggeren i dag er fyrste i morgen, og fyrsten kan bli en tigger.

Det sto allerede nå klart for meg at den lamaen som skulle være min lærer, var en god mann, en som ville lede meg så langt mine evner rakk. Det var

opplagt at han visste meget om meg, meget mer enn jeg selv visste. Jeg gledet meg til å studere under ham, og jeg sa til meg selv at ingen skulle få en bedre elev.

Jeg hadde på følelsen at det var et sterkt slektskap mellom oss, og jeg undret meg over skjebnens veier, som hadde ført meg til ham og stilt meg under hans beskyttelse.

Jeg snudde på hodet og så ut gjennom vinduet. Soveputene mine var nemlig lagt på et bord, så jeg kunne se ut. Det var en underlig følelse å ligge fire fot oppe i luften, og ikke på gulvet som jeg var vant til. I min barnslige fantasi følte jeg at jeg var en fugl, som hadde vaglet seg i et tre. Herfra var det meget å se.

Langt bak de lave hustakene under vinduet kunne jeg se Lhasa bre seg ut i solskinet. Små hus, dvergaktige på grunn av avstanden! Delikate pastellfarger! Kyi-elven slynget seg gjennom den flate sletten, mellom det grønneste av grønt gress. De fjerne fjellene var purpurrøde med skinnende, hvite snehetter på toppene. De nærmeste fjellsidene var spettet av klostre med gylne tak. Til venstre dannet Potala et helt lite fjell for seg selv med alle de veldige bygningene. Til høyre så jeg en liten skog, og mellom trærne skimtet jeg templer og bygninger. Der holdt det tibetanske statsoraklet til, og lederen av det var en betydningsfull mann, som hadde som eneste oppgave i livet å knytte den materielle verden sammen med den åndelige. I forgården under vinduet passerte munkene av alle grader til og fra. Noen hadde dystre, mørkebrune kutter, og det var arbeider-munkene. En liten flokk gutter bar hvite kapper, og det var student-munker fra et fjernere kloster. Det var også noen av de høyeste gradene å se, noen i blodrødt, andre i purpur. De siste hadde ofte gylne stolaer, som tegn på at de tilhørte statsadministrasjonen. Der var også en del hester og ponnier. Lekfolk hadde fargede hester, mens prestene bare brukte hvite. Alt dette fikk meg til å glemme nuet, og jeg fikk større og større lyst til å bli frisk, så jeg kunne gå omkring igjen.

Etter tre dager ble det sagt at det ville være bedre for meg å stå opp og bevege meg litt. Foten var stiv og smertet fryktelig. Hele området rundt såret var betent, og der var meget materie, på grunn av at ikke all rusten var fjernet. Jeg kunne ikke gå uten støtte, så det ble laget en krykke til meg, og jeg hinket omkring og følte meg nærmest som en såret fugl. Jeg hadde fremdeles en mengde brannsåre på kroppen etter den varme asken, men alle tilsammen smertet ikke på langt nær så meget som låret. Det var umulig å sitte, og jeg kunne bare ligge på høyre side eller på magen. Jeg kunne ikke delta i messen eller være til stede i klasseværelsene, men Mingyar Dondup underviste meg likevel hele tiden. Han var meget fornøyd med alle de kunnskapene jeg hadde ervervet, til tross for mine unge år, og han sa:

- Men det meste av alt dette husker du ubevisst igjen fra din forrige inkarnasjon.

LIVET I KLOSTERET

To uker gikk, og brannsårene på kroppen var betydelig bedre. Foten var fremdeles smertefull, men jeg gjorde da i det minste fremskritt. Jeg spurte om jeg kunne gå over til normal virksomhet igjen, for jeg hadde lyst til å vandre litt mer omkring. Det fikk jeg lov til, og jeg fikk også lov til å sitte på den måten som var best for meg. Tibetannerne sitter alltid med korslagte ben i lotus-stilling, som vi kaller det, men det var jeg fullstendig avskåret fra å gjøre.

Den første kvelden da jeg vendte tilbake til vanlige forhold igjen, fikk jeg arbeid i kjøkkenet. Min jobb var å ha en tavle og krysse av for hver sekk med bygg som ble ristet. Byggen ble spredt utover et steingulv, som var gloende varmt. Under lå fyrrommet, der jeg hadde brent meg. Byggen ble spredt ut og døren lukket. Mens kornet ble ristet, gikk vi gjennom et korridor til et annet

rom, der vi knuste den byggen som var blitt ristet tidligere. Der sto en stor steinbeholder, som smalnet nedover og var omkring åtte fot bred øverst. Det innvendige var furet og ujevnt. En stor stein av omtrent samme form og størrelse lå oppi beholderen med den smaleste enden ned. Til denne steinen var det festet en rekke bjelker som eikene på et hjul, og etter at det var fylt bygg i beholderen, trakk munk og gutter steinen rundt ved hjelp av disse bjelkene. Steinen veide mange tonn, men det var ikke så tungt når den først var kommet i gang. Da gikk vi rundt og rundt og sang, og her kunne jeg synges uten å få skjenn.

Men det var et fryktelig slit å sette den i gang. Da måtte alle ta en hånd med, og vi måtte passe godt på at den ikke stoppet for oss. Det ble stadig helt mer bygg ned i beholderen, for det kornet som var malt, rant ut fra bunnen av den. Etterpå ble det malte kornet ristet på ny.

Dette var hovedbestanddelen av tsampa, og hver av oss bar på oss en pose mel til en ukes forbruk. Når vi spiste, fylte vi litt av det i skålene, slo smør-te på og rørte med fingrene til massen var passelig tykk - og spiste den.

Neste dag hjalp jeg til med å lage te. I en annen del av kjøkkenet hadde vi en veldig kjel, som rommet omkring seks hundre liter. Den var blitt skuret med sand, og nå skinte den som nytt metall. Tidligere om dagen var den blitt halvfyllt med vann, som sto og kokte og dampet. Vi skulle nå ta blokker med te og knuse dem. Hver blokk var fra fjorten til seksten pund (>7kg) og var blitt innført til Lhasa over fjellpassene fra China og India. De knuste stykkene ble slengt ned i det kokende vannet. En munk la et stort stykke salt opp i kjelen, og en annen en del soda. Når alt var kommet godt i kok, ble det tilsatt øse på øse med smeltet smør, og så sto det hele og kokte i flere timer. Denne blandingen har stor næringsverdi, og sammen med tsampa er det nok til å opprettholde livet med. Hele tiden ble teen holdt varm, og mens den ene kjelen var i bruk, ble en annen pusset, fylt med vann og gjort klar.

Det verste med tekokingen var å passe på fyren. Vi brukte yak-gjødsel til brensel, istedenfor ved. Den blir formet som brikker og tørket, og vi hadde et uuttømmelig lager av den. Når den brenner, sender den ut en sur, illeluktende røyk, og alt som kommer i nærheten av denne røyken, blir svart. Treverk kommer til å se ut som ibenholt, og ansikter vil etter hvert bli grimet av røykfylte porer.

Vi måtte hjelpe til med all slags underordnet arbeid, ikke fordi vi manglet arbeidshjelp, men for at det ikke skulle bli for stor lasseforskjell. Vi tror at de eneste fiender en mann har, er de han ikke kjenner. Arbeid sammen med dem, snakk med dem, lær dem å kjenne, og de vil ikke være fiender lenger. En dag hvert år gir alle overordnede i Tibet avkall på autoriteten, og da har de underordnede lov til å si alt hva de har lyst til. Hvis en abbed har vært for strengt i året som gikk, får han høre det, og hvis kritikken er berettiget, blir det ikke gjort noe med den som sier ifra. Dette systemet har vist seg å være glimrende, og det blir sjelden misbrukt. Det gir mulighet for å dømme de mektige, og de lavere stender får følelsen av at de tross alt har litt å si.

Det var meget vi skulle lære i skoletimene. Vi satt i rekker på gulvet. Når læreren underviste oss eller skrev på tavlen, sto han foran oss. Men mens vi satt og arbeidet med leksene våre, gikk han og drev bak oss, så vi var nødt til å henge i, for vi ante ikke hvem av oss han så på. Han hadde en solid stokk, og han nølte ikke med å bruke den på den delen av oss som var innenfor rekkevidde, skuldrer, armer, rygg eller andre mer edle deler. Hvilken interesserte ikke læreren, for det ene stedet var like godt som det andre.

Vi lærte masse matematikk, som er et meget viktig grunnlag for astrologien. Astrologien ble nemlig ikke tatt på slump, den bygde på grundige vitenskapelige prinsipper. Jeg har fått banket atskillig astrologi inn i meg, for det var av stor betydning for min utdanning som lege. Det er bedre å behandle en pasient overensstemmende med hans astrologiske type enn å håpe at det som har helbredet den ene, også vil helbrede en annen. Vi hadde store veggkart som

forklarte astrologiske forhold, og vi hadde andre som illustrerte de forskjellige legende urtene. De siste ble skiftet hver eneste uke, for det gjaldt at vi lærte alle plantene å kjenne. Senere ville vi bli tatt med på utflukter for å samle inn og tilberede disse urtene, men først måtte vi ha lært alle grundig å kjenne, slik at vi ikke plukket noen gale. Disse utfluktene foregikk i slutten av året, og de var meget populære, for de var en kjærkommen avveksling fra det vanemessige livet i klosteret.

Av og til kunne en slik utflukt ta tre måneder, for vi måtte reise opp i høylandet, helt opp til den evige sne, opptil fem og tyve tusen fot over havet. Oppe under breene fantes det grønne dalfører, som fikk sin varme fra de varme kildene. Her kunne en oppleve noe som neppe skjer andre steder i verden. På en strekning av femti skritt kunne temperaturen skifte fra førti varmegrader til tyve kuldegrader. Disse strøkene er ikke utforsket av andre enn noen få av oss munker.

Religionstimene var meget viktige. Hver morgen måtte vi lese budene og "Skrittene på den midterste veien". De lyder slik:

1. Ha tillit til lederne i klosteret og i landet.
2. Du skal utføre dine religiøse plikter og studere skriftene flittig.
3. Du skal hedre dine foreldre.
4. Se opp til de dydige.
5. Du skal akte og ære de eldre og dem som er av høy byrd.
6. Forsvar ditt land.
7. Vær ærlig og pålitelig i alle ting.
8. Vær oppmerksom mot slekt og venner.
9. Benytt mat og rikdom på beste måte.
10. Ta eksempel av dem som er gode.
11. Vis takknemlighet og gjengjeld vennlighet.
12. Gi alltid godt mål.
13. Befri deg fra sjalusi og misunnelse.
14. Gjør aldri skandaler.
15. Vær dannet i tale og handlinger, og ska d ingen.
16. Bær lidelser og ulykker med tålmodighet og ydmykhet.

Vi ble stadig innprentet at hvis alle rettet seg etter disse budene, ville det aldri bli strid eller uenighet. Vårt kloster var kjent for sin strenghet og sitt høye nivå når det gjaldt utdanning.

Derfor fikk vi gang på gang besøk av munker fra andre klostre. De ville bli elever hos oss, men de forlot oss snart for å komme i behageligere forhold igjen. Vi så på dem som mislykte individer og betraktet oss selv som en elite. Mange andre klostre hadde ingen messe om natten, så munkene kunne legge seg når det ble mørkt og stå opp når dagen rant. Dette syntes vi var svært makelig og lettvint, og selv om vi ofte knurret i stillhet, ville vi ha knurret enda mer hvis vi skulle ha sunket like dypt som de andre. Særlig var det første året hardt. Det var en prøvetid, og når den var over, ble alle som ikke holdt mål, sjaltet ut.

Det var også bare de sterkeste som kunne tåle utfluktene til høylandet for å samle urter oppe i kulden. Derfor nektet abbeden eie svakeste å bli med. De ville bare ligge de andre til byrde. I løpet av det første året hadde vi hverken avkobling, fornøyelser eller lek. Hvert eneste våkent øyeblikk gikk med til skolegang og arbeid.

En av de ting som jeg fremdeles er takknemlig for, er at vi fikk trenet hukommelsen. De fleste tibetanere har god hukommelse, men vi som skulle bli lege-munker, måtte kjenne navnene og egenskapene til et meget stort antall urter, og vi måtte vite hvordan vi skulle blande dem og bruke dem. Dessuten måtte vi lære meget astrologi, og vi måtte kunne de hellige skriftene utenat. For å trene hukommelsen brukte vi en metode som var blitt utviklet

gjennom århundrer. Vi innbilte oss at vi befant oss i et stort rom, der det fantes tusener på tusener av skuffer. Hver skuff hadde en tydelig etikett, og der hvor vi sto, kunne vi med letthet lese hva som sto på samtlige. Alt det vi lærte, skulle vi klassifisere, og vi fikk ordre om å tenke oss at vi la alt ned i den skuffen der det hørte hjemme. Vi måtte se tydelig for oss hva vi la ned i skuffen og i hvilken skuff vi la det. Med litt øvelse var det forbausende lett å innbille seg at vi gikk inn i rommet, trakk ut den rette skuffen og fant fram det vi hadde bruk for.

Lærerne la stor vekt på å banke inn i oss hvor viktig det var å ha en god hukommelse. De overrasket oss stadig med spørsmål for å prøve hvor godt vi husket. Spørsmålene hoppet fra det ene til det andre, så det var umulig for oss å følge en sammenhengende linje. Ofte kunne vi bli spurt om noen dunkle ting i de hellige skriftene, og like etter kom et spørsmål om en sjelden plante. Straffen for glemsomhet var meget streng. Det var en utilgivelig synd å glemme, og derfor var straffen kraftig pryl.

Vi fikk ikke lang tid til å tenke oss om før vi svarte. Læreren kunne for eksempel peke og si: "Du, gutt! Jeg vil vite hva som står på den femte linjen på den attende siden i det syvende bind av Kan-gyur. Lukk opp skuffen og svar! Nå, hva står der?" Hvis vi ikke kunne svare innen det var gått ti sekunder, var det så godt som intet svar, og straffen var verre hvis vi svarte feil, hvor liten feilen enn var. Det var absolutt en god metode, og den trenet virkelig hukommelsen. Vi kunne jo ikke bære bøker på oss. Bøkene våre var som regel tre fot brede og atten tommer lange, og de besto av løse blader som lå mellom to trepermer.

Senere i livet har jeg erfart at en god hukommelse er av den aller største betydning. I de første tolv månedene fikk vi ikke lov til å gå utenfor klosterområdet. Dette var særegent for Chakpori, fordi disiplinen der var så streng at hvis noen fikk lov til å gå ut, kunne det hende at han ikke ville komme tilbake. Jeg må tilstå at jeg ofte hadde lyst til å flykte - hvis jeg bare hadde hatt noe sted å flykte hen.

Det første året var også all lek forbudt. Vi ble hele tiden drevet hardt, så lærerne kunne plukke ut dem som var for svake til å tåle påkjenningen. Snart hadde vi så å si glemt hva det ville si å leke. Vi drev naturligvis idrett og andre legemsøvelser, men de harde øvelsene var bare lagt an på å styrke oss og være oss til nytte senere i livet. Jeg gjenopptok min tidligere sport med å ,jå på stylter og fikk anledning til å dyrke den fra tid til annen.

Vi begynte med stylter av en slik høyde at føttene våre kom like høyt som vår egen høyde. Senere fikk vi større øvelse og brukte lengre stylter, som regel opptil ti fot. På disse spankulerte vi omkring på gårds plassene, kikket inn gjennom vinduene og var til plage for mange. Vi brukte ikke balansestokker, og når vi ønsket å stå stille på ett sted, rugget vi bare fra fot til fot, som om vi trampet takten. Det satte oss i stand til å holde balansen og stillingen. Det var ingen fare for å falle ned hvis vi var litt påpasselige. Vi hadde også styltekamper. Vi var to lag, som regel ti på hvert, og vi stilte oss på linje omkring tredive skritt fra hverandre. På et gitt signal for vi mot hverandre med ville hyl, som var beregnet på å skremme demonene. Som nevnt var jeg i en klasse med gutter som var både eldre og større enn meg.

Det ga meg en fordel fremfor de andre i styltekampene. De andre var meget tyngre, mens jeg kunne smette inn mellom dem og rykke i en stylte eller støte til en gutt, så han mistet balansen og falt ned. Jeg var ingen helt på hesteryggen, men når det kom an på min egen rådsnarhet, var jeg slett ikke verst.

En annen bruk vi gjorde av styltene, var når vi skulle krysse en elv. Det sparte oss for en lang omvei til nærmeste vadested. Jeg husker en dag jeg var ute og spaserte på seks fot (1,8m) høye stylter. En elv lå i veien for meg, og jeg hadde lyst til å komme over på den andre siden. Vannet var dypt rett utfor bredden, og det fantes ingen grunner i det hele tatt. Jeg satte meg på bredden og steg opp på styltene. Vannet gikk til knes, og da jeg kom midt ut i elven, gikk det til livet. Da hørte jeg plutselig fottrinn. En mann

kom løpende langs stien, og da han så en liten gutt som bare sto i vann til livet, tenkte han som så: "Her må det være et grunt sted. Jeg hørte et plask, og mannen dukket helt under.

Omsider kom hodet opp igjen, og han kravlet i land. Han brukte et fryktelig språk og kom med slike trusler at det gikk kaldt gjennom meg. Jeg skyndte meg over til den andre bredden og kom opp på det tørre, og jeg tror at jeg aldri før har gått så fort på stylter.

En fare med å gå på stylter er at det alltid blåser så voldsomt i Tibet. Vi kunne gå på stylter ute på gårdsplassen, og i iveren glemte vi vinden og kom utenfor den muren som ga oss ly. Et kraftig vindstøt fikk tak i kutten og blåste oss over ende, så vi ble liggende som en floke av armer, ben og stylter. Men det var sjelden noen ble skadet, for vi hadde lært hvordan vi skulle falle uten å slå oss. Vi kunne naturligvis få noen skrammer på knærne, men det brydde vi oss ikke om.

En av guttene kunne spankulere av sted på styltene og plutselig gjøre en saltomortale mellom stengene. Han holdt seg fast i endene av styltene med hendene, slapp føttene fra brettene og gjorde så et fullstendig rundkast. Føttene gikk rett opp over hodet og så ned på brettene igjen. Han gjorde det gang på gang, uten å stoppe opp, og hele tiden i samme takt. Selv kunne jeg hoppe på stylter, men ved det første forsøket falt jeg stygt, for under hoppet løsnet begge fotbrettene. Derfor sørget jeg for at brettene ble festet solid før jeg gjentok forsøket.

Kort før min åttende fødselsdag fortalte lama Mingyar Dondup meg at astrologene hadde forutsagt at dagen etter fødselsdagen ville egne seg godt til å "åpne det tredje øye". Dette gjorde meg ikke urolig på noen måte, for jeg visste at han ville være til stede, *og jeg hadde fullstendig tillit til ham*. Han hadde ofte fortalt meg at når det tredje øye var åpnet, kunne jeg se folk slik som de var.

For oss er legemet bare et hylster som blir behersket av vårt virkelige "jeg", **og dette "jeget" overtar helt når vi sover eller forlater dette liv**. Vi tror at mennesket tar bolig i dette skrøpelige, fysiske legemet for å lære mer og utvikle seg videre.

Under søvnen vender mennesket tilbake til et annet eksistensplan. Det legger seg ned for å hvile, og sjelen løsriver seg fra det fysiske legemet og forlater det så snart søvnen kommer. Sjelen er knyttet fast til legemet med en "sølvstreng", som blir slitt av i dødsøyeblikket. Drømmene er opplevelser som en har i det åndelige planet. Når sjelen vender tilbake til legemet, vil sjokket i del øyeblikk en våkner, være så stort at erindringen om drømmen viskes ut, *hvis en ikke har spesiell trening*. Derfor virker ofte drømmene fullstendig usannsynlige når en våkner. Men dette vil jeg komme tilbake til senere, når jeg skal redegjøre for mine egne erfaringer i denne forbindelse.

Alle kan under gunstige vilkår lære seg til å se den auraen som omgir legemet, og den er en refleks av "livskraften", som brenner innvendig. Vi tror at denne kraften er elektrisk, på samme måte som lynet. I Vesten kan vitenskapsmennene måle og kontrollere de "elektriske hjernebølgene". Folk som spotter slike ting, burde tenke på dette, og de burde også tenke på coronaen rundt solen. Det er flammer som strømmer ut fra solskiven, millioner av mil. Alminnelige mennesker kan ikke se denne coronaen, men under total solformørkelse er den synlig for alle som bryr seg med å se etter. Det spiller ingen rolle om folk tror det eller ikke, for mistro kan ikke slukke coronaen. Den er der tross alt. Slik er det også med den menneskelige aura. Og blant meget annet var det denne auraen jeg ville bli i stand til å se når det tredje øye var åpnet.

DET TREDJE ØYE BLIR ÅPNET

Fødselsdagen kom, og hele den dagen fikk jeg fri, fri for lekser og fri for arbeid. Lama Mingyar Dondup sa til meg tidlig om morgenen:

- Ha en riktig hyggelig dag, Lobsang, så ser jeg deg igjen når det begynner å skumre.

Det var en herlig følelse å ligge på ryggen og dovne seg i solskinnet. Litt under meg kunne jeg se Potala med tak som blinket i solen. Bak meg hadde jeg det blå vannet i Norbu Linga, eller Juvel-parken, og det fikk meg til å ønske at jeg kunne ta en skinnbåt og la meg drive av sted. I syd så jeg en flokk kjøpmenn som ble satt over med ferjen i Kyi-elven. Det var bare synd at dagen gikk så altfor fort.

Da dagen døde, ble kvelden født, og jeg gikk opp til det lille værelset der jeg skulle sitte og vente. Omsider hørte jeg bløte trinn av filtstøvler ute i korridoren, døren gikk opp, og inn kom tre lamaer av høy grad. De la en urte-kompress på hodet mitt og bandt den godt fast. Senere på

kvelden kom de tre lamaene tilbake, og en av dem var Mingyar Dondup. Kompressen ble fjernet meget varsomt, og pannen ble vasket og tørket. En kraftig lama satt bak meg og holdt hodet mitt mellom knærne sine. En annen lama åpnet et skrin og trakk fram et instrument av skinnende stål. Han så et øyeblikk på instrumentet, og så holdt han det over lampen for å sterilisere det. Mingyar Dondup tok hendene mine og sa:

- Dette er temmelig smertefullt, Lobsang, men det kan bare gjøres mens du er ved full bevissthet. Det vil ikke ta lang tid, så prøv å være så rolig som du kan.

Jeg kunne se at forskjellige instrumenter ble lagt fram og dessuten en del urte-salver, og jeg tenkte med meg selv:

- Nå, Lobsang, gutten min, de vil gjøre seg ferdig med deg på en eller annen måte, og du kan ikke gjøre annet fra eller til enn å holde deg helt rolig.

Lamaen med instrumentet så på de to andre og sa:

- Er alle klar? La oss gå i gang, for solen er nettopp gått ned.

Han presset instrumentet mot pannen min og vridde på håndtaket. Et øyeblikk føltes det som om noen stakk meg med torner, og det var som om tiden sto stille. Jeg følte ingen særlig smerte så lenge han skar gjennom huden og kjøttet, men det gikk et rykk gjennom meg da han traff benet. Han presset sterkere på og

vridde forsiktig på instrumentet for å få det til å trenge gjennom pannebenet. Smerten var ikke så sterk som jeg hadde ventet.

Det virket bare som et trykk og en tung hodepine. Jeg rørte meg ikke, for Mingyar Dondup satt og så på, og jeg ville heller dø enn å bevege meg eller skrike. Han hadde tillit til meg, som jeg til ham, og jeg visste at det han sa eller gjorde, var det rette. Han betraktet meg meget intenst, og det rykket litt i musklene i munnvikene hans. Plutselig var det et lite ”knas”, og instrumentet trengte gjennom benet. Den dyktige operatøren stoppet øyeblikkelig. Han holdt instrumentet fullstendig stille, mens Mingyar Dondup rakte ham en hard og fullstendig ren tresplint, som hadde vært behandlet med ild og urter for å bli hard som stål.

Denne splinten ble stukket inn i instrumentet og trykket inn i hullet i hodet. Lamaen trådte litt til siden, slik at også Mingyar Dondup kunne

stille seg rett foran meg. Han nikket til operatøren, som trykket splinten lenger og lenger inn. Plutselig kjente jeg en stikkende og kilen følelse i neseryggen. Den avtok, og jeg merket en fin duft, som jeg ikke kunne identifisere. Den avtok også og ble erstattet av en følelse som om jeg ble trykket mot et elastisk forheng. Da kom et blindende lynglimt, og i samme øyeblikk ropte Mingyar Dondup stopp. En liten stund var smerten intens, som en etsende, hvit flamme. Den svant hen og døde, og ble fulgt av fargespiraler og kuler av glødende røyk. Instrumentet ble trukket varsomt ut. Tresplinten ble stående igjen.

Den skulle stå på plass i to-tre uker, og inntil den ble fjernet, måtte jeg oppholde meg i dette lille værelset i fullstendig mørke.

Ingen andre enn de tre lamaene kunne besøke meg, og de ville gi meg nye instruksjoner fra dag til dag. Før splinten ble fjernet, ville jeg bare få det aller nødvendige å spise og drikke. Splinten var bundet fast på en slik måte at den ikke kunne bevege seg, og da det var gjort, sa lama Mingyar Dondup til meg:

- Nå er du en av oss, Lobsang. For resten av livet vil du se folk som de er, og ikke som de gir seg ut for å være.

Det var en underlig følelse å se de tre lamaene omgitt av gylne flammer. Først senere ble jeg klar over at de hadde gyllen aura på grunn av det rene livet de førte, mens de fleste folk ville ha ganske andre farger.

Den nye sansen utviklet seg under den dyktige instruksjon de tre lamaene ga meg, og jeg ble i stand til å se at det også fantes andre utstrømninger enn denne innerste auraen. Etter hvert kunne jeg bestemme en manns helbred etter fargen og styrken i auraen hans. Jeg kunne også se når han talte sannhet eller ikke, det kunne jeg lese av fargeskiftningene.

Men det var ikke bare det menneskelige legeme som var gjenstand for min clairvoyance. Jeg fikk også et krystall som jeg fremdeles har, og det har jeg benyttet meg meget av. Det finnes ikke noe magisk i krystallstirring. Krystallet er bare et instrument, på samme måte som mikroskoper og teleskoper. De kan gjøre usynlige ting synlige ved å utnytte naturlovene. Slik også med krystallet. Det tjener bare som et fokus for det tredje øye, som kan trenge inn i et menneskes underbevissthet og få det til å erindre ting som det har glemt. Krystallet må være individuelt avpasset for den som bruker det. Noen foretrekker bergkrystall, mens andre bruker en glasskule. Det spiller ingen rolle hva en bruker, for prinsippene er nøyaktig de samme.

Den første uken lå jeg i det lille værelset i fullstendig mørke.

Neste uke fikk jeg et aldri så lite lysskjær, og så ble lyset øket fra dag til dag. Den syttende dagen hadde jeg fullt lys, og da kom de tre lamaene inn for å fjerne tresplinten. Det var en ganske enkel historie. Kvelden i forveien var pannen min blitt inngnidd med en urte-salve. Nå kom de tre lamaene, og den ene tok hodet mitt mellom knærne som første gang. Operatøren fikk tak i splinten med instrumentet sitt. Det kom et plutselig, skarpt rykk, og dermed var alt over. Splinten var ute. Mingyar Dondup la en liten urteforbinding på det ubetydelige hullet som ennå var igjen, og viste meg tresplinten. Den var blitt svart som ibenholt mens den sto inne i hodet mitt. Operatøren la splinten opp i et fyrfat sammen med forskjellige sorter røkelse, og røyken steg mot taket. Første skritt av min innvielse var tatt. Da jeg falt i søvn om natten, svirret det rundt i hodet på meg. Hvordan ville Tzu nå ta seg ut, når jeg hadde et annet syn på menneskene? Far, mor, hvordan ville jeg se på dem? Foreløpig var jeg ikke i stand til å svare på slike spørsmål.

Om morgenen kom lamaene tilbake og undersøkte meg nøye.

De sa at jeg nå kunne gå ut sammen med de andre, men de sa meg også at jeg måtte tilbringe halvparten av tiden sammen med Mingyar Dondup, som skulle fremskynde undervisningen min.

Den andre halvparten måtte jeg bruke på skoletimer og messer, ikke nettopp av hensyn til selve undervisningen, men for ikke å gjøre den for ensformig. Litt senere skulle jeg også lære hypnotisme, men for øyeblikket interesserte jeg meg mest for mat.

I atten dager hadde jeg levd på meget små rasjoner, og nå gjaldt det å ta igjen det forsømte. Jeg løp ut i korridoren og tenkte ikke på annet. Da kom en skikkelse mot meg. Den var omgitt av blå røyk med enkelte flekker av rødt. Jeg satte i et skrik og styrtet tilbake til værelset, der lamaene ristet på hodet av det forvirrede uttrykket mitt.

- Jeg traff en mann ute i korridoren, utbrøt jeg. - Han sto i fyr og flamme. Mingyar Dondup kom bort til meg og smilte.

- Lobsang, sa han. - Det var en mann som gjennomgår en renselse. Auraen er blå fordi han ennå ikke er ferdig med utviklingen, og de røde flekkene er utslag av sjelelige krefter. Nå kan du gå tilbake og få så meget mat du trenger.

Det var litt av en opplevelse å møte alle guttene, som jeg kjente så godt, men som jeg likevel ikke hadde kjent. Nå kunne jeg se på dem og se hva de virkelig tenkte. Jeg kunne se hvem om likte meg, hvem som misunte meg og hvem jeg var likegyldig for. Men det var ikke nok å se fargene, jeg måtte først få en grundig forklaring på hva de forskjellige fargene betydde. Mingyar Dondup og jeg satt i en liten alkove, der vi kunne se alle som passerte, og han lærte meg å tyde det jeg så.

- Se på ham som kommer der, Lobsang, sa han. - Ser du at fargene vibrerer rundt hjertet hans? Skyggen og vibrasjonene viser at han lider av en lungesykdom.

Eller han sa om en annen:

- Se på ham! Se hvordan fargene skifter! Se på de flakkende flekkene i Den gode forretningsmunken tror at han kan snyte sine kolleger som så ofte tidligere. Det er trist å se hva folk kan få seg til å gjøre for vinnings skyld.

En gammel munk kom forbi, og lamaen sa:

- Se nøye på ham, Lobsang. Her har du en virkelig hellig mann, han tror det som står i Skriften, ord for ord. Ser du den gule auraen rundt ham? Den betyr at han tross alt ikke har utviklet seg så meget at han er helt frigjort.

Slik fortsatte vi dag etter dag. Særlig brukte vi den evnen som det tredje øye ga oss til å hjelpe de syke, enten de nå var syke på sjel eller legeme. En kveld sa Mingyar Dondup til meg:

- Senere skal jeg vise deg hvordan du kan lukke det tredje øye når du ønsker, for det er ikke morsomt å se folks svakheter til stadighet. Det vil bare være en ubehagelig byrde for deg. Men foreløpig skal du bruke den evnen du har fått akkurat som du bruker dine fysiske øyne. Senere skal vi som sagt lære deg å åpne dem og lukke dem etter behag.

Etter legendene våre hadde alle menn og kvinner det tredje øye i gamle dager. Den gang vandret gudene om på jorden og blandet seg med menneskene. Men menneskene drømte om å erstatte gudene og prøvde å drepe dem av den grunn. De glemte at selv om de kunne se, kunne gudene se enda bedre. Som straff for dette lukket gudene det tredje øye til menneskene. I de århundrer som er gått, er det bare få som er født med evnen til å være clairvoyant, og de som har denne evnen, kan utvikle den videre ved å gjennomgå den operasjonen som var blitt foretatt på meg. Jeg hadde fått en evne som jeg måtte benytte med varsomhet og under stort ansvar.

En dag sendte abbeden bud etter meg og sa til meg:

- Min sønn! Nå har du fått en evne som er nektet de fleste.

Bruk den til det gode, ikke for å oppnå noe for deg selv. Når du til sin tid kommer til å flakke om i andre land, vil du møte mange som gjerne vil utnytte

deg. Vis meg det og vis meg det, vil de si.

Men jeg sier deg, min sønn, det må aldri skje. Du har fått denne evnen for å kunne hjelpe andre, ikke for å berike deg selv. Som en clairvoyant kommer du til å se meget, men hold det for deg selv hvis det kan skade andre eller påvirke deres livsvei. For menneskene må selv velge sin vei, min sønn, og hva du enn forteller dem, må de følge den veien som er oppstukket for dem. **Hjelp dem som er syke og dem som lider, men prøv aldri å endre et menneskes livsvei.**

Abbeden var en meget lærd mann, og han var lege for Dalai Lama. Før jeg forlot ham etter denne samtalen, sa han at jeg skulle dra av sted for å hilse på Dalai Lama, som hadde sagt at han ønsket å se meg. Sammen med Mingyar Dondup skulle jeg bo som gjest i Potala et par dager.

POTALA

En mandag morgen sa Mingyar Dondup til meg at datoen for besøket i Potala var bestemt. Vi skulle dra av sted i slutten av uken.

- Men først må vi holde en prøve, Lobsang, så vi oppfører oss helt korrekt under audiensen.

Jeg skulle forestilles for Dalai Lama, og jeg skjønnte godt at det måtte foregå på en helt korrekt måte. Vi gikk inn i et lite tempel-rom i nærheten av skoleværelsene, og der sto en legemstor statue av Dalai Lama. Nå skulle vi innbille oss at vi var i Potala og ble ført inn til Dalai Lama.

- Se først godt etter hvordan jeg gjør, Lobsang, sa Mingyar Dondup. - Du går inn i værelset på denne måten, med nedslått blick. Du fortsetter til du er fem fot fra Dalai Lama. Der rekker du tunge som hilsen og synker ned på kne. Se nå godt etter. Du strekker armene ut på denne måten og bøyer deg fremover. En gang, to ganger, tre ganger. Så kneler du med bøyde hode og legger silkeskjerfet tvers over føttene hans, slik som jeg nå gjør. Innta den samme stillingen med bøyde hode igjen, slik at han kan legge sitt skjerf rundt nakken din. Tell til ti for deg selv, så det ikke skjer for fort, reis deg så og gå baklengs bort til den nærmeste ledige puten.

Jeg fulgte godt med mens han demonstrerte dette for meg.

Det så svært enkelt og lett ut, men så hadde han også lang øvelse. Og han fortsatte:

- Men nå vil jeg advare deg. Før du begynner å gå baklengs bort til puten, må du kaste et umerkelig blick bakover, så du ser hvor puten ligger. Ellers kan du komme til å snuble i den med hælene og må kaste deg forover for ikke å slå bakhodet mot gulvet. Det er ganske lett å trå feil på grunn av stundens alvor.

Vis meg nå hvordan du vil gjøre det.

Jeg gikk ut av rommet og ventet til lamaen ga meg signal ved klappe i hendene. Jeg skyndte meg inn, men han stoppet meg og sa:

- Lobsang! Lobsang! Har du tenkt å sette rekord? Gjør det meget langsommere. Hold den rette takten ved å si til deg selv: "Om-ma-ni-pad-me-Hum!" Da vil du komme inn som en verdig, ung prest og ikke som en veddeløpshest som galopperer på Tsang-po-sletten.

Jeg måtte ut igjen, og denne gangen kom jeg inn med avmålte skritt og gikk fremover mot statuen. Jeg la meg på kne og rakte tungen ut til tibetansk hilsen. Jeg bukket tre ganger og fikk det så godt til at jeg var stolt av meg selv. Men redsel! Jeg hadde glemt skjerfet. På ny måtte jeg ut og gjøre det hele om igjen, og nå gjorde jeg det helt korrekt og la skjerfet over føttene på statuen. Jeg gikk baklengs tilbake og satte meg ned i lotusstilling uten å snuble eller falle.

- Nå kommer vi til neste punkt, sa lamaen. - Du må skjule trekoppen din i det venstre ermet, for du vil få te når du har satt deg. Du holder koppen slik og støtter den med underarmen. Hvis du er påpasselig, vil den ikke falle ut. La oss prøve med koppen i ermet, og glem ikke skjerfet.

Hver morgen i hele uken hadde vi prøver, og til slutt gikk det helt automatisk. Til å begynne med falt koppen ut og trillet bortover gulvet, men jeg lærte snart å holde den på den rette måten. Fredag måtte jeg opp til abbeden og vise ham at jeg kunne mine ting. Han sa at oppvisningen var "en fin hyllest til bror Mingyar Dondups undervisning".

Neste morgen, lørdag, spaserte vi nedover for å gå over til Potala. Vårt kloster var en del av Potala-organisasjonen, til tross for at de lå på to forskjellige høydedrag. Vårt kloster var kjent som "Legekunstens tempel" og "Legeskolen". Abbeden var ene-lege for Dalai Lama, en stilling som ingen misunnte ham, for han skulle ikke bare helbrede ham når han var syk, han skulle også sørge for at han var frisk. Hvis det feilte ham det minste, gikk en ut fra at det skyldtes en feil fra legens side. Likevel kunne ikke abbeden gå og undersøke Dalai Lama når han ønsket, han måtte vente til det ble sendt bud etter ham.

Men denne lørdagen tenkte jeg ikke på de bekymringene som legen hadde, jeg hadde mer enn nok med mine egne. Ved foten av bakken gikk vi over i retning av Potala og trengte gjennom mengden av tilreisende, nysgjerrige og pilegrimer. Disse menneskene var kommet fra alle kanter av Tibet for å se hjemmet til "Den innerste", som Dalai Lama ble kalt. Hvis de kunne få et glimt av ham, hadde de fått mer enn belønning for den lange og slitsomme reisen. Enkelte av pilegrimene hadde vandret til fots i måneder for å besøke "Det helligste av det hellige". Her var bønder, adelsmenn fra fjerne provinser, gjeterne, kjøpmenn og syke som håpet å bli helbredet i Lhasa. Det var fullstendig trengsel på veien, for alle skulle ta den 10 km lange rundgangen

rundt foten av Potala. Noen gikk på hender og knær, andre la seg ned så lange de var på jorden, reiste seg og la seg ned igjen.

Syke og svake hinket av sted og ble støttet av venner, eller de gikk med to stokker. Overalt var der handelsmenn.

Noen solgte smørete, som ble kokt over fyrfat. Andre solgte forskjellig slags mat. Der var trylleformler til salg og likeså amuletter, som var "velsignet av en hellig inkarnasjon". Der var gamle menn som solgte trykte horoskoper til dem som var troskyldige nok til å bite på. Lenger borte på veien var det noen som prøvde å selge bedemøller som suvenirer fra Potala. Der var også skrivere, som for en viss sum skrev en bekreftelse på at vedkommende hadde besøkt Lhasa og alle helligdommene der. Vi hadde ikke tid til å hefte oss med noe av dette og la veien direkte til Potala.

Privatboligen til Dalai Lama lå på toppen av bygningen, for ingen må bo høyere enn ham. En enorm steintrapp fører opp til toppen, den går på utsiden av bygningene. Den minner mer om en gate av trapper enn om en enkel trapp. Mange av de høyeste embetsmennene rir opp for å slippe å gå. Vi møtte mange av dem mens vi gikk oppover. Da vi var kommet høyt opp, stoppet Mingyar Dondup og pekte:

- Der har du ditt tidligere hjem, Lobsang. Ser du at tjenerne i fullt arbeid på gårdsplassen?

Jeg stirret, og kanskje er det best at jeg ikke sier hva jeg følte.

Mor red nettopp ut med et følge av tjenere. Tzu var der også.

Nei, la meg holde disse tankene for meg selv.

Potala er som et selvstyrt bysamfunn på toppen av et lite fjell. Herfra blir alle geistlige og verdslige saker i Tibet ledet. Denne bygningen, eller gruppen av bygninger, er det levende hjertet i landet, brennpunktet for alle tanker, for alle håp. Innenfor disse murene finnes det skattkammer med barrer av gull, sekk på sekk med edelstener og sjeldenheter fra tidligere tider. De nåværende bygningene er bare omkring tre hundre og femti år gamle, men de er bygd på grunnmurene av et eldre slott. Og lenge før dette slottet, lå det et befestet fort på toppen av fjellet.

Dypt inne i fjellet, som er av vulkansk opprinnelse, ligger det en veldig hule, som det fører en rekke ganger ut fra, den ene ender i en innsjø. Det er bare noen få privilegerte som har vært der eller har kjennskap til det. .

Vi spaserte oppover trappene i morgensolen. Overalt hørte vi klappingen av bedemøllene, også kalt bønnehjulene, den eneste form for hjul som forekommer i Tibet, for i en gammel forutsigelse heter det at "hvis hjulene kommer inn i landet, vil freden gå ut". Omsider nådde vi toppen, der de kjempestore vaktpostene slo opp gullporten da de fikk øye på lama Mingyar Dondup, som de kjente meget godt. Vi fortsatte til vi nådde det øverste taket, der de tidligere inkarnasjonene av Dalai Lama har gravene sine og den nåværende har privatboligen sin. Et rødbrunt forheng av yak-ull hang foran inngangen. Det ble løftet til side da vi nærmet oss, og vi kom inn i en stor hall, som var vaktet av grønne porselensdrager. Kostbare billedtepper hang på veggene, de gjenga religiøse scener og gamle legender. På lave bord sto kunstgjenstander, som ville fryde enhver samler. Det var statuetter av guder og gudinner, og de skjønneste ting i emalje. På en hylle borte ved døren lå adelskalenderen, og jeg hadde lyst til å åpne den for å forvise meg om at vårt navn sto innført i den, for i disse omgivelsene følte jeg meg liten og ubetydelig. Jeg var bare åtte år og hadde ingen illusjoner tilbake, og jeg undret meg over grunnen til at landets overhode ønsket å se meg. Jeg visste at det var i høyeste grad usedvanlig, og etter min mening måtte det bety at jeg hadde enda mer hardt slit foran meg.

En lama i kirsebærrød kutte og gyllen stola kom inn og talte med Mingyar Dondup. Det lot til at Mingyar Dondup var godt kjent her, det var han forresten overalt hvor jeg var sammen med ham. Jeg hørte den andre lamaen si:

- Hans Hellighet er meget interessert og ønsker å tale med ham på tomannshånd.

Mingyar Dondup snudde seg mot meg og sa:

- Det er tid for deg til å gå inn, Lobsang. Jeg skal vise deg døren. Gå inn alene og hils på den måten som du har øvet deg opp til den siste uken.

Han la en arm om skulderen min og førte meg bort til døren og hvisket:

- Du har ingen grunn til å være urolig. Bare gå inn!

Han klappet meg lett på ryggen som en oppmuntring, og jeg gikk inn. I den borte enden av et langt værelse satt "Den innerste", den trettede Dalai Lama.

Han satt på en safrangul silkepute. Han var kledd som en ordinær lama, men på hodet hadde han en høy, gul hatt med sidestykker som rakk helt ned til skuldrene. Han la nettopp fra seg en bok. Med bøyd hode gikk jeg mot ham og stanset fem fot fra ham. Der sank jeg på kne og bukket tre ganger. Mingyar Dondup hadde gitt meg silkeskerfet like før jeg gikk inn, og nå la jeg det over føttene på "Den innerste". Han bøyd seg fremover og la sitt skjerf tvers over håndleddene mine, og ikke rundt halsen som vanlig. Jeg følte meg nokså motløs nå, når jeg skulle gå baklengs bort til den nærmeste puten, for jeg hadde lagt merke til at det var en temmelig lang avstand. Da åpnet Dalai Lama munnen for første gang:

- Putene ligger altfor langt borte til at du kan gå baklengs.

Snu deg og hent en av dem, så kan vi snakke sammen.

Jeg gjorde som han sa og kom tilbake med en pute.

- Legg den her foran meg, sa han. - Og sett deg ned.

Da jeg hadde satt meg, sa han:

- Nå, unge mann. Jeg har hørt de merkeligste ting om deg.

Du var medfødt clairvoyant, og denne evnen er ytterligere forsterket ved at det tredje øye ble åpnet. Jeg har opptegnelsene over din forrige inkarnasjon. Jeg har også de astrologiske forutsigelsene. Du vil få en hard tid til å begynne med, men du vil oppnå lykken til slutt. Du vil besøke mange fremmede land verden over, land som du ennå ikke har hørt tale om. Du vil se mer død og ødeleggelse og grusomhet enn du kan forestille deg.

Veien vil bli lang og hard, men du vil finne lykken som forutsagt.

Jeg skjønnte ikke hvorfor han fortalte meg alt dette som jeg visste så godt. Jeg hadde visst alt sammen siden jeg var syv år gammel. Jeg visste at jeg skulle lære legekunst i Tibet og senere studere medisin i China. "Den innerste" fortsatte og advarte meg mot å gi noen prøve på mine usedvanlige evner eller snakke om mitt "jeg" eller min sjel når jeg oppholdt meg i Vesten.

- Jeg har vært i India og China, sa han, - og der kan en diskutere livets virkelige verdier, men jeg har også truffet mange fra Vesten. De har ganske andre verdier enn oss, de tilber handelen og gullet. Vitenskapsmennene deres sier: "Vis oss sjelen. Kom med den, la oss ta og føle på den, veie den, prøve den med syrer. Fortell hvordan sammensetningen av molekyler er og hvordan den reagerer kjemisk. Bevis, bevis, vi må ha bevis." Det vil de si til deg. *De er ikke klar over at en slik negativ innstilling fratar dem enhver mulighet for å skaffe seg bevis.* Men nå vil vi ha te.

Han slo på en gongong, og kort etter kom en lama inn med te og noen retter som var innført fra India. Mens vi spiste, fortalte "Den innerste" om India og China. Han sa at han ønsket at jeg skulle studere meget grundig og at han skulle utpeke spesielle lærere for meg. Da kunne jeg ikke holde meg lenger, men brast ut:

- Å, nei. Jeg kan ikke få en bedre lærer enn lama Mingyar Dondup.

Dalai Lama så på meg, og så bøyde han hodet bakover og brølte av latter. Kanskje var det ingen som hadde snakket slik til ham før, iallfall ikke en gutt på åtte år. Men det lot til at han satte pris på det.

- Så du synes at Mingyar Dondup er flink? Synes du det?

Fortell meg hva du virkelig mener om ham, din unge kamp-hane.

- Herre, svarte jeg. - Du sier at jeg har enestående evner som clairvoyant. Lama Mingyar Dondup er den beste mann jeg noen gang har sett.

Dalai Lama lo på ny og slo på gongongen og sa til lamaen som kom inn:

- Be Mingyar om å komme hit.

Mingyar Dondup kom inn og hilste på samme måte som jeg hadde gjort.

Mingyar Dondup satte seg ved siden av meg, og Dalai Lama.

- Denne unge eleven din har tydet karakteren din, og jeg er fullstendig enig med ham.

Mingyar Dondup satte seg ved siden av meg, og Dalai Lama fortsatte:

- Du har overtatt det fulle ansvar for utdannelsen av Lobsang Rampa.

Planlegg den som du vil, og hvis du trenger noen fullmakter, så kom bare til meg. Jeg vil selv snakke med ham fra tid til annen.

Så snudde han seg mot meg og sa:

- Du har valgt en god lærer, unge mann. Han er en gammel venn av meg fra tidligere dager, og han er en mester i alle okkulte vitenskaper.

Det ble snakket noen få ord til, men så reiste vi oss, bukket og forlot værelset. Jeg kunne se at Mingyar Dondup var fornøyd med meg, eller med det inntrykk jeg hadde gjort.

- Vi vil bli her noen dager, sa han. - Vi vil undersøke en del andre kjente deler av bygningene. Enkelte av de nederste rommene og korridorene har ikke vært åpnet i de siste to hundre årene. Du vil lære meget om Tibets historie i de rommene.

En tjenende lama - for det var ingen av lavere rang i Dalai Lamas residens - nærmet seg og opplyste at vi skulle få hvert vårt værelse på toppen av huset. Han viste oss rommene og jeg var helt betatt av utsikten. Jeg kunne se tvers over Lhasa og videre utover sletten. Lamaen sa:

- Hans Hellighet har gitt ordre om at dere kan komme og gå som dere vil, og at ingen dører vil være stengt for dere.

Mingyar Dondup sa at jeg skulle legge meg en stund. Såret i låret plaget meg fremdeles og var smertefullt, og jeg haltet når jeg gikk. En tid trodde jeg at jeg ville bli krøpling for livstid. Jeg lå og hvilte en times tid, men da kom Mingyar Dondup inn med te og mat.

- Det er best å fylle ut tomrommene, Lobsang, sa han. - De spiser godt her, så det må vi benytte oss av.

Jeg trengte ingen ytterligere oppfordring til å legge i meg.

Da vi hadde spist, fulgte Mingyar Dondup meg til et annet rom på den andre siden av toppen. Til min store overraskelse var ikke vinduene av oljet tøy som vanlig, men åpningene var fylt med et stoff som var nesten usynlig. Jeg rakte hånden fram og følte på det usynlige. Det var kaldt, nesten så kaldt som is, og glatt. Da gikk det plutselig opp for meg at det var glass. Jeg hadde aldri før sett glass i plater. Vi hadde brukt glasskår på dragene våre, men det hadde vært grovt glass, som det ikke gikk an å se gjennom. Det hadde vært farget, men dette var klart som vann.

Men det var ikke alt. Mingyar Dondup åpnet et av vinduene og hentet et messingrør, som lignet på en del av en trompet og var dekket med lær. Han trakk i den, og da viste det seg at den besto av fire ledd som var skjøvet inn i hverandre. Han lo da han så det forbausede uttrykket mitt. Han stakk den ene enden av røret ut gjennom vinduet og bøyde seg ned med ansiktet mot den andre enden. Å, tenkte jeg, han vil spille på et instrument som jeg ikke har sett før. Men han førte ikke enden til munnen, men til det ene øyet. Han skrudde litt på røret, og så sa han:

- Se gjennom dette, Lobsang. Se med det høyre øyet og lukk det venstre igjen.

Jeg så - og holdt på å besvime av forferdelse. En rytter red inn gjennom røret og rett imot meg. Jeg hoppet til side og så meg om. Men det var ingen andre enn Mingyar Dondup å se, og han ristet av latter. Jeg så mistenksomt på ham og trodde at han forhekset meg.

Hans Hellighet fortalte at du var en mester i okkulte vitenskaper, sa jeg.

- Men det er ikke pent av deg å drive gjøn med en elev.

Han lo enda mer og ba meg om å se gjennom røret en gang til.

Jeg gjorde det både motvillig og med en viss engstelse, og han flyttet litt på røret, og nå så jeg noe ganske annet.

En kikkert! Det hadde jeg aldri før sett. Og jeg glemmer aldri synet av rytteren som red inn gjennom røret og rett imot meg. Jeg blir ofte minnet om det når folk i Vesten sier "Umulig!" når de hører beretninger om okkulte ting. For meg var dette virkelig "umulig". Dalai Lama hadde kjøpt med seg en del kikkerter da han vendte tilbake fra India, og han likte svært godt å sitte og betrakte landskapet gjennom dem.

Jeg fikk også se meg i et speil for første gang, og jeg kan ikke si at jeg kjente det uhyggelige vesenet jeg så. Jeg så en liten gutt med blekt ansikt, et stort rødt arr midt i pannen og en nese som var altfor fremtredende. Jeg hadde nok tidligere sett mitt speilbilde i vann, men det var utydelig, og dette var ytterst avslørende. Senere har jeg ikke brydd meg om speil.

Folk tror at Tibet er et eiendommelig land, siden det hverken finnes glass, kikkerter eller speil, men det er ingen som bryr seg om slike ting. Vi vil heller ikke ha hjul. Med hjulene følger farten og den såkalte sivilisasjon. Vi har lenge vært klar over at det hektiske forretningslivet ikke gir tid til å beskjeftige seg med sjelen. Vår fysiske verden har utviklet seg i ro og mak, slik at våre esoteriske kunnskaper har vokst og utfoldet seg. I tusener av år har vi kjent sannheten om clairvoyanse, telepati og andre oversanselige ting. Det er et

faktum at en lama kan sitte naken i snøen og smelte snøen rundt seg bare ved hjelp av tankene, men slike ting blir ikke demonstrert som underholdning for sensasjonsjegere. Lærerne i Tibet forvisser seg alltid på forhånd om elevene er moralsk skikket til å bli utstyrt med slike evner. Av den grunn blir oversanselige krefter aldri misbrukt, for de blir bare gitt til dem som er verdige til det. Disse kreftene er på ingen måte magiske, de består rett og slett i å utnytte naturlovene.

I Tibet er det mange som kan utvikle seg i fellesskap, men det er også dem som trekker seg tilbake til ensomheten. De forlater klostrene og søker seg en enebuerelle. Det er et lite rom, som regel oppført på en fjellside. Steinveggene er tykke, ofte seks fot (1,8m) tykke, slik at ikke en lyd kan forstyrre. Eneboeren går frivillig inn, og åpningen blir murt igjen. Der finnes ikke lys og ingen møbler unntagen en tom steinkiste. Maten blir en gang om dagen skjøvet inn gjennom en lystett og lydtett luke. Her oppholder eneboeren seg, første gang i tre år, tre måneder og tre dager. Her mediterer han over livets og menneskets beskaffenhet. Ikke under noen omstendighet kan han forlate cellen i legemlig form. I løpet av den siste måneden han skal oppholde seg der, blir det laget et ganske lite hull taket for å slippe et svakt lysskjær inn, og hullet blir gjort litt større fra dag til dag for å venne eneboeren til å tåle lyset når han kommer ut. Ellers ville han bli blind så snart han kom ut. Svært ofte vender disse menneskene tilbake til cellen etter noen få uker, og blir der resten av livet.

Det er ikke en så gold og bortkastet tilværelse som mange kanskje tror. Et menneske er ånd, en skapning fra en annen verden, og så snart han kan frigjøre seg fra kjødets bånd kan han streife om i verden som ånd og hjelpe andre med tankene.

I Tibet vet vi meget godt at tanker er bølger av energi. Materie er fortettet energi. Når tankene blir omhyggelig rettet mot et mål og blir delvis fortettet, kan de få en gjenstand til å bevege seg. Når tankene blir kontrollert på en annen måte, resulterer det i telepati eller tankeoverføring, og på den måten kan en få et menneske til å utføre en bestemt handling, selv om han befinner seg på avstand. Er dette så vanskelig å tro i en verden der en betrakter det som en helt ordinær ting at en mann snakker inn i en mikrofon og dirigerer et fly til å lande i tett tåke, som gjør at piloten ikke ser jorden? Med litt trening - og uten skeptisisme - kunne en makte dette ved telepati istedenfor ved å bruke en upålitelig maskin.

Min egen esoteriske utvikling gjorde det ikke påkrevd med en slik lang innesperring i totalt mørke. Jeg brukte den andre metoden, som ikke førte til målet for alle dem som valgte å bli eneboere. Jeg ble utdannet til en spesiell oppgave, og det skjedde etter direkte ordre fra Dalai Lama. **Jeg lærte ting som jeg ikke kan fortelle om i en bok som denne.** Det er tilstrekkelig å nevne at jeg nådde lenger enn gjennomsnittet av eneboerne når gjennom et helt langt liv. Mitt besøk i Potala sto i forbindelse med mine første grader i denne utdannelsen, men det kommer jeg tilbake til senere.

Jeg ble betatt av kikkerten, og jeg brukte den flittig til å betrakte steder som jeg kjente så godt. Mingyar Dondup forklarte prinsippene så detaljert at jeg forsto at dette ikke hadde noe med magi å gjøre. Det var rett og slett de vanlige natur-lovene som ble utnyttet.

Alt ble forklart for meg, ikke bare kikkerten, men jeg fikk lære å kjenne årsaken til at en bestemt ting skjedde. Så snart jeg sa at noe virket som magi, fikk jeg forklart hvordan det skjedde helt lovmessig. En gang tok Mingyar Dondup meg med inn i et fullstendig mørkt rom.

- Stå nå her, Lobsang, sa han. - Stå og se på den veggen.

Han hadde allerede blåst ut smørlampen, og nå gjorde han et eller annet borte ved vindusskoddene. Plutselig så jeg på veggen foran meg et bilde av Lhasa - men det sto på hodet. Jeg så mennesker og dyr som beveget seg, men alle gikk med hodet ned. Jeg satte i et utrop av forbauselse. Plutselig flakket bildet - og nå sto alt den rette veien. Forklaringen om "bøyde lysstråler" forvirret meg enda mer, for hvordan gikk det an å bøye lyset?

Det forsto jeg ikke før jeg fikk se et eget apparat med en lampe som var skjult bak forskjellige sjikt. Da forsto jeg det, for nå kunne jeg selv se at lysstrålene bøyd seg. Og siden var det ingenting som forbauset meg lenger.

Magasinene i Potala var stappfulle av vidunderlige statuer, gamle bøker og de skjønneste, religiøse veggmalerier. De ytterst få fra Vesten som har sett noen av dem, synes at de er uanstendige. De forestiller en mannlig og en kvinnelig ånd i tett omfavnelse, men disse bildene er langt fra å være obskøne, og ingen i Tibet ville heller anse dem for å være det. De to nakne skikkelsene som omfavner hverandre skal gi uttrykk for den ekstase som følger med foreningen av kunnskap og rett levnet. Jeg må tilstå at jeg var redselsslagen da jeg første gang så at de kristne tilba en torturert mann som var spikret opp på et kors, og at de hadde det som symbol. Det er synd at vi alle har så lett for å dømme folk i andre land etter våre egne normer.

I århundrer har det strømmet gaver inn til Potala fra forskjellige land, gaver til Dalai Lama. Nesten alle disse gavene var lagret i magasinene, og jeg hadde stor interesse av å finne ut den psykologiske bakgrunnen for at disse tingene var blitt sendt. Det ble en undervisning om motiver. Da jeg hadde gitt uttrykk for mitt syn på saken, leste Mingyar Dondup opp fra en bok, og der to den virkelige årsaken, og hva som hadde skjedd etterpå. Jeg frydet meg, for gang på gang hendte det at han sa:

- Du har helt rett, Lobsang. Du er virkelig flink.

Før vi forlot Potala, besøkte vi de underjordiske gangene.

Jeg fikk vite at jeg bare kunne få se en av dem, resten måtte vente til en senere anledning. Vi tok flakkende fakler med oss og steg forsiktig nedover endeløse trapper og gjennom smale klippe-ganger. Disse grottene og gangene skyldtes et vulkansk utbrudd for uminnelige tider siden. På veggene var det innrisset underlige skikkelser og scener fra et fullstendig fremmed miljø. Jeg var imidlertid mer spent på å se innsjøen, som strakte seg milevis fra enden av en av gangene. Til slutt videt gangen seg ut til en grotte, som ble større og større, og det ble så høyt under taket at lyset fra faklene ikke nådde opp. Hundre skritt lenger fremme stoppet vi ved bredden av en innsjø, med et vann som jeg aldri før hadde sett maken til.

Det var svart og blikkstilte, det var så svart at det nesten virket usynlig, det så mer ut som en bunnløs sjakt enn som en innsjø. Ikke en krusning brøt overflaten, ikke en lyd brøt stillheten. Klippen som vi sto på, var like svart, og den glinset i lyset fra faklene, men borte på en av sidene var det noe som skinte i klippen. Vi gikk bort dit og så at det var en bred gullåre i steinen. Den var femten til tyve fot lang og så bred som fra knærne til halsen min. Heten fra det vulkanske utbruddet hadde smeltet gullet, og etterpå var det rent nedover og størknet som stearinen langs sidene av et lys. Mingyar Dondup brøt stillheten og sa:

- Denne innsjøen strekker seg helt til Tsang-po-elven, 65km borte. For mange, mange år siden var det noen eventyrlystne munker som laget en tømmerflåte og padleårer. De satte fakler på flåten og skjøv den fra bredden. De padlet mil etter mil, og de kom inn i en enda større grotte, der de hverken kunne skimte vegger eller tak. De padlet ivrig og drev av sted, uten i grunnen å vite hvilken retning de skulle ta.

Jeg lyttet og hørte interessert etter, og han fortsatte:

- De var helt fortapt, for de ante ikke hva som var fram og hva som var tilbake. Plutselig tok flåten en overhaling, det kom et vindpust som slukket faklene, så de var i stummende mørke, og det nyttet ikke å bruke padleårene lenger. Strømmen var strid, og nå skjønte de at de var prisgitt vann-demonene. De snurret rundt, og de danset om i strømmen, så de ble både syke og svimle. De klynget seg til repene som holdt stokkene i flåten sammen. Strømmen ble stadig stridere, småbølger skyllet over dem, og de ble våte til skinnet. Farten økte, og de følte at ubarmhjertige krefter trakk dem av sted mot undergangen. Hvor lenge denne ville farten varte, hadde de ingen anelse om.

Det fantes ikke lys, mørket var fullstendig svart, det var mørkere enn det nongang hadde vært oppe på jorden. Det lød en skrapende, knirkende lyd, og samtidig som vannet hvirvlet mot dem, støtte de mot et eller annet. De ble slynget av flåten og havnet i vannet. Noen av dem fikk så vidt tid til å fylle lungene med luft før de ble dradd under. Andre var ikke så heldige. Men like etter så de lys, et grønt og uvirkelig lys. Det ble etter hvert lysere, og mens de drev av sted med strømmen, dukket de plutselig opp i klart solskinn. To av dem klarte å komme seg inn til bredden. De var nesten druknet og var forslått og blødde. De tre andre så de ikke spor etter. I flere timer lå de på bredden, mer døde enn levende. Men omsider reiste en av dem seg og så seg om. Han holdt nesten på å besvime av sjokket. I det fjerne så han Potala. Omkring ham var det grønne enger, der yak-dyr gikk og gresset. Han trodde først at han var død, og at dette var himmelen.

Nå hørte begge fottrinn, og en gjeter stoppet og så på dem. Han hadde sett at vraket av flåten kom drivende, og han ville sikre seg restene. De to munkene prøvde å overbevise ham om at de var munker, for klærne var fullstendig slitt av dem, og han lovte å gå til Potala for å hente folk og bårer, som kunne bringe dem hjem. Siden den dag har ingen prøvd å utforske innsjøen, men det er en kjent sak at det finnes en del små øyer et stykke utenfor rekkevidden av faklene våre. En av dem er blitt undersøkt, og der ble det funnet ting som du senere skal få se.

Jeg syntes at dette var en spennende historie, og jeg ønsket at jeg selv hadde en flåte og kunne utforske innsjøen. Mingyar Dondup leste tankene mine og sa med en liten latter:

- Jo, det kunne være morsomt å utforske innsjøen, men hvorfor ofre legemet på det, når du kan gjøre det i astral form? Når det er gått noen år, Lobsang, vil du være i stand til å utforske stedet sammen med meg, og da vil du kjenne det bedre enn om du drev med strømmen på en flåte. Men foreløpig gjelder det å studere og lære. Vi må studere videre - både du og jeg.

Faklene våre begynte å gå ut, og jeg var redd for at vi ville bli nødt til å famle oss fram gjennom gangene i stummende mørke. Jeg syntes at det var tankeløst av oss at vi ikke hadde tatt med oss reservefakler. Men Mingyar Dondup snudde seg mot klippe-veggen og følte seg fram. Fra en liten nisje hentet han flere fakler og tente dem med den siste gloen fra dem vi hadde hatt med oss.

- Vi har alltid reserver her, Lobsang, sa han. - For ellers kunne det bli vanskelig å finne veien tilbake i mørket. Kom, så går vi.

Vi steg oppover de steile gangene. Det var anstrengende, så vi stoppet flere ganger for å puste, og da betraktet vi samtidig bildene som var innrisset på veggene. Vi forsto ikke stort av dem, for de lot til å være laget av kjemper, og de forestilte underlige gjenstander og redskaper, som gikk over min forstand. Men det lot til at Mingyar Dondup forsto bildene, og han var godt kjent i gangene. Jeg så fram til den dagen jeg kunne undersøke bildene nærmere, for de virket mystiske på meg, og hver gang jeg kom over et mysterium, følte jeg trang til å søke til bunns i det.

Jeg holdt ikke ut å gå år etter år og gjette meg fram når det var mulig å finne en løsning, selv om det var forbundet med fare å finne den. Men Mingyar Dondup forstyrret tankene mine og sa:

- Lobsang! Du går og mumler som en gammel mann. Nå har vi bare noen få trinn igjen, og så er vi oppe i dagslyset. Vi går opp på taket, og gjennom kikkerten kan vi se stedet der munkene kom opp til overflaten.

Da vi sto oppe på taket og så gjennom kikkerten, undret jeg meg på hvorfor vi ikke kunne ri av sted og se nærmere på stedet. Men Mingyar Dondup sa at det ikke var noe å se, ikke mer enn vi så i kikkerten. Utløpet fra innsjøen lå under vannflaten, og det var ingenting som fortalte hvor stedet var, unntagen en gruppe trær, som var plantet der etter ordre fra den daværende inkarnasjon av Dalai Lama.

I "ROSENHEKKEN"

Neste morgen forberedte vi oss i ro og mak på å vende tilbake til Chakpori. Besøket i Potala hadde vært som en ferie for oss.

"Før vi dro av sted, skyndte jeg meg opp på taket for å ta et siste blikk med kikkerten. På taket av Chakpori så jeg en liten lærling som lå på ryggen og leste, og fra tid til annen kastet han småstein ned på de blanke hodene til munkene nede på gårdsplassen. Jeg kunne se det ondskapsfulle fliret i ansiktet når han dukket seg ned, så de forbausede munkene ikke fikk øye på ham. Jeg følte meg litt uvel når jeg tenkte på at Dalai Lama sikkert hadde sett meg gjøre det samme, og jeg lovt meg selv at for fremtiden skulle jeg holde meg på den siden av bygningen som var skjult fra Potala.

Men nå var det på tide å bryte opp. Vi måtte si farvel til lamaene, som hadde gjort hva de kunne for å gjøre det korte oppholdet så hyggelig som mulig for oss. Særlig var vi takknemlige mot Dalai Lamas personlige kokk, som hadde servert oss "indisk mat". Han må ha likt meg, for til avskjed ga han meg en god rett, som jeg ikke var sen om å spise. Mette og fornøyde begynte vi å gå nedover trappene for å vende tilbake til "Jernfjellet". Før vi var kommet halvveis ned, hørte vi rop, og munker som vi traff, pekte bak oss. Vi stoppet, og en andpusten munk styrtet mot oss og leverte en beskjed til Mingyar Dondup.

- Vent på meg her, Lobsang, sa han. - Jeg kommer snart tilbake.

Han snudde og gikk oppover trappen igjen. Jeg så meg om og beundret utsikten, og jeg sto lenge og stirret på mitt tidligere hjem. Da jeg snudde meg bort, holdt jeg på å falle bakover, for jeg så at far kom ridende mot meg. Vi så på hverandre, og jeg så at han åpnet munnen så vidt da han kjente meg igjen. Men til min store sorg gjorde han som om han ikke så meg og red videre.

Jeg stirret på ryggen hans og ropte: "Far!" Men han ensat meg ikke, han red bare videre som om jeg ikke eksisterte. Jeg ble het i øynene og begynte å skjelve, og jeg var redd for at jeg hadde skjemt meg ut offentlig, midt i trappen til selve Potala. Med større selvbeherskelse enn jeg trodde at jeg hadde, rettet jeg ryggen og ga meg til å se utover Lhasa.

En halv times tid senere kom Mingyar Dondup ridende nedover trappen og leiet en annen hest.

- Skynd deg, Lobsang, sa han. - Vi må dra til Sera så fort som mulig, for en av abbedene har vært utsatt for et alvorlig ulykkestilfelle.

Jeg så at det var festet et skrin til hver sal og gjettet at de inneholdt instrumenter og legende urter. Jeg hoppet i salen, og vi red i galopp bortover Lingkor-veien, så pileg rimer og tiggere skvatt til side. Det tok ikke lang tid å nå Sera-klosteret, der munkene ventet på oss. Vi hoppet av hestene, tok med oss hver vår kiste, og en abbed førte oss inn til en gammel mann som lå på ryggen.

Ansiktet var grått som bly, og det så nesten ut som om livet holdt på å ebbe ut. Mingyar Dondup fikk kokende vann og helte noen urter opp i det, og mens jeg rørte i det, undersøkte han den gamle mannen, som hadde falt og fått brudd på hjerneskallen.

Et stykke av benet var trengt inn og trykket på hjernen. Da blandingen var kald nok, vasket vi hodet hans med væsken og steriliserte samtidig hendene våre i en del av den. Mingyar Dondup tok en skarp kniv opp av skrinet og skar et U-formet snitt i hodehuden, helt inn til benet. Det blødde lite, for det ble hindret av urtene. Det ble dryppet mer av væsken på, og så ble huden løsnet fra benet og brettet bakover. Meget varsomt undersøkte Mingyar Dondup bruddstedet og oppdaget at en del av hodebenet var trykket inn. Han dyppet forskjellige instrumenter i en skål med desinfiserende væske før han begynte, og tok opp to sølvpinner, som var flate i enden og hadde takker i den flate enden. Med den aller største forsiktighet fikk han den ene pinnen inn under det løse benstykket, løftet det varsomt på plass og holdt det slik med begge pinnene.

- Hold skålen med instrumentene, Lobsang, sa han.

Jeg holdt skålen slik at han kunne ta det han trengte, og han tok en liten sølvnagle, nesten som en liten trekantet kile. Han trykket den inn mellom

hodebenet og det løse benstykket, som nå var løftet litt opp. Så trykket han det forsiktig på plass, så overflaten var helt jevn.

- Det vil gro sammen, sa han. - Og sølv er et edelt metall, så det vil ikke sjenere.

Han vasket grundig med den desinfiserende væsken og brettet hudlappen på plass igjen. Så sydde han snittet igjen med kokt hestetagl, smurte en urtesalve utenpå og forbandt hodet med kokte tøystrimler.

Den gamle abbeden kom seg merkbart da trykket på hjernen var fjernet. Vi stablet opp puter, så han ble liggende i en halv-veis oppreist stilling. Deretter kokte jeg instrumentene, tørket dem med desinfisert tøy og pakket alt omhyggelig ned i de to skrinene. Da jeg til slutt vasket hendene, åpnet den gamle mannen øynene og smilte til Mingyar Dondup, som bøyde seg over ham.

- Jeg visste at bare du kunne redde meg sa han. - Og derfor sendte jeg bud etter deg. Min oppgave er ennå ikke endt, så jeg er ikke rede til å forlate legemet.

- Du vil bli frisk igjen. svarte Mingyar Dondup.

- Du vil bare få en ubehagelig hodepine noen få dager. og når den har gitt seg, kan du ta fatt på ditt vanlige arbeid igjen. Men de første nettene må noen våke over deg og hindre at du legger deg ned på ryggen. Etter tre-fire dager vil du være helt i orden igjen.

Jeg hadde gått bort til vinduet og stirret ut. Det var ganske interessant å se hvordan forholdene var i et annet kloster. Mingyar Dondup kom bort til meg og sa:

- Du var flink, Lobsang, sa han. - Vi kommer til å samarbeide godt. Men nå vil jeg vise deg om i dette klosteret, for det er helt forskjellig fra vårt.

Vi forlot den gamle abbeden og lot en lama sitte og våke over ham. Så gikk vi ut i korridoren. Der var ikke så rent som i Chakpori, og det var heller ikke så streng disiplin. Munkene så ut til å komme og gå som de lystet. Templene var ikke i så god stand som våre, og røkelscsduften var beskere. Flokker av gutter lekte på gårdsplassene - i Chakpori ville de blitt satt til hardt arbeid. Bønnehjulene ble nesten ikke brukt - bare hist og her satt en gammel munk og dreide på sitt. I det hele tatt savnet jeg orden, renslighet og disiplin.

- Nå, Lobsang, sa Mingyar Dondup. - Kunne du ha lyst til å være her og ha det makelig?

- Nei, det ville jeg ikke, svarte jeg. - De virker jo som en flokk med villmenn.

- Det er syv tusen av dem, sa han og smilte. - Da er det alltid noen få bråkmakere som setter det store flertall av stillferdige i vanry.

- Det kan så være, svarte jeg. - Visstnok kaller de stedet "Rosenhekken", men det navnet ville ikke jeg bruke.

- Jeg tror nesten at du kunne påta deg å innføre disiplin her, sa han med et smil. - Jeg tror at du kunne klare det på egenhånd. I virkeligheten hadde vårt kloster den strengeste disiplin av alle. I de fleste andre var det temmelig slapt, så hvis munkene hadde lyst til å dovne seg, ble det ikke sagt noe til dem av den grunn. Sera-klosteret eller "Rosenhekken", som det ble kalt, lå 5 km fra Potala og var et av de klostrene som gikk under navn av "De tre setene". Drebung var det største av dem, med ikke mindre enn ti tusen munker. Sera kommer som nummer to med syv tusen fem hundre, mens Ganden er det minste med bare seks tusen munker. Hvert av dem er som en fullstendig by med gater, skoler, templer og alle de andre vanlige bygningene i en by. I gatene patroljerte politimunker fra Kham. Nå er det uten tvil kommunistiske soldater som patroljerer der. Chakpori var et lite samfunn, men meget betydningsfullt. Som "Legekunstens tempel" var det hovedsetet for legeutdannelsen, og det var godt representert i ministerrådet.

I Chakpori fikk vi lære hva jeg vil kalle judo. Det er det nærmeste ord jeg kan finne, for den tibetanske betegnelsen "Sung- thru kyøm-pa tü de-po le-pa-po" lar seg ikke oversette. Judo er bare en meget elementær form for vårt system. En får ikke trening i dette i alle klostrene, men i Chakpori lærte vi det

for å få selvkontroll, for å kunne gjøre andre bevisstløse når de skulle behandles av legen, og for å kunne forsvare oss når vi var på reiser i råere deler av landet. For som lege-lamaer var vi stadig på reiser.

Gamle Tzu hadde lært meg kunsten, og han var kanskje den dyktigste i hele Tibet. Han hadde lært meg alt det han kunne - og han hadde gitt meg en grundig undervisning. De fleste menn og gutter kjenner de mest elementære grepene og takene, men jeg hadde kjent dem siden jeg var fire år gammel. Vi mener at denne ferdigheten skal brukes til selvforsvar og selvkontroll, og ikke for å delta i konkurranser og sette rekorder. Vi er av den oppfatning at en sterk mann har råd til å være saktmodig, mens den svake og usikre brauter og skryter.

Vi brukte som nevnt judo for å gjøre pasientene bevisstløse når vi for eksempel satte sammen brukne ben eller trakk ut tenner. Det var ingen smerte og ingen fare ved det. En mann kan bli gjort bevisstløs før han selv er klar over det, og han kan bli kalt tilbake til bevissthet etter en time eller to uten å ha noe ubehag av det. Merkelig nok vil en mann som blir gjort bevisstløs midt i en setning, fullføre setningen med det samme han våkner igjen. For å unngå misbruk ble denne formen for "bedøvelse" og likeså hypnose bare lært til dem som etter strenge prøver viste seg å ha karakterstyrke nok.

Et kloster i Tibet er ikke bare et sted der folk lever for å dyrke sin religion. Det er en selvstyrt by med alle de vanlige institusjonene. Vi hadde teater, der vi kunne se både religiøse og andre stykker. Der var musikanter, som kunne underholde oss og vise at de var dyktigere enn andre steder. Munker som hadde penger, kunne kjøpe mat, klær, luksus og bøker i butikkene. De som ville spare, kunne sette pengene inn i noe som tilsvarer en bank. I alle samfunn over hele jorden finnes det alltid noen som bryter lovene. Hos oss ble de arrestert av politi-munkene og stilt for retten, der de fikk en rettferdig dom. Hvis de ble kjent skyldige, måtte de sone dommen i kloster-fengselet. Det var skoler for ethvert ånds trinn, og intelligente gutter ble hjulpet fram. Men i alle andre klostre enn Chakpori fikk de dovre lov til å sove eller drømme seg gjennom livet. Vi mener at vi ikke kan påvirke en annens livsvei. Han må selv velge sin vei og utvikle seg videre i neste inkarnasjon. I Chakpori var forholdene annerledes. Hvis noen ikke gjorde fremskritt, ble de tvunget til å forlate klosteret og søke seg et tilfluktsted der disiplinen ikke var så streng.

Syke munkes fikk en god behandling. Vi hadde hospitaler i klostrene, og de syke ble behandlet av munkes som var utdannet både som medisineres og kirurger. I mer alvorlige tilfelle ble de syke behandlet av spesialister, som for eksempel Mingyar Dondup.

I Vesten har jeg ofte fått en god latter når jeg hører slike røverhistorier som at vi tibetanere tror at mannen har hjertet på venstre side og kvinnen på høyre. Vi dissekerte nok av døde legemer til å lære de faktiske forhold å kjenne. Jeg har også moret meg over "disse skitne tibetanerne, som er gjennomsyret av veneriske sykdommer". De som skriver den slags, har vel aldri besøkt de bekvemme stedene i England og Amerika, der borgerne blir tilbudt "gratis og konfidensiell behandling". Vi er skitne, for enkelte av våre kvinner pudrer seg med et slags stoff i ansiktet, og markerer leppene for å gjøre dem tydeligere. Enkelte bruker et annet stoff i håret for å gjøre det glansfullt eller få det til å skifte farge. Det er også dem som napper ut øyehårene og farger neglene. Alt dette er sikre tegn på at kvinnene i Tibet er "skitne og fordervede".

Men la meg komme tilbake til klostresamfunnet. Det kom ofte besøkende, enten kjøpmenn eller munkes. De tok inn på klosterhotellet, og de betalte for oppholdet.

Ikke alle munkene levde i sølibat. Enkelte mente at den "lykksalige ugifte stand" ikke ga dem den rette sinnsstemning til meditasjoner. De fikk anledning til å gifte seg og sluttet seg til "rød-hatt"-munkene. Men "gulhatt"-munkene levde i sølibat, og de var i flertall, og de var den herskende klasse i det religiøse liv.

I ”gifte” klostre arbeidet munkene og nonnene side om side i et velordnet samfunn, og som regel var ikke atmosfæren der så barsk som i de rene mannssamfunnene.

Enkelte klostre har sine egne trykkerier og trykker selv sine bøker. Som regel lager de også papiret selv. Det siste er ikke noe sunt arbeid, for en del av de barktrevlene som blir brukt til papir, er meget giftige. Visstnok hindrer det insekter i å ødelegge det tibetanske papiret, men det har en uheldig innflytelse på munkene, og de som arbeider med fremstillingen av papiret, klager stadig over alvorlig hodepine og det som verre er. I Tibet bruker vi ikke typer av metall. Sidene blir tegnet på treplater, og alt unntagen selve skrifttegnene blir skåret bort, slik at typene står meget høyere enn resten av platen. Noen av platene kan være tre fot brede og atten tommer lange, og detaljene er meget innviklede. Hvis det finnes den minste feil, blir platen kassert.

Tibetanske boksider er ikke som sidene i denne boken, som er lenger enn de er brede. Vi bruker korte og brede sider, og bøkene er alltid uinnbundet. Alle de løse bladene blir oppbevart mellom utskårne trepermer. Under trykningen blir treplatene lagt flate. En munk fører en rull med svart over typene og sørger for at platen blir helt jevnt svartet. En annen munk legger et ark papir over, og en tredje fører en tung rull over det og presser det godt ned. En fjerde løfter opp den trykte siden og rekker den til en læregutt, som legger den til side. I Chakpori hadde vi utskårne trykkplater som var seks ganger fire fot, og de hadde illustrasjoner av det menneskelige legeme og de forskjellige organene. Med disse platene trykte vi plansjer, som vi siden fargela. På samme måte laget vi astrologiske kart. Plansjene med horoskoper var gjerne to fot i firkant. De besto som regel av himmellegemenes stilling ved vedkommendes unnfangelse og fødsel. I de åpne rommene på plansjene førte vi inn forskjellige data, som vi meget omhyggelig utarbeidet etter de matematiske tabellene våre.

Da vi hadde fått sett oss om i ”Rosenhekken” og funnet at alt var bedre hos oss selv, vendte vi tilbake for å se til den gamle abbeden. I løpet av de to timene vi var borte, hadde han kommet seg betydelig og kunne nå ta del i det som skjedde rundt ham. Han var meget takknemlig mot Mingyar Dondup og la ikke skjul på det. Mingyar Dondup nikket og sa:

- Nå er vi nødt til å gå, men her har du en del pulveriserte urter. Jeg skal gi beskjed til den lamaen som våker over deg, hvordan han skal bruke dem.

Han rakte ham tre små lærposer fra en av kistene, tre små poser som betydde liv og ikke død for den gamle mannen.

En munk sto med to friske ponnier til oss. De hadde fått mat og hvile, og var klar til galopp igjen. Men det hadde ikke jeg lyst til. Og heldigvis for meg ville også Mingyar Dondup ri i luntetrav. ”Rosenhekken” lå omkring fire tusen skritt fra den nærmeste delen av Lingkhor-veien, og jeg ville helst ikke ri forbi mitt tidligere hjem. Mingyar Dondup gjettet tankene mine og sa:

- Vi krysser veien ved Kjøpmanns-gaten. Vi har ikke noe hastverk, og i morgen er det en ny dag som vi ennå ikke kjenner.

Jeg var betatt ved synet av butikkene til de kinesiske kjøpmennene, og jeg hørte hvordan stemmene deres skingret når de kjeklet og prutet om prisene. På den andre siden av gaten sto en chorten og symboliserte ”Jegets udødelighet”, og bak den løftet et skinnende tempel seg, og munkene fra Shede Compa strømmet inn. Vi red videre og kom gjennom et virvar av hus, som lå tett i tett, som om de søkte beskyttelse i skyggen av Jo-Kang.

- Siste gang jeg var her, var jeg en fri mann, tenkte jeg. - Da ble jeg ikke utdannet til munk. Jeg skulle ønske at alt var en drøm, og at jeg snart våknet.

Vi red videre bortover veien og snudde til høyre for å krysse Turkis-broen. Da vendte Mingyar Dondup seg mot meg og sa:

- Jaså? Har du fremdeles liten lyst til å bli munk? Jeg kan forsikre deg om at du ikke vil angre på det. I slutten av neste uke skal vi ta den årlige utflukten til høylandet for å samle urter, men denne gangen vil jeg ikke at du skal bli med. I stedet skal du studere sammen med meg, slik at du kan ta graden som trappa når du blir tolv år. Jeg har imidlertid planlagt en ny ekspedisjon til høylandet for å samle noen meget sjeldne urter, og da skal du bli med.

Vi var nettopp kommet ut av landsbyen Shø og nærmet oss Pargo Kaling, den vestlige porten til Lhasa-sletten. En tigger krøp sammen ved muren.

- Ærverdige, hellige lege-lama. Ikke helbred meg, for da vil jeg miste levebrødet, sa han.

Mingyar Dondup så litt trist ut da vi red gjennom porten, som hadde form som en chorten.

- Vi har så mange tiggere, Lobsang, sa han. - Og det er helt unødvendig. Det er de som gir oss et dårlig rykte i utlandet. I India og China, som jeg besøkte sammen med "Den innerste", snakket folk om tiggerne i Lhasa, uten å være klar over at noen av dem var velstående. Men kanskje vil de bli satt i arbeid når profetien om "Jern-tigerens" år går i oppfyllelse. (dvs.1950, da kina-kommunistene gjorde invasjon i Tibet.) Du og Jeg vil ikke oppleve det Lobsang. Du vil være i fremmede land. Jeg vil være vendt tilbake til de himmelske marker.

Det gjorde meg meget trist å høre at min elskede lama skulle forlate meg, forlate dette liv. Jeg var ikke den gang klar over at livet på jorden bare var en illusjon, en prøve, en skole. Den gang - visste jeg heller ikke hvordan menneskene oppførte seg mot dem som var ramt av motgang og ulykker. Det vet jeg nå.

Vi tok av til venstre fra Lingkhor-veien, passerte Kundu Ling, og tok fatt på turen oppover "Jernfjellet". Jeg ble aldri trett av å beundre de fargelagte, utskårne relieffene på den ene siden av fjellet. Hele klippen var dekket med utskjæringer og malerier av guddommer.

Men det var allerede blitt langt på dag, så vi hadde liten tid til rådighet. Da vi red oppover, tenkte jeg på urtesamlerne. Hvert år reiste en flokk munk fra Chakpori opp i fjellene, samlet urter, tørket dem og pakket dem i lufttette poser. Her oppe i fjellene hadde naturen sitt store lager av legemidler. Meget få mennesker hadde vært oppe i høylandet, der det kunne skje så underlige ting at en ikke kan snakke om det. Jeg fikk heller gi avkall på turen i år, og jeg ville studere så flittig at Mingyar Dondup fant meg verdig til å bli med på den ekspedisjonen som han hadde planlagt. Astrologene hadde forutsagt at jeg ville bestå prøven første gang jeg gikk

opp til eksamen, men jeg visste likevel at jeg måtte henge i, for forutsigelsen sa også at jeg måtte arbeide hardt. Jeg var allerede kommet på samme utviklingstrinn som en attenåring, for jeg hadde alltid vært sammen med folk som var eldre enn jeg selv, og jeg hadde vært nødt til å klare meg alene.

TIBETANSK TRO

(side 110 i den norske utg. fra-56.)

"Det kan kanskje være av interesse å høre litt om vårt livssyn. Vår religion er en form for buddhisme, men den har ikke noe eget navn som lar seg oversette. Vi omtaler den som "religionen", og tilhengerne kaller vi "innvidde". De som har en annen tro kaller vi "uinnvidde". Den nærmeste betegnelse er "lamaisme", og den er allerede kjent i Vesten. Den skiller seg fra buddhismen ved at vår religion bygger på håpet og troen på fremtiden. Vi mener at buddhismen er negativ, for den gir intet håp.

Mange lærde folk har kommet med lærde utredninger om vår religion. Mange av dem har fordømt oss fordi de var blindet av sin egen tro og av den grunn ikke kunne bedømme oss ut fra et annet synspunkt. Enkelte har endog kalt oss "sataniske", fordi vårt syn har vært fremmed for dem. Mange av disse forfatterne har bygd sine standpunkter på det de har hørt eller det andre har skrevet. Det er mulig at noen av dem har studert vår tro noen dager og så har følt seg kompetente til å vite alt, til å skrive bøker om emnet, og til å forklare det som de største vismenn trenger et helt liv for å sette seg inn i.

Tenk Dem at en buddhist eller en hindu bladde en times tid eller to i en kristen bibel og prøvde å forklare alle de dunkle punktene i kristendommen. Ingen av dem som har skrevet om lamaismen, har levd som munk i et kloster fra sin tidligste barndom og studert de hellige skriftene. Disse skriftene er hellige, hellige fordi de ikke er anvendelige for dem som ønsker en hurtig, billig og lettvinnt frelse. De som ønsker den trøst som kan ligge i enkelte ritualer eller enkelte former for selv-hypnose, kan få den hvis den vil være til noen hjelp for dem. Dette har ikke noe med den indre sannhet å gjøre, men er et barnslig selvbedrag. For enkelte kan det være beroligende å innbille seg at når de har begått synd etter synd og samvittigheten plager dem for sterkt, kan de gi en gave til nærmeste tempel, og så vil gudene føle seg så takknemlige at de tilgir synderen øyeblikkelig. Siden kan han bare synde videre på ny

Der er en Gud, et høyere vesen. Spiller det noen rolle hva vi kaller ham? Gud er et faktum.

Tibetanere som har studert Buddhas sanne lære, ber aldri om nåde eller om fordeler, men bare om å bli vist rettferdighet av menneskene. Et høyere vesen, som er grunnlaget for rettferdigheten, kan ikke vise nåde mot én og ikke mot en annen, for det ville være å fornekte selve rettferdigheten. Å be om nåde eller fordeler og love gull og røkelse hvis bønnen blir hørt, er det samme som å hevde at frelsen er oppnåelig for den som byr høyest, at Gud mangler penger og lar seg kjøpe.

bilde av den tib.txt av "om mani...";

Mennesker kan vise nåde mot hverandre, men de gjør det sjelden. Det høyeste vesen kan bare vise rettferdighet. Vi er udødelige sjeler. Vår bønn "Om mani pad-me Hum" blir ofte ordrett oversatt med "Vær hilset, juvel i lotusen". **Vi som er kommet litt lenger, vet at den virkelige mening er "Vær hilset, menneskets over-jeg".**

Der er ingen død. Som en tar av seg klærne når dagen er slutt, tar sjelen av seg legemet, når legemet sover. Som en kasserer klærne når de er utslitt,

kasserer sjelen legemet når det er utslitt eller ødelagt. Død er fødsel. Død vil bare si å bli født i et annet eksistens-plan. Mennesket, eller menneskesjelen, er evig. Legemet er bare den drakten sjelen tar på seg, og den velger den drakten som passer til den oppgaven den har på jorden. Det utvendige hylster spiller ingen rolle. Det er sjelen det kommer an på. En stor profet kan komme i skikkelse som en fattig mann - og desto bedre kan han dømme om menneskenes barmhjertighet mot hverandre - mens en fattig som har syndet i sitt tidligere liv, kan bli født som en rik mann, for å se om han kommer til å begå de samme feil når det ikke er fattigdommen som driver ham.

Vi kaller det "livshjulet" å bli født, leve en tid på jorden, dø, vende tilbake til åndelig tilstand, og når tiden er inne, bli født på ny i forskjellige kår og forhold. En mann kan lide meget i ett liv, men det betyr ikke nødvendigvis at han har vært ond i et tidligere liv, det kan være den beste og hurtigste måten å lære visse ting på. Egen erfaring er en bedre læremester enn andres ord. En som begår selvmord, kan bli gjenfødt for å leve resten av de årene han hadde igjen, men det vil ikke si at alle som dør som barn eller ungdommer, har begått selvmord i et tidligere liv. Alle er underkastet livshjulet, tiggere og konger, menn og kvinner, fargede og hvite. Livshjulet er bare et symbol på livets gang, men det forklarer forholdet for dem som ikke har tid til å ofre et langt studium på saken. Tibetansk tro lar seg ikke forklare med en paragraf eller to. Kan-gyur, eller de tibetanske skriftene, består av over hundre bøker, og selv der blir ikke alt forklart. I avsidesliggende klostre finnes det skjult mange bøker som bare de innvidde får se.

I århundrer har menneskene i Østen hatt kjennskap til de forskjellige okkulte krefter og lover, og vet at de er helt naturlige. Istedenfor å forsøke å bortforklare slike krefter, fordi de ikke lar seg veie eller prøve med syrer og av den grunn ikke eksisterer, har vitenskapsmenn og granskere i Østen lagt an på å øke sitt herredømme over disse naturlovene. Selve teknikken ved clairvoyance interesserer oss for eksempel ikke, men det gjør derimot resultatene. Enkelte mennesker tror ikke på clairvoyance. De ligner på dem som er født blinde og påstår at det er umulig å se, fordi de selv ikke har erfaring i det og fordi de ikke kan forstå at en gjenstand på litt avstand lar seg se, når en ikke kan ta og føle på den.

Mennesker har aura, en farget kontur som omgir kroppen, og ved hjelp av styrken av disse fargene kan den som har erfaring i det, bedømme en manns helbred, ærlighet og utviklingsgrad. Denne auraen er en utstråling av den indre livskraften, jeget eller sjelen. Rundt hodet er der en nimbus eller glorie, som også er en del av kraften. Ved døden slukner auraen når sjelen forlater legemet på sin vei til neste form for eksistens. Den blir et "gjenferd". Den driver litt omkring, kanskje en smule forvirret av det plutselige sjokket etter å være frigjort fra legemet. Det er mulig at den ikke er helt klar over hva som har skjedd. Det er av den grunn lamaene er til stede hos de døende og forklarer dem de forskjellige stadiene de kommer til å gjennomgå. Hvis en forsømmer dette, kan sjelen bli jordbundet av kjødets lyst. Det er prestenes oppgave å løse disse båndene.

Med hyppige mellomrom holder vi messer for å lede sjelene. Tibetanere er ikke redd døden, men vi tror at det er lettere å passere fra dette liv til det neste hvis vi tar visse forholdsregler. Det er nødvendig å følge klart avgrensede stier og la tankene gå i en bestemt retning. Messen blir holdt i tempelet med omkring tre hundre munk til stede. Midt i tempelet sitter som regel fem telepatiske lamaer i en sirkel, ansikt til ansikt. Mens munkene synger under ledelse av en abbed, prøver lamaene å opprettholde en telepatisk kontakt med de nødstedte sjelene. En oversettelse av en tibetansk bønn kan aldri bli helt korrekt, men dette er et forsøk:

"Hør røsten fra våre sjeler, alle dere som vandrer uten fører i grenselandet. De levende og de døde lever i hver sin verden. Hvor kan deres ansikter bli sett

og deres stemmer hørt? Den første røkelsespinnen blir tent for å be om at en vandrende sjel må bli ledet.

Hør røsten fra våre sjeler, alle dere som vandrer omkring uten fører. Fjellene løfter seg mot himmelen, men ikke en lyd er å høre. Vannene kruses av en mild bris, og blomstene er ennå ikke visnet. Ingen fugler flyr mot dere, for de hverken ser eller føler dere. Den andre røkelsespinnen blir tent for å be om at en vandrende sjel må bli ledet.

Hør røsten fra våre sjeler, alle dere som vandrer. Denne verden er en illusjon. Livet er bare en drøm. Alle som er født, må dø. Bare Buddhas vei fører til evig liv. Den tredje røkelsespinnen blir tent for å be om at en vandrende sjel må bli ledet.

Vi tror fullt og fast at vi blir gjenfødt gang på gang. Men ikke bare på denne kloden. Det finnes millioner av verdener, og vi tror at de fleste av dem er bebodd. Beboerne der kan ha en ganske annen form enn den vi kjenner, og de kan stå meget høyere enn oss. Vi i Tibet har aldri hevdet at mennesket er det høyeste og edleste trinn i utviklingen. Vi tror at en meget høyere livsform kan finnes andre steder, og der blir det ikke sluppet atombomber.

Det har vært skrevet meget om hevingen, levitasjonen. Den er mulig, det har jeg ofte selv sett, men den krever stor øvelse. Det finnes ingen virkelig grunn til å benytte levitasjon, all den stund vi har en meget enklere metode. *Astral-reiser er lettere og sikrere.* De fleste lamaer praktiserer denne kunsten, og alle som vil ofre litt tålmodighet på å lære den, kan med stort utbytte hengi seg til den.

I alle våre våkne timer her på jorden er vår sjel bundet til vårt fysiske legeme, og hvis en ikke har lært seg opp til det, er det umulig å skille dem. ***Når vi sover, er det bare det fysiske legemet som trenger hvile.*** Sjelen frigjør seg og går som regel til åndens rike, på noenlunde samme måte som et barn vender hjem fra skolen.

Sjel og legeme er bundet sammen av en "sølvstreng", som har ubegrenset evne til å tøy seg ut. Kroppen er i live så lenge denne strengen er ubrutt. Ved døden blir den slitt over samtidig som sjelen blir født til et nytt liv i en åndelig verden, akkurat som når navlestrengen blir skåret over for å skille mor og barn. For et barn er fødselen det samme som å dø fra det beskyttede livet det har ført inne i moren. For sjelen er døden det samme som å bli født på ny til en friere åndsverden.

Så lenge "sølvstrengen" er ubrutt, kan sjelen bare flakke fritt om mens legemet sover - hvis en da ikke har lært seg til å skille dem. ***Omflakkingen av sjelen fører til drømmer, som forplanter seg som inntrykk gjennom "sølvstrengen". Når hjernen mottar disse inntrykkene, "rasjonaliserer" den dem til å bli overensstemmende med vedkommendes egen tro.***

I åndens rike eksisterer ikke tid - tiden er bare et fysisk begrep - og av den grunn har en følelsen av at lange og innviklede drømmer skjer i løpet av en brøkdel av et sekund. Sannsynligvis har de fleste hatt drømmer der de har møtt og snakket med folk som kanskje har befunnet seg på den andre siden av verdenshavet. De har kanskje fått en beskjed, og når de våkner, har de som regel et sterkt inntrykk av at det var noe de skulle huske. En drømmer hyppig at en møter en venn eller slektning som er bortreist, og en blir ikke det minste forbauset hvis en hører fra ham kort etter. De som ikke er blitt trent til det, får ofte et helt fordreid erindringsbilde av drømmen, og de husker den bare som ulogisk eller som et mareritt.

I Tibet reiser vi meget ved hjelp av astral-projeksjon - ikke ved levitasjon - og vi har hele tiden den fulle kontroll. Vi lar jeg'et forlate det fysiske legemet, selv om vi fremdeles holder forbindelsen ved like gjennom "sølvstrengen". En kan reise hvor en vil, like fort som en kan tenke. De fleste mennesker har evnen til å foreta astral-reiser. Mange har virkelig begitt seg i vei, men de har manglet øvelsen, så det har endt med et sjokk. De fleste har vel følt hva det vil si å bli

uventet vekket av et plutselig rykk i det samme de er sovnet inn. Det er en enda verre følelse hvis en har foretatt en astral-reise og holder på å vende tilbake. Astral-legemet svever mange fot over kroppen, som en ballong i enden av en snor. Et eller annet, kanskje en ytre lyd, kan få astral-legemet til å vende tilbake til kroppen i et altfor hurtig tempo. Kroppen våkner plutselig, og en har en fryktelig følelse av at en har styrtet utfor en klippe og våknet i samme øyeblikk.

Astral-reiser under full kontroll og mens en er ved full bevissthet, kan nesten hvem som helst foreta. Det krever øvelse, fremfor alt til å begynne med, og det krever ro og ensomhet, så en kan være alene uten frykt for å bli forstyrret. Dette er ikke en lærebok i metafysikk, så jeg kommer ikke til å gi råd og vink om astral-reiser. Jeg vil bare si at det kan bli en uhyggelig opplevelse hvis en ikke har hatt en dyktig lærer.

Det er ikke akkurat farlig, men en kan risikere alvorlige sjokk og sjelelige forstyrrelser hvis astral-legemet forlater eller vender tilbake til det fysiske legemet uten plan eller i det rette øyeblikk. Folk med svakt hjerte bør aldri gi seg i kast med astral-reiser. Det er ikke noen fare ved selve reisene, men det er stor fare for dem som har svakt hjerte hvis en fremmed kommer inn i værelset og forstyrrer kroppen eller "sølvstrengen". Sjøkket kan bli skjebnesvangert og føre til at jeg'et må gjenfødtes for å fullføre sin livsvei før det kan fortsette i neste utviklingstrinn.

Vi tibetanere tror at før "Syndefallet" hadde alle mennesker evnen til å foreta astral-reiser, og også til clairvoyance, telepati og levitasjon. Vi tror at Syndefallet besto i at mennesket misbrukte sine okkulte evner og brukte dem til å tjene sine egne interesser istedenfor å benytte dem til beste for menneskeheten som helhet. I menneskenes første tid på jorden kunne alle stå i forbindelse med hverandre ved hjelp av telepati. Vi tror at de forskjellige stammene hadde hvert sitt språk, som de brukte seg imellom, men det telepatiske språket var ens for alle, for det besto ikke av ord, men av tanker, som ble forstått av alle uansett språk. Da evnen til telepati gikk tapt på grunn av misbruk -fikk vi Babel." (=forvirring/spåklige misforståelser, rø-anm.)

Vi har ingen sabbat eller søndag, men helligdager på den åttende og femtende dag i måneden. Da har vi spesielle guds- tjenester, og på disse dagene er alt vanlig arbeid forbudt. Vi har årlige høytider, som etter det jeg har hørt, stort sett faller sammen med de kristnes, men jeg kjenner så lite til de siste, at jeg ikke kan uttale meg nærmere. Våre er:

I den første måned av året, som noenlunde faller sammen med februar, feirer vi fra den første til den tredje Logsar. I den vestlige verden vil det bli kalt nyttår. Da har vi store idrettsleker så vel som religiøse festligheter. Vår største høytid i hele året blir feiret fra den fjerde til den femtende dag, og den blir kalt "bønn- fallelsestiden". Vi kaller den Mon-lam. Det er vår største geistlige og verdslige fest. På den femtende dag i samme måned feirer vi årsdagen for Buddhas unnfangelse. Da blir det ikke holdt idrettsleker, bare religiøse takksigelser. For å avslutte måneden har vi den syv og tyvende en festlighet som er delvis religiøs og delvis mytisk. Da bæres den hellige dolk i prosesjon. Dermed er den første måneden av året ferdig.

Neste måned, som tilsvarende mars, er helt fri for seremonier.

Men den ni og tyvende har vi "jakten på og utdrivelsen av onde ånder". I neste måned, april, har vi også få høytider. Men den femtende har vi årsdagen for "åpenbaringen".

Den åttende dag i den fjerde måneden, mai etter den vesterlandske kalender, feirer vi årsdagen for Buddhas avskjed med verden. Så vidt jeg kan forstå, er dette noe i likhet med den kristne fastetid. Vi måtte leve enda strengere i denne tiden. Den femtende var det årsdagen for Buddhas død. Vi betraktet den som årsdagen for alle som hadde forlatt dette liv. Vi kan kalle den

”Alle sjeles dag”. Den dagen brente vi røkelsespinner for sjelene til alle dem som flakket omkring og ennå var jordbundet.

Som en vil forstå, var dette de viktigste høytidsdagene våre.

Vi hadde mange som var mindre viktige, og til dem var det også knyttet visse seremonier, men ingen av dem var av så stor betydning at jeg vil komme nærmere inn på dem her.

På den femte dag i juni måtte vi som var lege-lamaer, delta i spesielle messer i andre klostre. Da holdt vi takkegudstjenester for lege-munkenes virksomhet, og denne institusjonen var grunnlagt av Buddha.

Årsdagen for Buddhas fødsel ble feiret på den fjerde dag i den sjette måned, det vil si juli. Da feiret vi også den første kunngjøring av budene.

Høstfesten var på den åttende dag i den åttende måned, oktober. På grunn av at Tibet er et tørt land, meget tørt, er vi mer avhengige av elvene enn noen andre land. Det regner lite i Tibet, så vi slo høstfesten sammen med vann festen, for uten vann i elvene ville det ikke bli noen grøde på jorden.

Den to og tyvende i den niende måned, november, feiret vi årsdagen for Buddhas mirakuløse nedstigning fra himmelen. Og neste måned, den tiende, feiret vi lampefesten på den fem og tyvende dagen.

De siste religiøse festlighetene i året ble feiret den ni og tyvende og tredevte dag i den tolvte måned, noe som tilsvarende skillet mellom januar og februar etter den vestlige kalenderen. Da tok vi avskjed med det gamle året og forberedte oss på et nytt.

Vår kalender er meget forskjellig fra den vestlige. Vi deler den inn i perioder på seksti år, og årene har navn etter tolv dyr og fem elementer i forskjellige kombinasjoner. Nyttår er i februar. Her er kalenderen for den nåværende periode, (husk han skrev dette for mer enn 50 år siden.rø-anm) som begynte i 1927:

1927 Ild-haren
1928 Jord-dragen
1929 Jord-slangen
1930 Jern-hesten
1931 Jern-fåret
1932 Vann-åpen
1933 Vann-fuglen
1934 Skog-hunden
1935 Skog-svinet
1936 Ild-musen
1937 Ild-oksen
1938 Jord-tigern
1939 Jord-haren
1940 Jern-dragen
1941 Jern-slangen
1942 Vann-hesten
1943 Vann-fåret
1944 Skog-åpen
1945 Skog-fuglen
1946 Ild-hunden
1947 Ild-svinet
1948 Jord-musen
1949 Jord-oksen
1950 Jern-tigern
1951 Jern-haren
1952 Vann-dragen
1953 Vann-slangen
1954 Skog-hesten

1955 Skog-fåret
1956 Ild-apen
1957 Ild-fuglen
1958 Jord-hunden
1959 Jord-svinet
1960 Jern-musen
1961 Jern-oksen
og så videre.

Det er en del av vår tro at alt som vil skje i fremtiden, kan forutsies. For oss er spådommer av enhver art vitenskapelige og pålitelige. Vi tror på astrologi. For oss er "astrologisk innflytelse" bare kosmiske stråler, som blir "farget" eller endret av egenskapene til det legemet som reflekterer dem til jorden.

Alle er enige om at den som har et fotografiapparat, kan ta et bilde av hva som helst i dagslys. Men ved å plassere forskjellige sorter filter foran linsen, kan en skape visse effekter på det ferdige bildet. Vi kan oppnå ortokromatiske, pankromatiske og infrarøde effekter, for bare å nevne de tre viktigste. ***På samme måte blir folk påvirket av den kosmiske utstrålingen, som rammer deres egen kjemiske og elektriske personlighet.***

Buddha sier: "Stjernetydning og astrologi, varsler om godt og ondt, forutsigelse av lykkelige og sørgelige hendelser, alt dette er forbudt." Men en senere bestemmelse i våre hellige skrifter sier:

"Den evnen som naturen har gitt noen få, har de lov til å bruke, hvis den har kostet dem smerter og lidelser. Ingen psykisk kraft må bli benyttet for personlig vinnings skyld, for verdslige ambisjoners skyld eller for å bevise at slike krefter eksisterer. Bare på den måten kan en beskytte dem som ikke har slike krefter."

Det hadde kostet meg smerte å få det tredje øye åpnet, og det hadde økt de medfødte evnene jeg hadde. Men dette vil jeg komme tilbake til senere. Her mener jeg imidlertid at det er på sin plass å si mer om astrologi, og nevne tre fremtredende engelskmenn som har fått se en astrologisk profeti holde stikk.

Siden 1027 er alle viktige beslutninger i Tibet tatt med bistand fra astrologien. Da britene i 1904 gjorde invasjon i mitt fedre-land, var dette allerede blitt nøyaktig forutsagt. På neste side er denne profetien gjengitt på tibetansk språk. Den lyder i oversettelse:

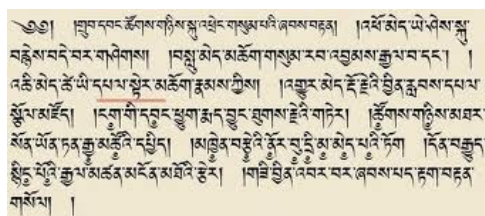
"I Skog-dragens år. I den første del av året vil Dalai Lama være beskyttet, etterpå strømmer stridende og kjempende røvere inn. Der er mange fiender, våpnene vil skape sorg og ulykker, og folket vil kjempe. I slutten av året vil en fredsmegler få en ende på krigen." Dette var skrevet før året 1850, og Skog-dragens år vil si 1904. Oberst Younghusband ledet de britiske troppene. Han så profetien i Lhasa. L. A. Waddell, som også tilhørte den britiske hær, så den trykte profetien i 1902. Charles Bell, som senere kom til Lhasa, så den også. En del andre hendelser er også blitt nøyaktig forutsagt:

1. 1910 - kinesisk invasjon i Tibet.
2. 1911 - kinesisk revolusjon og dannelse av en nasjonal-regjering.
3. slutten av 1911 - kineserne blir kastet ut av Tibet.

4. 1914 - krig mellom England og Tyskland.
5. 1933 - Dalai Lama forlater dette liv.
6. 1935 - Dalai Lama vender tilbake i en ny inkarnasjon.
7. 1950 - "Onde makter vil gjøre invasjon i Tibet".
(Kommunistene gjorde invasjon i Tibet i oktober 1950.)

Mr. Bell, den senere Sir Charles Bell, så alle disse forutsigelsene i Lhasa. I mitt eget tilfelle har alle forutsigelser vist seg å holde stikk. Særlig alle vanskelighetene.

Vitenskapen å stille opp et horoskop - for det er en vitenskap og kan ikke bli behandlet på noen få sider i en bok av denne art. I korthet består det i å sette opp et kart over himmelen, slik den var da unnfangelsen og fødselen fant sted. En må kjenne det nøyaktige tidspunkt for fødselen, og tiden må omsettes til "stjerne-tid", som er helt forskjellig fra jordisk tid. Jordens hastighet i sin bane er 30 km i sekundet, så det er klart at unøyaktigheter vil skape veldige differanser. Ved ekvator roterer jorden med en hastighet av omkring 1665 km i timen. Jorden heller samtidig som den går rundt, og om høsten ligger nordpolen omkring 5000 km nærmere solen enn sydpolen, men om våren er stillingen

omvendt. Av den grunn er lengdegraden på fødestedet av enorm betydning.

(eks.på tibetansk tekst)

Når kartene er ferdige, kan den som har den nødvendige øvelsen, tyde meningen. Det innbyrdes forhold mellom hver og en av

planetene må bedømmes, og betydningen på det spesielle kartet må beregnes. Vi lager et "unnfangelses-kart" for å kjenne styrken av innflytelsene i de første øyeblikk av et menneskes liv.

"Fødselskartet" viser styrken av innflytelsene i det øyeblikk mennesket trer inn i en intetanende verden. For å lære fremtiden å kjenne må vi utarbeide et kart over det tidsrommet som vi vil ha kjennskap til, og sammenligne det med "fødselskartet".

Enkelte kan spørre: "Kan du virkelig forutsi hvem som vil vinne 2,30-løpet?" Svaret er nei. Det lar seg ikke gjøre uten å stille opp horoskop for hvert menneske, hver hest og hver hesteeier, som deltar i løpet. Vi kan si om et menneske vil bli frisk etter en sykdom, eller om Tom kommer til å gifte seg med Mary og vil leve lykkelig sammen med henne, for her dreier det seg om individer.

En annen ting, som ofte synes å forvirre folk i Vesten, er spørsmålet om å etterspore sine tidligere liv. Folk som mangler erfaring i dette, vil si at det ikke lar seg gjøre, akkurat som en stokkdøv mann kan si: "Jeg hører ingen lyd, og derfor er det ingen lyd."

Det er mulig å etterspore sine tidligere liv. Det krever tid, mange granskinger av kart og mange beregninger. En mann kan stå på en flyplass og fundere på når flyet kommer. En tilskuer kan kanskje gjette seg til det, men staben i kontroll-tårnet kan si det med sikkerhet. Hvis tilskueren hadde kjent flyets avgang og hastighet og en rekke andre detaljer og hadde en god timetabell, ville han også kunne si det. Slik er det også med våre tidligere liv. Det kunne trenges en hel bok for å gjøre rede for fremgangsmåten, og derfor ville det være nytteløst å komme nærmere inn på det her.

Det kan imidlertid være av interesse å nevne hvilke felter den tibetanske astrologien omfatter. Vi benytter nitten symboler fordelt på tolv astrologiske grupper:

- Personlighet og egennytte.
- Finanser, hvordan en kan tjene eller tape penger.
- Slektninger, korte reiser, forstand og skriveferdighet.
- Formue og rang i de siste leveår.
- Barn, fornøyelser og spekulasjoner.
- Sykdom, arbeid og små dyr.
- Kompaniskap, ekteskap, fiender og rettssaker.
- Arv.
- Lange reiser og sjelelige forhold.
- Livsstilling og utmerkelser.
- Vennskap og ærgjerrighet.
- Bekymringer, tvang og okkult sorg.

Vi kan også si omtrentlig tid og under hvilke forhold følgende vil inntreffe:

Kjærlighet, hvilken type, og tiden for det første møte.
Ekteskap, når, og hvordan det vil forløpe.
Lidenskap, og "rasende sinnstilstand".
Katastrofer, når de vil inntreffe, og om de vil inntreffe.
Skjebnen.
Døden, når og hvordan.
Fengsel, eller annen form for tvang.
Uenighet, som regel med familien eller i forretninger.
Ånd, det utviklingstrinn som er nådd.

Selv om jeg har drevet meget med astrologi, foretrekker jeg psykometri og "krystallstirring", som er enklere, men ikke mindre nøyaktig. Det er også lettere for dem som er dårlige i regning.

Psykometri er kunsten å danne seg et inntrykk av hendelser i fortiden ved de utslag de gir seg i nutiden. Alle kan dette til en viss grad. Folk kan komme inn i et tempel eller en kirke, som er blitt hellig på grunn av sin alder. De kan utbryte: "For en fredelig og beroligende atmosfære!" De samme menneskene kan besøke et sted, der det har vært begått et grusomt mord. Da vil de utbryte: "Jeg liker meg ikke her, her er uhyggelig, la oss gå."

Krystallstirring er noe annerledes. **Glasset er som tidligere nevnt bare brennpunktet for strålene fra det tredje øye, på noenlunde samme måte som røntgenstrålene får sitt brennpunkt på en skjerm og viser et fluorescerende bilde.** Det finnes ingen magi i dette, det er rett og slett et spørsmål om å utnytte naturlovene.

I Tibet har vi monumenter over naturlovene. Våre chorten, som kan være fra fem til femti fot høye, er symboler som kan sammenlignes med et krusifiks eller en ikon. Slike chorten står overalt i Tibet. På kartet over Lhasa (foran i boken) er det tatt med fem av dem. Pargo Kaling er den største, og den danner samtidig en av byportene. Chorten har alltid samme form som illustrasjonen på side 126. Det firkantede understellet er det solide jord-fundamentet. Over det står vann-kulen, som fortsetter i ild- søylen. På toppen av den står luft-skålen, og øverst står den eteriske sjel, som venter på å forlate den materielle verden. En når hver etappe ved å gå oppover utviklings-trinnene.

Det hele symboliserer den tibetanske tro. Vi kommer ul Jorden når vi blir født. Gjennom hele livet klatrer vi oppover, eller prøver å gjøre det, ved hjelp av utviklings-trinnene. Til slutt har vi ikke mer pust igjen (luft-skålen) og går over i åndelig form. Deretter blir vi med kortere eller lengre mellomrom gjenfødt for å lære en ny lekse.

Livshjulet symboliserer den endeløse rundgangen: fødsel- liv- død-ånd-fødsel-liv og så videre. Mange ivrige granskere har gjort seg skyld i den alvorlige misforståelsen at vi tror på de fryktelige helvetene som ofte blir malt på hjulet. Kanskje enkelte uvitende gjør det, men ikke de som har fått sin opplysning. Tror de kristne virkelig at når de dør, får Satan det travelt med å steke og pine dem? Tror de at hvis de kommer til det andre stedet (og det skal det være de færreste som gjør), sitter de på en sky i nattskjorte og tar undervisning i harpespill? Vi tror at vi lærer på jorden og at ”stekingen og piningen” også foregår *på jorden*. Vi tror at vi går til ”det andre stedet” når vi har forlatt legemet, og der møter vi andre vesener, som også har forlatt legemet. Dette er ikke spiritisme. Det er tvert imot en tro på at når vi sover eller når vi dør, har vi frihet til å vandre om i astral-planene. Vår egen betegnelse på det høyeste planet vi kan nå, er ”Landet med det gylne lys”. Vi er overbevist om at når vi er astral-Iegemer; enten når vi sover eller er døde, kan vi møte dem vi elsker, fordi vi er i harmoni med dem. Vi møter ikke dem som vi misliker, for da ville det bli disharmoni, og det kan ikke forekomme i ”Landet med det gylne lys”.

Alt dette er blitt bevist av tiden, og det er trist å være vitn til at Vestens tvil og materialisme har hindret vitenskapen i , foreta skikkelige undersøkelser. Vitenskapen har trukket p, skuldrene av altfor mange ting i årenes løp, men senere har d I vist seg at de var mulige. Telefon, radio, televisjon, flygning o meget annet.

TRAPPA

I min ungdommelige begeistring var jeg fast bestemt på at jeg ville klare eksamen ved det første forsøket. Da min tolvte fødselsdag nærmet seg, tok jeg studiene mer med ro, for eksamen begynte dagen etter fødselsdagen. De siste årene hadde vært en intens studietid, opptatt med de forskjelligste emner. Astrologi, medisinsk botanikk, anatomi, religiøs etikk, og selv den korrekte måten å fremstille røkelse på. Tibetansk og kinesisk språk, med stor vekt på skjønnskraft, og matematikk. Det hadde vært liten tid til lek. Den eneste ”lek” hadde vært judo, for vi måtte opp til en meget streng eksamen i det. Tre måneder tidligere hadde Mingyar Dondup sagt til meg: ”Det er ikke nødvendig å repetere, Lobsang. Det er nok å friske litt på hukommelsen. Vær like rolig som du er nå, og du vil kunne svare på alle spørsmålene.”

Så opprømt dagen. Klokken seks om morgenen møtte jeg og femten andre kandidater fram i eksamensværelset. Vi hørte en kort messe for å komme i den rette sinnstemning, og deretter måtte vi kle av oss og bli undersøkt for at vi ikke skulle bli fristet

til å fuske, og etter undersøkelsen fikk vi nye kutter. Eksamenslederen førte oss ut av det lille tempelet ved siden av eksamensværelset og viste oss hver vårt lille avlukke. Disse avlukkene var av stein og var omkring seks ganger ti fot store (1,8x3m), og veggene var åtte fot høye (2,4m). Utenfor avlukkene sto politimunker på vakt.

Hver av oss ble vist inn i et avlukke, døren ble stengt, låst og forseglet. Når alle var kommet på plass, leverte munker oss skrivesaker og den første oppgaven gjennom en liten luke i veggen.

Gjennom den fikk vi også smør-te og tsampa. Munken opplyste at vi ville få tsampa tre ganger om dagen, og te så ofte vi ønsket det. Og dermed satt vi i ensomhet med den første oppgaven. Vi skulle ha en oppgave om dagen i seks dager, og vi skulle arbeide med den fra det første dagslys om morgenen til det ble for mørkt til å se om kvelden. Avlukkene hadde ikke tak, så vi fikk lys fra eksamensværelset.

Vi satt hele tiden inne i avlukkene, og ikke under noen omstendighet fikk vi lov til å forlate dem. Da det begynte å skumre om kvelden, kom munk og hentet besvarelsene våre gjennom lukene. Sa la vi oss ned for å sove til neste morgen. Av egen erfaring kan jeg si at en skriftlig eksamensoppgave som det tar fjorten timer å besvare, virkelig viser hvor store kunnskaper og gode nerver en har. Den sjette dagen var den skriftlige eksamen ferdig. Likevel måtte vi oppholde oss i avlukkene til neste morgen, for da skulle vi gjøre dem rene og forlate dem i samme stand som da vi ble satt inn. Resten av dagen kunne vi benytte som vi ville, Da de skriftlige oppgavene våre var blitt bedømt tre dager senere, og alle våre svakheter var kommet for dagen, ble vi innkalt til muntlig eksaminasjon, en om gangen. De ga oss spørsmål i alle våre svakeste punkter, og dette forhøret varte hele dagen.

Neste morgen måtte alle seksten møte fram i den salen der vi hadde hatt undervisning i judo. Nå skulle vi vise hva vi hadde lært av kvelertak, parering, grep - og selvkontroll. Hver av oss skulle gi oss i kast med to av de andre. De som ikke holdt mål ble straks sjaltet ut. Etter hvert måtte den ene etter den andre gi seg, og takket være det jeg hadde lært hos Tzu, sto jeg til slutt igjen som seierherre. Jeg hadde slått ut alle de andre i judo!

Neste dag fikk vi fri for å hvile oss etter den anstrengende oppvisningen, og dagen etter fikk vi rede på resultatene. Jeg og fire andre hadde bestått eksamen. Nå ville jeg stige til *"trappa"* eller lege-munk. Lama Mingyar Dondup, som jeg ikke hadde sett så lenge eksamen foregikk, sendte bud etter meg, og jeg gikk opp til ham.

- Du har gjort det godt, Lobsang, sa han. - Du står øverst på listen. Abbeden har sendt innberetning om deg til *"Den innerste"*. Han foreslo å gjøre deg til lama med det samme, men det har jeg motsatt meg.

Han la merke til det sårede blikket jeg sendte ham, og fortsatte:

- Det er meget bedre å studere videre og få din grad på grunn av din egen dyktighet. Det er så sin sak å få en høyere grad uten anstrengelser, men senere i livet vil du forstå at det er kunnskapene og ikke graden som teller. Nå kan du gå inn. I sideværelset, for du kommer til å bestå eksamen når tiden er inne.

Senere i uken kom et andpustent sendebud med tungen ut av munnen og nesten halv død av anstrengelse med en beskjed fra *"Den innerste"*. Slike sendebud pleide alltid å bruke alle sine skuespillertalenter for å gi inntrykk av at de var kommet med lynets fart og ikke hadde spart seg for noen anstrengelser, siden det gjaldt å overbringe et viktig budskap. Nå lå ikke Potala mer enn halvannen kilometer borte, så vi tok det ikke så tungt med den stakkars, halvdøde mannen.

”Den innerste” gratulerte meg med eksamen og sa at jeg ville få rang som lama fra samme dag. Jeg skulle være kledd som lama og ha alle de rettigheter og privilegier som fulgte med rangen. Men han var enig med Mingyar Dondup i at jeg likevel skulle ta lama-eksamen når jeg var seksten år, ”for på den måten blir du nødt til å studere meget som du ellers ville ha forsømt, og dine kunnskaper vil bare øke ved fortsatte studier.”

Nå når jeg var lama, fikk jeg større frihet til å studere uten å være bundet til en bestemt skoleklasse. Det betydde også at alle som hadde spesielle kunnskaper, fikk full anledning? til å undervise meg, og av den grunn gjorde jeg større fremskritt enn om jeg hadde sittet som elev i en klasse og fulgt den vanlige undervisningen.

Noe av det viktigste jeg hadde å lære, var kunsten å slappe av, for ellers er det umulig å studere metafysikk. En dag da jeg satt og leste ivrig i en rekke bøker, kom Mingyar Dondup inn til meg og sa:

- Du virker helt oppspilt, Lobsang. Du kan ikke gjøre fremgang i stille kontemplasjon hvis du ikke makter å slappe av. Nå skal jeg vise deg hvordan du skal gå fram.

Han ba meg om å legge meg ned til å begynne med, for det er ikke så lett å slappe av når en sitter eller står. Det ville falle meg meget lettere hvis jeg foreløpig vennet meg til å ligge på ryggen.

- Tenk deg at du er falt ned fra en klippe, sa han. - Tenk deg at du ligger nede på jorden som en sammenkrøket skikkelse med alle musklene slappe, med lemmene i den stillingen du falt og med munnen halvåpen, for bare da er alle musklene i ro.

Jeg la meg ned og inntok den stillingen, som han mente passet best.

- Tenk deg videre at armene og bena dine er fulle av småtroll, som hindrer musklene i å falle til ro, fortsatte han. - Jag dem vekk fra føttene dine, slik at de blir følelsesløse, urørlige og slappe. La så hjernen forklare føttene at ingen av musklene er i bruk.

Jeg lå der og prøvde å tenke på disse småtrollene. Jeg tenkte meg at gamle Tzu knep i tærne mine innvendig fra. Å, det ville bli deilig å bli kvitt ham.

- Gjør nå det samme med leggene, Lobsang. Det er sikkert en mengde småtroll i virksomhet i tykkleggen. De har hatt det stridt nok da du var ute og løp i morges. Få dem til ro. Jag dem oppover mot hodet. Er de vekk nå? Er du sikker på det? Kjenn godt etter. Få dem vekk fra musklene dine, så de kan ligge slappe og avspente.

Plutselig stoppet han og pekte:

- Men se der! Du har glemte noe i hoftene. Det sitter et lite troll og tvinger deg til å stramme den øverste muskelen. Få ham vekk, Lobsang, få ham vekk.

Endelig lå jeg helt avslappet, og han var fornøyd med meg.

- Nå gjør du det samme med armene, sa han. - Begynn med fingrene. Få trollene til å trekke seg oppover håndleddene og helt til skuldrene. Innbill deg nå at du har jaget alle disse småtrollene vekk, slik at musklene hverken er stramme eller spente. Nå går vi over til selve kroppen. Innbill deg at kroppen er et kloster.

Tenk deg at det er fullt av munk, som drar i musklene dine og tvinger dem til å være i virksomhet. Be dem om å forsvinne. Få dem til å gå sin vei. Få dem til å forlate den nederste delen av kroppen først, så alle musklene kan slappe av. Få dem så til å slippe taket i resten av musklene, slik at hele kroppen kan ligge i ro. Da er den helt avslappet.

Han var tilsynelatende fornøyd med resultatet, men så fortsatte han:

- Det viktigste er å få hodet til å slappe av. La oss se hva vi kan gjøre med det. Se på munnen din. Du har en stram muskel i hver munnvik. Løs dem, løs dem begge to. Du skal hverken snakke eller spise, så det er ikke nødvendig å stramme dem. Øynene dine er anspent. Her er ikke noe lys som sjenerer dem, så bare lukk dem ganske løst. Lukk øyelokkene ganske løst.....ganske løst, uten å stramme noen muskler.

Han gikk bort til vinduet og så ut.

- Ute i solskinnet har vi det beste eksempel på en fullkommen avslapping. Du kan ta undervisning hos en katt, for ingen er flinkere til å slappe av.

Det tok lang tid å skrive dette, og det kan virke vanskelig når en leser det, men med litt øvelse er det en enkel sak å slappe av i løpet av et sekund. Å slappe av på denne måten vil aldri slå feil. Alle som er oppspilt på grunn av de bekymringene som følger med sivilisasjonen, ville gjøre klokt i å slappe av på denne måten og så gå videre etter den mentale metoden. For å praktisere den siste, lærte Mingyar Dondup meg å gå fram på en annen måte.

- Det er lite vunnet ved å være legemlig avslappet hvis en er åndelig anspent, sa han. - Når du nå ligger der legemlig avslappet, så la hjernen dvele litt med tankene dine. Følg disse tankene for å se hva de består av. Se hvor hverdagslige de er. Stopp der: og ikke la flere tanker få lov til å flyte om. Tenk deg en svart, tom firkant, der tankene prøver å hoppe fra den ene siden til den andre. Til å begynne med vil noen hoppe over. Gå etter dem og hent dem tilbake, og tving dem til å holde seg innenfor den svarte firkanten. Innbill deg dette, se det tydelig for deg, og innen kort tid vil du uten vanskelighet "se" den svarte tomheten, og du vil være fullstendig avslappet, både legemlig og åndelig.

Dette er meget vanskeligere å forklare enn å gjøre. Det er i virkeligheten ganske enkelt med litt øvelse, og en må av og til slappe av. Mange mennesker har aldri stengt av for hjernen og tankene, og det er akkurat som å holde det legemlig gående dag som natt. En mann som ville gå noen dager og netter uten å hvile, kom snart til å bryte sammen; likevel lar en ikke hjernen og tankene få hvile.

Det ble gjort alt mulig for at vi skulle få trenet hjernen. Vi lærte også et høyt utviklet judo som en øvelse i selvkontroll. Den lamaen som lærte oss judo, kunne avparere og beseire ti angriperere på en gang. Han elsket judo og gjorde hva han kunne for å gjøre undervisningen så interessant som mulig. "Kvelertak" kan kanskje virke barbariske og grusomme for folk i Vesten, men det inntrykket er fullstendig feilaktig. Som jeg allerede har nevnt, kan et bestemt, lite trykk i halsen gjøre en mann bevisstløs på en brøkdell av et sekund, før han aner at han mister bevisstheten. Dette lille trykket lammer hjernen uten å gjøre noen skade. I Tibet kjenner vi ikke bedøvelsesmidler, så vi bruker ofte dette lille trykket når vi skal trekke ut en vanskelig tann eller spjelke et benbrudd. Pasienten vet ingenting og føler ingen smerte. Vi bruker det også som innledning når jeg et skal løsrive seg fra kroppen for å foreta en astral-reise.

Annenhver dag, før vi begynte undervisningen i judo, måtte vi fremsi "Trinnene på Mellomveien", som er hovedprinsippet i Buddhismen:

- Riktig syn
- Riktig streben
- Riktig tale
- Riktig oppførsel
- Riktig levemåte
- Riktig anstrengelse

Da vil ens synspunkter og meninger være fri for villfarelser og selvopptatthet. Da vil en ha høye og verdige hensikter og mål.

Da er en vennlig, hensynsfull og troverdig. Da blir en fredelig, ærlig og uselvvisk. For å overholde dette, må en unngå å såre mennesker og dyr, og en må la de siste få sine rettigheter som levende vesener.

En må ha selvkontroll og stadig holde seg i trening.

- Riktig oppmerksomhet. En må ha rette tanker, og en må prøve å gjøre det som er rett.
- Riktig ekstase Dette er den gleden en får av å meditere over livets realiteter og over ”over-jeget”.

Hvis noen av oss forbrøt oss mot disse ”trinnene”, måtte vi ligge med ansiktet ned tvers over hovedinngangen til tempelet, slik at alle måtte skrive over oss. Her måtte vi ligge fra det grydde av dag til det mørknet uten å røre oss, og uten mat eller drikke. Dette ble betraktet som en stor skam.

Nå var jeg lama. En av de utvalgte. En av de overordnede. Det lød ganske flott. Men det var ikke bare fordeler, for nå måtte jeg rette meg etter det uhyggelige antall av to og tredive regler for geistlig opptreden. Og til min store redsel og fortvilelse oppdaget jeg at det var to hundre og tre og femti regler for en lama. I Chakpori var det ingen av de vise lamaene som forbrøt seg mot noen av disse reglene. Det sto for meg som om hele verden var full av ting som jeg måtte lære. Jeg hadde følelsen av at hodet ville bryte. Men det var en tilfredsstillelse å sitte oppe på taket og se på Dalai Lama, når han kom til Norbu Linga, eller juvel-parken, like under meg. Jeg måtte holde meg skjult når jeg så på ”Den høyedle”, for ingen hadde lov til å se ned på ham.

Dypt under meg, men på den andre siden av ”Jernfjellet”, kunne jeg se de to vakre parkene Khati Linga, og på den andre siden av Kaling Chu-elven, Dodpal Linga. Linga betyr park, eller det er i det minste den nærmeste betegnelsen etter Vestens språkbruk. Lenger mot nord kunne jeg se den vestre byporten, Pargo Kaling. Denne store chorten sto tvers over veien som førte fra Drebung og inn i hjertet av byen. Nede ved foten av Chakpori var det reist en chorten til minne om en av våre nasjonalhelter, kong Kesar, som levde i den krigerske tiden før buddhismen og freden kom til Tibet.

Arbeid? Vi hadde nok av det, men vi hadde også gleder, som ga oss rikelig erstatning. Det var en full erstatning, og vel så det, i være sammen med menn som lama Mingyar Dondup. Menn, hvis eneste tanke var fred og hjelp til andre. Det var også en erstatning å kunne se nedover det vakre, grønne dalføret med alle de skjønne trærne. Å se det blå vannet som buktet seg fram mellom fjellkjedene, og å se maleriske klostre og eneboerhytter ligge spredt omkring på de utilgjengelige fjellskrentene. Å se i ærbødighet på de gylne kuplene over Potala og det skinnende taket på Jo-Kang litt lenger mot øst. Kameratskapet med de andre og den kjente duften av røkelse, som svevet rundt templene, alt dette utgjorde livet, og det var et liv som var verd å leve. Slit? Ja, det var ikke fritt for det, men det var det også verd.

I ethvert samfunn er det alltid noen som har liten forstand og skrøpelig tro, men her i Chakpori var de absolutt i mindretall.

URTER OG DRAGER

Ukene fløy av sted. Det var så meget å gjøre, å lære og å planlegge. Nå kunne jeg fordype meg i studiet av de okkulte vitenskapene, og jeg fikk spesiell opplæring. En dag tidlig i august sa Mingyar Dondup til meg:

- I år skal vi reise sammen med urte-samlerne. Du vil få mange praktiske kunnskaper ved å se urtene på voksestedet, og samtidig vil jeg lære deg å fly med drager.

I to uker hadde alle det travelt. Nye lærsekker ble laget og gamle reparert. Teltene fikk en overhaling, og trekkdyrene ble omhyggelig utvalgt, for det gjaldt å ha dyr som var skikket til en så lang tur, og som tålte den voldsomme

påkjenningen. Ekspedisjonen besto av to hundre munkere, og vi bestemte oss for det gamle Tra Verpa-klosteret (bilde) som base når vi hver dag sendte ut grupper for å samle inn urter i den nærmeste omegn. I slutten av august dra vi av sted i strålende humør. De som ble tilbake, samlet seg oppe på murene og

ønsket oss hell og lykke, som om vi reiste på en ferietur. Som lama red jeg nå på en hvit hest. Noen få av oss skulle reise i forveien med litt av utrustningen, og da ville vi få noen makelige dager i Tra Verpa før de andre fulgte etter. Hestene våre klarte fem og tyve til tredve kilometer om dagen, men yak-dyrene kom ikke opp i mer enn ti til femten. Vi var ikke særlig tungt lastet, for vi tok bare med det aller nødvendigste, og vi ville gjerne komme fram så fort som mulig. Yak-dyrene fulgte etter i langsomt tempo, og hvert dyr hadde som vanlig bare en last på omkring åtti kilo.

Fortroppen besto av syv og tyve mann, og vi var glade da vi var fremme flere dager senere. Veien hadde vært temmelig vanskelig, og jeg hadde aldri likt meg på hesteryggen. Jeg kunne sitte fast i salen selv om hesten galopperte, men så var det også slutt med ferdighetene mine. Jeg kunne ikke stå i salen som mange av de andre. Jeg satt og klynget meg fast, og om jeg ikke akkurat gjorde noen flott figur, satt jeg iallfall trygt.

Munkene i klosteret var allerede oppmerksomme på at vi nærmet oss. De hadde fått øye på oss da vi var ved foten av fjellet, og hadde sørget for rikelige forsyninger av smør-te, tsampa og grønnsaker. De gjorde det ikke bare av uselviske grunner, for de var spent på å høre nytt fra Lhasa, og de gledet seg til de gavene som alltid fulgte med slike besøk. Oppe på det flate taket av tempelet sto fyrfat med røkelse og sendte skyer opp i luften. Vi red lett og ubesværet inn i klostergården, det var som om vi fikk nye krefter da vi hadde nådd målet. Mange av lamaene traff gamle venner. Alle lot til å kjenne Mingyar Dondup. Han forsvant helt i mengden av alle dem som ønsket ham velkommen, og på ny hadde jeg følelsen av å være alene i verden, men etter noen få minutter hørte jeg stemmen hans:

- Lobsang! Lobsang! Hvor er du?

Jeg svarte, og før jeg visste ord av det, trakk alle seg til side og ga meg plass. Mingyar Dondup sto og snakket med en gammel abbed, som snudde seg mot meg og sa:

- Dette er altså Lobsang! Så ung han er!

Som vanlig tenkte jeg mest på maten, og jeg var ikke sen da vi alle gikk inn i spisesalen, der vi spiste i taushet, som vi var vant til i Chakpori. Jeg er ikke helt sikker på om Tra Verpa var en underavdeling av Chakpori, eller om det besto et annet forhold mellom dem, jeg vet bare at begge var to av de eldste klostrene i Tibet. Tra Verpa var berømt for sin samling av bøker om legende urter, og jeg fikk lov til å lese gjennom dem og gjøre de notater jeg ønsket. Jeg leste også en beretning om den første ekspedisjonen til høylandet i Chang Tang. Den var skrevet av de ti deltagerne på denne bemerkelsesverdige ekspedisjonen. Det som imidlertid interesserte meg mest, var å lese om den nærmeste omegnen, der vi skulle samle urter og sette opp drager.

Det var et fremmedartet landskap. Den ene fjelltopp etter den andre løftet seg mot himmelen, og oppover fjellsidene lå terrasse på terrasse som trappetrinn. På de laveste trinnene vokste det alle slags urter. En moseart hadde en enestående absorberende evne. En liten plante med gule bær hadde forbausende smertestillende egenskaper. Munker og gutter samlet inn disse plantene og la dem til tørk. I navnet skulle jeg som lama ha overoppsyn med dem, men i virkeligheten var jeg med for å få praktisk undervisning av Mingyar Dondup og urte-spesialistene. Det jeg for øyeblikket hadde mest lyst til, da jeg så meg om, var å få lov til å sette opp drager som jeg kunne sveve med. Bak klosterbygningen var det stablet opp en del tømmerstokker av grantre. De var innført fra utlandet, antagelig fra Assam, for dette treet vokser ikke i Tibet, og denne tresorten var ideell til å lage drager av, da den var både lett og sterk.

Disiplinen i klosteret var ikke så slapp som andre steder.

Vi hadde fremdeles midnattsmesser, og andre messer med bestemte mellomrom. Det var forresten fornuftig, for vi ville ikke ha klart alle de senere anstrengelsene hvis vi skulle ha tatt det med ro her.

Her oppe i klosteret, som klynget seg til fjellsiden, var det fremdeles dagslys, mens dalføret nedenfor lå i en purpurfarget skygge, og vinden raslet i den sparsomme vegetasjonen. Solen sank langsomt ned bak fjelltoppene, og mørket senket seg. Under oss så landskapet ut som et svart tjern. Det var ikke et lys å se noe sted. Så langt øyet rakk, fantes det ikke annet liv enn selve klosteret. Da solen gikk ned og nattevinden satte inn, var det som om vi befant oss i en fjern avkrok av verden. Vinden sopte gjennom dalføret under oss, den slo mot fjellsidene og klippene, den lød som en mektig trompet som kalte oss til messe. Rundt oss dampet det av skråningene etter heten om dagen, og over oss tindret stjernene fra en svart himmel. Gamle folk pleide å si at hærene til kong Kesar slapp spydene etter ordre fra Buddha og at stjernene var lyset som trengte ut gjennom hullene i himmelvelvingen.

Plutselig lød det en ny lyd, som overdøver hylingen fra vinden.

Det var tempel-trompetene som varslet at dagen var over. Jeg gikk opp på taket og skimtet en rekke munk, som gikk nede i klostergården med sine forskjellige gjøremål, mens kuttene flagret om dem i vinden. Trompetene varslet at det var tid til å legge seg, men ennå sto en rekke munk i små grupper utenfor tempelet og diskuterte siste nytt fra Lhasa, og fra verden for øvrig.

De snakket om vår elskede Dalai Lama, den største inkarnasjon Dalai Lama hittil hadde hatt. Da trompetene forkynte at dagen var forbi, spredte gruppene seg, og hver gikk til sitt. Etter hvert forstummet alle lyder, og freden senket seg over klosteret. Jeg lå på ryggen og stirret opp mot et lite vindu. Denne natten følte jeg trang til å sove, jeg hadde lyst til å sove. Over meg hadde jeg stjernene og hele mitt liv. Jeg visste at alt var blitt forutsagt, men det var meget jeg ennå ikke visste. Jeg kjente profetiene om Tibet, og jeg undret meg på hvorfor vi skulle bli okkupert. Vi var et fredselskende folk, som ikke hadde noen planer om å angripe andre. Vi ønsket bare å utvikle oss åndelig i fred og ro. Hvorfor ville da andre nasjoner prøve å erobre oss? Hvorfor ville andre erobre oss og gjøre oss til slaver, når vi ikke hadde andre ønsker enn å leve i fred og gå vår egen vei uten å sjenere noen andre? Jeg var forberedt på å gå ut blant angriperne, helbrede de syke og forbinde de sårede, i en krig som ennå ikke var begynt. Jeg kjente forutsigelsene, jeg visste hva som ville skje, jeg kunne gjøre som vak-dyret og følge stien, jeg kjente fremtiden og skjebnen. Og alt det måtte jeg rette meg etter.

Jeg satt i tanker, men drønnene fra tempeltrommene vekket meg plutselig. Jeg var ikke engang klar over at jeg hadde sovet. Jeg hoppet opp fra putene, og med søvnige hender grep jeg kutten. Var det midnattsmesse? Jeg blir ikke våken. Jeg kommer til å falle i trappen. Å, hvor kaldt det er! Som lama måtte jeg rette meg etter to hundre og tre og femti regler. Nå hadde jeg brutt en av dem, for jeg hadde ikke bare gode tanker da jeg våknet så plutselig. Jeg vaklet av sted for å slutte meg til de andre, som var kommet sammen med meg. Vi gikk inn i tempelet og deltok i sangen og messen.

Jeg var engang blitt spurt om jeg ville ha prøvd å unngå alt slitet og alle fellene hvis jeg hadde visst om dem på forhånd.

Til det hadde jeg svart at om det hadde vært mulig å unngå skjebnen, ville jeg ha gjort det, hvis det hadde vist seg at forutsigelsene var falske. Forutsigelser gir alltid muligheter, for de betyr ikke at mennesket ikke har sin fri vilje. Sett at en mann vil reise fra Darjeeling til Washington. Han vet hvor han er og hvor han skal hen. Han studerer kartene meget nøyaktig, for han vil vite hvilke steder han må passere før han når målet. Det er mulig at han kan unngå "visse steder", men det er ikke alltid så fornuftig, for da vil reisen bli lengre og kostbarere. Det er akkurat som når en reiser med bil fra London til Iverness.

En klok sjåfør studerer kartet og leser alle de gode rådene, som automobilforbundet gir. Da kan han unngå de dårlige veiene og kjøre på de gode, og han er forberedt på de stedene der veien er slik at han må senke farten. **På samme måte er det med forutsigelser.** En kan ikke alltid velge den korteste veien, selv om en kjenner målet.

Som buddhist tror jeg på reinkarnasjonen. Jeg tror at vi er kommet til jorden for å lære. Når en går på skolen, synes en alltid at det er tungt og trist. Historie, geografi, aritmetikk, eller hva det nå kan være, er tørt, kjedelig og uten interesse. Når vi så slutter på skolen, trekker vi et lettelsens sukk, men samtidig er vi stolte over at vi har et eksamensvitnesbyrd. Slik er livet. Det er hardt og tungt, og leksene er beregnet på å sette oss og ingen andre på prøve. Men når vi forlater den skolen som livet på jorden er, er ikke eksamensvitnesbyrdet alltid så godt som det burde være. Da må vi håpe at det går bedre neste gang. Skuffet? Nei, det er ingen buddhist. Vi vet at vi bare har forlatt et gammelt, tomt hylster, og blir gjenfødt til en bedre verden.

Neste morgen sto vi opp ved daggry og var spent på å se oss om. De eldre tenkte mer på å snakke videre med gamle venner

og fortsette samtalene fra kvelden i forveien. Jeg for min del tenkte mest på å prøve de store dragene, som jeg hadde hørt så meget om, og som kunne få en mann til å sveve i luften. -Vi gikk opp på det flate taket og så på alle de mektige fjelltoppene og de farlige kløftene og breene. I det fjerne kunne jeg se en elv, som var gul av all den leiren den førte med seg. Men de nærmeste elvene var blå og blinket i solen. Jeg hørte hvordan en liten bekk klukket nedover fjellsiden. Den var ivrig etter å komme ned og forene seg med en av de store elvene, som fortsatte til

India og dannet Bramaputra og Ganges og rant ut i den Bengalske bukt.

Solen steg opp over fjellene, og morgenkulden ga seg etter hvert. Ute i horisonten så jeg en ensom gribb, som var ute og lette etter noe å spise til frokost. Ved siden av meg sto en ærbødig lama og pekte på alt som var av interesse. Når han var ærbødig, skyldtes det at jeg var lærling hos Mingyar Dondup, men ikke bare det. Jeg hadde fått åpnet det tredje øye og var en inkarnasjon, eller "trülku" som vi kaller det.

Det kan kanskje være av interesse å gi noen detaljer for å forklare hvordan man kan etterspore en tidligere inkarnasjon. Foreldre kan, for eksempel av en gutts oppførsel, legge merke til at han har større kunnskaper enn vanlig, eller han kan minnes ting som det ikke er mulig at han kan gjøre på normal måte. Foreldrene henvender seg da til abbeden i nærmeste kloster, og han oppnevner en kommisjon for å eksaminere gutten. Det kan settes opp horoskoper fra hans tidligere inkarnasjon, og gutten blir dessuten nøye undersøkt for å se om han har noen merker på kroppen. Han kan kanskje ha visse bestemte merker på hendene, skulderbladene eller bena. Hvis slike merker er å finne, vil dette gi en nøkkel til å klarlegge hvor gutten har oppholdt seg i et tidligere liv. Noen av lamaene vil kanskje kjenne ham igjen - som i mitt tilfelle - og i så fall vil de skaffe til veie en del gjenstander som tidligere har tilhørt ham. Gutten gjenkjenner kanskje alle, som regel ni, og opplyser at de i sin tid har tilhørt ham. ***Dette vil han være i stand til å gjøre når han er tre år gammel.***

I treårsalderen er gutten for ung til å bli påvirket av foreldrenes beskrivelse av gjenstandene, og er han enda yngre, vil det bare være en fordel. Nå spiller det imidlertid ingen rolle om foreldrene vil prøve å fortelle gutten hva han skal gjøre. De er ikke til stede mens han velger, og han skal velge ut ni gjenstander av omkring tredivet. Hvis han begår to feil, er prøven mislykket. Men hvis han velger riktig, blir han opp dradd som en tidligere inkarnasjon, og det blir satt fortgang i undervisningen. På hans syvende fødselsdag blir forutsigelsen om fremtiden lest opp, og i den alderen regner man at han er i stand til å forstå det som blir sagt og tydet. Av egen erfaring vet jeg at han vil forstå det.

Den ærbødige lamaen ved siden av meg var uten tvil klar over dette da han pekte og forklarte landskapet for meg. Der borte til høyre for fossen var det beste stedet til å plukke *Noli-me-tangere*. Vi brukte saften til å fjerne liktorner og vorter med, og til å lindre vattersott og gulsott. Ved siden av det lille tjernet kunne vi plukke *Polygorum*, en plante med hengende grener og lyserøde blomster, som vokser under vann. Vi brukte bladene til å helbrede reumatiske smerter og kurere kolera med. Det var her i nærheten vi plukket de fleste urtene, men alle de sjeldneste fant vi oppe i høylandet.

Mange mennesker er interessert i urter, så det kan kanskje være på sin plass å nevne noen av de alminneligste og forklare hva vi brukte dem til. (Jeg vet ikke om disse plantene har engelske navn eller hva de blir kalt, så jeg må benytte de latinske betegnelsene.)

Allium Sativum er et meget godt antiseptisk middel, men det blir også brukt mot astma og andre brystsykdommer. Et annet godt antiseptisk middel, som bare må brukes i små doser, er *Balsamodendron Myrrha*. Det brukte vi særlig i munnen og slimhinnene. Hvis det blir tatt innvortes, demper det hysteri.

En høy plante med kremgule blomster har en saft som fullstendig hindrer insekter i å bite. Det latinske navnet er *Becconia Cordata*. Kanskje insektene vet om det, og blir skremt av bare navnet. Vi hadde også en plante som vi brukte til å utvide pupillene med. *Ephedra Sinica* har omtrent samme virkning som atropin, og den er også meget effektiv mot for lavt blodtrykk og et av de beste midler mot astma. Vi tørket den og laget et pulver av røttene og grenene.

Kolera er ofte ubehagelig for både pasient og lege på grunn av lukten fra byllene. *Ligusticum Levisticum* gjorde det av med denne lukten. Her er noe for damene: Kineserne bruker kronbladene av *Hibiscus Rosa Sinensis* til å svarte både øyenbrynene og lærskoene med. Vi brukte et uttrekk av de kokte bladene til å kjøle kroppen til febersyke pasienter med. Her er også noe for damene: *Lilium Tigrinum* helbreder nervesmerter i eggstokkene, mens *Flacourtia Indica* hjelper kvinnene til å komme over sine "spesielle" plager.

Vernicifera av gruppen *Sumachs Rhus* forsyner japanerne og kineserne med "kinesisk lakk". Vi brukte *Glabra* mot sukkersyke, og *Aramatica* mot hudsykdommer, plager i urinveiene og blærekatarr.

Et annet virkningsfullt astringerende middel mot blærekatarr ble laget av bladene fra *Arctestaphylos Uva Ursi*. Kineserne foretrekker *Bignonia Grandiilora*, og lager et astringerende middel av blomstene. I mine senere år, da jeg satt i fangeleir, brukte jeg *Polygonum Bistorta* som et utmerket middel mot kronisk dysenteri. Det samme blir den brukt til i Tibet.

Kvinner som har elsket galt, men godt, gjorde ofte bruk av *Polygonum Erecium*, et meget virkningsfullt middel til å fremkalle abort. Folk med brannsåar hadde ofte vanskelig for å få "ny hud". *Siegesbeckia Orientalis* er en fire fot høy plante med gule blomster. Når en smører saften av den på brannsåar og andre sår, danner den ny hud omtrent på samme måte som kollodium.

Hvis den blir tatt innvortes, virker den som kamille-te. Vi brukte *Piper Augustiefolium* for å få blodet i sår til å koagulere. Undersiden av de hjerteformede bladene er best til det bruk. Alt dette er alminnelige urter, men de sjeldnere har ikke latinske navn, for de er ikke kjent i Vesten, og derfor kommer jeg ikke nærmere inn på dem her. Jeg nevner bare de alminnelige, for å vise at vi har grundig kjennskap til de medisinske urtene.

Her oppe fra det gode utsiktspunktet kunne vi se utover landskapet, og i det klare solskinn hadde vi oversikt over dalførene og de lune stedene, der alle disse plantene vokste. Resten av fjellsidene ble mer og mer øde når vi lot blikket gå videre. Klosteret lå på den ene siden av fjellet, og jeg fikk høre at den andre siden var tørr og gold. Alt dette kunne jeg senere i uken se selv, da jeg svevet høyt oppe i en drage, som var så stor at den kunne bære et menneske.

En stund etter ropte Mingyar Dondup på meg og sa:

- Kom nå, Lobsang. Vi blir med de andre for å se på stedet der de setter opp dragene. Det blir sikkert en stor dag for deg.

Det var ikke nødvendig å be meg to ganger. Jeg reiste meg og skyndte meg ned til ham. Der nede ved hovedinngangen sto en flokk med rødkledde munk og ventet på oss, og sammen gikk vi ned trappene og bortover den vindsvide høysletten.

Det var ikke stor vegetasjon her oppe, for jordlaget var tynt mellom klippene. Noen forblåste busker klamret seg fast i sprekkene og så ut til å leve i en stadig angst for å bli tatt av et skred. Over oss, på taket av klosteret, sto bønnevimplene strake ut i vinden, og stengene var skjeve på grunn av det presset de hadde vært utsatt for gjennom årene. Like ved meg gikk en liten novise og sparket i jorden med støvlene, og vinden sopte støvet opp som en røksky. Vi gikk langs en klippeskrent bortover høysletten, og over den steg toppen langsomt oppover i en slak skråning. Vi hadde vinden bakfra, så klærne våre klistret seg til ryggen og sto rett ut foran oss, og vinden var så sterk at det ikke ville vært vanskelig å løpe.

Tyve-tre skritt fra kanten av skrenten var det en kløft i klippen, og gjennom den presset vinden på som en orkan. Den blåste småstein og mose opp i luften, som om småfugler flakset omkring oss. Vinden som sopte gjennom dalen langt under oss, ble stoppet av klippene og presset oppover med en veldig kraft. Den hylte som om den frydet seg over å ha fått sin fulle frihet igjen. Det ble fortalt oss at i den verste storm perioden brølte vinden som demoner, som var steget opp fra dypet for å rane til seg et offer. På grunn av den store kløften ble vinden ofte ujevn. Plutselig ble det ganske stille, men så satte den inn med en slik styrke at det nesten var uråd å stå på bena, og et øyeblikk trykket den forfra og like etter bakfra.

Men denne morgenen var vinden heldigvis jevn og fin, selv om den var kraftig. Likevel kunne jeg godt forstå alle fortellingene om gutter som var blåst utfor og kanskje styrtet et par tusen fot ned i dypet, for kløften var farlig når vinden ble for sterk. Jeg skjønnte at dette var et ideelt sted til å sette opp drager, for de ville ikke ha stor vanskelighet med å stige temmelig høyt, og nesten rett opp. Vi fikk en forsmak på dette da det ble satt opp noen små drager, omtrent av samme sort som jeg hadde brukt hjemme da jeg var liten. Men her skulle det stor kraft til å holde snoren, selv med meget små drager.

Vi ble fulgt bortover klippeskrenten, og de dyktigste av drage-seilerne prøvde å forklare oss alle de farene vi måtte unngå. På grunn av formasjonene i fjellene kom det stadig uberegnelige kastevinder, og det hendte ofte at vinden kom fra en annen kant enn en var forberedt på. Vi fikk vite at alle munkene måtte ha en stein med seg når de fløy, og til denne steinen var det festet et stykke silketøy, som var beskrevet med bønner til luftens guder om å velsigne denne nykomlingen i deres rike.

Steinen måtte bli kastet "til vinden" når munken var kommet i tilstrekkelig høyde. Da kunne gudene lese bønnen, for tøyestykket foldet seg ut, og da håpet flyveren at gudene ville beskytte ham mot uhell.

Da vi kom tilbake til klosteret, fikk vi det travelt med å se over alle de materialene som vi skulle sette dragene sammen av. Alt ble nøye gransket. Granspilene ble undersøkt tomme for tomme, så vi kunne forvise oss om at de ikke hadde sprekker eller andre feil. Silketøyet som de skulle trekkes med, ble brettet ut på et helt rent gulv. Munkene krøp omkring på hender og føtter for å se at tøyet var helt solid og ikke hadde noen svake punkter. Da alt var undersøkt og funnet i orden, ble spileverket satt sammen, og det ble satt inn kiler for å styrke sammenføyningene. Dragene hadde form av en kasse, omkring åtte fot (2,4m) i firkant og ti fot lang. Vinger på en lengde av åtte til ti fot ble festet på de "horisontale" sidene. Under vingespissene ble det festet bambusspiler i form av halve tønnebånd for å beskytte dem mot å bli knekket under landingen. "Gulvet" i dragen ble laget meget solid, og der ble plasert en bambusspile som var tilspisset, nesten som de tibetanske støvlene. Denne spilen var så tykk som håndleddet mitt og var stivet slik av at selv når dragen sto på jorden, hindret den både silken og vingene i å komme i berøring med bakken. Jeg var ikke særlig høy i hatten da jeg første gang

så repene av yak-hår, for de virket temmelig skrøpelige. Disse repene bandt vingefestet sammen med spileverket og var noe av det viktigste på dragen.

To munkers bar den ferdige dragen ut på fjellskråningen.

Det var ikke lett, for det var en sterk oppdrift av luft langs skråningen, så de hadde et farlig strev med den. Det måtte mange munkers til for å hindre at den blåste fra oss.

Først måtte vi foreta en prøve. Vi måtte selv holde snoren og trekke i den, istedenfor å bruke hester til det. En flokk munkers holdt snoren, og dragemesteren instruerte dem nøye. Da han ga signalet, løp de så fort de kunne og trakk dragen etter seg.

- Luftsrrømmen fra kløften fikk tak i den, og den hevet seg opp i luften som en kjempestor fugl. Munkene som holdt i snoren, hadde god øvelse, og de slapp snoren langsomt ut ettersom dragen steg høyere og høyere. De holdt snoren helt stram, og en av munkene samlet kutten rundt livet og klatret oppover snoren omkring ti fot (3m) for å prøve hvor stor bæreevne dragen hadde. En annen klatret etter ham, og det gikk så fint at også en tredje klatret opp til dem. Dragen hadde slik kraft at den klarte å bære to voksne menn og en gutt, men tre mann klarte den ikke.

Dette var ikke nok for drage-mesteren, så munkene halte snoren til seg for å unngå at dragen ble grepet av de uberegnelige luftstrømmene. Vi trakk oss langt tilbake for ikke å stå i veien for munkene, som halte snoren inn for å få dragen ned på jorden igjen. Og ned kom den, etter at den hadde nytt friheten høyt oppe i luften. Endelig sto den nede på jorden, og to munker grep vingespissene for å holde den i ro.

Under ledelse av drage-mesteren strammet vi silken så godt vi kunne, og vi drev inn flere kiler for å stramme den ytterligere. Vingene ble tatt av og plassert i et annet forhold til vinden, og så foretok vi en ny prøvetur med dragen. Denne gangen klarte den å bære tre voksne menn med den største letthet, og den kunne også ta en liten gutt med på kjøpet. Drage-mesteren sa at han var fornøyd med resultatet, og nå ga vi oss til å

prøve dragen med en stein som veide like meget som et menneske.

(bilde av en annen variant av en "manlifting-kite" men typen var nok heller av kassedragen- se under)

På ny hadde munkene sin fulle hyre med å holde den igjen da den oppgående luftstrømmen fikk tak i den. De hadde det alt annet enn lett, for luften var i sterk bevegelse, og dragen ville stadig høyere. Jeg fikk en urolig følelse i magen da jeg så hvordan den duvet

høyt der oppe og forestilte meg at jeg selv satt i den. Dragen ble halt ned og båret bort til startsteder. En øvet lama sa til meg:

- Nå går jeg opp først, men neste gang er det din tur. Se godt etter hvordan jeg gjør det. Se hvordan jeg setter føttene på denne trespilen. Knytt hendene sammen rundt denne tverrstangen bak deg. Når du er oppe i luften, så sitt stille og rolig. Og når du nærmer deg jorden igjen, så hopp ut fra åtte-ti fots høyde. Det er det tryggeste. Nå vil jeg fly, så kan du se på meg.

Denne gangen brukte vi hester til å trekke snorene. Da lamaen ga signalet, satte hestene i galopp. Dragen ble dradd bortover, så hevet den seg fra jorden og begynte å stige. Da den var hundre fot over oss, eller to-tre tusen fot over klippene under oss, satt lamaen høyt der oppe og svingte fram og tilbake i vinden. Han steg høyere og høyere, en flokk munker hadde svare strev med å holde snoren, og de sørget for at han kom så høyt opp som det var mulig. Så ga drage-mesteren et signal, og de begynte å hale ham ned igjen. Han sank langsomt nedover og svalet fram og tilbake i luften. Tyve fot, ti fot, og så var han nede. Han hoppet ut av dragen og kom mot oss. Og til meg sa han:

- Nå er det din tur, Lobsang. Vis hva du kan.

Nå var tiden inne, men merkelig nok gledet jeg meg ikke så meget til å fly med drage som jeg hadde ventet. Det var idiotisk,

sa jeg til meg selv. Farlig! Var dette en vei som førte til målet? Hadde jeg ikke nok med bønner og urter? Jeg prøvde å trøste meg selv, men det var ikke lett, for jeg måtte rette meg etter forutsigelsene, og de kunne ikke være gale. Hvis jeg ble drept, måtte jo astrologene ha tatt feil, og det var utenkelig.

Dragen var kommet tilbake til startplassen, og jeg kan ikke nekte at jeg følte meg litt mør i knærne da jeg gikk bort mot den. Jeg følte meg alt annet enn overlegen. Og stemmen min var ikke noe videre kjekk da jeg sa at jeg var klar, for sjelden har jeg vært så lite klar. Og jeg hadde følelsen av at tiden sto stille.

Snoren som holdt dragen, strammet seg da hestene galopperte fremover. Det skalv svakt i spileverket, og dragen tok en overhaling, så jeg nesten holdt på å bli slengt av. Dette er min siste stund på jorden, tenkte jeg og lukket øynene, for nå torde jeg ikke feste blikket på noenting lenger. Dragen hev på seg og vugget slik at jeg kjente det i magen og holdt på å kaste opp. En trist avskjed med jorden for å gå over i astral-planet, tenkte jeg. Uvilkårlig åpnet jeg øynene et øyeblikk, men jeg fikk et slikt sjokk at jeg lukket dem igjen med det samme. Jeg var hundre fot eller vel så det oppe i luften. Magen protesterte på ny, så jeg ble mer og mer sjøsyk, og nå åpnet jeg øynene igjen for å orientere meg i tilfelle av at det gikk galt. Da jeg nå så meg om, hadde jeg en så praktfull utsikt at jeg glemte sjøsyken, og jeg har aldri siden vært plaget av denne uverdige sykdommen. Dragen danset og svaiet, og den steg høyere og høyere. Jeg var høyt over fjellene og så ned på den gråbrune jorden under meg. De siste solstrålene speilet seg i en innsjø i det fjerne og fikk den til å se ut som flytende gull. Over meg beveget dragen seg i langsom og behagelig takt, og fikk meg til å føle at slik svevet gudene over jorden og så ned på oss dødelige, som maste og strevet og førte vår kamp for tilværelsen.

Et kraftig rykk og en overhaling fikk meg tilbake til virkeligheten igjen. Og nå våget jeg for første gang å se rett ned under meg. Jeg så en liten flokk med rødbrune munk. De ble større og større. Jeg ble halt ned igjen. Noen tusen fot under meg så jeg en liten bekk, som klukket nedover fjellsiden. For første gang i mitt liv hadde jeg vært tusen fot eller vel så det over jordens overflate. Den lille bekken ble til en elv, og enda større ville den bli før den slo seg sammen med andre og fløt ut i den

Bengalske bukt. Pilegrimer ville drikke det hellige vannet, tenkte jeg, mens jeg svever over kildene og følte meg som en av gudene.

Dragen begynte å svaie fram og tilbake som om den var blitt helt vanvittig, og nede på jorden trakk de i snoren av alle krefter for å få den til å holde seg i ro. Plutselig gikk det opp for meg at jeg ikke hadde satt meg ned. Hele tiden hadde jeg stått på bunn-spilene. Nå satte jeg meg med bena overkors og holdt meg godt fast i repene inntil jeg var omkring tyve fot (6m) over jorden. Da jeg så var kommet ned i åtte fot, hoppet jeg ut og landet i en slags saltomortale.

- Unge mann, sa drage-mesteren. - Det var en flott oppvisning. Det var bra at du husket hva du hadde å gjøre til slutt, for ellers ville du ha brukket begge bena. Nå skal en annen få lov til å prøve seg, og hvis du har lyst, kan du ta deg en tur opp igjen senere.

Den neste som gikk opp, var en ung munk, og han klarte det bedre enn jeg, for han husket å krøke seg sammen med en gang.

Men da den stakkars fyren kom ned igjen, dalte han ganske visst flott, men han falt flatt på magen og klamret seg til jorden, og han var grønn i ansiktet av sjøsyke. Den tredje munken var meget selvsikker, men han var lite populær på grunn av at han stadig skrøt. Han hadde nemlig vært oppe for tre år siden, og nå anså han seg for å være en "fullbefaren flyver". Han steg opp i luften, kanskje fem hundre fot. (150m). Istedenfor å krøke seg sammen, rettet han seg opp, og dermed falt han ut

gjennom baksiden av dragen. Imidlertid fikk han tak i tverrstangen, og der hang han i flere sekunder etter den ene hånden. Vi så at han kjempet for også å få tak med den andre, men da tok dragen en overhaling så han mistet taket og styrtet ned mot klippene fem tusen fot under seg. Vi så hvordan den røde kutten flagret som en blod-rød sky.

Iveren kjølner litt etter denne ulykken, men ikke nok til å stoppe flyvingen. Dragen ble halt ned og undersøkt, og så steg jeg opp igjen. Denne gang husket jeg å sette meg i riktig stilling, så snart dragen var hundre fot over jorden. Under meg kunne jeg se en flokk munk, som klatret nedover fjellsiden for å hente liket av den stakkars flyveren. Det lå som en rød masse nede på en av klippene. Jeg så opp og tenkte at hvis jeg hadde stått inne i dragen; ville det vært mulig å endre både retningen og farten. Jeg husket min flyvetur opp på taket av bondegården og hvordan jeg hadde steget høyere ved å dra i dragesnoren. Dette må jeg snakke med læreren om, tenkte jeg.

I dette øyeblikk fikk jeg en ubehagelig følelse av at jeg falt så fort og uventet at jeg nesten hadde sluppet taket. Nede under meg halte munkene som rasende i snoren. Det led mot kveld, og klippene begynte å bli kalde. Av den grunn stilnet vinden etter hvert av nede i dalen, og oppdriften gjennom kløften var nesten stoppet. Det var omtrent helt stille da jeg var ti fot fra jorden og hoppet ut, men samtidig tok dragen en overhaling og falt over meg. Jeg ble sittende på klippegrunnen med hodet gjennom silketøyet i bunnen av dragen. Jeg satt så stille og i så dype tanker at de andre trodde at jeg var såret, og Mingyar Dondup styrtet bort til meg.

Hvis vi hadde hatt en avstiver tvers over her, lot det seg gjøre å stå på den og regulere helningen av dragen, sa jeg. - Da ville vi kunne få kontroll over retningen og farten.

- Du har rett, unge mann, sa drage-mesteren. - Men hvem ville våge et forsøk med det?

- Det ville jeg, hvis jeg fikk lov av min lærer.

En annen lama snudde seg mot meg og smilte.

- Du er lama og har din fulle frihet, Lobsang, sa han. - Du behøver ikke å spørre noen om lov.

- Jo, det må jeg, svarte jeg. - Lama Mingyar Dondup har lært meg alt det jeg kan, og han er fremdeles min lærer, så det er han som bestemmer.

Drage-mesteren hadde oppsyn med at dragen ble tatt fra hverandre igjen, og etterpå tok han meg med inn på værelset sitt, der han hadde små modeller av forskjellige typer drager. En av dem var en lang gjenstand, Som minnet om en langstrakt fugl.

- Vi laget en i full størrelse for mange år siden, sa han. - Vi satte den ut fra klippen med en mann ombord, og han fløy nesten tredve kilometer før han støtte mot fjellsiden. Siden har vi ikke brukt den typen. Men her ser du den typen som du snakket om. Her er en tverrstang til å stå på og en til å holde seg i. Vi har allerede laget en ferdig, trespilene ligger klar borte i skuret ved den andre enden av huset. Jeg har ikke funnet noen som er villig til å prøve den, og selv er jeg for tung. Han var omkring hundre og tredve kilo, så det kunne jeg godt forstå. Mingyar Dondup var kommet inn mens vi satt og snakket sammen, og nå sa han:

- Vi skal stille opp et horoskop i natt, Lobsang, og se hva stjernene har å si til dette.

*

Drønnene fra trommene vekket oss til midnattsmessen. Da jeg tok plass, dukket en skikkelse som et lite fjell ut av tåken fra røkelsen. Det var drage-mesteren.

- Kan du gjøre det? hvisket han.

- Ja, jeg kan fly med den i overmorgen, hvisket jeg tilbake.

- Det er fint. Jeg skal gjøre alt klart.

Her i tempelet, med strålende bilder på veggene, satt vi i lotusstillingen. Hver av oss var som en levende statue av Buddha.

Våre seter var firkantede puter, som var ti-tolv tommer høye.

- Vi satt i doble rekker, to og to rekker med ansiktene mot hverandre.

Først hadde vi den vanlige messen. Forsangeren, som var utvalgt på grunn av sine musikalske kunnskaper og sin dype stemme, sang de første strofene, og ved slutten av hver strofe ble stemmen svakere og svakere inntil han ikke hadde mer luft i lungene. Vi mumlet svarene, og enkelte vers ble ledsaget av slag på trommene og ringing med velklingende bjeller. Vi måtte være omhyggelige med sangen, for vi mente at disiplinen i et kloster ble bedømt etter renheten i sangen og nøyaktigheten i musikken. Tibetanske noter ville folk i Vesten ha vanskelig for å følge, for musikken består av ”kurver”. Stemmen stiger og synker. Det er ”hoved- kurven”. De som ønsker å improvisere, føyer improvisasjonene sine inn som små kurver mellom de store.

Da den vanlige messen var over, hadde vi ti minutters hvile før vi begynte dødsmissen for den munken som hadde forlatt dette liv tidligere på dagen. Vi samlet oss igjen på et gitt signal. Lederen av messen satt på en trone og innledet med et avsnitt fra Bardo Thødol, den tibetanske dødsbok.

”Å, flakkende ånd av munken Kumphel-la, som i dag falt fra livet i denne verden! Flakk ikke blant oss, for i dag har du forlatt oss! Å, flakkende ånd av munken Kumphel-Ial Vi tenner denne røkelsesspinnen for å lede deg, så du får fører på veien gjennom det tapte land og fram til den store virkelighet.”

Vi sang alltid oppfordringer til åndene om å komme for å få opplysning og ledelse, vi unge med lyse stemmer, og de eldre munkene med dype basser. Munkene og lamaene satt i rekker i hovedtempelet med ansiktene mot hverandre, og løftet og senket religiøse symboler etter eldgamle ritualer.

”Å, flakkende ånd, kom til oss og få ledelse! Du ser ikke ansiktene våre, du kjenner ikke røkelsesduften, fordi du er død. Kom! Måtte du bli ledet!”

Et orkester av blåseinstrumenter av tre, trommer, konkylier og bekkener utfylte pausene. En hodeskalle fylt med rødt vann som skulle symbolisere blod, ble sendt rundt for at alle munkene skulle berøre den.

”Ditt blod ble spilt på jorden. Å, munk, som bare er en flakkende ånd, kom og la oss befri deg!”

Risgryn, som var farget i safran, ble kastet mot øst, vest, syd og nord.

”Hvor streifer den flakkende ånden om? I øst? I nord? I vest? I syd? Føde for gudene blir kastet i alle himmelretninger, og du spiser den ikke, fordi du er død. Kom, flakkende-å, så du kan bli befridd og ledet!”

På den dype basstrommen ble selve livsrytmen slått, det var som hjerteslagene i det menneskelige legeme. Andre instrumenter satte i med de forskjellige kroppslydene. Den svake susingen av blodet gjennom årene, den dempede hviskingen av pusten i lungene, klukkingen av kroppsvæsker i bevegelse, og de forskjellige knirkingene, pipingene og buldringene som utgjør selve livets musikk. Det begynte i vanlig tempo, så kom et skremt skrik fra en trompet og stigende slag av hjerte-lyden. Et dumpt ”klask”, og så stoppet lydene plutselig. Livets slutt, et liv som fikk en voldsom avslutning!

”Å, munk som var og flakkende ånd som er! Våre tanker vil lede deg! Frykt ikke, men legg ditt sinn åpent! Motta belæring fra oss, så vi kan befri deg! Der er ingen død, flakkende ånd, men bare et endeløst liv! Døden er fødsel, og vi kaller på deg, for å frigjøre deg til et nytt liv!”

Gjennom århundrer har vi tibetanere utviklet vitenskapen om lydene. Vi kjenner alle kroppslydene og kan gjengi dem helt korrekt. Når vi engang har hørt dem, glemmer vi dem aldri. Har du noen gang lagt hodet på puten og hørt dine egne hjerteslag og pusten i lungene? I statsorakel-klosteret setter de et medium i trance ved å benytte noen av disse lydene, og en ånd tar bolig i kroppen på mediet. Oberst Younghusband, som ledet de britiske troppene da de gjorde invasjon i Lhasa i 1904, kan bevitne styrken av disse lydene, og det faktum at orakelet virkelig skiftet utseende i trance.

Da messen var over, skyndte vi oss tilbake for å sove videre.

Anstrengelsen etter flyvingen og den uvante luften gjorde meg så trett at jeg nesten sov før jeg hadde lagt meg. Neste morgen sendte drage-mesteren bud etter meg og sa at han skulle arbeide med den ”styrbare” dragen og spurte om jeg ville bli med. Sammen med Mingyar Dondup gikk jeg til verkstedet, som var innredet i et gammelt lagerrom. Det lå en haug av fremmede tresorter på gulvet, og på veggene hang en mengde tegninger av drager. Den dragen som jeg skulle bruke, hang ned fra takhvelvet. Til min forbauselse trakk drage-mesteren i en snor, og dragen senket seg ned i høyde med gulvet. Den hang i et slags heiseapparat. Han ba meg om å stige inn, og det gjorde jeg. Bunnen i dragen hadde en rekke tverrspiler som jeg kunne stå på, og en tverrstang i høyde med hendene mine. Den var ypperlig egnet til å holde seg fast i. Vi undersøkte dragen tomme for tomme. Silketøyer var fjernet, og drage-mesteren sa at han ville trekke den med helt ny silke. Sidevingene var ikke rette som på andre drager, de var krumme som en hul hånd med håndflaten ned. De var omkring ti fot lange, og jeg hadde inntrykk av at de hadde meget stor heveevne.

Neste dag ble dragen båret ut i det fri, og munkene hadde et svare strev med å holde på den da de bar den forbi kløften med den sterke oppdriften av luft. Omsider ble den plassert i den rette stilling, og jeg som var klar over min betydning, klatret inn i den. Denne gang skulle munkene trekke den, for de ville ha større kontroll over den enn hester. Jeg var fornøyd og ropte: ”Tra-dri! Them-pa!” (Klar! Trekk!) Og da jeg kjente det første rykket i spilene, ropte jeg: ”O-na dø-a!” (Farvel.) Et nytt rykk, og dragen skjøt opp som en pil. Det var bra at jeg kunne klamre meg så godt fast, tenkte jeg, for ellers ville de bli nødt til å rope etter min flakkende ånd om natten, og jeg var vel fornøyd med kroppen inntil videre. Munkene dirigerte dragesnoren med stor dyktighet, og dragen steg høyere og høyere. Jeg kastet ut steinen med bønnen til vindgudene, og den holdt nesten på å ramme en av munkene. Vi kunne bruke bønnen senere, siden den falt ned foran føttene på munken. Nede på jorden sto drage-mesteren og hoppet av utålmodighet og var spent på å se hvordan prøven ville forløpe. Derfor gikk jeg straks i gang for å bringe på det rene om jeg kunne dirigere stillingen og farten.

Jeg var blitt skjødesløs og altfor selvsikker. Jeg beveget meg bakover inne i dragen - og den falt som en stein. Jeg mistet fotfestet og ble hengende etter begge hendene i tverrstangen. Med stor anstrengelse og med kutten blåst over hodet på meg, klarte jeg å trekke meg opp igjen og plassere meg i riktig stilling. Fallet stoppet, og dragen hevet seg på ny. Jeg fikk befridd hodet for kutten og kunne se ut. Hvis jeg ikke hadde vært glattraket på hodet, ville håret ha stått ende til vær, for jeg var nesten to hundre fot over jorden. Da jeg senere landet, fortalte de at dragen var styrtet ned til femti fot før den stoppet og hevet seg igjen.

Jeg sto en stund og holdt meg krampaktig fast til tverrstangen og gispet og peste etter anstrengelsen i den tynne luften. Da jeg sto og betraktet den milelange fjellsiden, så jeg langt i det fjerne en rekke prikker som beveget seg. Et øyeblikk stirret jeg på dem uten å skjønne hva det var, men så gikk det et lys opp for meg. Naturligvis! Det var urtesamlerne. Det var baktroppen som

langsomt slet seg fram i det øde landskapet. Der var store prikker, små prikker og lange prikker. Menn, gutter og dyr, tenkte jeg. De beveget seg langsomt fremover. Jeg følte meg stolt da jeg hadde landet og kunne fortelle at de ville slutte seg til oss i løpet av en dag eller to.

Jeg ble helt betatt av å stirre utover de kalde, blågrå klippene, den varme rødbrune okerfargen på jorden, og innsjøene som glitret i det fjerne. Dypt nede i gjelet var det varme og ly for den bitende vinden, og der nede dannet mose, lav og urter et teppe, som minnet om gulvteppet i værelset til far. Gjennom alt det grønne i gjelet klukket en liten bekk. Det minnet meg også om gulvteppet til far, da jeg hadde tømt en krukke med vann utover det. Jo, far hadde en meget tung hånd.

Bak klosteret var det bare fjell. Topper og tinder løftet seg opp mot himmelen, den ene fjellkjeden bak den andre, inntil de bakerste sto som mørke silhuetter mot solskinnet. Himmelen i Tibet er den klareste i verden. En kan se så langt som fjellene tillater det, for det finnes ingen hetedis som gjør luften uklar. Så langt øyet rakk var det ikke et livstegn å se utenom munkene under meg og de som beveget seg langsomt i det fjerne. Kanskje de kunne se meg her! Men nå gikk det et rykk gjennom dragen. Det var munkene som begynte å hale meg ned. Med den største forsiktighet trakk de i snoren for å unngå at den verdifulle dragen ble ødelagt under landingen.

Da jeg var nede på jorden igjen, så drage-mesteren på meg med et blick som lyste av stolthet og glede, og han omfavnet meg så begeistret med de mektige armene sine at jeg hadde følelsen av at hvert ben i kroppen ble knekket. Ingen andre fikk et ord inn, for i årevis hadde han arbeidet med teoriene sine uten å få prøvd dem. Han hadde ikke fått noen til å prøvefly, og den store magen hadde hindret ham i å gjøre et forsøk selv. Da han endelig måtte trekke pusten og jeg kom til orde, sa jeg at jeg hadde likt opplevelsen. Jeg hadde sikkert hatt vel så stor glede av å prøve dragen som han hadde hatt av å tegne, beregne og eksperimentere. Han pekte og gestikulerte:

- Se her, Lobsang. Nå flytter vi den spilen over hit, og vi setter tverrstangen her. Det er løsningen. Jo, det gjør vi, og så starter du en gang til.

Og slik fortsatte vi. Fly og forandre! Fly og forandre. Jeg nøt hvert sekund, og jeg var den eneste som fikk lov til å fly - eller å sette min fot - i denne dragen. Og for hver gang jeg fløy, hadde vi gjort en del forandringer og forbedringer. Noe av det viktigste var kanskje en stropp som holdt meg på plass.

Da resten av urtesamlerne nådde fram, ble det slutt på flyvingen en dags tid eller to. Nå måtte vi organisere de siste i grupper til å samle inn urter og grupper til å pakke dem. De munkene som hadde minst øvelse, ble satt til å plukke bare tre sorter planter, og de ble sendt til et strøk der det var nok av slike. Hver gruppe skulle være borte i syv dager, for de kunne ikke ta med seg mat for lengre tid. Den åttende dagen vendte de tilbake med urtene, som vi spredte utover det rene gulvet i et veldig lagerrom. Øvede lamaer undersøkte hver eneste plante for å forvise seg om de var av rette sort og var helt uskadde. På enkelte planter ble kronbladene plukket av og tørket. Av andre ble røttene ristet og pakket. Av atter andre ble saften presset ut og fylt i tette krukker, som ble forseglet. Frø, blader, kronblad og stilker ble rensset og pakket i lærsekker når de var helt tørre. Det ble skrevet utenpå sekkene hva de inneholdt, og de ble knyttet så godt sammen at de var vanntette, for sekkene ble etterpå dyppet i vann og lagt til tørk i solen. Etter en dag var de harde som tre.

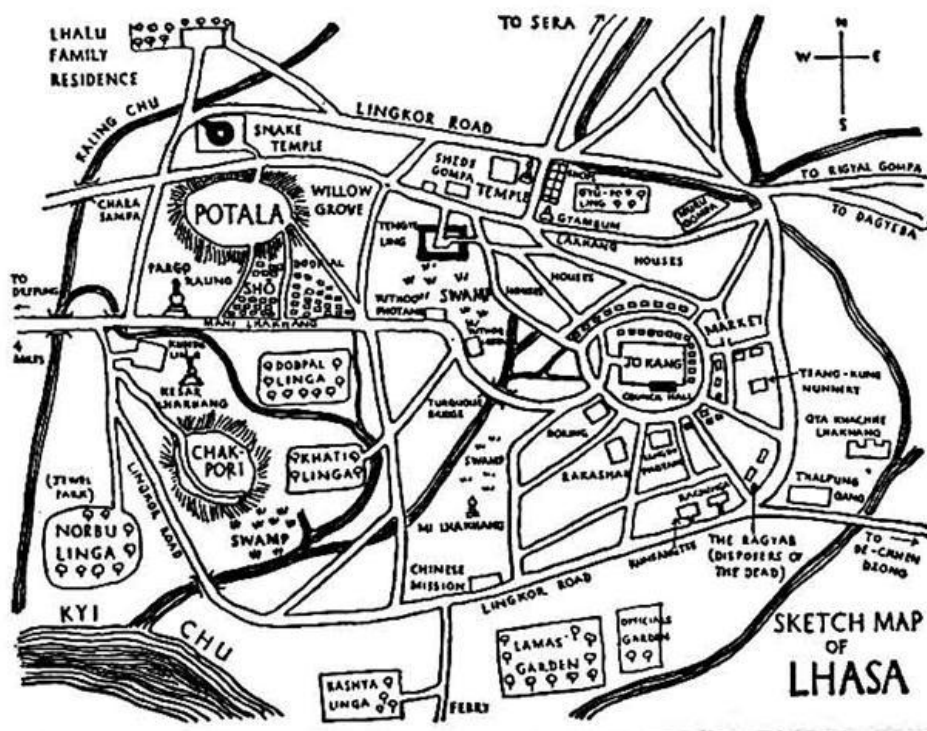
De ble så harde at vi måtte slå toppen av dem når vi skulle åpne dem. Luften er så tørr i Tibet at urtene kan holde seg i mange år på denne måten.

Etter de første få dagene delte jeg tiden mellom urtesamling og drageflyving. Den gamle drage-mesteren var en mann med stor innflytelse, og på grunn av forutsigelsene om min fremtid var det like viktig for meg å kjenne prinsippene for flyving som å kunne samle urter og klassifisere dem, sa han. Tre dager i uken fløy jeg med drager. Resten av tiden brukte jeg til å ri omkring fra gruppe til gruppe for å lære mest mulig på kortest mulig tid.

Ofta, når jeg var høyt oppe med dragen og stirret utover landskapet som jeg kjente ut og inn, kunne jeg se de svarte skinnteltene til urtesamlerne i det fjerne. Rundt dem gresset yak-dyrene og tok livet med ro til de skulle bære den tunge lasten av urter hjem til klosteret i slutten av uken. Mange av disse urtene var velkjent de fleste steder i Østen, men de er ennå ikke oppdaget av Vesten, og derfor har de ikke latinske navn. Mitt kjennskap til urtene har vært meg til stor nytte, og kjennskapet til flyving har ikke vært av mindre betydning.

Vi hadde nok et ulykkestilfelle. En munk hadde studert meg meget nøye, og da det var hans tur til å fly med en alminnelig drage, trodde han at han kunne klare det like godt med den som jeg med den nye. Høyt oppe i luften begynte dragen å oppføre seg underlig. Vi så at munken kastet seg til siden for å prøve å rette den opp. Den tok en overhaling, mistet balansen og vippet over på siden. Spileverket ble splintret, og munken styrtet ut gjennom siden. Han snurret rundt, og mens han falt, hvirvlet kutten rundt hodet på ham. Et regn av småting falt ned - tsampaskål, trekopp, rosenkrans og forskjellige amuletter. Han ville ikke få bruk for dem lenger. Han kom i spinn, og til slutt styrtet han ned i kløften. Litt senere hørte vi at han klasket mot bunnen.

Dagene var fylt av arbeid, hardt arbeid, men likevel syntes vi at vårt tre måneder lange opphold nærmet seg slutten altfor tidlig. Dette var det første av en rekke hyggelige besøk i høylandet og til det andre Tra Verpa nærmere Lhasa. Motvillig pakket vi sakene våre. Jeg fikk en vakker modell av en drage som kunne løfte en mann. Drage-mesteren hadde laget den spesielt for meg. Dagen etter brøt vi opp for å reise hjem. Noen få av oss red av sted som fortropp, på samme måte som da vi kom, men størsteparten av munkene og lærlingene og pakkdyrene fulgte etter i et langsommere tempo. Vi ville gjerne komme tilbake til "jernfjellet", men vi var lei for at vi måtte skilles fra våre nye venner og friheten oppe i fjellene.

MITT FØRSTE BESØK HJEMME

Vi var tilbake i god tid før Logsar, eller nyttårsfeiringen. Over-alt skulle det ryddes og gjøres rent. Den femtende drar Dalai Lama til tempelet for å delta i en rekke gudstjenester. Da de var over, kom han ut for å foreta en prosesjon langs Barkhor, ringveien som går utenom Jo-Kang og Rådhuset, rundt markedsplassen og fortsetter mellom alle de store forretningsgårdene. Dermed var det slutt på den høytidelige feiringen, og så begynte all lystigheten. Gudene var formildet, nå var tiden inne til å more seg.

Det var bygd svære stilaser, fra tredivet til førti fot høye, og de var prydet med gudebilder, som var laget av fargelagt smør. På enkelte av stillasene var det relieffer av smør, som forestilte scener fra de hellige bøkene. Dalai Lama gikk omkring og så på hvert enkelt av dem. Det klosteret som hadde den flotteste utstillingen, fikk tittelen "Årets beste smør-modellør". Vi i Chakpori interesserte oss ikke for den slags karnevalsøyer, vi anså det for å være barnslig og ikke det minste morsomt. Vi var heller ikke interessert i de andre påfunnene, som at hester uten ryttere kappløp tvers over Lhasa-sletten i fri konkurranse. Vi interesserte oss mer for de kjempemessige figurene, som forestilte skikkelser fra legendene våre. Kroppen på disse figurene var laget av lette trespiler som var trukket med tøy, og på toppen ruvet et stort realistisk hode. Inne i dette hodet var det smør-lamper som skinte gjennom øynene, og når lyset flakket, så øynene ut til å bevege seg fra side til side. En sterk munk på stylter sto inne i trekroppen og hadde et kikkhull i høyde med øynene. Alle slags uhell kan skje med disse "skuespillerne". De kan sette den ene stylten fast i et hull og bli nødt til å balansere videre på den andre, eller de kan gli på noe glatt i gaten. Det verste er hvis en av lampen løsner - og setter fyr på hele figuren.

En gang mange år senere lot jeg meg overtale til å gå omkring med en figur av Buddha som legekunstens gud. Den var fem og tyve fot høy. Tøyet bølget omkring styltene, og møllene flakset rundt meg, for tøyet hadde ligget lenge på lager. Mens jeg humpet av sted bortover veien, ble støvet hvirvlet ut fra foldene, og jeg nøs og nøs. Hver gang jeg satte i en kraftig nys, hadde jeg følelsen av at jeg ville miste balansen. Samtidig som jeg nøs, gikk det en rykning gjennom figuren, og det dryppet smeltet smør fra lampene ned på den blanke issen min. Heten var fryktelig. Et svøp av mugne, gamle klær, svermer av forvillede møll, og varmt smør. I alminnelighet holder smøret i lampene seg fast med unntagelse av en liten dam rundt selve veken. Men nå var alt smeltet på grunn av den uutholdelige heten. Kikkhullet midt på figuren sto ikke i høyde med øynene mine, og jeg kunne ikke stige ned av styltene for å lage et nytt hull. Jeg så ikke noe annet enn ryggen av den figuren som gikk foran meg, og den danset og svaiet, så stakkaren innvendig hadde det visst ikke stort bedre enn jeg. Imidlertid var Dalai Lama tilskuer til, opptoget, så det var ikke annet å gjøre enn å marsjere videre, selv om jeg var halvveis kvalt av tøyet og halvveis stekt i smør.

Heten og anstrengelsen tok slik på meg at jeg sikkert minket noen kilo i vekt i løpet av dagen. Om kvelden sa en høy lama til meg:

- Det var en flott oppvisning, Lobsang. Du kunne sikkert bli en glimrende skuespiller.

Jeg fortalte ham ikke at alle de krumspringene som hadde moret ham så godt, var helt ufrivillige, men jeg var fast bestemt på at det var siste gang jeg bar en slik figur.

Ikke lenge etter dette, kanskje fem-seks måneder, kom det plutselig et forferdelig stormkast. Det var som en liten orkan med skyer av grus og støv. Jeg befant meg oppe på en lager- bygning og lærte å gjøre taket vanntett med tynne gullplater.

Stormkastet grep meg og blåste meg over kanten, så jeg falt ned på et tak som lå omkring tyve fot lavere. Et nytt stormkast blåste meg utfor gesimsen og nedover den ene siden av "Jernfjellet". Og videre ned til Lingchor-veien tre hundre og

femti fot lenger nede. Jorden var myrlendt, og jeg havnet med ansiktet i vann. Jeg følte at jeg hadde brukket et eller annet ben, og halvt i svime prøvde jeg å reise meg opp fra sølen, men smerten var ikke til holde ut da jeg beveget venstre arm og skulder. På en eller annen måte kom jeg da opp på knærne og klarte å reise meg, og jeg vaklet bortover mot den tørre veien. Jeg var syk av smerte og kunne ikke tenke klart. Jeg hadde ikke tanke for annet enn komme meg oppover fjellet så fort som mulig. Nesten i blinde hinket jeg av sted inntil jeg halvveis oppe møtte en flokk munk, som løp nedover for å se hvordan det var gått med meg og en annen gutt. Han var styrtet ned på klippene og hadde slått seg i hjel. Jeg ble båret resten av veien og ført inn i værelset til Mingyar Dondup, som undersøkte meg.

- Stakkars gutter, sa han. - Det var galt å sende dere opp på taket i en slik storm. Du har brukket en arm og kravebenet, men det skal vi sette sammen. Det blir smertefullt, men jeg skal spare deg for smerter så godt jeg kan.

Mens han snakket, og nesten før jeg visste ord av det, hadde han satt kravebenet på plass og forbundet meg for å holde bruddstedet sammen. Armen smertet mer, men det gikk forholdsvis fort å sette den sammen og spjelke den. Resten av dagen lå jeg fullstendig stille. Neste dag sa Mingyar Dondup:

- Vi kan ikke forsinke deg i studiene, Lobsang, og derfor kan du og jeg studere sammen her. Som de fleste av oss, har du litt uvilje mot å lære noe nytt, men den uviljen skal jeg fjerne med hypnose. Han lukket skoddene, så værelset ikke fikk annet lys enn det svake skjæret fra alterlampen. Så hentet han et lite skrin, som han plasserte på en hylle foran meg. Jeg syntes jeg så klare lys, kulørte lys, brokete bånd og striper, og så forsvant alt i en lydløs eksplosjon av lys.

Det må ha gått mange timer før jeg våknet igjen. Vinduet var på ny åpent, men purpurskyggene fra solnedgangen var begynt å fylle dalføret under meg. Fra Potala blinket det små lys i vinduene, og utenfor lyste det også, mens kveldsvakten gikk rundt og så etter at alt var i orden for natten. Jeg kunne se tvers over byen, der nattlivet begynte. I det samme kom Mingyar Dondup inn og sa:

- Så, du kom omsider tilbake til oss. Vi trodde at du hadde det så behagelig i astral-sfæren at du ville bli der en stund. Og nå er du vel sulten som vanlig.

Da han nevnte det, merket jeg at jeg var sulten. Han sendte bud etter mat, og jeg spiste mens han snakket.

- Egentlig skulle du nå ha forlatt legemet, fortsatte han.

- Men stjernene sier at du vil leve mange år i landet til de "røde indere" (indianerne) og dø der. Vi skal holde messe for ham som døde. Han ble drept momentant.

Det sto for meg som om de som forlot denne verden, var de lykkeligste. Mine egne erfaringer i astral-reiser hadde lært meg at det var meget behagelig. Men så husket jeg at selv om vi ikke liker å gå på skole, er vi nødt til å lære, og var ikke livet på jorden bare en skole? En hard skole også! Jeg tenkte med meg selv at her lå jeg med ødelagt arm og skulder, men likevel måtte jeg fortsette skolegangen.

I de to neste ukene studerte jeg ivrigere enn tidligere, og jeg klarte å holde tankene borte fra bruddene. Etter fjorten dager var de grodd sammen, men jeg var stiv, og både skulderen og armen smertet. Mingyar Dondup satt og leste et brev da jeg kom inn til ham om morgenen. Han så opp og sa:

- Lobsang! Vi har en pakke med urter som skal sendes til din mor. Du kan besørge det i morgen og bli hos henne hele dagen.

- Jeg er sikker på at far ikke ønsker å se meg, svarte jeg.

- Han overså meg fullstendig da jeg møtte ham i trappen på Potala.

- Ja, naturligvis gjorde han det. Han visste at du nettopp kom fra "Den Høyedle", han visste at det var vist deg en spesiell ære, og derfor kunne han ikke snakke til deg unntagen du var sammen med meg, fordi "Den Høyedle" personlig har utnevnt meg til din formynder.

Han sendte meg et lurt blick og lo:

- Forresten vil ikke din far være hjemme i morgen. Han er reist til Gyangtse for å bli der i flere dager.

Neste morgen kom han inn til meg og sa:

- Hm! Du ser litt blek ut, men du er ren og pen, og det har meget å si for en mor. Her har du et skjerf, og glem ikke at du nå er lama og må rette deg etter reglene. Du kom hit til fots. I dag skal du ri på en av de beste hvite hestene våre. Ta min, den trenger litt mosjon.

Jeg fikk lærsekken med urter, som var pakket inn i et silke- skjerf som tegn på aktelse. Jeg så litt tvilende på det, for jeg hadde ikke lyst til å skitne det til underveis. Derfor brettet jeg det sammen og la det i lommen, så jeg kunne pakke sekken inn i det når jeg kom nærmere hjemmet.

Jeg red på den hvite hesten nedover fjellsiden. Halvveis nede stoppet hesten og snudde hodet for å danne seg et inntrykk av meg. Sannsynligvis var den ikke fornøyd med synet, for den vrinsket høyt og satte farten opp, som om den ikke tålte synet lenger. Jeg sympatiserte med den, for følelsen var gjensidig. De mest ortodokse lamaene i Tibet rir på muldyr, for de blir ansett for å være kjønnsløse. Men lamaer som ikke er så nøye på det, bruker hingster eller ponnier. For mitt eget vedkommende foretrakk jeg å gå til fots når det lot seg gjøre. Ved foten av fjellet tok vi av til høyre. Jeg sukket lettet, det lot til at hesten var enig med meg i at vi skulle ta den veien. Kanskje skyldtes det at en av religiøse grunner alltid følger Lingkhor-veien ”med solen”. Vi tok på ny av til høyre, krysset Drebung-veien og fortsatte langs Lingkhor-ringveien.

Vi passerte Potala, krysset veien til India og red mellom Kaling Chu til venstre og Slange-tempelet til høyre. Da jeg nærmet meg mitt tidligere hjem, hadde tjenerne allerede fått øye på meg og skyndte seg med å åpne portene. Jeg red rett inn på gårdsplassen og håpet at jeg ikke ville falle av. Heldigvis kom en

tjener og holdt hesten mens jeg steg av.

Hovmesteren og jeg utvekslet de seremonielle skjerfene meget høytidelig.

- Velsign dette huset og alt som er i det, ærede herre og lege-lama! sa han.

- Måtte Buddha, den rene og allvitende, holde sin hånd av deg og bevare din sunnhet, svarte jeg.

- Ærede herre, husfruen har gitt meg ordre om å føre deg til henne.

Han fulgte meg, som om jeg ikke kunne finne veien på egen hånd, og bar sekken med urter, som jeg nå hadde pakket inn i skjerfet igjen. Vi gikk ovenpå og inn i det fineste værelset til mor. Der fikk jeg aldri lov til å gå inn da jeg bare var en sønn, tenkte jeg. I neste øyeblikk hadde jeg mest lyst til å snu og rømme, for værelset var fullt av kvinner. Men før jeg fikk anledning til det, kom mor mot meg og bukket og sa:

- Ærede herre og sønn! Mine venninner er kommet hit for å høre deg fortelle om den store ære som ”Den Høyedles har vist deg.

- Ærede mor, svarte jeg. - Ordensreglene forbyr meg å fortelle hva Den Høyedle” sa til meg. Lama Mingyar Dondup ba meg om å levere deg denne sekken med urter og hilse deg med sitt skjerf.

- Ærede lama og sønn! Disse kvinnene er kommet langveisfra for å høre om ”Det innerste hus” og ”Den Høyedle” selv. Leser han virkelig indiske aviser? Og er det sant at han har et glass som han kan se gjennom og tvers gjennom husvegger?

- Mor, svarte jeg. - Jeg er bare en fattig lege-lama, som nylig er vendt tilbake fra fjellene. Det sømmer seg ikke for meg å snakke om det den høyeste i vår orden foretar seg. Jeg kommer bare hit som sendebud.

En ung kvinne kom bort til meg og sa:

- Husker du ikke meg? Jeg er Yaso.

For å være ærlig var det så vidt jeg kjente henne igjen. Hun hadde vokst og var meget pyntet. Jeg likte meg ikke. Åtte-ni kvinner var altfor meget for meg. Jeg visste hvordan jeg skulle opptre blant menn, men kvinner? De så på meg som om jeg var et saftig kjøttstykke og de sultne ulver. Jeg hadde bare en ting å gjøre: trekke meg tilbake.

- Ærede mor, sa jeg. - Jeg har utført mitt oppdrag og må vende tilbake til mine plikter. Jeg har vært syk og har meget å gjøre.

Dermed bukket jeg for dem, snudde meg og skyndte meg ut så fort jeg kunne. Hovmesteren hadde trukket seg tilbake til værelset sitt, og en stallkar kom med hesten.

- Hjelp meg forsiktig i salen, sa jeg. - Jeg har nylig brukket en arm og skulder, så jeg klarer det ikke alene.

Han åpnet porten, og jeg red ut samtidig som mor kom ut på balkongen og ropte et eller annet. Hesten tok av til venstre, så vi igjen kunne følge Lingkhorveien ”med solen”. Jeg red ganske langsomt. Langsomt, fordi jeg ikke ønsket å komme altfor tidlig tilbake. Jeg passerte Cyu-po Linga, Muru Gompa og tok hele ringveien.

Da jeg var hjemme i Chakpori igjen, gikk jeg inn til Mingyar Dondup, som så på meg og spurte:

- Hva betyr dette, Lobsang? Har de flakkende åndene jaget deg rundt hele byen? Du ser rystet ut.

- Rystet? svarte jeg. - Rystet? Mor hadde et helt selskap med kvinner hos seg, og alle ville vite hva ”Den innerste” hadde sagt til meg. Jeg svarte dem at ordensreglene våre ikke tillot meg å fortelle noe. Jeg skyndte meg å komme i sikkerhet, for alle disse kvinnene stirret på meg.

Mingyar Dondup ristet av latter. Jo mer forferdet jeg så på ham, jo mer lo han.

- ”Den høyedle” ønsket å vite om du hadde slått deg til ro her, eller om tankene dine fremdeles var bundet til hjemmet, sa han.

Klosterlivet hadde forandret min livsinnstilling, og kvinner var bare fremmede vesener for meg.

(Og det er de fremdeles.)

- Jeg er hjemme, sa jeg. - Jeg ønsker ikke å vende tilbake til fars hus. Jeg tålte ikke synet av alle disse kvinnene med malte ansikter, og de så på meg som om de var slaktere og jeg en sau.

De hadde skingrende stemmer og ...

Stemmen sank til en hvisking da jeg

fortsatte: - Og astral-fargene deres!

Fryktelig! Å, ærede lamalærer, la oss ikke snakke mer om det.

I dagevis fikk jeg stadig høre: ”Lobsang, jaget på flukt av en flokk kvinner” eller ”Lobsang, jeg vil at du skal besøke din ærede mor, for hun har selskap og de trenger underholdning.”

JEG BRUKER DET TREDJE ØYE

En morgen da jeg ikke riktig visste hvordan jeg skulle fordrive en halvtime mellom to messer, kom Mingyar Dondup inn til meg.

- La oss gå en tur, Lobsang, sa han. - Jeg har en liten oppgave for deg.

Jeg reiste meg straks og gledet meg til å gå ut sammen med ham. Det tok ikke lang tid å gjøre seg ferdig, og vi dro straks av sted. Da vi gikk ut av tempelet, viste en av kattene oss en tydelig velvilje, og vi kunne ikke forlate den før den sluttet å male og ga seg til å vifte med halen. Den fulgte høytidelig etter oss halvveis ned fjellet, men så husket den sannsynligvis at edelstenene sto ubevoktet, for den for tilbake i full fart.

Vi holdt ikke tempel kattene bare for moro skyld. De var noen farlige voktere av alle de uslipte edelstenene som lå spredt mellom de hellige statuene. I husene var hundene voktere, svære mastiffer, som kunne slå en mann ned og overmanne ham. Men selv slike hunder lar seg skremme og jage vekk. Slik er det ikke med katter. Hvis de ble angrepet, kunne bare døden stoppe dem. De var av den typen som ofte blir kalt siamesiske. I Tibet er det kaldt, så derfor var kattene nesten svarte. Jeg har hørt at de er hvite i varmere land, for at de skal tåle klimaet bedre. De hadde blå øyne, og bakbena var lange, så de fikk en egenartet gang.

Halene var lange og så ut som en pisk, og stemmene . . . Ingen andre katter har maken til stemmer. De er så kraftige at det nesten ikke er til å tro.

Disse kattene lusket om i templene, lydløse og årvåkne, som skygger i natten. Hvis noen prøvde å røre edelstenene, som ikke ble voktet på annen måte, dukket det plutselig opp en katt som hoppet opp på armen hans. Hvis han ikke øyeblikkelig forsvant, hoppet en annen katt like i strupen på ham. Disse kattene hadde dobbelt så store kjever som alminnelige katter, og de slapp ikke taket. En kan slå en hund og jage den, eller kanskje forgifte den. Men sånn er det ikke med katter. Bare folk som kattene kjente godt, kunne nærme seg når de var på post.

Vi fortsatte nedover. Nede på veien tok vi av til høyre gjennom Pargo Kaling og videre gjennom landsbyen Shø. Vi gikk over Turkis-broen og til høyre i retning av Doring-huset. På den måten kom vi i nærheten av den gamle kinesiske ambassaden, og da sa Mingyar Dondup:

- Som jeg fortalte deg, er det kommet noen kinesiske utsendinger. La oss kikke litt nærmere på dem og se hvordan de ser ut.

Mitt første inntrykk var meget ugunstig. Inne i huset så jeg hovne folk som gikk omkring og pakket ut kasser og kister. Det lot til at de hadde våpen nok til å utruste en liten arme. Siden jeg var en liten gutt, kunne jeg foreta nærmere undersøkelser på en måte som ikke lot seg gjøre for voksne. Jeg krøp bortover jorden og nærmet meg et åpent vindu. Jeg sto en stund og kikket inn, men da var det en av dem som så opp og fikk øye på meg. Han satte i en kinesisk ed og strakte hånden ut etter noe, så jeg trakk meg tilbake før han kunne kaste det etter meg.

Da vi var kommet ut på Lingkhor-veien, sa jeg til Mingyar Dondup:

- Auraene deres ble helt røde. Og de svingte med kniver.

På resten av hjemveien var Mingyar Dondup meget tankefull, og etter aftens kom han inn til meg og sa:

- Jeg har tenkt meget på disse kineserne. Jeg vil foreslå for "Den Høyedle" at vi gjør bruk av de særlige evnene våre. Føler du deg i stand til å holde kineserne under oppsikt hvis vi kan finne et passende skjulested for deg?

- Hvis du tror at jeg kan det, så kan jeg det, var det eneste jeg hadde å svare.

Neste dag så jeg ikke noe til ham, men da vi hadde spist middag dagen etter, sa han til meg:

- Jeg vil ta deg med på en tur i kveld, Lobsang. Her har du et skjerf av beste kvalitet, så du behøver ikke å være clairvoyant for å finne ut hvor vi skal hen. Gå opp og gjør deg klar og kom inn til meg om ti minutter. Imens går jeg og snakker med abbeden.

På ny dra vi nedover stien langs fjellsiden. Vi tok en snarvei på den sydøstlige siden, og etter en kort tur var vi nede ved Norbu Linga. Dalai Lama var meget glad i denne "Juvel-parken", og der tilbrakte han en stor del av tiden når han ikke var opptatt.

Potala var et vakkert slott utvendig, men innvendig var det dårlig luft på grunn av den slette ventilasjonen og alle smørlampene som hadde brent for lenge. Meget smør hadde rent ned på gulvene gjennom årrekker. Det gjorde gulvene meget glatte, og mer enn en lama hadde glidd på dem og falt så lang han var. Dalai Lama hadde liten lyst til å gjøre en så uverdigg kollbøtte, så han oppholdt seg i Norbu Linga så ofte han hadde anledning til det.

"Juvel-parken" var omgitt av en steinmur, som var omkring tolv fot høy. Parken er bare litt over hundre år gammel. Inne i den ligger et slott med gygne tårn. Det består av tre bygninger, som blir brukt ved offisielle anledninger og til offentlige kontorer. Den innerste delen av parken var den private hagen til Dalai Lama. Det har vært fortalt at det er forbudt å komme inn i denne delen av parken, men det er ikke sant. Det er bare forbudt å snakke om statsaker der, for den er helt privat. Jeg har vært der over tredve ganger, så jeg vet hva jeg snakker om. Der var en vakker, kunstig innsjø med to øyer, og på hver av dem sto det et lite lysthus. I det nordvestlige hjørnet førte en steinbro ut til disse øyene. Dalai Lama tilbrakte en stor del av tiden ute i lysthusene, og der mediterte han flere timer om dagen.

I selve parken var det en rekke brakker, der det bodde fem hundre mann som utgjorde den personlige livvakten hans.

Det var hit til "Juvel-parken" Mingyar Dondup førte meg nå.

Det var første gang jeg var der. Vi spaserte gjennom den og gjennom den praktfulle portalen inn til den innerste delen. En rekke fugler sto og nippet korn innenfor porten, men de tok ikke notis av oss, så vi måtte gjøre en bue rundt dem. Innsjøen lå helt stille, som et polert metallspeil. Broen var nylig blitt hvitkalket og skinte i kveldslyset. Vi gikk over den og inn til "Den innerste", som satt i dyp meditasjon. Da vi trådte inn, så han opp og smilte. Vi knelte, la skjerfene over føttene hans, og han ba oss om å sette oss foran ham. Han ringte på en klokke og ba om smør-te, for uten den kan ingen samtale i Tibet begynne. Mens vi ventet på teen, fortalte han at han hadde mange forskjellige dyr i parken og lovte å vise oss dem senere.

Da en lama hadde servert oss teen og trakk seg tilbake igjen, så Dalai Lama på meg og sa:

- Min gode venn Mingyar har fortalt meg at du ikke likte aura-fargene til de kinesiske utsendingene. Han forteller også at de var sterkt væpnet. Vi har foretatt en rekke prøver med deg, og det har vist seg at din clairvoyance aldri har tatt feil. Hva mener du om disse menneskene?

Jeg likte meg ikke, for jeg likte ikke å fortelle andre enn Mingyar Dondup hvilke farger jeg så og hva de sa meg. Etter mitt skjønn var det ikke riktig å fortelle andre hva jeg selv trodde at jeg så. Men dette kunne jeg ikke si til statsoverhodet, for han var sikkert vel så clairvoyant som jeg. Derfor svarte jeg:

- Ærede Høyedle. Jeg er ikke i stand til å lese auraen til utlendinger, og jeg er ikke verdig til å si hva jeg tror.

Men det svaret hjalp meg ikke stort, for "Den innerste" fortsatte:

- Du har fått spesielle evner, som er blitt utviklet videre av oss. Derfor er det din plikt å si fra. Det er du blitt utdannet til. Fortell nå hva du så.

- Ærede Høyedle, svarte jeg. - De menneskene hadde onde hensikter. Fargen på auraen viste at de var falske.

Det var alt jeg sa. Men Dalai Lama lot til å være fornøyd med svaret.

- Det er bra, sa han. - Du har fortalt meg det samme som du sa til Mingyar. I morgen skal du skjule deg bak dette skjermbrettet og følge godt med mens kineserne er her. Vi må nemlig skaffe oss visshet. Skjul deg nå, så vi kan se om du er godt nok dekket!

Jeg var ikke det, så han sendte bud etter noen tjenere, og de kinesiske løvene ble flyttet litt til en av sidene for at jeg skulle bli absolutt skjult. Noen lamaer kom inn som om de var utsendingene. De så seg godt om for å se om de kunne finne meg, og jeg leste tankene til den ene: "Kanskje jeg blir forfremmet hvis jeg kan se ham." Men han oppnådde ingen forfremmelse, for han så i en ganske annen retning. "Den innerste" var fornøyd og ba meg tre fram. Han sa noen få ord og ba meg komme igjen neste dag, for da skulle han gi audiens for de kinesiske

utsendingene, som kom for å få en ny handelstraktat med Tibet.

Etter denne samtalen med "Den innerste" tok Mingyar Dondup og jeg avskjed med ham og steg oppover "jernfjellet" igjen.

Dagen etter, i den ellefte timen, gikk vi på ny nedover fjellsiden og trådte inn i den innerste delen av parken. Dalai Lama smilte til meg og sa at jeg måtte spise - og det var jeg alltid klar til å gjøre - før jeg krøp i skjul. Han sendte bud etter et utsøkt måltid til Mingyar Dondup og meg, vesentlig indisk hermetikk.

Jeg vet ikke hva slags mat det var, men det var en velkommen avveksling fra te, tsampa og turnips. Jeg ble god og mett, og jeg følte meg i stand til å sitte urørlig i atskillige timer uten å bli trett. Nå var det slett ikke vanskelig for meg å sitte urørlig, og det er det ikke for noen lamaer, for vi sitter alltid slik når vi mediterer. Helt fra jeg var ganske ung, like fra jeg var syv år gammel, hadde jeg lært meg til å sitte urørlig i mange timer. Det ble plassert en brennende smørlampe på hodet mitt, og jeg måtte sitte og balansere med den i lotus-stillingen inntil den var brent ut. Det kunne ofte ta tolv timer. Derfor var tre-fire timer bare en bagatell for meg.

Rett foran meg satt Dalai Lama i den samme stillingen på tronen, som sto seks fot over gulvet. Han og jeg satt helt urørlige. Utenfor murene hørte vi hese skrik og rop på kinesisk. Siden fikk jeg vite at det hadde vært noe mistenkelig med kappene til kineserne, og derfor var det blitt undersøkt om de hadde våpen på seg. Først etterpå fikk de lov til å komme inn til "Den innerste". De ble fulgt av livgarden over broen og bort til søyle-gangen foran lysthuset. En høy lama ropte: "Om mani padme Hum", og istedenfor å være så høflige at de gjentok hilsenen brukte kineserne sin egen form: "O-mi-t o-fo", som betyr: "Hør oss, levende Buddha".

Jeg tenkte med meg selv: Nå får du det lett, Lobsang, for de har allerede røpet sine sanne farger.

Der jeg satt og så på dem fra mitt skjulested, la jeg merke til hvordan auraene deres flimret, skiftet fra fargespillet i en regnbue til det mørkeste røde, flammet av hatefulle tanker. Fargen deres var ikke det klare, rene gjenskinn av edle tanker, men skitne og grumsete uttrykk for materialisme og ondskap. Det var som om de sa: "Deres tale er vakker, men deres tanker falske".

Jeg betraktet også Dalai Lama. Fargene hans uttrykte tristhet, tristhet ved tanken på den tiden han hadde tilbrakt i China. Jeg likte alt hva jeg så av "Den innerste", den beste hersker Tibet noengang har hatt. Han hadde temperament og kunne være ganske hissig. Da ble fargene hans røde, men historien vil berette at det aldri har vært en bedre Dalai Lama. Ingen har som han helliget fedrelandet hele sitt liv. Jeg hadde den aller største hengivenhet for ham, og den eneste som betydde mer for meg, var Mingyar Dondup, som jeg følte mer enn hengivenhet for.

Audiensen trakk ut i det uendelige og var uten hensikt, for utsendingene kom ikke som venner, men som fiender. Deres eneste tanke var å oppnå det de ønsket, uansett hvilke midler de skulle bruke. De ville ha tibetanske landområder, de ville lede politikken i Tibet - og de ville ha gull. Gullet vårt

hadde fristet dem i årrekker. Det finnes hundrevis av tonn med gull i Tibet, for vi betrakter det som et hellig metall. Etter vår tro blir jorden vanhelliget hvis vi lager gullminer, så derfor avholder vi oss fra det, men i enkelte elver finner vi gullklumper, som er blitt vasket ut av fjellene. I strøket omkring Chang Tang har jeg sett gullet dekke bunnen av elvene akkurat som grusen i andre elver. Vi smelter gullklumpene og gull sanden og bruker gullet til å pryde templene med. Et hellig metall skal ha hellig bruk.

Selv smørølamper blir laget av gull. Dessverre er gullet så bløtt at gjenstander av gull har lett for å miste fasongen.

***

Tibet er omkring åtte ganger så stort som de britiske øyer.

Store deler av landet er praktisk talt utforsket, men fra alle reisene sammen med Mingyar Dondup vet jeg at det finnes gull, sølv og uran. Vi har ikke tillatt folk fra Vesten å utforske disse strøkene, til tross for at de gang på gang har søkt om tillatelse, for vi har et gammelt ordtak som sier: "Der folk fra Vesten går, følger krigen i deres fotspor." Når en hører om trompeter, tallerkener og andre gjenstander av gull, må en huske at gull ikke er et sjeldent metall i Tibet, men et hellig. Tibet kunne bli et av de store depotene for verden, hvis menneskene ville samarbeide i fred istedenfor å føre en hensiktsløs kamp for å skaffe seg makt.

•

En morgen kom Mingyar Dondup inn til meg mens jeg satt og kopierte et gammelt manuskript, som treskjærerne skulle lage trykkplater av.

- Du må nok legge dette til side, Lobsang, sa han. - "Den Høyedle" har sendt bud etter oss. Vi skal innfinne oss i Norbu Linga, og fra skjulestedet skal du studere fargene til en fremmed fra Vesten. Gjør deg ferdig så snart som mulig, for "Den Høyedle" vil først snakke med oss. Ingen skjerf, ingen seremonier, bare fart.

Det var så. Jeg måtte et øyeblikk, men så hoppet jeg opp.

- Jeg skal bare ta på meg en ren kutte, så er jeg ferdig.

Det tok meg ikke lang tid å gjøre meg klar, og så tok vi fatt på veien nedover fjellet, en strekning på henimot en kilometer.

Ved foten av fjellet, like ved det stedet der jeg hadde brukket armen og skulderen, gikk vi over en liten bro og kom ut på Lingchor-veien. Vi krysset veien, og nådde porten til Norbu Linga, eller "Juvel-parken", som vi kan oversette det med. Vakt-postene skulle nettopp til å avvise oss, men da de kjente igjen Mingyar Dondup, var det ikke måte på elskverdighet, og vi skyndte oss inn i den innerste hagen, der Dalai Lama satt på verandaen foran lysthuset. Jeg følte meg litt usikker, siden jeg ikke hadde et skjerf å overrekke ham, og visste ikke hvordan jeg skulle oppføre meg når jeg ikke hadde det.

Men "Den innerste" så opp med et smil og sa:

- Sitt ned, Mingyar, og du også, Lobsang. Dere har gått fort. Vi satte oss og ventet på at han skulle snakke til oss. Han satt en stund og grublet - det lot til at han ville ordne tankene før han sa hva han hadde på hjertet. Men endelig kom det:

- For en tid siden gjorde hæren til de røde barbarene (britene) invasjon i vårt hellige land. Jeg reiste til India, og derfra foretok jeg en rekke lengre reiser. I "Jern-hundens" år (1910) gjorde kineserne invasjon som følge av den britiske. På ny reiste jeg til India, og der møtte jeg den mannen som vil besøke meg i dag. Dette forteller jeg til deg, Lobsang, for Mingyar var sammen med meg. Britene kom med en mengde løfter, som de ikke holdt. Nå ønsker jeg å vite om denne mannen taler i en eller to tunger. Du, Lobsang, vil ikke forstå hva han sier, så du vil ikke bli påvirket av det. Fra skjulestedet skal du holde øye med ham, uten at han får noen anelse om det. Skriv ned de inntrykkene du får av astral-fargene hans. Gjør det slik som Mingyar har lært deg, og han er meget fornøyd med deg. Det er best at du, Mingyar, viser ham

skjulestedet, for han er mer vant til å få ordrer fra deg enn fra meg. Jeg tror nesten at han betrakter deg som min overordnede.

Jeg kom meg på plass i skjulestedet, men i lengden ble jeg lei av å sitte der og se meg om, trett av å se på fuglene og trekronene som raslet i vinden. Av og til trøstet jeg meg med å nippe til tsampaen, som jeg hadde med meg. Skyene drev over himmelen, og jeg savnet en drage, for vinden var ideell, og jeg skulle gjerne ha svevet oppe i luften. Plutselig ble jeg vekket av en skarp lyd. Et øyeblikk trodde jeg at jeg hadde vært oppe i en drage, at jeg hadde sovnet der oppe og plutselig falt ut. Men lyden kom fra porten, som ble slått opp, og en lama i gyllen kappe førte inn et menneske som var det latterligste jeg hadde sett. Jeg kunne nesten ikke sitte stille og holdt på å eksplodere av latter. Det var en mann, en høy, tynn mann. Han hadde hvitt hår, hvitt ansikt, tynne øyebryn og dyptliggende øyne. Og en hard munn. Men klærne! Blått tøy med en rekke knapper foran, blanke knapper. Det var sikkert en dårlig skredder han hadde hatt, for kraven var altfor stor, så han hadde vært nødt til brette den ned. Den var brettet ut til siden også.

Jeg gikk ut fra at folk i Vesten også hadde symbolske lapper på klærne, akkurat som vi hadde for å etterligne Buddha. Den gang ante jeg nemlig ikke hva lommer var for noe, og heller ikke doble snipper. Folk i Tibet, som ikke utførte kroppsarbeid, hadde lange ermer, som bare rakk til hånd-leddene. Likevel kan han ikke være arbeider, tenkte jeg, for hendene er altfor myke til det, men kanskje ante han ikke hvordan han skulle kle seg. Den stakkars fyren hadde en kappe, som ikke rakk lenger ned enn til lårene. Stakkars mann, tenkte jeg.

Buksene var stramtsittende og altfor lange, så han hadde vært nødt til å brette dem opp et lite stykke. Han kan ikke føle seg vel når han opptrer på en slik måte foran "Den innerste", tenkte jeg. Og jeg undret meg over at ikke noen av samme størrelse som ham hadde lånt ham skikkelige klær. Så kom jeg til å se på føttene hans. Forunderlig! Han hadde noen rare, svarte tingester på dem. De var blanke, som om de var dekket av is. Det var ikke filtstøvler, slik som vi brukte, de var så besynderlige at jeg aldri hadde sett noe så rart før. Helt automatisk skrev jeg ned de fargene jeg så, og noterte hvilket inntrykk de gjorde på meg. Av og til snakket han tibetansk, og han snakket ganske godt til å være en fremmed, men så gikk han over til en rekke forunderlige lyder, som jeg aldri før hadde hørt. Det var engelsk, fortalte Dalai Lama meg etterpå.

Mannen forferdet meg da han stakk hånden ned i en av lappene på klærne og trakk fram et stykke hvitt tøy, og før jeg ante hva han ville bruke det til, holdt han det foran nesen og munnen og laget en lyd som en liten trompet. Kanskje en slags måte å hilse "Den innerste" på, tenkte jeg, og jeg ble ikke mindre forbauset da han puttet tøystykket ned i lappen igjen. Så stakk han hånden ned i en annen lapp og dro fram forskjellige papirer av en type som jeg aldri før hadde sett. De var hvite, tynne og myke. Ikke som de tykke, grove og gulaktige papirene våre. Hvordan lar det seg gjøre å skrive på dem? tenkte jeg. De er så glatte at skrifttegnene ikke vil bite seg fast. Fra en annen lapp tok mannen opp en tynn trepinne med .noe som lignet sot i midten. Med den laget han de rareste kruseduller jeg noengang hadde sett.

Jeg gikk ut fra at han ikke kunne skrive, men forsøkte å gi inntrykk av at han kunne det ved å rable på denne måten. Sot, tenkte jeg. En kan da ikke skrive med sot, for det forsvinner når en blåser på det.

Han var sannsynligvis krøpling, for han tok plass på et spileverk som hvilte på fire ben: Han satte seg på dette spileverket og lot begge bena henge ned over kanten. Jeg gikk ut fra at han hadde fått en skade i ryggraden, for han støttet ryggen til noen pinner som stakk opp over de øvrige. Jeg må tilstå at jeg hadde oppriktig medfølelse med ham, for han hadde elendige klær, han kunne ikke skrive, han blåste i en trompet fra en av lappene på klærne, og han kunne ikke sitte uten å støtte ryggen og dingle med bena. Han satt helt urolig og virket nervøs, for gang på gang la han bena over hverandre, av og til det ene underst og av

og til det andre. Engang holdt jeg på å få et sjokk, for da la han bena over kors på en slik måte at den ene tåspissen pekte mot Dalai Lama, og det ville ha vært en forferdelig fornærmelse hvis det hadde vært begått av en tibetaner. Men det lot til at den fremmede var klar over det, for det varte ikke lenge før han satte seg i en anstendig stilling igjen. "Den innerste" gjorde stor ære på denne mannen, for han satt også på et slikt spileverk og lot bena henge rett ned. Den fremmede het C. A. Bell.

Når jeg skulle bedømme ham etter aura-fargene hans, så jeg straks at han hadde dårlig helbred, som vesentlig skyldtes at han bodde i et klima som ikke var skikket for ham. Han så ut til å være ærlig i sitt ønske om å være imøtekommende, men det var tydelig å se av fargene at han var redd for å komme i motsetnings- forhold til sin regjering av frykt for å miste pensjonen når han falt for aldersgrensen. Personlig hadde han valt sin linje, men regjeringen var ikke enig i den, og derfor håpet han at tiden ville gi ham rett i de synspunktene han hadde gjort seg til talsmann for.

Vi kjente en god del til Bell. Vi hadde alle hans data, vi visste når han ble født, og vi kjente alle "høydepunktene" i hans karriere, og etter dem kunne vi danne oss et bilde av hans fremtidige utvikling. Astrologene brakte på det rene at han hadde bodd i Tibet i sitt tidligere liv, og han hadde den gang uttrykt ønsket om å bli reinkarnert i Vesten i håp om å gjøre en innsats for å skape større forståelse mellom Østen og Vesten. Det har jeg forresten ganske nylig fått bekreftet, for han nevner det i en bok som han har utgitt. Vi følte oss forvisset om at hvis han hadde maktet å påvirke sin regjering på den måten han ønsket, ville ikke kommunistene ha foretatt en invasjon i mitt fedreland. Men på den annen side var det forutsagt at en slik invasjon ville finne sted, og forutsigelsene har alltid vist seg å være korrekte.

Den britiske regjeringen lot til å være meget mistenksom. Den trodde at Tibet tenkte på å slutte en traktat med Russland, og det passet ikke England. Det var ikke fordi England selv ville slutte en traktat med Tibet, det skyldtes bare at England ville hindre at Tibet sluttet avtaler med noen andre stater. Sikkim og Bhutan kunne få lov til det, men ikke Tibet. Bell kjente imidlertid Tibet og visste at vi ikke ønsket annet enn å skjøtte oss selv, å leve vårt eget liv og holde oss på avstand fra alle fremmede, for erfaringen hadde vist oss at det bare førte til vanskeligheter, ulykke og undertrykkelse.

"Den innerste" var meget fornøyd med bemerkningene mine da Bell var gått, og han bestemte seg for å gjøre meg skikket til nye oppgaver.

- Ja, ja, utbrøt han. - Vi må utdanne deg ytterligere, Lobsang. Det vil være av den største betydning når du reiser til fjerne land. Vi vil utdanne deg videre ved hjelp av hypnose. Vi vil fylle deg med alle de kunnskaper vi kan gi deg.

Han ringte på en bjelle og sa til tjeneren:

- Jeg vil ha Mingyar Dondup hit øyeblikkelig.

Noen minutter etter kom Mingyar Dondup langsomt inn, for ikke for noen ville min lærer forhaste seg. Og Dalai Lama kjente ham så godt som venn at han ikke maste på ham. Mingyar Dondup satte seg ved siden av meg foran Dalai Lama, og en tjener kom inn med mer smør-te og noen indiske retter. Da vi hadde satt oss til rette, sa Dalai Lama:

- Du har rett, Mingyar, han er dyktig. Vi kan utvikle ham ytterligere, og det må vi gjøre. Ta alle nødvendige skritt for å utdanne ham videre så fort og så grundig som mulig. Benytt deg av hvem du vil og bruk så meget du ønsker av ressursene våre, for vi har fått varsler nok om at landet vil få onde tider, og **da må vi ha noen som kan nedtegne hele vår visdom og lærdom.**

Nå ble det gjort fortgang med utdannelsen min, og gang på gang ble det sendt bud etter meg for å "tyde" fargene til en eller annen besøkende, enten det nå var en lærd lama fra et fjerntliggende kloster eller en embetsmann fra en av provinsene. Jeg ble en velsett gjest i Potala og i Norbu Linga. I Potala fikk jeg lov til å låne kikkerten så ofte jeg ønsket, og jeg fikk også benytte den store astronomiske kikkerten, som sto på et solid stativ. Sent om natten kunne jeg ofte sitte i timevis og studere månen og stjernene.

Mingyar Dondup og jeg gikk ofte ned til Lhasa for å se på alle de tilreisende. Han hadde selv betydelige evner som clairvoyant og stor menneskekunnskap, så han var i stand til å rettlede meg og utvikle mine egne evner videre. Det var ganske morsomt å stå foran bodene til kjøpmennene og høre dem lovprise varene sine og sammenligne skrytet med det de virkelig mente om dem. Jeg fikk også trenet hukommelsen ytterligere. I timevis lyttet jeg til innviklede setninger, og etterpå måtte jeg gjengi dem. *Jeg lå også lange tider i hypnotisk trance mens det ble lest vanskelige avsnitt fra de gamle skriftene for meg, for at jeg på den måten skulle feste dem i erindringen.*

LANGT MOT NORD

Det var på denne tiden vi reiste til høylandet ved Chang Tang.

I denne boken får jeg bare anledning til å nevne disse strøkene i all korthet. Det ville kreve atskillige bøker for å gi en uttømmende skildring.

Dalai Lama velsignet hver av de femten medlemmene av ekspedisjonen, og vi dro av sted i godt humør. Vi red på muldyr, for de kan ta seg fram der hvor hester ikke klarer det. Vi red langsomt langs Tengri Tso, videre til den store innsjøen Zilling Nor, og det bar stadig nordover. Vi fortsatte over Tangla Range og kom inn i uutforskede områder. Det er ikke godt å si hvor lang tid vi brukte, for tiden spilte ingen rolle for oss. Vi hadde ingen grunn til hastverk. Vi tok det i et makelig tempo, for det var fornuftig å spare på kreftene til senere. Da ville vi få mer enn nok av anstrengelser.

Vi kom stadig lenger og lenger inn i høylandet, og terrenget steg hele tiden. Jeg måtte uvilkårlig tenke på månelandskapet, som jeg hadde sett gjennom kikkerten i Potala. Uendelige fjell- kjeder og dype kløfter! Akkurat slik var det her også - endeløse, evige fjell og kløfter som så ut til å være bunnløse. Vi slet oss fram gjennom dette "månelandskapet", og det ble mer og mer slitsomt. Til slutt klarte ikke muldyrene det lenger. I den tynne luften ble de utmattet av de minste anstrengelser og maktet ikke å forsere de vanskeligste punktene. Derfor etterlot vi muldyrene og de fem svakeste medlemmene på et sted som lå godt i ly for vinden, som sopte over det golve landskapet. Der lå en hule, hvor både mennesker og dyr kunne få natteløsj. Det førte en slags sti ned til et lite dalføre, der muldyrene kunne gresse, selv om vegetasjonen var temmelig sparsom. En liten bekk rislet nedover den bratte fjellsiden.

Vi hvilte to dager her før vi tok fatt på oppstigningen igjen.

Ryggene verket av de tunge bøkene, og det var som om lungene holdt på å bli sprengt av mangel på luft. Vi dro videre og forserte kløfter og revner. Over mange av dem måtte vi slenge jernkroker, som det var festet tauet til. Vi slengte kroken over og håpet at den ville få solid feste på den andre siden. Skiftevis strevde vi med å feste tauet og klatre over, og når alle var kommet over kløften, hadde vi ordnet det slik at vi kunne trekke tauet til oss etterpå. Av og til var det umulig å få feste. Da måtte en av oss knytte enden av tauet rundt livet, la seg fire ned fra det høyeste punktet vi kunne nå, svinge som en pendel og øke farten for hver svingning. Når så en av oss var kommet over på den måten, festet han tauet på den andre siden, og de andre klatret etter. Vi skiftet om å gjøre dette, for det var både et tungt og farlig arbeid. En munk ble drept under forsøket. Han kløv høyt opp på en klippe, slapp seg ut og begynte å svinge. Sannsynligvis beregnet han farten galt, for han støtte mot den andre siden med voldsom fart, så hodet ble knust mot de spisse klippene. Vi halte liket opp og holdt en messe for ham. Det var ingen mulighet for å begrave ham på de solide klippene, så vi lot ham ligge for vind og vær, og for fuglene.

Den munken som sto for tur til å gjøre forsøket opp igjen, så alt annet enn lykkelig ut, så jeg påtok meg det istedenfor ham. På grunn av forutsigelsene var jeg overbevist om at jeg kunne føle meg helt trygg, og den tilliten fikk sin belønning. Jeg svingte meget forsiktig - til tross for forutsigelsene - og det lyktes å klore meg fast til kanten av klippen på den andre siden med fingrene. Det var så vidt jeg klarte å holde meg fast og hale meg opp. Etterpå hev jeg etter pusten, og hjertet hamret slik at jeg trodde det ville briste. Jeg lå en stund helt utmattet før jeg hadde krefter til å fortsette oppover den vanskelige fjellsiden. De andre, som var de beste reisefeller noen kunne ønske seg, svingte med det andre tauet inntil det lyktes meg å få tak i enden av det. Nå festet jeg begge så godt jeg kunne og ba dem dra hardt i dem for å prøve om de holdt. En etter en klatret over, med ryggen ned og hender og knær over tauet. Kuttene flagret i vinden, denne vinden som var oss til stor plage, for den gjorde det tyngre å puste.

På toppen av klippen hvilte vi en stund og kokte te, men kokepunktet var lavt i denne høyden, så teen varmet oss ikke meget. Vi følte oss imidlertid ikke fullt så trette lenger, så vi tok børen på ryggen igjen og vaklet videre inn mot det indre av disse fryktelige strøkene. Vi kom snart til en isbre, og her ble det enda vanskeligere å ta seg fram. Vi hadde ikke brodder under støvlene, ingen isøkser og heller ikke annet utstyr for tindebestigning. Det eneste utstyret vårt var tauer og våre vanlige filtstøvler, som vi hadde forsynt med hår under sålene for å få bedre fotfeste.

La meg nevne at i tibetansk mytologi er helvete kaldt. Varmen er en velsignelse for oss, og kulden er det motsatte. *Derfor har vi et kaldt helvete.* Og her oppe i fjellene fikk jeg erfare hva kulde ville si.

I tre dager slet vi oss oppover isbreen. Vi skalv i den bitende vinden og ønsket at vi aldri hadde satt våre ben i disse traktene. Fra toppen bar det nedover igjen mellom tårnhøye klipper. Nedover og nedover! Vi gled og snublet og fortsatte nedover mot et ukjent dyp. Atskillige kilometer lenger fremme rundet vi et fjell, og foran oss så vi tett, hvit tåke. På avstand kunne vi ikke avgjøre om det var sne eller skyer, for den var helt tett. Da vi kom nærmere, så vi at det virkelig var tåke, som løste seg opp i strimer og drev av sted.

Lama Mingyar Dondup var den eneste som hadde vært her tidligere, og han smilte tilfreds:

- Dere ser helt motløse ut, sa han. - Men nå skal vi snart få det morsomt.

Vi så slett ikke noe morsomt foran oss. Tåke. Kulde. Is under bena og frostsnyer over hodene. Takkete klipper som ulvetenner. Og likevel sa Mingyar Dondup at vi snart ville "få det morsomt".

Vi vandret inn i den kalde og klamme tåken og svøpte kuttene rundt oss for å innbille oss at det ga varme. Vi stønnet og skalv av kulde. Med ett stanset vi og sto som forstenet av forbauselse og frykt. Tåken var blitt varm og jorden under oss het. De bakkerste var ikke nådd så langt og kunne ikke se på grunn av den tette tåken, og de gikk rett på oss. Vi kom oss litt av forferdelsen da vi hørte Mingyar Dondup le, og nå fortsatte vi som i blinde.

Vi holdt i den som gikk foran oss, og den forreste følte seg fram med en lang stakk. Da var vi på nippet til å snuble i småstein. Småstein? Grus? Det var altså slutt på isbreen. Før vi visste ord av det, ble tåken lettere, og endelig var vi ute av den. En etter en ble vi stående helt fortunlet. Da jeg så meg om, trodde jeg at jeg var frosset ihjel og var kommet til de himmelske marker. Jeg gned meg i øynene, knep meg i armen og følte på klippen for å kjenne om jeg var levende eller død. Jeg så meg om igjen.

Jo, alle de åtte kameratene var sammen med meg. Var vi alle plutselig kommet til en annen verden? Men da måtte jo også den

tiende, han som slo seg i hjel, ha vært sammen med oss. Hadde vi alle fortjent å komme til den himmelen jeg så foran meg?

Tredve hjerteslag tidligere hadde vi skjelve av kulde på den andre siden av tåkemuren. Nå holdt vi på å forgå av varme. Luften dirret, og det dampet av jorden. Like foran oss boblet en bekk opp av selve jorden i skyer av damp. Rundt oss var grønt gress, grønnere enn jeg noengang hadde sett før. Planter med brede blader sto foran oss i over knehøyde. Vi var forvirret og redde. Dette var magi, noe som gikk over vår forstand. Da sa Mingyar Dondup:

- Hvis jeg så ut som dere da jeg så dette første gang, må jeg ha vært et syn verd. Dere ser ut som om dere tror at isgudene har drevet gjøn med dere.

Vi sto stille og så oss om og var altfor redde til å røre på oss, og han fortsatte:

- La oss hoppe over denne bekken. Jeg sier hoppe, for vannet er kokende. Vi skal gå noen kilometer lenger, og da kommer vi til et virkelig vakkert sted, hvor vi kan hvile.

Han hadde rett som alltid. Vi gikk 5 km lenger, og så slengte vi oss ned på moseteppet så lange vi var. Vi tok av oss kuttene, for vi hadde følelsen av at vi holdt på å bli stekt. Her sto det trær som jeg aldri før hadde sett maken til, og som jeg neppe får se igjen. Alle var overstrødd med blomster i sterke farger. Vinranker klatret oppover trestammene og hang ned fra grenene. Litt til høyre for den vakre sletten, der vi hvilte, kunne vi se en liten innsjø, og krusninger og ringer på overflaten viste at det var liv i vannet. Vi var fremdeles forvirret og følte oss overbevist om vi var blitt overmannet av anstrengelser og flyttet over til et annet eksistensplan. Eller var vi blitt overmannet av kulden? Vi ante det ikke.

Vegetasjonen var yppig. Nå, etterat jeg har sett litt av verden, ville jeg si at den var tropisk. Der var fugler av en type som fremdeles er ukjent for meg. Det var et vulkansk område. Hete kilder boblet opp fra jorden, og det luktet svovl. Mingyar Dundop fortalte at så vidt han visste, fantes det to slike steder i høylandet. Han fortalte at jord varmen og de hete kildene smeltet isen, og de høye klippeveggene rundt dalføret sendte den varme luften oppover.

Den tette hvite tåken vi hadde sett, dannet seg når de varme og kalde luftstrømmene støtte sammen. Han fortalte oss også at han hadde sett kjempemessige dyreskjeletter, som måtte ha tilhørt dyr på tyve til tredve (6-9m) fots høyde. Senere så jeg selv slike skjeletter.

Her så jeg for første gang en yeti. Jeg sto og bøyd meg for å plukke urter, da noe plutselig fikk meg til å se opp. Ti skritt foran meg så jeg denne skapningen, som jeg hadde hørt så meget om. Foreldre i Tibet truer ofte slemme barn med å si: "Hvis du ikke er snill, kommer en yeti og tar deg." Nå trodde jeg at en yeti var kommet for å ta meg, og den tanken likte jeg ikke. Vi så på hverandre. Begge var stivnet av redsel et øyeblikk som virket som en evighet. Den pekte mot meg med en hånd og mjauet på en underlig måte, som minnet om en katt. Hodet så ut til å mangle panne, for det skrånet rett bakover fra de kraftige øyebrynene.

Haken var tilbaketrukket, og tennene store og fremtredende. Skallen var temmelig lik hjerneskallen på et menneske, med unntagelse av at pannen manglet. Hender og føtter var lange og skjeve.

Leggene var krumme og armene meget lengre enn normalt. Jeg la merke til at den gikk på yttersidene av føttene akkurat som mennesker. (Aper og andre dyr av samme slekt går på innersiden av føttene.)

Mens jeg sto og stirret og kanskje rykket til av redsel, eller av andre grunner, satte yetien i et skrik, snudde seg og løp av sted. Det virket som om den hoppet på en fot, og følgen var at skrittene virket kjempemessige. Jeg var heller ikke sen om å løpe i motsatt retning. Når jeg senere har tenkt på det, er jeg kommet til at jeg må ha slått den tibetanske sprinter-rekorden ganske grundig.

Senere så vi flere yetier på avstand. De skyndte seg med å komme i skjul så snart de fikk øye på oss, og vi provoserte dem ikke. Mingyar Dondup fortalte oss at yetiene var et tilbakeskritt i utviklingen av mennesket og bare levde i de mest avsidesliggende strøk. Vi hørte forresten hyppig snakk om yetier som hadde forlatt høylandet og var blitt sett i nærheten av bebodde trakter. Vi hørte også at mannlige yetier hadde bortført enslige kvinner. Det er kanskje en av måtene de formerer seg på. Senere bekreftet noen nonner at en nonne fra klosteret deres var blitt bortført av en yeti om natten. Men dette har jeg ikke forutsetninger for å skrive nærmere om. Jeg kan bare si at jeg har sett både voksne yetier og unger. Jeg har også sett skjeletter av dem.

Enkelte mennesker har uttrykt tvil om sannheten av mine opplysninger om yetiene. Mange har skrevet bøker med gjetninger om dem, men alle erkjenner at de aldri har sett denne skapningen. Det har jeg gjort. Det er ikke så lenge siden det ble ledd av Marconi, da han påsto at han ved hjelp av radio kunne sende et budskap tvers over Atlanterhavet. Vitenskapsmenn i Vesten hevdet i fullt alvor at det var utelukket at et menneske kunne reise fortere enn 80 km i timen, for de ville dø på grunn av lufttrykket. Det har også vært reist tvil om en fisk som var en "levende fossil". Nå har vitenskapsmennene sett dem, fanget dem og dissekert dem.

Hvis folk i Vesten fikk det som de ville, hadde de også fanget de stakkars gamle yetiene, dissekert dem og satt dem på sprit. Vi tror at yetiene er drevet opp i høylandet, og at de er utdødd andre steder, med unntagelse av enkelte spredte individer. Når en første gang ser dem, blir en redd. Neste gang føler en medlidenhet med disse restene fra en forbigangen tid, som utviklingen har dømt til undergang.

Når kommunistene er jaget ut av Tibet, skal jeg gjerne lede en ekspedisjon av skeptikere og vise dem yetiene i høylandet. Det vil være et syn verd å se ansiktene på disse store forretningsmennene når de blir stilt overfor noe som ligger utenfor deres erfaringer. De må gjerne bruke bærere og surstoffbeholdere, jeg vil bruke den gamle munkekutten min. Fotografiapparater vil fortelle sannheten. Det hadde vi ikke i Tibet dengang.

Etter de gamle legendene våre ble kystene av Tibet vasket av sjøene for årtusener siden. Det får en som regel bekreftet av forsteininger av fisk og andre sjødyr som blir funnet i jorden. Kineserne tror det samme. Yü-tavlen, som tidligere sto på Kou-lou- toppen av Heng-fjellet i Hu-pei-provinsen, beretter om Yü den store, som hvilte seg her da han hadde skilt vannene etter Syndfloden. (År 2278 f. K.) Den gang var hele China oversvømmet med unntagelse av de høyeste strøkene. Den opprinnelige stein- tavlen er, så vidt jeg vet, blitt fjernet, men det finnes en kopi i Wu-chang-Fu, et sted i nærheten av Hankow. Det finnes også en kopi i Yu-lin-tempelet i nærheten av Shao-hsing-Fu i Checiang.

Etter vår tro var Tibet i sin tid et lavland som lå ved sjøen, men av årsaker som vi ikke kjenner, brøt det ut fryktelige jordskjelv som fikk enkelte deler av jordskorpen til å synke i havet, mens andre hevet seg opp som fjell.

Chang Tang-traktene var rike på fossiler, og det beviste at hele dette området hadde vært en strandbredd. Kjempemessige skjell i livlige farger, underlige steiner og topper av korall var et alminnelig syn. Gull var her også, vi kunne plukke gullklumper like lett som småstein. Vannet som strømmet opp av revnene i jorden, kunne variere fra kokepunktet til frysepunktet. Det var et land med fantastiske kontraster. Her var en varm, fuktig luft som jeg aldri hadde kjent maken til. Noen få skritt borte, på den andre siden av tåkemuren, var det så bitende kaldt at vi hadde følelsen av at livet ebbet ut og vi frøs til is. Her vokste de sjeldneste av sjeldne planter, og det var grunnen til at vi foretok ekspedisjonen. Her vokste også frukter, som jeg aldri før hadde sett. Vi smakte på dem, likte dem og spiste oss mette - men det

ble vi hardt straffet for. Magene våre var ikke vant til slik kost, så vi rørte ikke fruktene etter det.

I løpet av kvelden og hele neste dag var vi ivrig opptatt med å samle urter, og vi lastet oss så tungt at vi holdt på å segne under vekten. Så tok vi fatt på tilbakeveien gjennom tåken. Kulden på den andre siden var uutholdelig. Jeg tror nesten at de fleste av oss hadde lyst til å vende om og slå oss ned i det frodige dalføret.

En gammel lama tålte ikke å komme inn i kulden igjen. Han brøt sammen noen timer etter at vi hadde passert tåke-muren, og til tross for at vi gjorde hva vi kunne for å redde ham, gikk han over til de himmelske marker i løpet av natten. Vi gjorde vårt beste, vi prøvde å varme ham ved å ligge på hver side av ham, men kulden i denne isregionen var for meget for ham. Han sovnet og våknet ikke igjen. Vi delte børen hans mellom oss, selv om vi allerede var lastet til grensen av vår bæreevne.

Med verkende føtter slepte vi oss tilbake over den glitrende breen med evig is. Den behagelige varmen i den skjulte dalen hadde tæret på kreftene våre, og vi hadde ikke tilstrekkelig mat lenger. I de siste to dagene på turen tilbake til muldyrene spiste vi i det hel tatt ikke. Vi hadde ingenting igjen, ikke engang te.

Da vi bare hadde noen få kilometer igjen, styrtet en av munkene og reiste seg ikke mer. Kulden, sulten og anstrengelsen hadde tatt nok en mann fra oss. Vi nådde fram til hovedleiren og fant fire munkes som ventet på oss. De kom seg på bena i en fart og løp mot oss for å hjelpe oss det siste stykket.

Fire! Den femte hadde våget seg ut i en storm og var blåst utfor kanten av stupet. Da jeg la meg på magen og en av munkene holdt meg i bena, krøp jeg ut på kanten og kikket ned. Jeg så den døde ligge hundrevis av fot under meg. Han var dekket av den blodrøde kutten, som nå var farget av virkelig blod.

I de neste tre dagene hvilte vi og prøvde å komme til krefter igjen. Det var ikke bare tretthet og utmattelse som hindret oss i å dra videre, men stormen hylte mellom klippene og sendte skyer av støv og grus inn i hulen til oss. Den lille bekken ble også tatt av stormen og blåst av sted som en fin dusj. Hele natten hylte stormen rundt oss som rasende demoner, og et sted i nærheten lød et brak, som ble fulgt av en øredøvende torden. Stormen og regnet hadde løsnet et veldig ras. Tidlig om morgenen den andre dagen, før det første dagslyset hadde nådd dalføret under oss, lød et nytt forferdelig bulder fra toppen over oss av klippestykker som var satt i bevegelse. Vi hørte at raset kom og krøp sammen og prøvde å gjøre oss så små som mulig. Det tordnet som om djevlene kjørte mot oss fra skyene i tunge stridsvogner. Jorden skalv da raset nådde flaten foran oss. Kanten av stupet ristet og dirret, og ti-tolv fot av kanten ble sprengt ut og styrtet videre ned i dypet. En liten stund senere hørte vi drønnet og ekkoet nede fra bunnen. Slik ble vår kamerat begravd.

Været lot stadig til å bli verre. Vi bestemte oss for å bryte opp neste morgen for å komme videre før det ble for sent, og vi ble sittende innesperret i hulen. Vi lot utstyret få en grundig overhaling. Alle tauene ble nøye prøvd, og vi undersøkte om muldyrene hadde sår eller skrammer. Da det grydde av dag neste morgen, hadde været gitt seg en smule, og det lot til at det ville bedre seg. Vi forlot hulen, og gledet oss ved tanken på at nå tok vi fatt på hjemveien. Vi var bare elleve igjen av de femten som hadde startet med så store forhåpninger. Dag ut og dag inn trasket vi av sted med såre ben og trette lemmer. Hele lasten med urter hadde vi pakket på muldyrene. Det gikk ikke fort med oss, men tiden betydde ikke noe for oss heller. Vi slepte oss av sted, øre av tretthet. Vi var på halve rasjoner og konstant sultne.

Omsider nådde vi fram til innsjøene, og til vår store glede fikk vi øye på en karavane av yak-dyr, som gresset i nærheten. Kjøpmennene ønsket oss velkommen, tvang oss til å spise og drikke te, og de gjorde hva de kunne for å hjelpe oss. Vi var fillet og forslått. Kuttene var i laser (filler), og føttene blødde fra store vannblemmesom var brustet. Vi hadde vært i høylandet i Chang Tang og var vendt tilbake - noen av oss. Mingyar Dondup hadde vært der to ganger, kanskje det eneste menneske i verden som har foretatt to slike reiser.

Kjøpmennene gjorde sitt beste for oss. Vi krøp sammen rundt bålet i nattemørket, og de satt og ristet på hodene av forundring når vi fortalte om opplevelsene våre. Vi på vår side frydet oss over alt det de fortalte fra reisene til China, og fra samværet med andre kjøpmenn fra Hindu Kush. Det var trist å forlate disse kjøpmennene, og vi hadde håpet at de skulle reise samme vei som oss. Men de kom nettopp fra Lhasa, og det var dit vi skulle. Så om morgenen skiltes vi med gjensidige ønsker om hell og lykke.

Mange munkar vil ikke ha noe med kjøpmenn å gjøre, men Mingyar Dondup mente at alle mennesker var like. Rase, farge eller tro betydde ingenting. Det var bare en manns motivet handlinger som talte.

Nå var vi kommet til krefter igjen, og vi gikk hjemover. Landskapet ble grønnere og frodigere, og til slutt så vi solen blinke i de gylne takene på Potala og Chakpori. Muldyrene er kloke, og de hadde hastverk med å komme hjem til landsbyen Shø, w

de var så ivrige at det var vanskelig å holde dem igjen. En skull tro at det var de som hadde vært i Chang Tang - og ikke vi.

Vi gikk oppover den steinete veien til "Jernfjellet" med glede.

Vi gledet oss over å være kommet tilbake fra Cambala, som vi kaller strøkene langt der nord.

Nå begynte vi en runde med besøk til andre klostre, men først måtte vi hilse på "Den innerste". Han var meget begeistret.

- Dere har gjort det som jeg kunne ha lyst til, sa han. - Dere har fått se det som jeg gjerne ville se. Her er jeg allmechtig, men likevel er jeg en slave av mitt folk. Jo større makt, jo mindre frihet. Jo høyere rang, jo mer en tjener. Jeg skulle gjerne ha byttet alt mot å få se det som dere har sett.

Mingyar Dondup, som hadde ledet ekspedisjonen, fikk et æresskjerf med tre røde knuter. Jeg fikk en lignende æresbevisning, fordi jeg hadde vært det yngste medlemmet.

I flere uker etterpå reiste vi fra kloster til kloster for å fortelle om turen, for å fordele forskjellige urter, og for at jeg skulle få anledning til å se andre deler av landet. Vi besøkte først de tre store klostrene, Drebung, Sera og Ganden. Derfra reiste vi videre til Dorje-thag og Samye, som ligger ved Tsangpo-elven, 65 km lenger borte. Vi besøkte også Samden-klosteret, mellom Du-me og Yamdog-sjøen, 14 000 fot over havet. Det var en befrielse da vi til slutt vendte tilbake langs vår egen elv, Kyi Chu. Vi syntes at den hadde fått et navn som passet, for det betyr "Lykksalighetens elv".

Hele tiden hadde Mingyar Dondup fortsatt undervisningen, både når vi red, stoppet eller hvilte. Nå var tiden inne til at jeg skulle ta min grad som lama, og derfor reiste vi hjem til Chakpori, så jeg kunne gjøre studiene ferdige uten å bli forstyrret.

LAMA

Nå fikk jeg en grundig utdannelse og trening i å foreta astral-reiser. Sjelen, eller jeget, forlater legemet og blir bare knyttet til livet på jorden ved hjelp av "sølvstrengen". Mange mennesker har vondt for å tro at vi kan reise på denne måten. Men alle gjør det når de sover. ***I Vesten foregår det som regel helt ufrivillig, men i Østen foretar lamaene slike reiser i full bevissthet.*** Av den grunn kan de etterpå huske alt det de har opplevd, hva de har sett og hvor de har vært. I Vesten har folk mistet denne evnen, og når de våkner, tror de at de bare har hatt en "drøm".

I alle land har en kjennskap til astral-reiser. I England blir det sagt at "heksere kan fly". Det er ikke nødvendig med kosteskraft - unntagen for å latterliggjøre det som folk ikke har lyst til å tro. I USA blir det sagt at "den røde manns ånd" kan fly. I alle land, overalt i verden, finnes det et underbevisst kjennskap til slike ting. Jeg fikk lære å utføre det. Det kan hvem som helst gjøre.

Telepati er en annen kunst som det er lett å mestre. Men ikke hvis den skal brukes som underholdning av tryllekunstnere. Heldigvis får denne kunsten nå en viss anerkjennelse. Hypnose er også en kunst, som Østen kjenner. Jeg har foretatt et stort antall operasjoner på hypnotiserte pasienter, både amputasjoner og like alvorlige tilfelle. Pasienten føler ingenting og merker ingen smerte, og våkner i en meget bedre tilstand enn om det hadde vært benyttet ortodoks narkose. I det siste har jeg forresten hørt at hypnose blir benyttet i England til en viss grad.

Usynlighet er en annen ting. Det er forresten bra al det bare er noen meget få som kan mestre denne kunsten. Prinsippet er ganske enkelt, men det er meget vanskelig i praksis. Tenk på som vekker din oppmerksomhet. En lyd? En hurtig bevegelse eller et lysglimt? Lyder og kvikke bevegelser "vekker" folk og får dem til å legge merke til deg. En urørlig skikkelse blir ikke oppdaget så lett, og heller ikke en som en er vant til å se. Folk sier ofte om postbudet, at han har ikke vært her, jeg har ikke sett ham, men likevel har han vært med posten. Hvordan henger det

sammen? Er det en usynlig mann som har vært med POST?

Eller en som folk er så vant til å se at de ikke legger merke til ham? (En politikonstabel blir alltid lagt merke til - iallfall av dem som har dårlig samvittighet.) For å gjøre seg usynlig må man unngå enhver bevegelse og samtidig stanse hjernebelgene. Hvis din fysiske hjerne fungerer (tenker), og den andres blir vekket telepatisk (ser), er det slutt på usynligheten. Det finnes mennesker i Tibet som har viljestyrke til å gjøre seg usynlige, og da er betingelsen at de stanser hjernebølgene. Det er kanskje en fordel at det er så få som makter det.

Levitasjonen kan være vanskelig, og ofte er den det, på grunn av den tekniske dyktigheten den krever. Den virkelig innvidde benytter seg av astral-reiser, som er meget enkelt - hvis en da har hatt en dyktig lærer. Det hadde jeg, og derfor kunne jeg (og kan jeg) foreta astral-reiser.

Men jeg kan ikke gjøre meg usynlig, til tross for de mest energiske forsøk på å lære kunsten. Det ville ha vært til stor nytte for meg hvis jeg hadde vært i stand til å forsvinne når noen ville ha meg til å gjøre noe som jeg ikke hadde lyst til, men den evnen var nektet meg. Som jeg har nevnt tidligere, hadde jeg heller ikke musikalske talenter. Sangstemmen min gjorde sanglæreren rasende, og det var ikke bedre da jeg prøvde å spille på cymbal. Det trodde jeg at hvem som helst kunne klare. Men så lett var det ikke, og jeg ble vennlig, men bestemt, bedt om å holde meg til clairvoyance og medisiner.

Vi utførte meget av det som i Vesten blir kalt yoga. Det er naturligvis en stor vitenskap, som setter en i stand til å foreta seg ting som folk flest har vondt for å tro. Etter min personlige mening egner ikke yoga seg for folk i Vesten, hvis den ikke blir betydelig forenklet. Vi har kjent denne vitenskapen i

århundrer, og vi lærer stillingene fra vår tidligste barndom. Skjelettet, musklene og lemmene blir oppøvd til yoga. Hvis folk i Vesten, folk som ikke er helt unge lenger, prøver seg på en del av disse stillingene, kan det være direkte skadelig for dem. Ja, dette er bare min mening som tibetaner, men jeg tror at hvis ikke øvelsene blir forenklet, bør jeg advare folk mot å forsøke seg på dem. I første rekke gjelder det å ha en dyktig, innfødt lærer med inngående kjennskap til mannens og kvinnens anatomi. Han alene kan bedømme om en øvelse er skadelig eller ikke. Det er ikke bare stillingene som kan være skadelige, det kan også pusteøvelsene være.

Forskjellige måter å puste på er hovedhemmeligheten i mange tibetanske fenomener. Men her må jeg også si at øvelsene kan være farlige, ja nesten skjebnesvangre, hvis en ikke har en klok og øvet lærer. Mange reisende har skrevet om "de løpende", lamaer som har herredømme over legemsvekten (ikke ved hjelp av levitasjon) og som kan løpe time etter time og bare så vidt berøre jorden. Det krever stor øvelse, og "løperen" er i halv-trance. En stjerneklar kveld egner seg best, og terrenget må være ensformig, så ingenting distraherer den halvbevisste løperen. Han befinner seg nemlig i en tilstand som er temmelig lik en søvngjengers. Han ser målet og løper mot det ved hjelp av det tredje øye. Han kan løpe time etter time og nå målet uten å være trett. Dette systemet har bare en fordel fremfor astral-reisene. Når en foretar astral-reiser, benytter en bare sjelen, eller ånden, og står av den grunn utenfor den materielle verden. Derfor kan en ikke bære med seg sine eiendeler. Arjopaen, som vi kaller løperen, kan derimot gjøre det, selv om det sinker ham.

Korrekt pusting kan sette en tibetaner i stand til å sitte naken på isen, 17000 fot over havet, og holde seg varm. Han kan være så varm at isen smelter, og han sitter og svetter.

Har du noen gang prøvd å løfte en tung gjenstand når du ikke hadde luft i lungene? Prøv det, og du vil erfare at det nesten ikke lar seg gjøre. Men fyll så lungene med luft og hold pusten. Da vil du se at du kan løfte med den største letthet. Det samme skal du gjøre hvis du er redd eller sint. Pust så dypt du kan og hold pusten i ti sekunder. Pust så langsomt ut. Gjenta det minst tre ganger, og du vil se at hjertet har senket farten og du føler deg rolig. Dette er noe som alle kan øve seg opp til uten å ta skade av det. Kjennskapet til denne pusteteknikken satte meg i stand til å utholde japanernes tortur, og en enda verre tortur da jeg var fange hos kommunistene. Japanerne var gentlemaner når de var på det verste i sammenligning med kommunistene. Jeg kjenner begge når de var på det verste.

Nå var tiden inne til at jeg skulle gjennomgå prøvene for å oppnå lama-graden, som jeg hittil bare hadde hatt i navnet. Før jeg gikk opp til eksamen, ble jeg velsignet av Dalai Lama. Hvert år velsigner han hver eneste munk i Tibet enkeltvis, ikke i flokkevis som paven i Roma. "Den innerste" berører de fleste med en dusk på toppen av en stokk. Men dem som han vil vise sin gunst, eller dem som er av høy rang, berører han på hodet med hånden. Hvis han vil vise en mann en særlig ære, legger han begge hendene på hodet hans. For første gang gjorde han det med meg og sa med lav stemme:

- Du har skikket deg vel, gutten min. Gjør det enda bedre enn tidligere til eksamen. Vis at du er verdig til den tillit vi har vist deg.

Tre dager før min syttenårige fødselsdag meldte jeg meg til eksamen sammen med fjorten andre kandidater. "Eksamens-avlukkene" virket mindre enn sist, men kanskje var det jeg som var blitt større. Da jeg lå på gulvet med bena mot den ene veggen, kunne jeg ta med hendene i den andre veggen, men det var ikke verre enn at jeg kunne ligge helt utstrakt. Rommene var små, men de hadde ikke tak, så vi fikk luft nok. Vi ble undersøkt akkurat som forrige gang, for å hindre at vi fusket, og vi fikk ikke lov til å ta med oss annet enn mat skålen, rosenkransen og skrivesakene. Da vi var undersøkt og alt var funnet i orden, ble vi ført inn i hvert vårt avlukke, og døren ble stengt. Så kom abbeden og eksamenslederen og satte sine segl på døren, så den ikke lot seg åpne. En liten luke på syv tommer i firkant lot seg åpne utenfra, og gjennom den fikk vi oppgavene tidlig om morgenen. Svarene ble innsamlet om kvelden. Vi fikk også

tsampa inn gjennom luken en gang om dagen, og te kunne vi få så meget vi ville av. Ikke under noen omstendighet kunne vi forlate avlukket så av den grunn torde vi ikke drikke så meget vi hadde lyst til.

Jeg for min del oppholdt meg i avlukket i ti dager. Jeg skulle opp til eksamen i botanikk, anatomi og teologi. Jeg besvarte oppgaver i disse fagene fra tidlig morgen til sent på kveld i fem dager, som følte endeløse. Den sjette dagen brakte en forandring og en masse bråk. Fra avlukket ved siden av meg lød hyl og skrik. Jeg hørte fottrinn og mange stemmer, og den solide døren for avlukket ble åpnet. Det var en av kandidatene som måtte trekke seg. Han klarte ikke mer. For meg skulle annen avdeling begynne. En time senere ble oppgavene for sjette dag levert inn til meg. Det var metafysikk og yoga, ni grener. Og jeg skulle besvare dem alle.

Fem grener av yoga er så vidt kjent i Vesten. Hatha-yoga lærer oss bare herredømme over vårt fysiske legeme, eller "hjelpemidlet", som vi kaller det. Kundalini-yoga gir oss psykiske krefter, clairvoyance og lignende evner. Laya-yoga gir oss herredømme over hjernen, slik at vi nøyaktig kan huske det vi har lest eller hørt. Raja-yoga gir oss oversanselig opplysning og visdom. Sa-madhi-yoga setter oss i stand til å forstå hensikten og planen med livet på jorden. Det er denne kunnskapen som i det øyeblikk vi forlater jordlivet gjør det mulig for oss å fatte den "større virkelighet" og avstå fra gjenfødelse, hvis vi da ikke blir sendt tilbake i et spesielt ærend eller for å hjelpe andre på en eller annen måte.

De øvrige former for yoga kan jeg ikke komme inn på i en bok som denne, og forøvrig behersker jeg ikke engelsk godt nok til å kunne behandle et så opphøyet emne.

I fem dager til hadde jeg det like travelt som en høne i rugekassen. Men da den tiende dagen var over og en lama hentet de siste besvarelsene mine, hilste han meg med et lykkelig smil. Den kvelden fikk jeg grønnsaker sammen med tsampaen, den første avvekslingen fra den ensformige kosten. Og om natten falt det meg lett å sove. Jeg hadde forresten ikke hatt noen redsel for at jeg ikke ville bestå eksamen. Jeg var bare litt bekymret for karakteren, for det ble forlangt av meg at jeg skulle være blant de beste. Morgenen etter ble dørene åpnet, og da vi hadde gjort rent i avlukkene, fikk vi lov til å forlate dem. I en uke fikk vi anledning til å samle krefter etter den store påkjenningen, og deretter hadde vi prøve i judo og viste alle de knepene vi kunne, selv å gjøre hverandre "bevisstløse". To dager senere hadde vi muntlig eksamen, men da ble vi bare spurt om de punktene som eksamenslederen hadde funnet svake i de skriftlige besvarelsene. La meg fremheve at hver kandidat ble eksaminert to hele dager. Så fulgte en ny uke, da vi kunne koble av på den måten vi selv ville, og deretter ble resultatene kunngjort. Til min jublende glede fikk jeg vite at jeg på ny sto øverst på listen. Denne gleden hadde to årsaker. Resultatet ga først og fremst uttrykk for at Mingyar Dondup var den beste av alle lærere, og dessuten visste jeg at Dalai Lama ville bli fornøyd med både ham og meg.

Da jeg noen dager senere satt sammen med Mingyar Dondup i værelset hans, gikk døren opp, og en andpusten budbringer kom inn med tungen ute av munnen og stirrende øyne. Han bar en kløftet brevpinne med et brev i.

- Fra "Den innerste", gispet han. - Til den ærverdige legelama Tirsdag Lobsang Rampa.

Dermed leverte han meg brevet, innhyllet i et gave-skjert av silke.

- Ærverdige herre, jeg satte farten opp så meget jeg maktet, sa han. Så snudde han seg og gikk ut med faste skritt. Han hadde utført sitt oppdrag og behøvde ikke se trett ut lenger.

Torde jeg åpne brevet? Visstnok var det adressert til meg, men hva sto det i det? At jeg skulle studere videre? Ville det bli krevet mer av meg? Det så meget stort og meget offisielt ut. Så lenge jeg ikke hadde åpnet det, kunne jeg ikke vite hva som sto i det, og kunne derfor heller ikke lastes for ikke å gjøre dette eller hint.

Mingyar Dondup lente seg tilbake og lo av meg, så til slutt rakte jeg både brevet og skjertet til ham. Han åpnet konvolutten, eller rettere sagt sprettet

omslaget opp. Det lå to sammenbrettede ark inne i det, og nå foldet han dem ut og ga seg til å lese, og han lo ikke lenger av meg. Jeg satt febrilsk av nervøsitet og fryktet det verste, men så sa han:

- Alt er i orden, Lobsang, du kan puste lettet. Du skal gå til Potala for å hilse på ham straks. Det vil si med en gang. Han sier at jeg skal bli med deg.

Han slo på gongongen, og da tjener-munken kom inn, ga han ham ordre om å sale to hvite hester øyeblikkelig. Vi skiftet kutter i all hast og tok med oss to av de fineste silkeskjerfene. Sammen gikk vi opp til abbeden og fortalte at vi hadde fått beskjed om å dra til Potala for å hilse på "Den innerste".

- Til Potala? sa abbeden. - Han var i Norbu Linga i går. Men det som står i brevet er selvfølgelig korrekt. Det må gjelde noe meget offisielt.

Ute på gårdsplassen sto hestene og ventet på oss, og vi steg i salen og red nedover fjellsiden. Vi red videre og tok fatt på oppstigningen til Potala. Tjenere ventet på oss og tok seg av hestene, mens vi gikk videre opp mot den private residensen til Dalai Lama. Jeg gikk inn alene, knelte ærbødig for ham og overrakte ham skjerfet.

- Sitt ned, Lobsang, sa han. - Jeg er meget fornøyd med deg.

Jeg er også fornøyd med Mingyar for hans andel i det gode resultatet. Jeg har personlig lest alle besvarelsene dine.

Dette fikk meg til å skjelve av redsel. Etter det jeg har hørt, er en av mine mange feil at jeg har lett for å slippe min humoristiske sans løs på urette sted. Det hadde jeg av og til gjort mens jeg besvarte de skriftlige oppgavene, for enkelte spørsmål fristet meg til det. Dalai Lama leste tankene mine og brast i latter.

- Jo, jeg må tilstå at din humoristiske sans ofte gir seg utslag på de gale stedene, men. . .

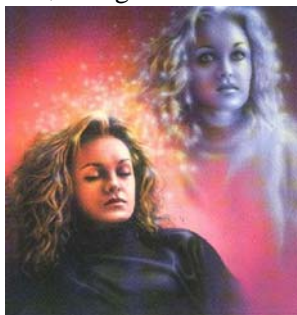
Han gjorde en pause, og jeg fryktet det verste, men da tilføyde han:

- Men jeg moret meg over hvert eneste ord.

Jeg satt sammen med ham i to timer. Så sendte han bud etter Mingyar Dondup og ga ham instruksjoner om min videre utdannelse. Jeg skulle gjennomgå "Den lille død", sammen med Mingyar Dondup skulle jeg besøke andre klostre, og jeg skulle studere hos lik-partererne. De siste tilhørte en lav kaste, og deres arbeid var av en slik art at Dalai Lama ga meg en skriftlig bekreftelse på at jeg skulle beholde min egen rang. Han skrev til partererne at de skulle yte meg "all mulig bistand for å sette ham i stand til å avsløre legemets hemmeligheter og finne den fysiske årsak til at legemet er blitt forlatt. Han har også tillatelse til å rekvirere de lik eller likdeler han trenger til studiene sine."

Dermed var den saken i orden.

Før jeg går over til å omtale de anatomiske studiene og dissekeringen av likene, kan det være på sin plass å si litt mer om det tibetanske syn på døden. Vår innstilling er fullstendig forskjellig fra Vestens. For oss er ikke et legeme noe annet enn et skall, et materielt hylster for en udødelig sjel. Derfor betyr ikke et dødt legeme mer enn en gammel, utslitt dress. Når et menneske dør på en

naturlig måte, det vil si når det ikke skjer ved vold eller et ulykkestilfelle, da ser vi slik på det: Legemet blir sykt eller svakt, og er av den grunn så uskikket som bolig for sjelen at den ikke kan lære mer. Da er tiden inne til å forlate legemet. Gradvis trekker sjelen seg tilbake og tar opphold utenfor legemet. **Den sjelelige formen har samme konturer som den legemlige, og kan tydelig bli sett av den som er clairvoyant.** (jf. bildet t.v.)

I dødsøyeblikket brister det båndet som knytter legeme og sjel sammen, ("Sølvstrengen" i den kristne bibel), og sjelen driver av. Døden har funnet sted, men den er samtidig fødsel til et nytt liv. "Sølvstrengen" kan

sammenlignes med navlestrengen, som blir skåret over for å gjøre et nyfødt barn til et selvstendig vesen.

I dødsøyeblikket slukner gløden fra livskraften i hodet. Den som er clairvoyant kan se denne gløden, og i den kristne bibel blir den omtalt som "Gullskålen". Da jeg ikke er kristen, er jeg lite kjent i denne boken, men jeg tror at det står noe slikt som: "For at ikke "Sølvstrengen" skal bli skåret over og "Gullskålen" bli slått i stykker."

Vi mener at det går tre dager før et legeme er dødt, før den fysiske virksomhet stopper, og sjelen, ånden eller jeget blir frigjort fra sitt jordiske hylster. Vi tror at kroppen har en eterisk dobbeltgjenger, som danner seg i løpet av livet, og denne dobbeltgjengeren kan bli et gjenferd. De fleste har sikkert stirret mot et sterkt lys, og når de så snur seg, ser de fremdeles lyset. Vi mener at livet er et elektrisk kraftfelt, og den eteriske dobbelt- gjengeren kan sammenlignes med lyset som en ser etterat en har snudd seg fra det, eller, for å si det i "elektriske" vendinger, med et utslag fra et kraftig magnetfelt. *Hvis kroppen har sterke grunner for å klynge seg til livet, da vil en sterk eterisk dobbelt-gjenger danne et gjenferd, som stadig vender tilbake til sitt vante oppholdssted.* En gnier er så sterkt knyttet til pengesekkene sine at han nesten ikke har tanke for annet. Når han dør, vil hans siste tanker sannsynligvis gjelde den skjebnen formuen hans får.

Som følge av det vil hans eteriske dobbeltgjenger få økt styrke i dødsøyeblikket. Den lykkelige arving av pengesekkene vil sikkert få en ubehagelig følelse i de små timer om natten. Han vil føle at den døde er ute etter pengene sine igjen. Og han har rett, for den døde er sikkert fortvilt over at han bare har "åndelige" hender og er avskåret fra å føle på pengene.

Vi har tre legemer:

1. Det fysiske legeme, der sjelen tar bolig for å lære livets harde lov å kjenne,
2. det eteriske eller magnetiske legeme som hver enkelt lager seg av sine lyster, av sin grådighet og av sine sterke lidenskaper av forskjellig art, og
3. det tredje er det åndelige legeme, den udødelige sjel.

Det er vår lamaistiske tro, som ikke faller helt sammen med den ortodokse buddhismen.

Når et menneske dør, må det gå gjennom tre stadier: Det må gi avkall på det fysiske legeme, det må la det eteriske legemet bli oppløst, og det må la det åndelige legeme bli hjulpet på veien til åndens rike. De gamle egyptere trodde også på den eteriske dobbeltgjengeren, de trodde at den døde ble ledet på veien, og de trodde på åndens rike. I Tibet hjalp vi folk før de var døde.

Den innvidde trenger ingen slik hjelp, men en alminnelig mann og kvinne eller en trappa må la seg lede hele veien fram til målet.

Det kan være av interesse å skildre hvordan det foregår.

En dag sendte den ærverdige dødsfører bud etter meg.

- Det er på tide at du studerer den praktiske måten å frigjøre sjelen på, Lobsang, sa han. - I dag skal du ledsage meg.

Vi gikk nedover lange korridorer og sleipe trapper og kom inn i den delen av klosteret der trappaene bodde. I sykestuen lå en gammel munk og ventet på å ta fatt på den veien som vi alle må gå. Han hadde hatt et slagtilfelle og var meget svak. Kreftene svant hen, og jeg kunne se at aura-fargene hans bleknet mens jeg sto og betraktet ham. Det ble benyttet alle midler for å holde ham ved bevissthet inntil livet ebbet ut. Lamaen som jeg var sammen med, grep hendene til den gamle munken og holdt dem varsomt.

- Du skal snart frigjøre deg fra kjødets bånd, gamle mann, sa han.

- Lytt til mine ord, så du kan velge den letteste veien. Dine ben begynner å bli kalde. Livet er i oppbrudd, og slutten nærmer seg mer og mer. Få ro i sinnet, gamle mann, du har ingenting å frykte. Livet forlater bena dine, og synet

dimmes. Kulden kryper oppover deg, som et kjølvann til livet som svinner. Få ro i sinnet, gamle mann, du har ingenting å frykte når du forlater dette livet og går inn til den store virkelighet. Skyggene fra en evig natt legger seg over øynene dine, og pusten raller i strupen din. Tiden nærmer seg til å frigjøre sjelen, så den kan nyte gledene i den neste verden. Få ro i sinnet, gamle mann. Frigjøringen er nær.

Hele tiden hadde lamaen strøket den gamle munken fra halsen og opp mot issen på en måte som har vist seg å kunne frigjøre sjelen uten smerte. Han fortalte ham om alle de snarene han kunne møte på veien, og hvordan han skulle unngå dem. Han fikk ruten nøyaktig beskrevet, den ruten som er blitt kartlagt av de telepatiske lamaene som er døde og har fortsatt å tale ved hjelp av telepati, selv fra den neste verden.

- Dine øyne er sluknet, gamle mann, og pusten er stanset.

Ditt legeme begynner å bli kaldt, og du kan ikke lenger høre livslydene. Fall til ro i fred, gamle mann, for nå har døden innhentet deg. Følg den ruten som er stukket opp for deg, og freden og gleden vil bli din.

Han strøk ham videre inntil auraen hans ble svakere og svakere og til slutt svant hen. Lamaen satte plutselig i en skarp, kraftig lyd etter et eldgammelt ritual, for å frigjøre den kjempende sjelen fullstendig. Over det urørlige legemet samlet livskraften seg til en tåket masse, snodde og vred seg som i forvirring, og formet seg så til en røk lignende kopi av legemet, som det ennå var knyttet til med ”sølvstrengens. Gradvis ble strengen tynnere, og som et barn blir født ved at navlestrengen blir skåret over, ble den gamle munken født til det neste liv. Strengen ble stadig tynnere, og så brast den. Langsomt gled tåkeskikkelsen bort, som en drivende sky på himmelen eller røkelsen i tempelet. Lamaen ledet ham fortsatt ved hjelp av telepati på de første skrittene av reisen.

- Du er død. Du har ingenting mer å gjøre her. Kjødets bånd er avskåret. Du er i Bardo. Du går din vei, og vi går vår. Følg den ruten jeg har beskrevet for deg. Forlat denne verden av illusjoner og tre inn i den større virkelighet. Du er død. Fortsett på veien fremover.

Røkelsesskyene brettet seg ut og beroliget den forstyrrede luften med sine fredelige vibrasjoner. I det fjerne drønnet trommene som en bølgende mumling. Fra et høyt punkt på taket av klosteret sendte dype trompeter sitt budskap utover fjellsiden. Fra korridorene kom lyden av filtstøvler som gled over gulvflisene, og et eller annet sted var det et yak-dyr som rautet. Men her inne i sykestuen var det stillhet, dødsstillhet. Bare de telepatiske rådene som lamaen hvisket til den flakkende ånden, brøt stillheten.

Vi satte liket opp i den riktige lotus-stillingen og sendte bud etter dem som tar seg av likene. Vi sendte også bud etter andre, for å fortsette med de telepatiske rådene til sjelen som lette etter veien. I tre dager fortsatte vi med dette, og den ene lama avløste den andre hele tiden. Om morgenen den fjerde dagen, kom en av Ragyab-ene. Han kom fra lederen for ”likplassen”, som ligger der hvor Lingkor-veien krysser Dechhen Dzong. Da han kom, sluttet lamaene med de telepatiske rådene, og liket ble overdradd ham. Han krøllet det sammen i en sirkel og pakket det inn i hvitt tøy. Med en lett bevegelse slengte han bylten opp på skulderen og gikk sin vei. Utenfor hadde han et yak-dyr, han la bylten på ryggen av dyret, og begge forlot klosteret. På likplassen overlot han liket til partererne. Denne plassen var et øde sted som var omgitt av veldige kampesteiner, og inne på plassen lå en stor stein benk, der det var god plass selv for det største lik. I de fire hjørnene av benken var det huller, og i hvert av dem sto det en restolpe. En annen steinbenk hadde fire store, dype huller.

Liket ble plasert på benken, og klærne ble tatt av. Armene og bena på liket ble bundet fast til de fire stolpene. Så tok lederen den lange kniven sin og sprettet liket opp. Han gjorde en rekke lange snitt, slik at kjøttet kunne tas av i store flak. Deretter ble armer og ben skåret av og kuttet opp. Og endelig ble hodet skåret av og åpnet.

Så snart likbæreren viste seg, pilte gribbene ned fra himmelen og satte seg på alle klippene rundt likplassen som om de var tilskuere på et friluftsteater. De holdt god orden seg imellom, så hvis en av dem prøvde å nærme seg før det var deres tur, førte det til ubarmhjertig justis.

Imidlertid hadde partereren åpnet liket og tatt ut hjertet. Da lettet en av gribbene, nærmet seg med tunge vingeslag og snappet hjertet fra den utstrakte hånden hans. Den neste som sto for tur, fikk leveren og vendte tilbake til klippen for å spise den. Nyrene og innvollene ble delt og gitt til "Iederfuglene". Deretter ble kjøttet skåret i strimler og fordelt mellom alle de andre. En gribb kom tilbake for å få halvparten av hjernen eller kanskje et øye, og en annen senket seg for å få en annen godbit. På forbausende kort tid var det blitt spist, og bare skjelettet lå igjen på benken. Det ble hugget opp som om det var brensel, og stykkene ble lagt ned i hullene i den andre steinbenken. Med en tung rambukk ble de knust til fint pulver, og det ble også spist av gribbene.

Disse partererne var meget dyktige folk. De var stolte av sitt yrke, og de satte sin ære i å undersøke alle de indre organene nøyaktig for å bestemme dødsårsaken. Lang erfaring hadde satt dem i stand til å gjøre dette på forbausende kort tid. De hadde naturligvis ingen grunn til å interessere seg for dette, men det hadde vært skikk og bruk at de fastslo hva det var for en sykdom som "hadde fått sjelen til å forlate legemet". Hvis et menneske var blitt forgiftet - enten det skyldtes et ulykkestilfelle eller var skjedd med overlegg - ble forholdet brakt for dagen. De var så dyktige at jeg hadde den største nytte av å studere hos dem, og jeg fikk etter hvert stor ferdighet i å dissekere lik. Lederen sto som regel ved siden av meg og gjorde meg oppmerksom på forskjellige detaljer, som kunne være av interesse. Han kunne si:

"Ærede lama, denne mannen er død av blodpropp i hjertet. Nå skal vi snitte opp denne åren. Se her! Ser du denne klumpen som stanser blodstrømmen?"

Eller: "Se på denne kvinnen, ærede lama.

Hun ser underlig ut. Det må være noe i veien med en kjertel.

Nå skal vi skjære den ut og se. Ja, se her. Det er en hard kjerne i den."

Slik fortsatte vi. Alle var stolte av å vise meg hva de kunne, for de visste at jeg studerte hos dem etter direkte ordre fra "Den innerste". Hvis jeg ikke var til stede når de fikk et lik som var av særlig interesse, la de det til side og varslet meg. På denne måten fikk jeg anledning til å undersøke hundrevis av lik, og det satte meg i stand til å bli en dyktig kirurg senere. Dette var naturligvis en meget bedre trening enn studentene får i disseksjonssalene på universitetene, for der får de bare en del av likene hver.

Jeg vet at jeg lærte mer anatomi hos partererne enn jeg gjorde ved et fullt utstyrt medisinsk fakultet senere.

I Tibet lar det seg ikke gjøre å begrave likene i jorden. Det ville bli et altfor hardt arbeid på grunn av den steinete jorden og den tynne luften. Og likbrenning forbyr seg av økonomiske grunner.

Det er knapt med ved, og hvis en skulle brenne lik, måtte en innføre tømmer fra India og frakte det tvers over Tibet på heste-ryggen. Omkostningene ville bli fantastiske. Vi kunne heller ikke kaste likene i elvene, for da ville vi forpøstet drikkevannet. Derfor har vi ingen annen utvei enn å la gribbene fortære både kjøtt og ben. Denne metoden skiller seg fra den som brukes i Vesten ved at vi lar gribbene besørge det som de overlater til ormene.

Den annen forskjell er at Vesten aldri kan vite om dødsårsaken er riktig oppført på dødsattesten, mens våre parterere alltid kan fastslå dødsårsaken.

Alle som dør i Tibet, blir ”fjernet” på denne måten, unntagen de høyeste lamaer, som er inkarnasjoner fra et tidligere liv. De blir enten balsamert og lagt i kister med glasslokk, så alle kan se dem i templene, eller de blir balsamert og bekledd med gull. Det siste var meget interessant, og jeg deltok flere ganger i slike balsameringer. Amerikanerne, som har lest mine skildringer av dette, vil ikke tro at vi virkelig brukte gull. De sa at det ville overgå selv en amerikaners evner. Ganske riktig, vi driver ikke med masseproduksjon, men med individuelt arbeid som bare den dyktige håndverkeren kunne klare. I Tibet lager vi ikke klokker og selger dem for en dollar. Men vi kan dekke de døde med gull.

En kveld kalte abbeden meg til seg og sa:

- En tidligere inkarnasjon skal ganske snart forlate legemet.

Nå bor han i ”Rosenhekken”. Jeg vil at du skal være til stede for å se hvordan balsameringen foregår.

På ny måtte jeg finne meg i å stige til hest og ta den anstrengende rideturen til Sera-klosteret. Der ble jeg vist inn i værelset til en gammel abbed. Aura-fargene hans holdt på å blekne, og- en time senere forlot sjelen legemet. Siden han var abbed og en lærd mann, var det unødvendig å lede ham på veien gjennom Bardo. Det var heller ikke nødvendig å vente de vanlige tre dagene. Bare den første natten ble liket plassert i lotus-stillingen, mens lamaer holdt likvakt.

Ved det første daggry neste morgen gikk vi i høytidelig prosesjon gjennom hovedbygningen i klosteret, inn i tempelet, og gjennom en lite brukt dør ned til det hemmelige hvelvet under tempelet. I spissen gikk to lamaer med liket på en bære. Det satt fremdeles i lotus-stillingen. Munkene bakerst i rekken satte i med en dyp hymne, og i pausene ringte sølvklokker. Vi hadde på oss de røde kuttene våre, og over dem bar vi gygne stolaer. Skyggene våre ble kastet mot veggene som dansende konturer i skjæret fra smørlampene og de flakkende faklene.

Nedover bar det, ned til de hemmeligste delene av klosteret. Til slutt var vi femti-seksti fot nede og stoppet foran en forseglet steindør. Vi gikk inn. Rommet var iskaldt. Munkene satte liket varsomt ned, og alle forlot rommet, unntagen tre lamaer og jeg. Hundrevis av smørlamper ble tent og fylte rommet med et hardt gulskjær. Nå ble liket kledd av og omhyggelig vasket. Gjennom åpninger i kroppen ble alle indre organer tatt ut og lagt ned i krukker, som ble forsvarlig forseglet. Det innvendige av kroppen ble vasket og tørket, og en spesiell lakk ble sprøytet inn. Den dannet et hardt skall innvendig, slik at kroppen beholdt samme form som i levende live. Da lakken var tørr og hard, ble hulrommet fylt med stor forsiktighet, for ikke å ødelegge formen. Det ble sprøytet mer lakk inn, og hele det indre stivnet til en fast masse. Det utvendige av kroppen ble over- strøket med lakk, som fikk anledning til å tørke. Utenpå denne

overflaten ble det smurt et annet stoff, som gjorde at de tynne silkestrimlene, som kroppen ble viklet inn i, var lette å fjerne siden, uten å gjøre noen skade. Utenpå strimlene ble det strøket en annen sort lakk, og nå var kroppen ferdig til neste skritt i prepareringen. Den sto i ro en dag og en natt, før den endelige og fullstendige tørkingen skulle finne sted. Da vi så kom inn i rommet, satt kroppen i lotus-stilling og var hard og stiv. Vi bar den i prosesjon ned til et lite kjellerrom, som var bygd slik at det var et ildsted under det og flammene og heten kunne sirkulere utenfor veggene og på den måten skape en høy temperatur inne i rommet.

Gulvet var dekket med et tykt lag av et spesielt pulver, og midt på gulvet plasserte vi den balsamerte kroppen. Nedenunder var munkene allerede klar til å tenne på ildstedet. Meget omhyggelig fylte vi resten av rommet med en egen sort salt fra et bestemt distrikt i Tibet, og en blanding av urter og mineraler. Rommet var fylt fra gulv til tak, og vi gikk ut og stengte døren, som ble forseglet med klosterets segl. Nå fikk munkene ordre om å tenne på, og flammene begynte å slikke opp. I en hel uke ble bålet holdt vedlike med tørket vak-gjødsel og bedervet smør, og den hete luften sirkulerte gjennom de hule

veggene rundt balsamerings- kammeret. Fra den syvende dagen ble det ikke fylt på mer brensel, og ilden døde litt etter litt ut. Tre dager senere var avkjølingen fullstendig, og den ellefte dagen ble seglet brutt og døren åpnet.

Flokker av munkers skrapte de stivnede restene av saltet, urtene og mineralene ut med bare nevene. De torde ikke bruke verktøy av frykt for å skade mumien. I to dager holdt de på med dette, til rommet var helt tomt - med unntagelse av mumien som satt i lotus-stilling midt på gulvet. Den ble løftet forsiktig opp og båret inn i et annet rom, og i skinnet fra smørlampene kunne vi nå undersøke den nærmere.

Nå ble siklestrimlene tatt av ett for ett inntil kroppen var helt avdekket. Prepareringen hadde vært perfekt. Visstnok var huden litt mørkere, men ellers så mumien ut som et levende menneske, som når som helst kunne våkne. Trekkene var helt som i live, og kroppen var ikke skrumpet inn. Nå ble den nakne kroppen forsynt med et nytt lag med lakk, og deretter tok gullsmedene fatt.

De var dyktige håndverkere som kunne sine ting. De kledde hele den døde kroppen med gull. De arbeidet langsomt og la lag for lag med det tynneste og bløtteste gull. Gull som var verd en formue utenfor Tibet! Her ble det bare betraktet som et hellig metall, et metall som var uforgjengelig og symboliserte menneskets udødelige sjel.

Gullsmedene arbeidet med den største nøyaktighet og tok hensyn til hver minste detalj, så da de var ferdige med arbeidet, var den gylne figuren fullstendig lik den levende.

Hvert eneste trekk og hver eneste rynke var gjengitt. Nå ble mumien, som var tung av gull, båret opp i "De inkarnertes sal" og plassert på en gulltrone i likhet med alle de andre. Her i salen satt gylne figurer fra de eldste tider i lange rekker. De satt som høytidelige dommere og så med halvlukke øyne på alle de feil og dumheter som de nålevende begikk. Vi gikk lydløst omkring og hvisket ganske sakte, for ikke å forstyrre de levende-døde. En av figurene følte jeg meg særlig tiltrukket av, det var som om en underlig kraft dro meg mot den. Det var som om den stirret på meg med et allvitende smil. I det samme kjente jeg en lett berøring på den ene armen og holdt nesten på å si sammen av skrekk.

- Det var deg, Lobsang, i din forrige inkarnasjon. Jeg tenkte meg at du ville kjenne deg igjen.

Mingyar Dondup ledet meg bort til den neste gull-figuren og tilføyde:

- Og dette var meg.

Tause vandret vi ut av salen, og døren ble forseglet.

Mange ganger senere fikk jeg lov til å gå inn i salen og studere de gullkledde figurene. Av og til var jeg alene, og satt i meditasjon foran dem. Hver av dem hadde sin skrevne historie, som jeg studerte med den største interesse. Her fant jeg historien til Mingyar Dondup, historien om det han hadde utrettet i fortiden. Der sto en skildring av hans karakter og evner. Der sto om de høye stillinger han hadde innehatt og de æresbevisninger som var vist ham. Og der sto hvordan han døde.

Her sto også historien om min fortid, og den studerte jeg med enda større interesse.

Åtte og nitti gylne figurer satt i denne salen, som var hugget ut i selve klippen. En hemmelig sal med en skjult dør. Jeg hadde Tibets historie foran meg. Eller det tenkte jeg. Den tidligste historien skulle først bli åpenbart for meg senere.

"MIN SISTE INNVIELSE"

(side 202 i den ca 50år gamle norske bok-utg.)

"Da jeg hadde besøkt forskjellige klostre og vært til stede ved fem-seks balsameringer, kalte abbeden meg til seg en dag og sa:

- Kjære venn! Etter spesiell ordre fra "Den Høyedle" (Dalei Lama) vil du nå bli innvidd som abbed. Men siden du har ønsket det, kan du fortsatt få benytte tittelen lama, akkurat som Mingyar Dondup gjør. Som en "gjenkjent inkarnasjon" ville jeg på ny få den rangen jeg hadde da jeg forlot jorden seks hundre år tidligere. Livshjulet hadde sluttet ringen.

En tid etter kom en gammel lama inn til meg og opplyste at jeg skulle gjennomgå seremoniellet ved "Den lille død".

Du skjønner, min sønn, at før du har passert dødens port og er vendt tilbake igjen, kan du ikke vite at det ikke finnes noen død, sa han. - Dine studier i astral-reiser har ført deg langt, men dette vil føre deg meget lenger. Det vil føre deg utenfor de levendes rike og inn i vårt lands fortid.

Forberedelsene var både krevende og langvarige. I tre måneder levde jeg under strengt oppsyn. Forskjellige retter av urter som smakte fryktelig, var et ubehagelig tillegg til min daglige meny. Jeg ble formant til å holde tankene mine borte fra alt som ikke var rent og hellig. Som om jeg hadde mulighet for noe annet i et kloster! Selv tsampa (som var den eneste maten i klosteret - en tykk velling av ristet byggkorn og smør fra yak-melk) og te måtte jeg spise og drikke minst mulig av. Ubønnhørlig strenghet, absolutt disiplin, og lange, lange timer i meditasjon.

Etter tre måneder opplyste astrologene at nå var tiden inne, varslene var gunstige. Jeg fastet i fire og tyve timer til jeg følte meg like tom som en tempeltromme. Da ble jeg ledet nedover de skjulte trappene og gangene under Potala. Vi gikk ned i dypet, de andre med fakler i hendene, jeg uten noe. Vi gikk gjennom de samme korridorene som jeg tidligere hadde besøkt. Til slutt nådde vi enden og hadde en solid klippevegg foran oss. Men en diger stein ble svingt til side da vi nærmet oss. En ny gang lå foran oss, en smal og mørk gang med muggen luft og duften av krydder og røkelse. Da vi hadde gått et stykke nedover, ble vi stoppet av en mektig, gullbeslått dør, som ble langsomt åpnet. Det skrek i hengslene, og ekkoet forplantet seg i de tomme gangene. Her ble faklene slukket og smørlampene tent. Vi trådte inn i et hemmelig tempel, som var sprengt ut av den solide klippen under et vulkansk utbrudd. Korridorene og gangene hadde i sin tid ført flytende lava opp til krateret av vulkanen. Nå var det små mennesker som gikk her og trodde at de var guder. Og så måtte vi konsentrere oss om den oppgaven som lå foran oss, for dette var "Den hemmelige visdoms tempel".

Tre abbeder førte meg inn. Lamaene, som hadde fulgt oss, forsvant i mørket. Det var tre gamle abbeder, som var merket av alderen og gledet seg til å vende hjem til de himmelske marker. Tre gamle menn, kanskje de største metafysikere i hele verden, skulle gi meg den siste innvielsen. Hver av dem bar en smørlampe i høyre hånd og en rykende røkelsespinne i venstre. Kulden var intens, en kulde som ikke virket jordisk. Det hersket dyp stillhet. De få lydene vi hørte, gjorde bare stillheten enda dypere. Filtstøvlene våre var lydløse, vi gled av sted som gjenferd. Det lød en svak knitring fra de safrangule silkekuttene til abbedene. Til min skrekk følte jeg at hele kroppen dirret og kriblet. Hendene glødet som om jeg hadde fått en ny aura. Jeg så at abbedene også glødet. Den usedvanlig tørre luften og knitringen fra silkekuttene hadde utviklet en statisk, elektrisk ladning. En abbed rakte meg en liten gullstav og hvisket:

- Hold denne i venstre hånd og stryk den langs veggen når du går videre. Da vil den ubehagelige følelsen gi seg.

Jeg gjorde det, og det første elektriske støtet var så kraftig at jeg holdt på å hoppe ut av støvlene. Men senere merket jeg ingenting.

En etter en begynte smørlampene å lyse, tent av usynlige hender. Da det flakkende, gule lyset ble sterkere, så jeg kjempemessige figurer, dekket av gull og halvveis begravd av uslepne edelstener. En statue av Buddha raget opp i lysskjæret. Den var så veldig at lyset ikke nådde lenger opp enn til livet på den. Jeg skimtet en rekke andre statuer, som symboliserte lystene og alle de forskjellige fristelsene som et menneske måtte utsette seg for før han kunne realisere sitt jeg.

Vi nærmet oss en vegg, der det var malt et livshjul på femten fot. I det flakkende lyset så det ut til å dreie rundt, og det tvang sansene til å dreie med. Vi gikk videre inntil jeg var sikker på at vi ville støte mot klippeveggen. Men abbeden som gikk forrest, forsvant. Jeg hadde trodd at det bare var en mørk skygge, og nå viste det seg at det var en godt skjult dør. Den førte til en gang, som gikk nedover og nedover, en trang, bratt og svinget gang, der det svake lysskjæret fra smørlampene syntes å gjøre mørket enda mørkere. Vi følte oss forsiktig fram. Av og til snublet vi, av og til gled vi. Luften var tung og trykkende, og det følte som om hele vekten av jorden tynget oss ned. Det var som om vi var trengt inn i verdens hjerte. Da vi hadde passert den siste svingen, åpnet en hule seg foran oss, en klippehule som glitret av gull - av gullårer og gullklumper. Veggene var et lag stein, et lag gull, et lag stein - og så videre. Høyt over oss skinte gullet som stjerner på en mørk nattehimmel. Det var som en mengde små speil, som kastet lyset fra smørlampene tilbake.

Midt i hulen sto et skinnende svart hus, det var bygd av polert ibenholt. Sidene var dekket av fremmedartede symboler, og jeg så samme type figurer som jeg hadde sett i tunnelen til den underjordiske innsjøen. Vi gikk bort til huset og inn gjennom den høye, brede døren. Der inne sto tre svarte steinkister med underlige utskjæringer og tegn. Det var ikke lokk på dem. Jeg kikket opp i dem, og synet av innholdet fikk meg til å holde pusten, og jeg var en besvimelse nær.

- Min sønn, sa abbeden. - Se på dem! De var guder i vårt land før fjellene hevet seg mot himmelen. De gikk omkring i vårt land da sjøen skyllet inn mot kystene, og da ganske andre stjerner lyste på himmelen. Se på dem! Det er bare de innvidde som har sett dem.

Jeg stirret igjen på dem, betatt og forferdet. Tre nakne skikkelser av gull lå foran meg. To menn og en kvinne. Hver minste detalj var nøyaktig gjengitt i gull etter at kroppen var "mumifisert" på en særlig måte) Men størrelsen! Kvinnen var minst ti fot (3m) lang der hun lå, og den største av mennene var ikke under femten fot (5m). Hodene var store og litt kjegleformet på toppen. Kjevene var smale, og munnen hadde små, tynne lepper. Nesen var lang og tynn, mens øynene var bene og dyptliggende. Det var ikke døde figurer - de så

ut som om de sov. Vi beveget oss stille og snakket sakte, som om vi var redd for å vekke dem. Jeg så et kistelokk på den ene siden. Det var inngravert et kart over himmelen på det, men stjernene virket så fremmede. Mine astrologiske studier hadde gjort meg kjent med nattehimmelen, men dette var helt forskjellig.

Den eldste abbeden snudde seg mot meg og sa:

- Du står i ferd med å bli en innvidd, du vil se fortiden og lære fremtiden å kjenne. Påkjenningen blir meget stor. Mange dør av det, og mange gir opp, men ingen forlater dette stedet levende unntagen de gjennomfører det. Er du forberedt og villig?

Jeg svarte at jeg var det. De førte meg bort til en steinbenk, som sto mellom to av kistene. Her fikk jeg beskjed om å sette meg i lotus-stilling med bena over kors, ryggen rett og håndflatene opp-vendt. Fire røkelsespinner ble tent, en for hver kiste og en for benken. Abbedene tok hver sin smørørlampe og gikk langsomt ut av rommet. Den tunge, svarte døren ble lukket, og jeg var alene sammen med legemene til dem som var døde i en fjern fortid. Tiden gikk mens jeg satt i meditasjon på steinbenken. Den ene smørørlampen, som jeg selv hadde hatt med meg, begynte å putre og gikk ut. Et lite øyeblikk glødde veken, og jeg kjente lukten av brent tøy. Så svant også den.

Jeg la meg ned på ryggen og ga meg til å puste på den måten som jeg hadde lært gjennom årrekker. Stillheten og mørket var overveldende. Det var gravens stillhet.

Plutselig ble kroppen stiv og kataleptisk. Føttene ble følelsesløse og iskalde. Jeg hadde følelsen av at jeg døde, at jeg døde i det gamle gravkammeret over fire hundre fot under jorden. En voldsom skjelving for gjennom meg, og jeg hadde inntrykk av at det raslet og knirket som når en bretter ut gammelt lær. Gradvis ble gravkammeret fylt av et blekt, blått lys, som minne om måneskinn i et høyt fjellpass. Jeg følte at jeg svaiet, reiste meg og falt. Et øyeblikk innbilte jeg meg at jeg på ny var oppe i en drage, og at det ble ristet og trukket i dragesnoren. Da gikk det opp for meg at jeg svevde over mitt fysiske legeme. Som en røktsky drev jeg av sted med et vindpust, som jeg ikke merket. Over hodet så jeg en glorie som en gyllen skål. Fra midt på livet gikk det ut en sølv-blå streng. Den pulserte av liv og glødet av livskraft.

Jeg så ned på mitt jordiske legeme, det lå som et lik mellom andre lik. Små forskjeller mellom mitt legeme og de tre kjempene ble langsomt tydelige for meg. Synet opptok meg fullstendig. Jeg tenkte på hvor sørgelig lite menneskene i dag vet og undret meg på hvordan materialistene ville forklare at disse kjempemessige skikkelsene eksisterte. Jeg tenkte - men da ble jeg oppmerksom på noe som forstyrret tankene mine. Det var som om jeg ikke lenger var alene. Jeg syntes å høre noen som snakket og oppfattet bruddstykker av uuttalte tanker. Brokete bilder begynte å dukke opp for mitt indre blikk. Fra det fjerne hørte jeg kimingen av en stor klokke med dype toner. Den kom nærmere og nærmere, og til sist var det som om den eksploderte inne i hodet på meg, og jeg så strimer av farget lys og lysglimt av ukjente farger. Mitt astral-legeme tumlet hit og dit og ble drevet av sted som vissent løv i høststormene. Jeg følte meg alene og forlatt, som et stebarn i et forvirret univers. Svart tåke senket seg over meg, og med den fulgte en ro og fred som ikke var av denne verden.

Den svarte tåken løste seg langsomt opp, og fra et eller annet sted hørte jeg drønnet fra havet og bølgene som slo mot klippene. Jeg kjente lukten av sjøsalt luft, og av tang og tare. Jeg lå makelig på ryggen i solvarm sand og stirret opp mot palmetrærne. Men en stemme inne i meg sa at jeg aldri hadde sett sjøen, og jeg hadde aldri hørt snakk om palmetrær. Fra en hule i nærheten hørte jeg latter og stemmer, stemmer som ble tydeligere da en lykkelig gruppe av solbrente mennesker dukket opp. Kjemper! Alle sammen! Jeg så på meg selv og så at jeg også var blitt en kjempe.

Min astrale oppfatningsevne mottok følgende inntrykk:

For talløse årtusener siden hadde jorden rotert nærmere solen, og i motsatt retning. Dagene var kortere og varmere. En mektig sivilisasjon vokste fram, og menneskene visste mer enn de gjør nå. Fra det ytre av himmelrommet kom en

omstreifende planet og kolliderte med jorden i et forferdelig sammenstøt. Jorden vaklet, ble skjøvet ut av sin bane, og begynte å rotere i motsatt retning. Det oppsto stormer som pisket havet og sendte det innover land som veldige flodbølger. Jorden ristet under jordskjelvene. Landstrekninger sank under havet og andre hevet seg opp. Tibet hadde vært et varmt og behagelig land som lå ved kysten. Nå skjøt det opp i 12 000 fot (4km) over havflaten. Rundt landet reiste mektige fjellkjeder seg, og rykende lava strømmet nedover. I de fjerneste fjellene dannet det seg revner og dalfører, der dyr og planter fra en forbigangen tid levde videre.

Jeg opplevde altfor meget til å kunne skrive om det i en bok, og en del av mine "astral-erfaringer" er så hellige eller private at jeg ikke kan sette dem på trykk.

En tid etter svant synene langsomt hen, og det ble mørkt. Gradvis mistet jeg bevisstheten, både astralt og fysisk. Senere fikk jeg en ubehagelig følelse av at jeg frøs. Jeg var blitt kald fordi jeg lå på en steinbenk i et iskaldt, mørkt gravkammer. Hjernen våknet til liv igjen.

- Jo, han er vendt tilbake til oss. Nå kommer vi.

Minuttene gikk, og et svakt lys nærmet seg. Smørlamper. Tre gamle abbeder.

- Du har klart det fint, min sønn. I tre døgn har du ligget her. Nå har du sett. Dødd! Levd!

Jeg reiste meg stivt og svaiet av utmattelse og sult. Ut av det "Uforglemmelige kammer" og opp gjennom de kalde, kalde gangene. Jeg holdt på å si sammen av sult, og var overveldet av alt det jeg hadde sett og opplevd. Jeg spiste og drakk til jeg var mett, og da jeg la meg for å sove om natten, visste jeg at jeg snart skulle forlate Tibet og reise til underlige, fremmede land, som forutsagt. Og nå kan jeg si at de var og er underligere enn jeg hadde tenkt meg muligheten av.

FARVEL, TIBET!

Noen få dager senere, da Mingyar Dondup og jeg satt nede ved "Lykksalighetens elv", kom en rytter galopperende forbi. Han stirret ivrig i vår retning og kjente Mingyar Dondup igjen. Hesten stanset så brått at det steg opp en støvsky under hovene.

- Et budskap fra "Den innerste" til lama Lobsang Rampa.

Han trakk fram den vanlige pakken, som var innhyllet i et æresskjerf av silke. Han leverte meg den, bøyde seg tre ganger i støvet for meg, steg i salen igjen og galopperte videre. Nå var jeg ikke nervøs lenger, for opplevelsene dypt under Potala hadde gitt meg selvtillit. Jeg åpnet pakken, leste budskapet og rakte det til min lærer - og venn - lama Mingyar Dondup.

- Jeg må gå til "Den innerste" i "Juvel-parken" i morgen tidlig, sa jeg. - Du skal også bli med.

- Som regel kan en ikke gjette hva "Den Høyedle" har å si, Lobsang, svarte han. - Men jeg tror at du snart skal reise til China, og som jeg tidligere har sagt deg, kommer jeg snart til å vende tilbake til de himmelske marker. La oss gjøre mest mulig ut av denne dagen og den korte tiden vi har igjen.

Neste morgen gikk jeg den kjente veien ned til "Juvel-parken", nedover fjellsiden, tversover veien og inn gjennom hovedporten. Mingyar Dondup var sammen med meg. Begge var fylt av tanken på at det kanskje var siste gang vi gikk denne turen sammen. Det er meget mulig at disse tankene satte sitt preg på meg, for så snart jeg var alene sammen med Dalai Lama, sa han:

- Det er alltid tungt og bittert å skilles for å gå hver sin vei.

Jeg har sittet her i lysthuset og mediterer i flere timer, og jeg har undret meg på om det ville være riktig å bli her eller forlate landet når vi får en ny invasjon.

Begge deler ville bety smerte for mange. Din vei går rett fram, Lobsang, men det er ikke lett å følge den. Du må forlate familie, venner og fedreland. Den veien du skal følge, betyr som du vet, motgang, tortur, misforståelse og mistro - alt som er ubehagelig. Utlendingenes veier er underlige og passer ikke for oss. Som jeg før har sagt deg, tror de bare på det de selv kan gjøre, bare på det som de kan uteksperimentere i laboratoriene sine. Den største av alle vitenskaper, kjennskapet til seg selv, ser de fullstendig bort fra. Dette er din vei, den som du valte før du kom til denne verden. Jeg har ordnet alt for deg, så du kan forlate Tibet og reise til China om fem dager.

Fem dager? Fem dager? Jeg hadde håpet på fem uker. Da Mingyar Dondup og jeg forlot Potala og steg oppover fjellsiden til vårt eget hjem, ble det ikke vekslet et ord mellom oss før vi var innenfor klostermurene igjen.

- Du blir nødt til å hilse på foreldrene dine, sa han. - Jeg skal sende et bud til dem om det.

Foreldre? Mingyar Dondup hadde vært mer enn en far og mor for meg. Og nå skulle han snart forlate dette liv. Han skulle forlate det før jeg vendte tilbake til Tibet om noen få korte år. Da ville jeg ikke se annet av ham enn en gullkledd figur i "De inkarnertes sal" - en gammel, utslitt dress, som eieren ikke lenger hadde bruk for.

Fem dager! Travle dager! Fra Potala-museet ble det hentet en ny europeisk dress som jeg skulle prøve. Det var ikke nødvendig å bruke den i China, for der kunne jeg gå i min lama-kutte, men de andre ville gjerne se hvordan jeg tok meg ut. For noen klær! Trange rør av tøy som strammet rundt bena, så jeg nesten ikke torde bøye meg. Nå skjønnte jeg hvorfor folk fra Vesten ikke klarte å sitte i lotus-stillingen. De hadde for trange klær. Jeg hadde følelsen av at jeg ville bli ødelagt for livet hvis jeg skulle gå kledd på den måten. De trakk en hvit likskjorte på meg, og de strammet den øverste kanten så tett rundt halsen at jeg holdt på å bli kvalt.

Over kanten festet de et lavt stivt stykke tøy med fliker og huller i, og sa at folk i Vesten brukte denslags istedenfor våre kutter. Men det var ikke det verste. De satte noen tykke og tunge "hansker" på føttene mine og strammet dem til med svarte snorer som hadde metall endene. Tiggerne, som krøp på hender og føtter langs Lingchor-veien, hadde som regel slike hansker på hendene, men de var kloke nok til å bruke gode tibetanske filtstøvler på føttene. Jeg var redd for at jeg ville bli krøpling hvis jeg skulle reise til China med noe slikt på bena. En svart skål med kant rundt ble trykket ned på hodet mitt, og nå fortalte de at jeg var kledd som en "uavhengig europeisk gentleman". Jeg kunne godt tenke meg at de måtte være uavhengige, for det ville være uråd å utføre noe arbeid når de var kledd på en slik måte.

Den tredje dagen besøkte jeg mitt tidligere hjem. Alene og til fots som da jeg første gang forlot det. Men denne gang var jeg lama og abbed. Far og mor var hjemme for å ta mot meg, og nå var jeg en æret gjest. Om kvelden ble jeg med far opp på værelset hans, og der måtte jeg føre mitt navn og min rang inn i familie-boken. Så gikk jeg min vei, til fots, og vendte tilbake til klosteret, som hadde vært mitt hjem i så mange år.

De to neste dagene gikk fort. Om kvelden den siste dagen besøkte jeg Dalai Lama, tok avskjed med ham og fikk hans velsignelse. Det var med tungt hjerte jeg sa farvel til ham. For vi visste, begge to, at neste gang jeg så ham, ville være når han var død.

Ved daggry neste morgen dro jeg av sted. Langsomt. Motvillig.

På ny var jeg hjemløs og skulle reise til fremmede steder og lære alt om igjen. Da jeg nådde det høyeste fjellpasset, snudde jeg meg og sendte et siste langt blick mot den hellige byen Lhasa. Over toppen av Potala vaiet en ensom drage.

I de neste bøkene skrev han mer om sitt liv. Bl a hvordan han dro til lege-
utdanning i kina, og senere hvordan han etter voldsomme prøvelser og
slitsomme reiser - kom over til Europa og USA. Men da hans misjon egnetlig
gikk ut på å få denne kunnskapen over til vesten, og en fattig østlig munk
verken hadde penger eller innflytelse til få ”avgitt” denne kunnskapen i vesten,
ble det virkelig spektakulære med hans ”misjon” gjort mulig: Å ta over kroppen
til en vestlig mann fra England, som faktisk hadde bestemt seg for selvmord.
Men de innvidde lamaer hadde på ”nattlig plan” fått en avtale med mannen om
å kunne bruke hans kropp etter at han ”forlot den”. Hele denne beretningen kan
leses i bøkene ”Doktor fra Lhasa” og ”Historien om Rampa” som utkom slik:

- *Doctor from Lhasa* (1959)
- *The Rampa Story* (1960)

[Webbase med alle hans bøker omtalt og i utdrag.](#)

Og

<http://www.lobsangrampa.org/research.html>

Gjennomgått og bearb.av Rune Ø.

*i år 2000 og på nytt i 2012, men stoffet kan ha uoppdagede feil fra
scanningen, så prøv gjerne å låne bøkene på biblioteket, eller om man
lykkes å få tak i evt.brukte bøker via nettsøk.*